

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204663

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—552—7-7-66—10,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T 43/665R Accession No. T 2822

Author గోపాలకృష్ణమూర్తి ఎ

Title రత్నవేదక

This book should be returned on or before the date last marked below.

రత్నపీఠిక

(అత్యుత్కృతమైన షోడశాక్షరీ సవల)

(శ్రీ)ముని,

మరువాడ గోపాలకృష్ణమూర్తి.

(శ్రీ) సర్వస్వాధ్యక్షములు

(సర్వస్వాధ్యక్షములు పరీక్ష సేకుడు)

Printed by:- SRI RAMA PRINTING WORKS
BERHAMPUR.

Published by:- Bh. N. SERMA

Proprietor, Vegu-Jukka Series,

Sri Rama Press,

Pudipeddi vari Street,

Berhampur,

(Ganjam Dt.)

1st Edition

1932.

Copy Right Registered.

విలువ.

1—8—0

}

ఖర్చులు

కొనువారే ధరించవలెను

For Copies apply to the publisher

తోడనో గూఢముగ సంచరింపుచు, తుదకొక యుద్ధానవస సమీపమునకువచ్చెను. అచ్చటి దట్టములగు వృక్షకన్తులు, వానినల్లకొని యున్న లతాంతములును మఱింత బీకటి జేయటచే మనుజుని యలుకు టైనను జూచుట కెట్టివారికిని దుర్ఘటముగానుండెను. రమారమి యొక కోసు యావరణగల యీవసము నందొకకొలను, జుట్టునుబలుతెరగుల పూపొదలు నాచీకటికి మఱింత భయంకర మొనగూర్చుచుండెను. ఈవసమెవ్వరిదో మనకింతవరకు దెలియదుగాని శరశ్చంద్రుడై యుండు పోలేడు. తానాపొదలమాటులనుండి సన్నని కాలిబాటగుండా పోయిపోయి యొక సాధరాజముజేరెను. అది కొంచెము చాత నీన యల్లను లోన జనసంచారము లేనియల్లను జూపరకు దాని ధూళిరాగములగాంచిన చోచకమానదు. అందు దీపమంటలేవు కావలి వాండ్రులేరు. శరశ్చంద్రుడిపుడు దాని వెనుకభాగమున బోవుచు లోన దెరచియున్న యొకచిన్న గవాక్షముగుండా గానవచ్చు చిన్న దీపముకడ నెవ్వరోకొన్ని యస్పష్టాలాపమలాడుచుంటు వివి ఆశ్చర్యమున నిలచి బరికింపసాగెను, లోననొకవ్యక్తి మినుకుమినుకులాడు దీపపుకాంతిలో నల్లని దున్నులదాల్చి యి-కొకనితో మాట్లాడుచున్న గ్లాతడు గ్రహించెను ఇంతరాత్రివేళ నీయారామమధ్యమన నీపాడు మేకలో మనుజుల వాక్యోపవాక్యములాలించిన నెట్టివారికిని యనుమానము గలుగకమానదు. అందు బజ్జేదారులకట్టి సందేహము కలుగకబోయిన వారెన్నటికి నాపదవికి దగనివారనినాయభిప్రాయము.

శరశ్చంద్రుడట్లు నిలువబడి వారిమాటలు వినరాకుండుటచే వారిని డాయనెంచి కాలిజోడుదీసి చేతబట్టుకొని మెల్లగ పదములిడుచు చప్పుడుగాకుండ తుప్పలచాటునుండి కిటికీప్రక్కకు జేరెను దానితలుపొకటి మూయబడి రెండవది మాత్రమిండుక దెలుసబట్టి యుండెను. లోన స్త్రీలో బురుషులో బోల్పుకొన జాలమగదా యిరువురు జనులుమాత్రము మాట్లాడుచుండిరి. వినియు వినరాకున్న వారి మాటలకొన్ని మాత్రము శరశ్చంద్రుడడిగతి వినగల్గెను.

ఒక:—“మధుసూదనా! నామాటలాల్సివుము. ఇట్టి కార్యము వేలకొలది సాచేతులపై జరిపించినాడను. ఇది నాకొక లెక్కగాను పేనుపొందిన పక్షేదారుల కండ్లలో దుమ్ముగొట్టి కార్యమును సాగించు శక్తిగల యాయానందయోగి సామాన్యపగాడని దలంపుము.”

రెండ:—చిత్త ముస్వామీ! అన్నిటికిని మీ పాదముల నే శ్రీయించి యున్నాడను. ఈ కార్య భారమంతయు మీ భుజములపై బెట్టియున్నాడను. అత్యుపసన్ను మోసగించి చూడచుని జేరిన దానికి నామనము శతభిన్నమై దహించుకొని పోవుచున్నది. ఇది దానికి బ్రతిక్రియయొనర్చు నాతదనుక నాకునిద్రాహరిములు సైతమగుచుండును. ఈ కంటకము నెట్లయిన నూడబెరికి నా ప్రాణముల గొప్ప భౌము తమదే.

ఒక:—ఇంత చెప్పవలయునా? మధుసూదనా! గేహటినునో యే యానారాయణ చాచునోట దుమ్ముబడినదని దలంపుము. వేలమీ- నీకన్యములింతో గట్టెక్కును. చాలారాత్రియెనది. ఇంకను జేయవలసిన కార్యములయు ముందేయున్నది. నేబోయెదను. నీవు మూర్ఖము నీకార్యముల యుదగ్రహహత్తుడవై యుండుము. పోలీసు వాడు సామాన్యులుకారు. మనల వేయికనుల గనిపెట్టెను. దురు. చాచిన మనము లక్షమార్గముల ద్రిప్పుచుండవలెను. ఇట్టి రహస్యస్థలమున నింతరాత్రివేళిగూడ మనల నెవ్వరో గనిపెట్టెను నేయుండును. నీవు నీకున్న మార్గమునబొమ్ము. నేనన్ని కార్యముల ఒక్క జేసికొని మఱుల నిన్ను శివుగలసెద పొమ్ము.

అనుచు దానా దీపమార్చివైచి మాయమయ్యెను. శరత్కుండ్రు డంతయు విని “వీరెవరో? వీరాలోచించు విషయమేమో? ఈ మధుసూదనుడెవడు? యాయానందయోగి యెవడాయని పరిపరి విధముల నాలోచింపుచు మెల్లగమఱిలి మార్గమునకుబోవ నమకగి వెళ్ళకకు మఱుతుతోడనే యెవరో యాతనికరముపై జేయవచ్చు

యితడనుక స్త్రీషనుచకు గాలేడు. కాన నీసంగతివారెరుంగరు వారి కై యింటికిగూడబోయితిమి వారందునను లేరు. ఎడేగినదియు నేరికిందెలియవచ్చుటలేదని యాతడు బహులుబలికెను.

సూపః—వారుగూడ త్వరలోరాగలరు. మీలోనిద్యరు త్వరితముగబోయి ధర్మహాట్ సర్కిలుఇచ్చెప్పియ్యరుగానిని, డాక్టరుగానిని మెట్టనే నామాటగా నిసికొనరాదు. ఇంతలోనే శరశ్చంద్రుడుగూడ రావచ్చును.

అని యిరువురభటులనాపి తానును మఱివలుపురు రక్షకభటులును హత్యాప్రదేశమును బరిశీలింపవలెనని వారిమెట్ట జీవనాధుని గూడగొప్పోయిరి. పాపము! జీవనాధుడుబడుచు లేచుచు దూఱోద్రోక మడుచుకొనలేక జేయునదిలేక వారిమెట్టనేబోయి మాలతిశయన మందిరమును బ్రవేశించెను. అచ్చటి పరిస్థితులన్నియు సూపరెంటు గారు జూచుచు నడుమనడుమ గొన్నిపశ్చలకడుగును జీవనాధునిచ్చు జంబాబుల లిఖితరూపక మొనర్చుకొనుచుండెను. మాలతీభాయి శయనమందిర మాసాధమున రెండవ యంతస్తున నున్నది. అగడ్తి చక్కగినలాకిరింపబడియుండెను. గదిమధ్య నెట్లైనమంచమునుదానిపై మెత్తనిపాచ్చును దిల్లనుగలవు. మాలతిశవమామంచముపై బడి యుండెను. దాని యాపాదశిరఃపర్యంతమొక శెల్లినివలునచేగిప్పబడి యుండెను. మాచమునకొకప్రక్క గోడ కమర్పబడియున్న యినుప మందసముదెఱచియేయున్నది. దానికీవలనొక చక్కనిదంతపు వ్రాత బల్లయు రెండుకుర్చీలును, బల్లపైగొన్ని సంగీతపుస్తకములును మఱి పాత్రము—లేఖనిమున్నగు వ్రాతపరికరములును గలవు. సూపరెంటు గారన్నియు జూచుచు గదికీవల నొక కుర్చీలో గూర్చొని డాక్టరు మున్నగువారి రాకకెదురు జూచుచుండెను. ఇంతలోక్రిందినుండి బైకి నచ్చు మెట్లపై పదధ్వని వీనులబడ నాతడు వెనుదిరిగి జూచెను, డాక్టరును మదన్ శింగు (ధర్మాహలో పోలీసుకర్మచారి) గారును వచ్చియుండిరి. శింగుగారు మొరగానికి సలామొనరించి యొకచో

ర త్న పే టి క.

నాసీనుడాయెను. డాక్టరుగారు గుమ్మముకడ నిలచి హత్యాప్రదేశము ను గాంచుచుండిరి.

సూప:-—శింగుగారూ! మననగరమున హత్యలుమితిమీరు చున్నవి. ఇట్టిహంతకులనందరి నొక్కనాగ హతమార్పకున్న శాంతి నెలకొనునట్లులేదు. రండు. హత్యాప్రదేశమును శవమును బరీక్షిం తము. జీవనాథుగారూ! మీరీ సమయమున నాడుదానినలె దుఃఖం చుచున్న బ్రయోజనములేదు. మాకుగావలసిన కొన్నిసంగతుల మీరు వెలుపవలసియున్నది. ఇప్పుడభియోగమంతయు మీయుత్త రములపై నాధారపడియున్నది. మీరెఱింగించు సంగతులబట్టియే హంతకుల విషయమై యాలోచింపవలసియున్నది. గాన శోకముడిగి మాప్రశ్నములకుత్తరములిండు. అనుచునొకభటుని బిలచి శవముపై గిప్పినయావస్త్రమును దొలగింప నాజ్ఞాపించిరి. భటుడట్లేవస్త్రాచ్ఛాదనముదొలగించి వైచెను. జీవనాథుడు “అయ్యో! తల్లీ!” యని గట్టిగ కేకవైచి నేలబడిపోయెను. సూపరెంటుగారు డాక్టరుగారు మున్నగుప్రేక్షకులెల్లరు మహాశ్చర్యమున నట్లే నోటమాటలేక కొంత తడవునిలువబడిపోయిరి “ఏమీ యాయాశ్చర్యము? ఎంతటిఘోర హత్య”యను పలుకు లప్రయత్నముగ వారినోళ్ళ వెలువడెను. వారి యాశ్చర్యకారణమేమి? వారనుదినమిట్టి హత్యలెన్నిటిలో గాంచుచు నభియోగముల వారిజేతులపై నడపించుచుండిరే. ఇందెక్కుడగు విచిత్రమేమున్నది?

లేకపోలేదు. ఈహత్యమాత్రమన్నిటివలెగాక చిత్రాతిచిత్ర మహాచిత్రమైయున్నది, శవమునకుశిరములేదు. హంతకులచే శిరము గొంపోవబడెను. మొండెము మాత్రము మిగిలియుండెను. సూపరెంటుగారు గది నలువంకలగాంచి “డాక్టరుగారూ! మీరీశవమును బరీక్షకుగాను గొనిపోయి సర్వమును బూర్తిగనిర్ధారణజేయుడు. ఈ గదికిబీగమువైచి యాబీగము శింగుగారి యాధీనముననుంచుడు. త్వరలోశరశ్చంద్రుడుగూడరావైయున్నాడు. తఱువాతనన్నివిషయములను

జచ్చిపవచ్చును. జీవనాధుగారు! మీరిప్పుడు శోకముడిగి యీ డాక్టరుగారి మెటబోయి శవపరిక్షాసాతరము దాని దహనకర్మకొన రించి రేపు యుదయముననే మీరు మాకచేరికివచ్చి మీవాఙ్మూల మీయవలయును. ఈగదివద్దకుమాత్రమితగుల రాసియ గూడదు. ఇచటనిరువురు రక్షకభటులుగూడ గావలియుందురు. కేపుసర్వమును విచారించుని జెప్పి శవమును డాక్టరుగారి యధీనముగావించి తానును శింగుగారును వెడలిపోయిరి.

3

శరశ్శృంగునకుచుక తెలివవచ్చెను. కనులువిప్పిసూచుచుప్పటికి తానొకగదిలో బాధింపబడియున్నట్లాతడు దెలిసికొనియెన్ను. ఆగదికి బైనన్న యొకచిన్నకిటికీగుండా సూర్యకాంతలు లోనబ్రసించుచుండెను. బాటలబోపు మోటారుధ్వనులు ప్రజలకలకలములు, యంత్ర శాలలలోని యెడతెగనిశబ్దములుమాత్రముకొంచెమాతని జెవులబడుచుండెను. కాని యపుడెంతవేళయైయుండునో దెలిసికొనజాలునంతటిమెలకువమాత్రమాతనికింకనుగలుగ లేదు. ఇంతటిమైకముదన కెట్లుగలిగెనో రాత్రిదానేయవస్థయందటకు గొనితేబడియెనో, యాతడెరుంగడు. రాత్రి యాగదిలో మాటలాడుచుండిన యాయువుపురు వ్యక్తులలో నొకడు మధుసూదను డనియు రెండవ వాడానందయోగి యనియు యాతని జ్ఞప్తియందుండెను. కాని వారేవిషయమై మాట్లాడికొనుచుండిరో యామూలాగ్రముగ నాతనికి దెలియలేదు. వారినివరకెన్న డాతడెరుంగడు. కాని వారియూస్వల్పసంభాషణమును బట్టియెనను వారెవ్వరో చోరులో లేక సరహంతకులో యైయుంచురనియు గాకున్న సంతరాత్రికడ నాపాడుగృహమున వారి రహస్యాలోచనమునకు గారణములేదనియు, మాత్రమాతడుగ్రహించెను. రాత్రివారి

ర త్న పే టి క.

పల్కు-ల బాడంబట్టి యానందయోగియనువాడే తనకు మత్తుమా దొసంగి దెలివిదగ్గించి యిట్లు బుధించియుండనోవునని నిశ్చయించు కొనియెను. కాని యాయానందయోగి యెవడో వానిరూపమెట్టిదో యాతడింతవఱకు నెఱుంగడు. మైకమంతయుక్రమముగావదలిపోయెను దాహ బాధమాత్రమెక్కు-పగనుండెను. అయిచనటనుండి బ-లు బడు మార్గమేమియుగానరాకుండెను. తానురాత్రియి-టికడ బయలు. దేరునపుడు దెచ్చినఖగ్గగుప్తమగుదాడమిపుడాతనికడలేను. తోడనే యాతడు తన దుస్తులన్నిటిని జూచుకొనియెను. తనయల్గిజేబున నుండవలసిన కొంచెము ధనమిపుడాతనికడలేను. అది దొంగలింపబడెను. ఇంకొక జేబులో నేదీయో దానెఱుంగని కాగిత మొకటియుండెను. దానినాతడుదీసి విస్మయమునయందలి వ్రాతను కిటికీలోనుండి వచ్చు సన్నని వెలుగుసహాయమున నిట్లుజూచునొడంగెను అదిట్లున్నది.

పజ్జేదారుగారికి,

తను శ్రేయోభిలాషి వాియు మనవి.

తమరింతరాత్రినేళ జీకటియనక వర్షమనక చలికిగూడ నోడ్చి చెప్పలజేతబట్టకొని మాగూఢచర్యల ననలోకింపదయచేసినందులకు మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. ఈరాత్రి నాయెవర్యంబూనిన కార్యము నిరాఘాటముగ కొనసాగునుగాని నీబోటి యల్పమానపులు కల్పింపబోవు యంతరాయములు దాని నాటకకళుప జాలవు. తరువాత నీమొతబ్రయత్నించినను మాపోకలు గనివెట్టజాలవు. గాని యధైర్య మొదక మము సామాన్యులుగా నెంచి జరుగనున్న హత్యారహస్యమును భేదించుటకై నాయంతవాడు లేడనుగర్వబలముచే మమ్ము బట్టకొన బ్రయత్నింపక మానవు. ఇది నేనెఱుంగనిదిగాదు. ఇట్టి నీబోట్లకై జడసి నాకార్యముల నేవిరమించు వాడనని మాత్రీ మూహింపవల్లదు. ఇంక నీసామ్యమును ద్వరలో వెల్లడియగుగాక

ఏల వృథా బ్రహ్మసభయెడవు. తేడటి దినమున గాని నీకు దెలిసి రాదు. ఇంతలో మాపనులన్నియు బూర్తిగావించుకొందుము. ఆపును నీకీసంగతులు దెలిసినవేమి? దెలియకున్నవేమి? చేయిగాలినపని నాకుల బట్టకొనుట.

చిత్తగింపుడు.

ఇట్లు

జగజ్జ్ఞానుడు.

శరశ్చక్రమధ్యాయత్తరమును మఱలమఱలజదివికొని “జగజ్జ్ఞానుడు డెవ్వడు? రాత్రి యానందయోగి మధుసూదనుల నేగడ నేగాంచి యుంటిని. అట్లయిన నీమూడవవ్యక్తియెచ్చటనున్నాడు? వానిజూడ నేనుగాంచుటలేదా? లేక నీయగుప్రణిలో నేయొక్కనికో జగత్త్రిమూడును నింకొక నామమగూడాయున్నదా? అట్లయిన నది యానందయోగి యేమి? లేక వారిరువురును రహస్యాలోచనసేయుచున్నపు డెవ్వరును బకులురాకుండ జూచుటకై వారుగాపునిదిన నింకొక హంతకుడవీడు? అట్లయినను గానచ్చు. వాడు నాకెఱుకలేకయే నన్ను వెంబడించి కడకు నన్నిట్లుగావించియుండవచ్చును. సరే, యెవ్వరైనను దగువాత యోచింపవచ్చును. ముండిచటినుండి తప్పించుకొని లేఖలోని సంగతుల బరికింపవలెను. హత్యజేసెదనని రూఢిగ న్రాసియున్నాడు. కానిచో నన్నిట్లు బంధించియుండడు. గడచినరాత్రి హత్యజరిగి యుండనోపును” యని యాంబోళన బడుచు గదినలు వంకలను బరికింపసాగెను. కాని బయటబడుమార్గము గానరాలేదు. దానికొకప్రక్కమాత్రము చిన్న ద్వారముగలదు. అది ధైర్యతాళము వేయబడియుండెను. శరశ్చంద్రికు రెండుమూడుసార్లు తనబాహుబల మంతయు దానిపై జూపెనుగాని ప్రయోజనమేమియు ప్రకటించెను. అంతలోనాతడు విసువుజెడక మఱలమఱల నాతలుపుబగులగొట్ట సాగెను. కొంతతడవ్రనకది బీటలు వారసాగెను. ఆనందమున నాతడట్లు

విడువక దానిపై కరచరణప్రహారముల బ్రయోగింపసాగెను. వాని యత్నము ఫలించినది. దైవమాతనికిదోడుసూపినాడు. తుదకాతలుపు రెండుఖండములయ్యెను. చిన్నముక్కయొకటి బగిలిక్రిందబడిపోవుటచే తలదూరునంతటి మార్గమేర్పడియెను. దానివెంటి మెల్లగదూరి శరశ్చూరము ప్రాణములతో బయటబడియెను. అదియొకహోలు. అదిమేడవైనన్నది. దానిని దాటి యాతడు మేడదిగి క్రిందతోటలో బ్రవేశించినగాని విధిబడదు. మేడవైనది క్రిందకుదిగు సోపానముల చివర ద్వారమునకు బీగమువేయబడి యుండెను. విధిలేక నాతడు మఱల బైకిబోవవలసినచ్చెను. కాని దైవసహాయమాన్న నెంతటి దుర్ఘటకార్యమైన నవలీల జయింపవచ్చుచుగదా! తోటలోని వృక్షములుగొన్ని బాగుగబెరిగి తనుశాఖల మేడపై వాల్చియున్నవి. శరశ్చూరము హోలుదాటి యీవలనరండాలోనికిరుదొంచి చెట్లకొమ్మల నొకదాని నాగోహించి పకలముగ దోటలోనికిదిగి “బీతుకుజేవుడా” యనుచు రాచ గాటబడియెను.

అప్పటికి సూర్యుడు నడిమింటనెలుగుచుండెను. రమారమి పండ్రోడుగుంటలు కావచ్చినది. అతనికి భోజనముపై దృష్టిలేద. చేరువనున్న నొకయంగిలో నింతసోడామాత్రము ద్రావి వెంటనే యాతడు కాఫీఘాట్ కర్మాలయమునకు బయలుదేరి అప్పటికచ్చట పహరానిచ్చు నిరువురు రక్షకభటులుమాత్రముండిరి. వారాతనిరాక గాంచి నమస్కరించి “బాబూ! ఉదయాన్నతమకై సూపరెంటుదొర వారు చాలాసేపు వేచియుండిరిగాని తమరెప్పటికివిరాకపోవుటచే యేదేనొక కార్యార్థమై గ్రామాంతరమేగియుంటిరేమోయని దలచిరి” అని చెప్పుచుండగనే “ఏమీ? సూపరెంటుగారా? నాకొరకైవేచి యుండిరా? విశేషములేమియు లేవుగద” యని శరశ్చూరము తొందరగా బిళ్లలవేయసాగెను.

రక్షక—విశేషమునకేమి? బాబూ! మనకాళిగుంటలోని యా మూసవగల్లిలో జీవనాథుడను బోగము వాని యేకపుత్రికయగు

మాలతీభాయి గడచిన రాత్రి నశింపబడెను. అది చాలా విచిత్రముగా నున్నది. శవమునకు శిరము లేదు. మొదలు మూత్రము గుడ్డచే గప్పబ యామె పడకటాటిలోనే పాన్పుపై బడియున్నది. ఉదయముననే రిపోస్టువచ్చుటచే సూపరెంటెంటుగారు డాక్టరుగారు థర్మాహాట్ యి న్నెట్టరుగారగుమదన్ శింగు బాబుగారును మేమైదారుగురుమును వెళ్ళి హత్యాసలమును బరీక్షించితిమి. పిదప సూపరెంటెంటుగారు శవమును పరీక్షార్థమై డాక్టరుగారికప్పగించి హత్యగాంపబడిన యాగడికి బీకమువేయించి యచట నిరుపుర రక్షకభటుల గాపుంచి వెడలి పోయిరి. బహుశ వారు తమరాక్షకైనిరీక్షించుచుండును.” అని చెప్ప గనే శరశ్చూనున కాచాదనుస్తకము స్వేదసిగ్గునై కంపించుచున్నది. అతడునోటమాటరాక గొంతవడి యోయే యోజించుకొని సాగెను. ఆతనియొడలు గగుర్పొడిచెను. ఒక్కసారిగ భూమాశ్చర్య క్రోధములాతనినావరించి మొగమెల్లనడజేసెను. ఇక నాతడటనిలువక పహరావ్యాడ జాగ్రతగానుడుదనిజెప్పి యొకబుడిని మూట్లాడికొని యింటికి భోజనమునకై యరిగెను. మార్గమున నాగనికెన్నియో యోచనలభివృద్ధినొంది మనమునుగలత బెల్లసాగినవి. మధుసూద నానందయోగులెవరా? యని యాతని తొలితలంపు. కాని యతడు వారివిషయమై త్వరగాగ్రహింపజాలిన యపరబ్రహ్మయే యైనచో మనకధకింతతో మంగళహారతి నీయవలసినదే. చేసినదే నరహత్య. అందునను దమ్మువెంబడింపనచ్చిన యపరాధిపరిశోధకాగ్నిగణ్యుడని బేరొందిన దనంతవానిని—చోరనరహంతక హంతకుడని మేటివిరుద ములదాల్చిన దనంతవానిని—అసమానధైర్యశాలియనివిల్లవీగు దనంత వానిని—కండ్లలో గారముగొట్టిబాధించి, దాజేయుకార్యక్రమమంతయు లేఖామూలమున ముందుగ నెఱిగించి హత్యగావించినహంత సామాన్యజ్ఞాయుడునా? అట్టివానిని బట్టటయే ఖ్యాతి. అట్టిదుర్మదాంధుని సీచుచుండుటయేకీర్తి. కానియతడు చులకనగ బట్టవడునా? తన కెట్టిపాల్లుగల్గింపవలెను, ఇటులింక నెన్నిసార్లు తన్నుబాధింపవలెను.

ఇట్టిహత్యలకెన్నిటి నాచరింపవలయును. కుంచమునిడివగాని దిరుగబడదు. పాపము పండిన గాని ఫలముజేచూరదు. శిరస్సుద్రునక్కిరియోచనలచే మది గలతపొచ్చయ్యెను. అతణ్ణిజేరి భోజనమెట్లోయైనదనిపించెను. కార్యాలోచనపరులకు నిదాహారమునుచింపవు గదా? తోడనే యాతడు విశ్రాంతిచుటగూడమాని నూరైయుగాని దగ్గనము చేయబోయెను.

—

కలకత్తాలో ప్రసిద్ధిగన్న రాజగోపులలో భోజనముచేసితిని. ఇచట విన్నవించుసాధిరాజములు పేలకొలదిగలవు. రాజగోపులకి పక్కనీధులకు బోనగిలీలు, ఆనగా చిత్తచిన్త మార్గములనేకములు గలవు. ఈనీధియందెప్పుడు నెడతెగకబండు, మోటారులు, గుడ్డములు మున్నగుచని పరువిడుచునేయుండును. ఏరాత్రివేళజూచినను వారికి దీరికయేయుండును. ఆనగరమున వర్తకములో సగపాలీ పీఠినే జరుగుచుండును. పత్తిచోటను స్వదేశవిదేశ వర్తకులు యుగిల్చు గనబడుచునేయుండును. అంగిళ్ళకగా జన్మచిన్న పట్టణములలోయిప్పువాని బోలికంగాక అయిదారతల్లల మేడలలో సమర్పబడిన సర్వివస్త్ర నిలయములు. ఇచ్చట దొరుకని నామగ్రి సాధారణముగా కేయూర దొరుకదు. బియ్యము నుప్పు నమ్మ జ్వరనుకాణముమొదలు వజ్రవైడూర్యములమ్ము రత్నబజారులవరకుగూడ నిండుగలవు. అందుచే గలకత్తాభోయిన పత్తి మరుబాడు సాధారణముగ భోజనము జూడని వాడుండదు. దానంజేశి యీమార్గమెల్లప్పుడు పేక్షకజనంబులచే గ్రీక్కిరిసియుండును.

గోపాల్ చంద్రుగాది భవనమింట్లోననేయున్నది. ఈతనితండ్రి బొబ్బాయిసగరమునబుట్టిపెరగికొంత కాలముదేజీవనముజేసి, యచట

జననోపాధిజరుగకనో లేక సమయిరకారణముననో గాని అప్పటికి బాబుడైన గోపాల్ చంద్రుతోను భార్యతోడను గలసి యీపురము బ్రవేశించి మారువాడీలరుసహజముగు నష్టవ్యాపారము మొదలిడెను. అదాతడు గొన్నిరూప్యములన్నింటి బోబజనులతోని యీమేడను గొని యిదే దన వ్యాపారమును జేసికొనుచుండెను. గోపాల్ చంద్రుడు గ్రమముగా పెక్కువ్యాపారవేరుక నాతనికి దనుదేశకన్యకనోర్త వివాహముజేసి, యుద్ధిరికాధికమెల్ల నాతనికిప్పగించి వ్యాపారకషయము లన్నియు నాతనికికేలిపి కొంతకాలముకాతతత్రాడి మరణించెను. ఈతడుగూడ వెలివివేయిగలవాడగుటచేత త్రాడి ముద్దించి కష్టము ప్పముకొని పోయెను. ఇంతలో కన్యకనాయకునిచి విశ్వవ్యాపారిమతో భాగ్యవత్ వ్యాపారిమగూడ కేర్చితిమనీతిమననోయ్యెన న్యయము బోను బోతివత్సరమును గొన్నివేలరూప్యముల సీతముమూలధిచమాన శేర్పునుండెడివాడు. ఈతనికి నారాయణచంద్రుడు యొకపుత్రుడు బుద్ధి యోగము కి పనునారువత్సరములభ్రమమునచ్చునొకాతని జనని కాలధర్మనుచెను. నారాయణచంద్రుగూడ వివాహమై భార్య గాపురమునకు వచ్చెనుగాని యామె సహజముగ దుష్టలయగుటచేసి చూడఁజూతగా బోయిచెనని చెప్పబాలము. అందుచేనాతికికొంత కాలముగుసరికాయూరిచున్న మాంబతీ భాయియను. వేద్య సహవాస ములపడెను. అది నానాటికి న్యకతాకితుడకు నారాయణచంద్రును సర్వకాలసర్వాన్యలయగును మాలతి దళయిటనే గట్టినైచెను. అతడు భోజనసమయముకదక్క నిక నేయితరవేళలందును నిటికిడ గానవచ్చెడివాడుగాడు. ఈసంగతినంతయు కన్యాకన్యగనాలించి గోపాల చంద్రు కుమారునెన్నియోకీతుల వారూగనలపొల్తునలదని బోధించి విఫలమనోరథుకయ్యెను.

భార్యయుగూడ దసభర్తవికరీత చర్యలన్నియు బూర్తిగ నెఱిగినదై నాతని సంతగ బ్రార్థించినను దన దీనాలాపములు వ్యర్థములగుటచేసి యెట్టివాడైనను నాకుడే దైవమని సమీక్షించును.

కుండెను,

ఆనాడు గోపాలుచందు వీడియంగడిలో నినుపబెట్టె కడ కూర్చొనియేమో తెక్కలసరిజూచుకొనుచుండెను. నారాయణచందు తండ్రికించుక దూరమున ద్వారముకడగూర్చొని రాజవీధిని దృష్టి నిలిపి యేమో యోజించుచుండెను. అప్పుడొక బాలుని రమారమి బ్రుడెండేష్టవాడొకడగుదెంచి వీధినిలచి నారాయణచందును గాంచు చుండెను. కొంతసేపటికి నారాయణచందాతనిపై దనజూడ్కుల నిగు డించి తనకు బూర్వపరిచితులగుటచే గాబోలు, వెంటనే తండ్రికడ నిపుడేవచ్చెదనని నెలపుకైకొని యాబాలునిదకికేగి యాతనివెంట నిశీకొని రాజమార్గమున బోవుచు మార్గమున నాబాలుని “యేల వచ్చితివి? ఏమి విశేషము”లని యడిగెను. తోడనేచూతడు “బాబూ! జీవనాధుగారు తమకీలేఖనిచ్చి తమ్మువెంటనేగొస్తేర నన్నుబంపి” రనుచు దనకుంచుకొంతరమునుండిదీసి యాతనికొక లేఖనాదిచ్చెను. చందుదానినివిప్పి చేరుననున్న యొకయంగడి యరుగువైగూర్చొని యిట్లుజనుపుకొనెను.

కా ఫీ ఘాట్.

నారాయణచందుగారికి, జీవనాధుడు వ్రాయుచునవి

అయ్యా! గడచినరేయి తమరు నన్నుఁడి వెడిలినప్పిమ్మట నెవ్వరో హంతకులు వచ్చి, నాయేకపుత్రిక—నాజీవనస్వస్వము—నాప్రాణమునకు బ్రాణవగు మాలిని హత్యగావించి యామెశరమును ఖండించి గొంపోయిరి. ఆమెదానియగు శ్యామలగూడ నింతవరకు గానవచ్చుటలేదు. నేడుదయమున బోలీసువారు మాత్యాప్రదేశమును జూచి శరమును బరీక్షించుటకై వైద్వాలయమునకు గొంపోయిరి. నేనుగూడ నచ్చటికేబోవు చున్నాను. తమరీయత్తరముజూచిన తోడనే యాబాలునివెంటనే రెండువందలరూకలు బట్టుకొని నన్ను వైద్వాలయముకడగలిసికొనవ్రాగింతును. తరువాతసర్వమునువిశదముగా ముఖసముగ నెఱుకబరచెదను. జరుగురు.

చిత్తగించవలెను.

జీవనాధుడు,

ఈయుత్తరముజూచినతోడనే చండునకు గనులసీరు కాలువగా
జొచ్చెను. నోటమాటరాకుండెను. మాటిమాటికతడు వేడినిట్టార్పుల
విడచుచుండెను. కొంతవఱకాతడట్లే స్పృహదప్పి గోడకుజేరబడియుం
డెను. అప్పటియాతని హృదయపరివేదన నక్షరరూపమున నెఱిగించుట
దుస్సరము. అదిపరమేశ్వరునకే యెఱుక. తఱువాత నాతడెట్లో
దెలివొంది యాజ్ఞలునందే నిలువ నియమించి దానింటికేగి కొలది
కాలముననే దిగిగివచ్చి గాలునిగలసి వైద్యాలయమునకు బయనమై
పోయెను

౫

శరశ్చంద్రుడు బయలుదేరి సూర్యుడగుటగాని టికిబోవు
చుం బోక మఱి డాక్టరుగారు శవపరీక్షబూర్తిగావింపక మునుపే
దానిని బరీక్షింపగోరి తోడనేయొకబాడి గుమచ్చుకొని వైద్యాలయ
ముఖముగబోయెను. ఆతడందేగుసరికి డాక్టరుగారు శవమునుబరీక్షింప
నుద్యమిల్లెయుండిరి. హత్యసమాచార మపుడేయూరంతను గ్రమ్ము
కొనుటచే ప్రేక్షకులు వేసవేలాబాలగోపాల మునువచ్చి వైద్యశాలం
గిక్కిరిసియుండిరి. పోలీసులెంత బ్రయత్నించినను వారి కోలాహల
మణపజాలకుండిరి. శరశ్చంద్రుడు వడివడి లోనబ్రవేశింపగనే డాక్ట
రాతని సన్మానించి జరిగిన యుదంతమామూల్యముగ నెఱిగించి
శవమును జూడవలయుననికోరెను. శరశ్చంద్రుడు శవమునడకేగి
తాగుగ బరీక్షించి “యీశవమునకుయజమానులెవ్వరైనందుండిరా?”
యని బ్రశ్నించెను, డాక్టరుగారొంగ్లభాషలో జనిపోయినయూమె
జనకుడున్నట్లెరిగించెను. “సరే! అట్లయిన నింక నేనీశవముజూడ
నగత్యములేదు. ఇంక నాయజమానితోగొంత బ్రసంగింపవలసియున్న
దాతనినిటకొకపరిరప్పింపు”డనిన తోడనే భటుఁడొకడు తదాజ్ఞాను

సారముగ శోకాపరావేశారుడగు జీవనాథుని లోనబ్రవేశబెట్టెను. శరశ్చంద్రుడాతని యాకారమును గొంతవడిగాంచియొకచోగూర్చుకుని జెప్పి నిట్లడుగసాగెను. “అయ్యామరశించినయామెనీకేమగును?”

జీవనాథునకాప్రశ్న భీషణశస్త్రపాతమువలె హృదయ విదారణము గావింపజొచ్చెనుగాబోలు. అతనికన్నులు ఓటిగిపోవుచుండెను. బాష్పజలంబులు కాలువలై గండ్లస్థలములదాటి యాతని వస్త్రములపైతముదడిపి ముద్దజేయుచుండెను. అతనినోట మాటరాకుండెను. తుదకెట్లో నోరుదెరచి యాతడు “ఆమె నా—నాయేకపుత్రిక. నాచాణిపదమగు నేకపుత్రిక “యనుచు నాతడు జూచువారగుండెలవియు నట్లు కూర్చుల హృదయచాపాణములుపైతము గరుగునట్లు గోలున నేడ్వసాగెను. దగ్గరనున్న వాల్చె నాతని నూటడిచినను యాతడాదుఃఖమును దిగిమిగిలబాలకుండెను. పాపమాతడేమిచేయగలడు? శోకమున జనుల పుత్రపుత్రికాశోకముకన్న నెక్కుడగు కష్టమింకెన్నిగలదు?

శరశ్చంద్రుడాతనిగాంచి “అయ్యా! మీరిట్లు దుఃఖించుచుండువలన లాభమేమియునులేదు. జరిగినసంగతులకై విచారించి నిదియదనుగాదు. ఇక ముందు జటుగవలయు కార్యక్రమమాలోచింపవలయును. గాన మీరిట్లు దురప్లిటువలన లాభమేమి? మేమనుగు బ్రశ్నలకెల్ల మీరలు సావధానముగ బకులీయవలసియున్నది. శాంతింపు”డన నెట్లకేలకు జీవనాథుడించుక ధైర్యమూని యచటనే గోడకుజేరబడి “అయ్యా! తమరడుగదలంచినదెల్లను మాయింటికి ధ్యయజేసి హత్యారంగమును స్వయముగ బరీక్షించినపిదప తమకు వలయుసంగతులెల్లను విశదముగ దెలియబరతును. ఇప్పుడు నామనమించుకయు స్తిమితముగ లేదు. గాన గరుణించి యాశవమును దహనమొనర్చినపిదప....అయ్యా! పాపపుజన్మమా! నాచేతులతోనే స్వయముగ గన్నకూతుండహించుటమా! “అని పెద్దపెట్టిన రోదనమొనర్చుచు నాతడు వేలబడి పోయెను.

డాక్టరుగారు శవమును బరీక్షింపుచునే యుండిరి. నారుకావలసిన భాగములన్నియు గోసి జూచి యేమోవాసికొని శవమును దహనమొనర్పవచ్చునని యుత్తరువొసంగిరి. అంత నాశవముచు బయటికికీడ్చి జీవనాథుని పరముగావించి“యింక నీవు టీనికగ్నిసంసారముగావింపవచ్చునని జెప్పి రక్షకభటులు వెళలిరి. శరశ్చంద్రుడుగూడ డాక్టర్గారివద్ద శలవుగొని లోలోన నేమియో యాలోచించుకొనుచు బయటవీలవబడియెను. జీవనాథుడేప్పుడు శవమును బట్టికొని బోసాగెను. నారాయణచంద్రగూడ గంటదడివ్వుచు లోకులకు దనదుంఖమెటుకవడికుండ నెట్లో బ్రయత్నము మీద డాచికొనుచు శవము ననుసరించి బోవుచుండెను. శరశ్చంద్రుడతనిపై గూడ దృష్టిసారించి యంతని మనోవైకల్యమును గనిపెట్టి “ఈతడెవ్వడు? యీతనికి నీ చనిపోయిన వారాంగనకును సంబంధమేమిది? ఇతని కింత దుఃఖోద్రేకమేల?” మున్నగుప్రశ్నలవైచికొనుచు దనకుదానే సమాధానము జెప్పకొనుచుండెను. శవముగొంపోబడెను. శరశ్చంద్రుడు జీవనాథునియొకడ హత్యాప్రదేశమున ‘రక్షకభటులుగావుండుట దలంపునకు రాదా నారంగమును జూడగోరి యటకు వెళలిపోయెను.

E

ఆశక్తి జీవనాథుని గృహమునకేగి యటగావలియున్న భటు నొకనిచే గదితాళముచెప్పించి తలుపుచెరచి లోనబరీక్షింప మొదలిడెను గదిలో నమర్పబడియున్న మంచముకడకేగి యందలిసాన్యును సావధానముగ బరీక్షింపసాగెను. దానిపై రుధిరమందందుగాలులు గట్టిన్నను జిమ్మున్నను గానవచ్చుచుండెను. పాన్పువైబరచియున్న తెల్లని దుప్పటమందందు రక్తవర్ణమయమైయుండెను. అందున్న దిండ్లు రెంటిపై దెగి రక్తచావితములైన కేశఖండములందందు గానబడుచు

డెను. శరశ్చంద్రుడు ఖండముల గొన్నిటిదీసి జాగ్రత్తగా బరిక్షించి వాని దనజేబున బొట్లముగట్టియుంచుకొనియెను. తరువాత నాపాన్పు నించుక దొలగించి దానిక్రింద నెట్లున్నదోజూడసాగెను. తల కడ మంచముపై నొకలేఖగానవచ్చెను. అది తలలయొత్తి డిచే నలలి నలిగి చాలకాలమునాటిదిలాగు గానవచ్చుచుండెను. శరశ్చంద్రుడు దానిం గూడ నైకొని యందేమివ్రాసియున్నదో యని కుతూహలమున బరిక్షింపనదిగ తించిన యావారకాంతకెవ్వడో విట్లుడు వ్రాసినదిగా జూట్టుటచే దనపనికది సాయపడిన బడనచ్చు నని దలంచి జేబున నిశీకొని యెప్పటియట్ల బాన్పురు వాల్చి గది నంతయు బరిక్షింపసాగెను.

ఆగదికొకవైపున మాత్రమే ద్వారమును దానికెదురుగ రెండవగోడకొక కిటికీయును గలవు. దానిలో నొకమంచమును, రెండుకుర్చీలును, దంతపుమేజు యొకటియు దానిపై గొన్నిసంగీత బుస్తకములును గలవనియీవరకేజెప్పియు టిమి. శరశ్చంద్రుడు వాని నన్నిటిని గూడ పవిత్రార్చకరముగ బరిక్షింపుచు, నడుమనడుమ నేమో యూలోచింపుచు, మఱలమఱల బరిక్షకు గడంగుచుండెను. అప్పుట మేజుపైగల సంగీతపాత్రముల బుటల దిరుగవైచిజూడ నొక పత్రమున మోహన్ మాలతీభాయి—రంగూన్—యనియు నింకొక పాత్రమునదొలిపుటను మధుసూధనభగవాన్—రంగూన్—యనియును లిఖింపబడియున్నవి. వానిని గమజాగ్రతగా జూచి శరశ్చంద్రుడేమో యూలోచింపుచు బరధ్యానమనస్కుడయ్యెను. ఆట్లే కొంతదనుక నిలచి మఱల నాగడిగోడలను యొకను మంచముక్రిందను మఱల మఱల బరపునుజూచిన దానినే జూచుచు, దిరుగవైచిన దానినే దిరుగవైచుచుబిచ్చివానివలె నాగడిలోదిగుగాడుచుండెను. ద్వారము కడ నిరువురు రక్షకభటులుమాత్రమట్లే నిలచియుండిరి.

ఈలోన దహనకాండముగించి యాస్థలమున నెవ్వనితోగావు నించి జీవనాధుడును, యీతనివెనుకనే తీవ్రదుఃఖమును దిగమింగుచు

సానుకంఠవహనముల జీవనాధుని ధైర్యముగొల్పుచు నారాయణచం
దును, యిరుగుపొరుగువారలిరవురునుగలసి యటకేతెంచిరి. శరశ్చూ
ద్రుడేమో యాలోచించుకొనుచు కరపద్మమున శిరంబువ్రాల్చి
మాసముద్రాంకితుడై ధ్యానతత్పరుడగు యోగి చందాన నీవలనొక
కుర్చీలో జేరగిలబడెను. జీవనాధుడేప్పుచు, నబలవోలె శిరము
మోచుకొనుచు నల్ల వీధియరుగుపై బడిపోయెను. తోడనచ్చువారాతని
లేవదీసి ధైర్యముగొల్పుచు వేదాంతవాక్యముల జీవితసారమంతయు
బోధింపుచు లోనబ్రవేశింపబడిరి. ఆగృహము, నాయుద్యానవనము,
మాలతీకరణనిపోషితపుష్పలతానికరములు, వేయేల దేనింగొంచినను
జీవనాధుని నయనములకివియెల్లను బెనుభూగములగ్గతి గానవచ్చు
చుండెను. అతడు పాపాణములు బగులునట్లేచ్చుచుండెను. ఏమో
పిచ్చివానివలె తారలలెక్కించుచున్న శరశ్చూద్రుడకీకలకలము భం
గకారణముగుటచే నాతడు భటునొకనివలచి “అదిగో! జీవనాధుడు
వచ్చినట్లున్నది. నీవుబోయి వాని నిచ్చటకు గొనితె”మ్మని బంపెను.
ఆతడుబోయి తోడనే జీవనాధునితో నిండుబ్రవేశించెను. పాపము!
జీవనాధునకిప్పుడు దనయేకపుత్రిక మరణించిన శయ్యకెమరుగ నిలచి
యుండుటచే లోని శోకరసమంతయు దరంగములై బైకి వెల్లివిరియ
జొచ్చెను. ప్రక్కవారలేవో శాంతవచనముల యథావిధిగ నాతని
నూరడించుచుండిరి. శరశ్చూద్రుడుగూడ నాతనినోదార్చి “అయ్యా!
కడచినదానికై వగలబాగులుచు నబలగతి నురపిల్లుట పురుషలక్షణ
ముగాదు. ఇట్టిపట్టలనే ధైర్యమనలంబింపవలయునుక్షమించి నేనడుగు
వానికెల్లను సరియైన జబాబులీయవలసియుండును. మీరు జెప్పు
యుత్తరములపైననే నీయభియోగమంతయు నాధారపడియుండును.
ఇట్టితరుణమున మీవిచారముల బారద్రోలి స్వస్తతపహింపుడు”
యని బలుక నెట్టకేలకు జీవనాధునిచుక శాంతినొంది “బాబూ!
తమరధికారులు. తమరుశలవిచ్చినట్లు జలుగవలసినదేదో జఱిగి
పోయినది. మీరేమియడుగదలచితిరో యడుగవచ్చును. నేనెఱింగి

నాతవఱకు సర్వము నివేదించు కొందును” యని హీనస్వరంబున బలికెను.

శర:—సరే! మీదేయూరు?

జీవ:—అయ్యో! నాదిదేయూరు. యీగృహమునాస్వంతము. ఈపట్టణమున నిప్పటికి సుమారెనిమిది, పది, మాసములనుండియు జీవించుచుంటిమి, కాన నిప్పటికిదేయూరని జెప్పకొనవలసివచ్చినది. ఇంకెందును నాకెట్టి సంపదయును లేదు.

శర:—అయిన నంతకుబూర్వమే యూరనుండెడి వాడవు.

జీవ:—రంగూన్ నందు.

శర:—మీదే కులము.

జీవ:—మేము కళావంతులము.

శర:—ఇప్పుడు చనిపోయిన యామె నీకేమికావలయును?

జీవ:—అయ్యో! అంతమాత్రమెరుంగరా? బాబూ ఆమెయే నాయేకపుత్రిక. నాభాగ్యదేవత యంతరించపోయినదికదా? నాకల్ప వృక్షముగాలిపోయెగదా?

శర:—అదిగో—నులల నీవజ్ఞానమున బడిపోవుచున్నావు. ఇట్లేచ్చుచున్న నెల్ల? కథ యంతయు ముందున్నది. ఆమె వయస్సెంత?

జీవ:—క్షమింపుడు బాబయ్యా! దుఃఖోద్రేకము బట్టజాలక బోతిని. ఆమెకిప్పుడు యిరువదిరెండు వత్సరములు.

శర:—మీకు బుత్రిసంతానము లేదా?

జీవ:—లేదు—లేదు నాకింకెవ్వరును లేరు. ఇంకనా పరమేశ్వరుడుదక్క నీజగమున నాకు నా యను వారెవ్వరును లేరుతండ్రి!

శర:—మీభార్యయో?

జీవ:—అయ్యో! నాభార్య నేటికెనిమిదేండ్ల క్రిందటనే గతించినది.

శర:—మీవృత్తియేమి? అనగా మీజీవనమేగతి జేయు

చుంటిరని నాభావము.

శీవ:—అయ్యా! మాకు బూర్వము పెద్దలాజ్ఞించిన యాస్తికొంత యున్నది. దానిచేతను కొంచెము సంగీతవిద్యచేతను జీవించుచుంటిమి.

శర:—మీ అమ్మాయికి వివాహమైనదా?

శీవ:—(ఆలోచించి తల వంకించుచు) లేదు.

శర:—నుజ్జియేమి జేసితి?

శీవ:—మేము కళావంతులమగుటచేతను దగినవగుడు లభింపక బోవుటచేతను మాకులాచారమునే నడుపుకొనుచుంటిమి.

శర:—అనగా?

శీవ:—పెద్దమాత్రము లేక గౌరవాల్గు నెవ్వరినో యొకరిని నమ్మి యుండుటయే.

శర:—సరే తెలిసినది. నీయూరు వచ్చినపిదప నిట నెవ్వరి ప్పాగైన జిక్కినదా?

శీవ:—ఊ—చిత్తము... ఏదోనంజి.

శర:—వా రెవ్వరో నేనెఱుంగ వచ్చునా?

శరశ్చంద్రుడీ ప్రశ్ననైచునకేలనో నారాయణచందు తన ముఖ మవ్వలివంకకు ద్రిష్ఠకొనియెను. అధికారులముందు దన చరిత్రమింక బయలుపడునని యాతడు లజ్జతుడయ్యెగాబోలు. కాని జీవనాధుడాప్రశ్న కెట్టి యుత్తరమియక దలవాల్చి యూరకుండెను. శరశ్చంద్రుడాతని యోచన నెఱింగి “సరిలెండు. మీకభ్యంతరమున్నచో జెప్పనక్కరలేదు. అది మనకంతయావశ్యక విషయమగునాడ గాదు లెండు. నిన్నరాత్రి యియిట నెవ్వరెవ్వరు ద్రించియుండిరో జెప్పగలరా? “యని యడిగెను.

శీవ:—నేనును నాసేవకుడు రామోజీయునుక్రిందియంతస్తున నిద్రించియున్నాము పైన నీవసారాలో మామాలతి సేవకురాలగు శ్యామలయు నీగదిలో మాంబతియు నిద్రించియుండిరి.

శర:—ఇతరు లెవ్వరును లేరా?

ఏలకో జీవనాధుడీ పోశ్శమునకుగూడ బయటొసంగక ఇలవాల్చి మిన్నకుండెను. అదిగాంచి శరశ్చంద్రుడతడేలనో సందేహించుచున్నాడని గనిపెట్టి యొక్కచిఱునవ్వుమాత్రమునవ్వి మాలతి గదిలో నామె ప్రియుడు గూడనున్నాడని యెఱింగిగాభోలు దలపంకించి కొంతవడి యూరకుండెను. పిదపనాతడు “అయ్యా! ఒక్కసంగతి—మీఅమ్మాయి జుట్టుగాని నెఱసియున్నదా” యని బ్రశ్నించి యాతడేమి జెప్పనో యని యతని మాఖముననే దృష్టినిలపియుండెను.

జీవ:— అయ్యో! రామ! రామ! కసికూసభాబూ! ఒక చెంపనుగొట్టిన బాలునొక చెంపగొట్టిన నీరుగారు బాల. దానిజుట్టెదవ్వరగ నెఱయుటెట్లు? యనుచు గంటదడివెట్టుకొనియెను.

శరశ్చంద్రుని మాఖమేలనో వికిసించెను. సన్నని యాతని మీసముల క్రింద నధరముపై చిన్న నగవుగూడ గానవచ్చినది: తోడనేయధి విద్యుల్లతవోలె మేఘగంభీర సదృశమైన యాతని భీకరాకారమున విలీనమైపోయినది. అతడింక నేమియు బలుకలేదు. కొంతతడవేమో యాలోచించుకొని “సరియే! ఇప్పుడడుగవలసిన యావశ్యక విషయము లింకేమియును లేవు” యని వెడలిపోవుచు మఱల నేలకోడిగివచ్చి “అయ్యా! యొక్కవిషయమడుగమరచితిని. మీశ్యామలకు వయస్సెంత?” యని బ్రశ్నింప జీవనాధుడు “రమారమి ముప్పదియైదుండునను కొందు” ననియెను. శరశ్చంద్రుడు వెడలిపోయెను.

ప్రాణేశ్వరా! తమిట్లు దినదినమును నిద్రాహారములుమాని,
శ్వాసాయానుమును విడచి కృశించిపోవుటకు గల కారణము నాతో

గొంచెమైనను జెప్పరాదా? తమ శరీరస్థితి గనుగొనుటకు గూడ నాకు సాక్షులేదా? మీరెత నిరాకిరించినను, నాపై మీకెంత యసూయతగలిగినను యెన్నటికైనను నేను మీపదదాసినేగద? అట్టియెడ మీరస్యధాభావింపవలదు. అయ్యో! మీరిట్లామృతము బట్టి యనుదినమును గృశింపుచుండ మిమ్ముజూచుచు నాప్రాణము లెంతోర్వగలవు? మిమ్మునికచి నాకెల్లాహారము నోట బోవును? నాచేతిలకు మీరాగ్రహము గల్గినను, నన్ను మీరెత హేయముగ జూచిననుసరి, నేను మాత్రము మీపాదపద్మములవిశచియరనిమాష మైనను మేన ప్రాణముల నిలువజాలను. మీశరీరమున గల వ్యాధి యెట్లొనో, మీకుబడు పోవేదన యెట్లొనో యాదీనురాలి కెఱిగింప రాదా? ఎంతటి యప్రియురాలైనను నేను మీసహధర్మచారిణిని గానా? మిమ్మే నాబహిప్రాణముగ జూచికొనుచు నానిశములవెళ్ళు బుచ్చుచూట మీరెరుంగరా? అట్టియెడనావదనీదా, రికమేల? నాపై నిత్ర మాగ్రహమేల? మీవ్యాధితోబాటి నామనోవ్యాధిగూడ నేల వృద్ధిజేసెదరు? మీపాదములకిదే నమస్కారము. కరుణదలచినన్నాద రింపుడు. నామొరలాలింపుడు. నన్ను మన్నింపుడు" అనుచు దుర్గాభాయి ప్రాణేశ్వరుని పాదకమలములపైబడి బాల్యమారోదయంబునహిమాం బుపులగురియు పడ్చినికైనడి సహజసౌందర నిలయంబులగు నామె సయనపంకజములనుండి కన్నీటివెల్లువలు గాలువలుగట్టి నునుచెక్కు టద్దముల జాలువార, నాధునిపాదకమల యుగళయుండసిపినైచు చుండెను. ఆమె ముఖ మెల్లనడియెను. కనులగాఢాకయాతయు గరిగి స్నిగ్ధప్రభాభాసురంబులగు నామె కపోలయుగళంబున కొకివంత చెలువముగల్పించెను. పాపమామె జైటచరంగున నొకచేతగన్నీటి ధారలకుడిచికొనుచు, రెండవచేత ప్రియుని బాదముల గట్టిగనదిమి నక్షమునజేర్చుకొనుచు, మృగీలోలోచనంబుల నాతని ముఖంబుజ బులు లీక్షింపుచు, రవిరశ్మిచే జెల్లుడికిన సద్రమువలె బొంగిపొరలి వచ్చు మాఖములోన నాపుకొనుచు "ప్రాణేశ్వరా! ఇంకనైన నెల

“వీయరా?” యని దీనబుగ బలుకునపుడు భీతహాసేత్సవ యనుండు ముసార్థక బరచుచుండెను.

దుర్గాభాయి నారాయణచండుభార్య. పాపము! నారాయణ చండుపుడు వ్యాధిగ్రస్తడై మేళపై రెండవయంతస్తున నొక గదిలో మంచముపై బుడియుండెను. అతనిపాదములకడదూర్గ పిచాంగ స్థాయి కూర్చొనియుండెను. పాపమామెయనిన చందున కేలనో యసూయతః ఆమె యెల్లపుడును వ్యాధిగ్రస్త. బలహీనురాలు. ఆకారణముల చేతను, సహజముగ దాను దుస్సహవాసముచే జూరుడిగుటచేతను, చందునకామె పొందనిన రోత. ఇంతవరకాశుడు దనసౌఖ్యపోతమును మాలతీభాయి మోహవార్షినిపైనిడి విచ్చలవిడిగ విహరించెనుగాని కొల్ది యనముల క్రొదటనే యామహాసముద్రము బ్రహ్మకాలాభీల మహాగ్నిజ్వాలలనింకిపోయెను. అశనికి మనోవ్యాధి యుక్తురొందినది. ప్రియురాలి యకాలమరణమానకు దుఃఖించని వారెవ్వరు? కాని యాతని యాదుఃఖిమాతయు దుదకు వ్యాగధిబరిణమొచ్చినది. ఇప్పుడా వ్యాధియాతని మంచమెక్కునంతటి యవస్థకుగూడతెచ్చినది. భర్తకు దనపై నొతయసూయత యున్నను, దుర్గాభాయిమాత్రము పతినే దైవసమానునిగాజూచికొనుచునారాధింపుచుండెను. ఇప్పుడామెయెన్ని గతుల బ్రశ్నింపుచున్నను భర్త పలుకుటలేదు. సరిగదాతనముఖాన లోకనమైనను జేయుటలేదు. పెడమొగముబెట్టికొని పండకొనెను. అతడు దన్నెంత నీచముగజూచుచున్నను, దన్నెంత శత్రోవుగ దలంచుచుండినను దుర్గమాత్రమాతని సేవలయందెట్టి లోపమును జేయుచుండుటలేదు. ఆమె కవోష్ణభాష్పబిందువులొకటిరెడతని పాదములపై నులివెచ్చగ బడియెను. అతనిశరీరము బులకరించెను. తోడనే యాతడామెవంకదిరిగి “ఏడ్చుచుంటివా?” యని యడిగెను.

దుర్గశోకాశ్రువులు క్షణములో నానందాశ్రువులుగ మాటి పోయెను ఆమెయిప్పుడు శోకమో యానందమో దేని ననుభవించుచుండెనో దెలిసిజాలకపోయెను. పతిసేద దన్ను సాదరముగ బరా

య్యును. అతనినోట వెలువడిన యాకుశల ప్రశ్నయొక్కటియే యామెకిప్పుడు వెలలేనిరతనాల మూటయ్యెను. ఆమెనుహదానంద సాగరమున నీడులాడజొచ్చెను.

దుర్గ:— ఏప్పుడు టివా? యని యడుగుచు టిరా? ఏపు గాకున్న నిపుడు నవ్వునచ్చునా? మీరెల్లయీతనననుభవించుచున్నా గో చెలువకున్న నాకే పునచ్చుచున్నది. నయముచియి తమాళిము జెప్పరాదా?

నారా:— ఇప్పుడు నాకెల్లీ బాధయును లేదు. నీవుపోయ్యు.

దుర్గ:— ఎక్కడికిపోవుట? మిమ్ముచివచిబోవుటకు నాకింకెందు దార్పణము. నేను మీచివములకిడనే యుండును.

నారా:— సరే అయిన స్థలీయుండువచ్చును.

దుర్గ:— అంతకున్న నాకు గావలసినదేమున్నది? మీశరీరస్థితి యెట్లున్నదో జెప్పరా?

నారా:— (విసుప్రతో) చెప్పలేదా? ఇప్పుడేమియును లేదని.

దుర్గ:— ఏమియును లేకున్న ననుచి మిక్షీణించిపోవుటయేమి? ఇట్లు మాచముబట్టి పోవుటయేమి? ఇదింతయు నాకిర్కమా?

నారా:— నీకర్కముగాను. నాగ్రహచార ఫలమిది.

దుర్గ:— అయ్యో! అట్లెలబలికెదను. మీరు నిజముగ దేని చేతనో బాధబడుచుండుట నిశ్చయము. నాకడనేల దాచెదరు? మీరు జెప్పకున్నను మీశరీరమే జెప్పుచుండుటలేదా? ఎంత భయంక రాకారమునచ్చినది? ఎంతలో నెంత మార్పుసంఘటిల్లినది? ఆబాధ యేమో జెప్పరాదా? ఎంతకాలమిదాహరికము. ప్రతివ్యాధికిని ము నులుగలవుగదా? ఏదేనియాషధ సేవజేయకున్న వ్యాధికుడగుటయెట్లు!

నారా:— ముందులు లేకపోలేను. ఉన్నవిగాని యీమనో వ్యాధికి మాత్రము మందు లేదు.

దుర్గ:— అట్లయిన మీరు మనోవ్యాధిచే బాధపడుచుంటిరా? మీకి తటి మనోవ్యాధి గల్లునంతటి కారణమేమి వచ్చినది?

నారా:—నేనట్లుంటినా? అయినపొరపాటు. అన్ని వ్యాధులకును మందులుగలవుగాని మనోవ్యాధికిమాత్రము మందు లేదని నాయూహ. అంతేగాని నేనుమనోవ్యాధిచే బాధనొందుచుంటినని కాదు. నాకిప్పుడే రోగమును లేదు.

దుర్గ:—మీరట్లన్నను నేనుగూడ యోజించునది మీకు మనోవ్యాధియేమో యని.

నారా:—నీయోచనలతో బ్రయోజనమేమి? నాశరీర స్థితి నీకన్న నేనుబాగుగ నెఱుంగుదును.

దుర్గ:—అట్లయిన నాయోచనలతో మీకు బనిలేదు? కష్ట సుఖముల మీకు నేను సహభాగినినిగానా? నాకంతమాత్రము స్వేచ్ఛ నొసంగజాలరారా?

నారా:—అబ్బ! నాకాయాసముగనున్నది. ఇకనన్న మార్గము చించకుము.

దుర్గ:—మీకు గావలసినయుక చారములెల్ల జేయుటకు నేను సిద్ధముగానున్నాను. ఏవ్యాధియు లేకున్న నాయాసమేల కలుగును.

నారా:—ఏమియు లేదని యెన్నిసార్లు జెప్పనలయును?

దుర్గ:—మీచిత్తము. మీరు సౌఖ్యముగానుండుట నాకోర్కె.

నారా:—సరే.

దుర్గ:—పోనిండు—మీ మనమున నేకోర్కె యున్నదో జెప్పురా?

నారా:—నా కెట్టి కోర్కెలును లేవు. నేను గర్భవతినిగాను.

దుర్గ:—నవ్వుచు“అబ్బ! మీరెట్టి చమత్కార పురుషులడి? మగవారు గర్భిణులెల్లగుదురో దెలియకున్నది. అది మీకడ నేర్చు కొనవలయును. పోనిండు దానికేమిగాని సాధారణముగ మనోవ్యాధి యేకోర్కెయు, నెట్టిచింతలు లేక బుట్టకుగదా?”

నారా:—అవునుగాని నాకు మనోవ్యాధియని యెవ్వరను చున్నారు?

దుర్గ:—నేననుకొనుచున్నాను.

నారా:—ఎట్లు?

దుర్గ:—మీ నడవడినిబట్టి, మీ మాటలనుబట్టి, మీరొండు శ్రమనుబట్టి, నిద్రాహారములు లేక దినదినమును గృశించుటబట్టి.

నారాయణచంద్రమీయ బలుకక యొక్క నిట్టూర్పుచూత్రము పెదవులు కంపించునట్లు విడచెను. దుర్గ “అదేమో నాతోజెప్పరాదా?” యని మఱల బ్రశ్నించెను.

నారా:—ఇంకేమి చెప్పెను కొలదిదినములలో నేనుకులాసాగా నుండగలను. నాకేవ్యధియును లేదు.

దుర్గ:—పరమేశ్వరు కృపవలన నట్లే లేకుండుగాక.

ఇంతలో గోడపైనున్న గడియారము “టంగు, టంగు”న బది గంటలగొట్టెను. క్రిందపండుకొనియున్న గోపాల్ చందు మేలుకొని మెట్లపైనుండి పైకరుడెంచి “అమ్మా! దుర్గా! ఖదికొట్టివట్లన్నది. అబ్బాయికి ముదుసీయవలయును. ఇప్పుడొక మోతాదునీయవలసి నదని వైద్యుడుజెప్పియున్నాడు. అబ్బాయి మేలుకొనియున్నాడా?” యని బ్రశ్నించి తిరిగి తన శయ్యకేగెను. దుర్గ “మేల్కొనియే యున్నా”రని యాతనికి బహుజెప్పుచు బల్లపైనున్న సీసాలోనిమందు కాచపాత్రలోబోసి భర్త కందిచ్చెను. నారాయణచందు “శిరోవాతము ఉదరశస్త్రము. బాగు, బాగు. అయ్యో! నాకేమందులెందుకు, రామ; రామ!” యనుచు నేమో గొణుగుకొనుచు నెట్లోదానిని నోటబోసి కొనెను. క్రిందనుండియే వృద్ధగోపాల్ చందు “అమ్మా! దుర్గా! జాగ్రత్తగాబండుకొనుము. దీపముజాగ్రత్త”యని కేకవైచెను.

౮

మఱునాడుదయముననే శరశృంగుర్లు డగాధమగు నీకేసును గూర్చి యాలోచించుటకై సూపరెంటుగారి బసకేగెను. అంతకు

బూర్వమే మదన్ శింగుగూడవచ్చి దొంగగారి కేసురుగ నొక యాసన ములకరించి యీమరుంతమునుగూర్చి వాణియువురు నాలోచించుకొను చుండిరి. కానివాఁ కేమియు బోధపడుట లేదు. శరశ్చంద్రునిగాంచిదొర గాను సన్మానపూర్వకముగ నాతనికొక యాసనముంజూపి యంకు గూర్చుననోరెను. శరశ్చంద్రుడు యట నాసీనుడైనకొ డవడికి వాణి కిట్లు సంభాషణ ప్రారంభమయ్యెను.

సూప:—శరశ్చంద్! పోలీసుకర్మచారులలో నెల్ల నెక్కుడు బ్రాహ్మణివహించిన సీయట్టిదిట్ట యిట్టిసమయమున సీయార నుండుటచే మేమొతయు నదృష్టవంతులము మేమిటుపురమొత యాలోచించి నను నీకేసు విషయమై మాకేమియు బాలుపోవుటలేదు. ఇందు నీయద్వైత్యమేమో దెలిసికొనవలసియున్నది. నిన్నటి శవహరీతొ సమయమునకు సరిగ నీవు రాకుండుటచే నీపూర లేవేమోయని చింతించితిని. కాని పిదప నీకెల్లసంగతులును దెలిసియేయుండును. ఇభితక్షరకు నేగాంచిన యభియోగములలో నిట్టి విచిత్ర ప్రదర్శన మెప్పుడును గాంచియుండలేదు. నీవు హత్యారంగములలో నిట్టివిచిత్ర ప్రదర్శనమెన్నడును గాంచియుండలేదు. నీవు హత్యారంగమును బరీక్షించి యుండువని దలంచెదను.

శర:—అయ్యా! తమరు నాయందెల్లప్పుడును సదభిప్రాయము గలిగియున్నవారలగుటచే నన్నింతగ బ్రశంసించుచుండిరి. అంతియే గాక తక్కుంగల రక్షకభటాద్యక్షులకన్న నాప్రజ్ఞావిశేషము లెక్కు డుగావని నాయభిప్రాయము. ఎట్లయినను తమవంటి యధికారులకడ బనిజేయుచున్నంతకాలము మేము మాశరీరముల దాచికొనక, యావచ్చట్టిని వినియోగించి, ప్రాణములన్నింకనలసివచ్చినను సంశ యింపక, యెంతటి విపత్కార్యములనైనను బనిజేయుచుందుము. నిన్నటిశవహరీతొ సమయమునకు నేను లేకుండుటకు చాలగాధకలదు గాని తఱువాత దైవకృపచే సరిగా నావేశకువైద్యశాలకేగిశవమును బాడగలిగితిని. పిదప, హత్యనడచిన యాగృహముకూడ బరీక్షించి

యాయితీయజమానికడ వలయుసంగతులెల్లను దెలిసికొంటిని.

సూప:—నీవట్లు చేయుదువని నే నెఱుఁగుదును. కానిశవశరీతూ సనుయమునకు నీపురాకుండుట కేదో వింత గలదంటివి. అదియే విషయము?

శర:—ఈహత్యా రహస్యమే.

సూప:—ఎమి? ఈహత్యవిషయమై నీవంతకు బూర్వమే యెఱుఁగుదువా?

శర:—చిత్తము—కొంతవఱకు.

సూప:—ఆశ్చర్యము. నీపుజూడ మహామహునినలె గాన నచ్చు చూటివే అని నిశ్చేష్టుడయ్యెను. ఇంతవఱకును మానముద్ర వహించియున్న మదన్ శింగునకే కడసటి వాక్యములు మేలుకొనిప నాతడుగూడ నాశ్చర్యాబుధి మునిగిపోయెను.

శరశ్చంద్రుడు దొరగారు దన్నింతగా మెచ్చుకొనుచున్నను గర్వాధుడుగాక సవినయముగ హత్యజరిగిన నాటికేయి, తనకును హంతకులకును జరిగిన సమావేశమును, తనబంధమును, పిదప విముక్తియు మున్నగు నాశములెల్లను సవిస్తరముగ నెఱింగించెను. అతడా కథ జెప్పనాతసేపురు, దొరవారును, మదన్ శింగును, భయ సూత్రము బులతోత దేకిదృష్టి నాతనిమాఖమండలమువీక్షింపుచుండిరి.

శరశ్చంద్రుడు తనకథ నంతయును జెప్పెను. దొరగారొక్క నిట్టూర్పును విడిచి “అట్లయిన మాలతిని జూపినవారు వారేయైయుం దురా? లేకున్న వారికిని నీహత్యా రహస్యమునకునుసంబంధమేమైన నున్నదా? హత్యవిషయమై నీవేమాలోచించితి”వని యడిగెను.

శర:—ముఖ్యముగా వారే జూపియుండవలెను. వారేదో హత్యను చేయదలచుకొనినట్లు వారి సంభాషణమూలమున నే నెఱింగితిని. కాని అది మొట్టమొదట దెలిసికొనలేక పోయితిని.

సూప:—నారి కార్యక్రమమును కొనసాగించుకొనుటకే నిన్ను బంధించియున్నారు

శర:—నిశ్చయముగా నందులకే. వారీవరకు నన్నిటింగిన వారే యైయుండవలయును గాని వానిని మాత్రమునే నెచ్చ జేయంగను.

నూప:—హత్యాప్రదేశమును మీరు బరీక్షించి తెలిసికొనిన విషయములేమి?

శర:—మిక్కిలి ఆశ్చర్యకరమగు విషయము నేచెలిసికొంటిని. నేడలచినట్లే నిజమగు నెడల యానధిపబసిన యామె మాలతీభాయి గాదని దలంతును.

దొరగారును మదనశింగును గూడ నాశ్చర్యమున బ్రతిసుల ఫలె స్థంభించిపోయిరి. వానినోట మాటరాకుండెను. ఒకతెల్లను చెన్నుటగ్రమ్మెను. దొరగారు వెనుకకు జేరబడి శిరమున రెండుజేతుల నునిచి కనులమూసికొని యాలోచింపసాగిరి. మదనశింగుమాత్రము శరశ్చంద్రుని ముఖముననే దృష్టినిల్పి “ఈతడుపిచ్చివాడు. ఇపుడీతని మతిచలించిపోయినది “యనుచు నేమోయాలోచించుకొనుచుండెను.

—

కొంతవడికి దెప్పిరిలి కనులవిచ్చి దొరగారు శరశ్చంద్రునిజూచి “శరశ్చంద్రాబూ! నీవ్యాహము లన్నియు బద్ధవ్యాహములు. నీయాలోచనలకంతములేదు. నీపలుకుల యందలి గూఢార్థమును గ్రహించునంతటి సామర్థ్యముపరమేశ్వరుడు మాకనుగ్రహించియుండ లేదు. నీమేధాశక్తిని బ్రసంసింపమేము సమర్థులముగాము. కాని మాలతిశవమును మేముకనులారగాంచియుంటిమే. ఒకవేళ మేమామె నెరుంగక పోయినను యామెజనకుడుగూడ కన్నగూత్తురు జనిపోయె ననిగదా యట్టిదుఃఖసముద్రమున మునిగియున్నాడు. ఆశవమామెదో కాదో యాతడుగూడ గుర్తింపజాలనంతటి మూఢచక్రవర్తి లోకము నగలడా యను ననుమానము. ఏమో నీమాటలు మాకేమియు సర్థ

ములు గాలేదు. అట్లు దలంచుటకు నీకు గలకారణమేమో దెలుపవలయును”.

శర:—అయ్యా! ఒకవేళ నేనగూడ బారపడియున్నా బారపడవచ్చును. అందు దప్పేమియునులేదు. అన్నివిధముల నాలోచించిననే గాని యభియోగముయొక్క నిజస్థితిదెలిసికొనుటకష్టము. లేకమీరు సెలవిచ్చినట్టులామె తండ్రిమాత్రము పొరబడియుండగూడదా? ఏలనన, శవము దనకుమారిత నిత్యముశయించుపాన్పుపైన నేయున్నది. దానికి శరములేదు. శవమునకు గట్టియున్న వస్త్రములు గూడా నాగని తనయవేయని జెప్పుచున్నాడు. అదియునుంగాక నాతడు దుఃఖోద్రేకమున గన్ములనైనను జూర్తిగావిచ్చియెరుంగడు. అతనికి జగమంతయు సుధకారబంధురమైయున్నది. పైకారణములబట్టి నిశ్చయముగనా జనిపోయినది తన కూతురనియే యాతడు భావించి యేడ్చుచున్నాడుగాని యాశవము తన తనయదియే యగునో గాదోయని యోజించియుండడు. అట్టి విపత్సమయమున నాతనికిట్టి యనుమానకరంబగు నాలోచనయుగూడ దట్టియుండదు. ఆతనికిగాదట్టి స్థితిలోనున్న యెట్టిమానిసికైన నట్టి యనుమానము దయింపగరణముండదు.

సూప:—అయిన నీవెట్లప్పుడు నిశ్చయింపజాలితివి?

శర:—పరీక్షను బట్టి.

సూప:—అది యేవిషయమున?

శరశ్చంద్రికు దనజేబులోని యొక పొట్లముందీసి దొరగాణేశతబెట్టి “ఇవిగో. ఇవియామరణించిన స్త్రీ కేశఖండములు. కత్తిప్రేటున దెగి పరపుపైబడియుండగా వీనిందిసికొని వచ్చితిని. చూచితిరా? ఇవి సహజముగ శ్వేతములయ్యును. రుధిరమానంబడి రక్తవర్ణముందాల్సియున్నవి. ఇవికొంచెము వయసుమీరిన కాంతవియైయుండవచ్చును. మాలతియే మరణించియున్నచో యీ కేశములామెవిమాత్రముగావు. ఆమె వయస్సిటువది రెండేడ్లనియు, యామె కుంతలము లించుక

తయ నెఱసియుండలేదనియు యామె తండ్రియే జెప్పియున్నాడు. దీనింబట్టి మాకు వధింపబడిన యామెమాలతిమాత్రము కాదని చెలియు చుండలేదా?

సూర్య:—నిమెధాశక్తి వర్ణింపజాలనుని యీవరకే జెప్పి యుంటిమి శరశ్చంద్! ఇంతయోచనాపరుడవని యీవరకెన్నడు నే కేసునను గూడ నెఱింగియుండలేదు. నీవచనములన్నియు సప్రమాణములుగా గానవచ్చుచున్నవి. అయిన మరణించినయామె యెవరో ప్రాంపగల్గితివా?

శర:—ఆసంగతి నే నింకను నిర్ధారణజేయజాలనుగాని మాలతి మాత్రము మరణించి యుండలేదని నాయూహ.

సూర్య:—ఈసంగతి జీవనాధున కెరిగించియుంటివా?

శర:—సుస్తిరమగు సంగతి నే నెఱుంగునంతదకుక నెవ్వరికిని జెప్పదలకొనలేదు. నాకీసంగతి చెలిసివల్లెవ్వరెరుంగగూడదు. ధాన ననేకానర్థములు బ్రాప్తింతును. దీనింగూర్చి యింకను నిదర్శనముల సంపాదింప వలసియున్నది.

అంత మదన్ శింగు శరశ్చూడుకొనుద్దేశించి “అచ్యూ మీరు చెప్పినట్లు మాలతియేజుంపబడియుండనియెడల, హంతకులింకెవ్వరినో జూపి, మాలతిపాన్నుపై బడవైచుటెందులకు? అయినచో మాలతి యేమైయుండును? నాబుద్ధికాలోచింపగ మీమాటలయందు నాకు సత్యముగోచరించటలే”దనెను.

శర:— మదన్ శింగ్! నామాటలు నీకుసత్యము దోషక బోయిన పోవచ్చును. అనిసత్యములని దగినప్రమాణములు దొరకనిదే నేనుగూడనమ్మజాలను. అయినను శార్యక్రమమునకేదేనియొక నిర్ధారణగావించుకొని దానింబట్టిమిగతా కేసునంతటినిబయటికిదీయవలయు నునీనింకను గొత్త వాడవు. అట్లని నేనుగొప్పవాడననిగాదు నాయూహ. ఈయభియోగమున ముఖ్యముగ నాకు నీసహాయమత్యవసరము. మనమందర మేకీభవించిపూర్తిగ బనిచేసినగానియిట్టిదుర్ఘటకార్యముల.

సాధించుట కష్టతరము.

మదన్:—నేనట్లుంటినని మీకు నాపై యాగ్రహము మాత్రమువలకు. మీరు జెప్పినవిషయములబూర్తిగ దర్శించిననేగానిబయలుబడనేరదు. అంకుకొఱకై నేనట్లు బ్రక్కింపవలసియున్నది.

శర:—నాకు కోపమెన్నటికినిలేదు. ఈజన్మములో నెన్నడైన నది యుండబోదు. నీవన్నట్లెన్నలైన నెదురుద్రష్టల వేయుచుండుటయే మంచిది. అప్పుడుగాని మనకు యధ్యాస్థితిగోచరింపకు. అంతవరకెక్కి కార్యమైనను సాధింపనేరము. నీవు జెప్పినట్లు మాలతియే మైనదో మాత్రము నేనికను జెప్పజాలనుగాని యొకవేళ మాలతినెవ్వగోయేకార్యమో హరించి, యొకనెవ్వరామైకై ప్రయత్నించి గనుగొనకుండుటకై వేచొక్కరిజూపి యామె శయ్యపైబయలుదెరియిండుగూడదా? అందుచే మృతిజెందిన దామెయేయని దలంచి యామెకై వెదుకబోవు వారుండరని వారియూహ. ఇంకొక్కసంగతి. మాలతిన హత్యజేసిన నాటినుండియు నామె సేవకురాలగు శ్యామల గూడ గనబడకున్నదట. ఒకవేళ నాదుర్మార్గులు శ్యామలనే జూపి ఇట్లుగావించియుండురేమో? శ్యామల మాలతికన్న వయసున బెద్దమైనను యిరువురు నొకేమాదిరి స్థూలకాయలు నున్నట్లులై యుండుదురు. ముఖములభేదముండుటచేతనే యాదుర్మార్గులు శవమునకుండల లేకుండ గోసియుండుదురు. ఏమైనచు మన మింకను నిశ్చలైతిహిమమును వెల్లడిజేయుటకు జాల నిదర్శనముల సుపాదింపవలసియున్నది ఆభియోగముమాటయెట్లున్నను హంతకుల సమాచారముల బూర్ణముగ నెఱుంగవలసియున్నది. అశేయినన్ను బంధించిన వారికిని యీహత్యకును సంబంధముండి తీరవలయును. వారుజూడగ సామాన్యులవలె గానవచ్చుటలేదు. వారి యీగడ గని పెట్టుటకు ముందు మనము ప్రయత్నింపవలసియున్నది.

మదన్:—అయ్యో; మీయూలోచనలేమో 'నాకించుకంతయు నర్థముగలుగలేదు. నేను స్వతంత్రినించి యీకేసున నెట్టి యూలోచన

మును జేయజాలము. కాన మీరే నాకు గురువులై నాచేబనిచేయుచుకొన వలయును. మీరెట్లాజ్ఞాపించిన నట్లేజేయగలను.

శర:—నీవంటి వాని సహాయముబ్బుటచే నిపుడు నాకెంతో ధైర్యముగలిగినది. ధన్యుడనైతిని. ఇంకనాకు సెలవీయవలయును. ముఱలరేపు మిమ్ములగలసికొందును. అనిచెప్పి శరశృంగ్రుడు సూప తైంటుగారి కభివాదనమెనర్చి శలవుగైకొని వెడలిపోయెను. దొరగారాతనియా గోచనములకె తయుమదివలరుచు రాజమార్గమువఱకాతని ననిచి, యెప్పటిసంగతులపుడే దన కెఱిగించుచుండవలయునని జెప్పి ముఱలలోనికిరిది. పిదప మదనశిందుగూడ నాతనికడ సెలవొంది వెడలి పోయెను.

౧౦

వేడివేయిప పరాభిని గ్రుంకుచు దనసువర్ణ కిరణజాలముల గలకత్తా నగర సౌధరాజములవై బ్రసరింపజేయ నవియెల్లను బంగరుపూత బూసినకైవడి నయనానందకరములై యొప్పుచుండెను. విహగ మిధునంబులు గలకలారావములొనర్చుచు గూండ్లనుచేరుచుండెను. పవలెల్ల బశులబ్రాంతారణ్యసీమలమేపి, యలసిన గోవులు బశుల మందల నదలింపుచు, నిండ్లజేరుచుండిరి. పుత్ర నమేవంకజూచినను మందమలయానిలసేవనార్థమై వెలికి జనుధనవంతుల గుఱ్ఱపుబండ్లు పరువులతోను, చిత్త్రనిచిత్రములగు సంగళ్యను, సౌధపంక్తులను గాంచుచు, దృశ్యానందమునొందుచున్నవి దేశీయుల యాశ్చర్యభాషణంబులతోను, నిలువ దీరిక లేక నొకవీధినుండి యింకొకవీధికి బ్రయాణికుల మోసికొనిపోవుచు, నిశ్చేష్టులై వింతలజూచుచు ద్రోవనేగు పధికుల గుండెలదరునట్లు “బా. బా.” యని యరచు మోటారుబండ్లతోను, గడుసంకులముగ నుండెను. విపణివీధి నెల్లరును దమకువలయు

సామగ్రుల దీసికొని, రొక్క-మొసంగి, చీకటిబడకవలన్న యిండ్లజేర వలయునను దలంపున వడివడి నడచిబోవుచు, నడుమనడుమదమకడ్లు దగిలి “బాబూ! బాబూ! ఒక్క-రాగిడబ్బుధర్మం—బాబూ” యనుచు వారి వేగమునడంచు బిక్షకుల గసరికొనుచుబోవుచుండిరి. సూర్యుడు క్రమక్రమంబుగ బల్బిమసముద్రమున మునిగిపోవుచుండెను.

మదన్ లాల్ చౌకుగడ, నాల్గుగోష్టుగలియు నొక స్తలమున దీపపుష్ప-బముకడ నొకఫకీరు గూర్చుని చేతనున్న కొబ్బరిబుట్టపై జలిమిలోని హుక్కా-మాటిమాటికి బీల్చుచు, బ్రహ్మానందమునమునిగి దేలుచు, తనకువచ్చిన తత్వజ్ఞానమెల్లను బ్రేక్షకుల వీనుల ద్రిమ్మరించుచుండెను. అతనికిరమారమిముప్పదియేండ్లుండవచ్చును. పాడగుపాటి గడ్డము—నల్లనిముఖచ్చాయ, యెట్టనిదలగుడ్డయు—బాదములవఱకును వేలాడు పెద్దయంగీయును నాతనిదుస్తులు—తొడక్రింద చింకిగోన గుడ్డలో బిగువుగ గట్టిన బట్టలమూటయొకటిగలగు. అతనితత్వములు గొందరి పామరహృదయముల నాకర్షింప వారుగొంతవడి యాతని కడ నిలచి, యతనిగాననామృతసాగరమున గొంతవఱకీడి యీడి, మై మఱచి, వెడలునపుడొక కాసు నాతనికడవైచుచు“మహానుభావుడు. యేదాంతి—గట్టిముండాకొడుకు. గేనం ఎగిరినపెభువు” యనుచు బలుగతుల నాతని స్తుతించుచుండిరి. కాని యాతడు వారి సోత్రపాఠముల లెక్కింపక, వారికాసులగైకొనక, యర్థనిమిలతనేత్రుడై గాన వర్ణమును గురిపించుచునేయుండును. కొందఱాతడవడో మహాయోగి యనియు, మరికొందరు కాసుజాలదుగాబోలు, ఎంతగర్వమనియును, నానావిధ భూషణ దూషణములొనర్చుచుండిరి. వచ్చువారు వచ్చుచు నేయుండిరి. పోయెడివారుబోవుచునేయుండిరి. యోగివారిరాకపోకలపై దృష్టి నిలుపక పాడినపాటనే మఱల మఱలబాడుచు, నానందమున మైమరచుచున్నాడు. కాసునకై నిర్భంధములేక బోవుటచే నామార్గమున బోవు పోలిమనుజుడును నందు గొంతతడవాగి యాతనిదర్శన భాగ్యమబ్బినదని సంతసింపుచు బోవుచుండిరి. మేకలమందగతి నొకరి

నొకరనుసరించుటయే వారిపని. జనులు గుంపులుగుంపులుగా దన్ను జుట్టుకొనుచున్నకొలది నాఫకీరు తనగాన పక్షమును యభిమాను తముగా మార్చివైచుచుండెను అతడప్పుశిట్లు బాడుచుండెను.

పాట.

వినురా సదానందయోగీ ముక్తి గనుటకీ తత్వంజెప్పె యెంగీ || ౩౪.
 మాయజీవిని నమ్మబోకు యీ-కాయచుస్తిరమన్న గాదనబోకు || ౩౫
 పాడులింగముపూజలేల పరబ్రహ్మమునీలోనా బరికింప వేలా || ౩౬
 తల్లిదండ్రుయు నీకులేరు నీ-యిల్లాలు బిల్లులు నీవె.టరాయా || ౩౭
 ధనము ధాన్యము మనకువద్దు గురు-ధ్యానమే నమ్మునా వినురా నాగుడ్డు || ౩౮
 వైకుంఠ మెందున్నదో? యిచ్చ వచ్చినట్లెల్లను బల్కరా కోర్కీ || ౩౯

పాటజాలించి ఫకీరు పెద్దనవ్వొకటి నవ్వెను. ప్రేక్షకులుగూడ పెద్దపెట్టిన నవ్వదొడంగిరి. అంత బాటవినుటకై మూగిన జనసామును ప్రోసిక్కినచు వచ్చి యొకయువతి యాఫకీరుముందునిలచెను. ఆమె దాల్చిన వసనములు చికిపేలికలు. చంకనొక చికిపీలికల మూటయు నొకచిన్నరాగిలోతాయును గలదు. తలకొంచెము నెఱసి యొకచిన్నతప్పువలె గనబడుచుండెను. వయస్సు రమారమీ నలువ దేడ్లుండవచ్చును. మోమున వికటహాసము. ఫకీరుముందుకామెవచ్చి యట్లే యాతనిమాఖమున దృష్టినిలిపి పకపక నవ్వసాగెను. ఆమె వేడగునవ్వు. —కారణములేని వేడగునవ్వు—గాంచి జన్మసంఘమంతయు గూడ నవ్వుచుండెను. వారి హాసచంద్రికల నామె యానంద జలధియుప్పొంగి పోయెను. అంతనామె నాట్యముజేయ మొదలిడెను. చేతిమూటను, చెంబును పదిలముగ నాఫకీరుకడ నునిచి ప్రళయ కాలకాలికామూర్తివలె నామె తాండవమాడు చుండెను. ఆమె యున్నంతయా? ఏమో కావచ్చును? ఈవిచిత్రతాండవము గాంచి దారిపోబోవువారెల్లరు నందునిలచి వారుగూడ నున్నత ప్రాణియులగు చుండిరి. ఎట్టకేలకామె నవ్వనావ్రకొని ఫకీరుదగ్గరగాబోయి నూతని

ప్రథమ ఖండము.

ముఖమున దనముఖము నిలిపి “నీవుపిచ్చివాడవా” అ
హాసమొనరి గొనించిచెను.

ఫకీరు మాట్లాడలేదు. అతడామె వైపున

ఆమె పేర్కొనులవంక దిరిగి “మీరెవరి”

అనవ్వరును బదులాడలేదు. ఫకీరామెంగా

స్త్రీ:—కనబడుటలేదా? నేన

కాదు—జగన్మోహినిని హృ హృ హ

అందరును పక్కన నన

యుండెను.

ఫకీ:—నీదేయూ

స్త్రీ:—నాదా

ఫకీ:—నేను ప

నదియే యూరు.

స్త్రీ:—న

బయలుదేర నలసి

క బెప్పదరమా

కీస్కింధనాలి

నామతిమ

ఫకీ:

గనులెట్లు

క్కినదో

మాయ?

నాకు

నేర్చెద

కావలసి

ర త్న పే టి క.

కొనుటకు నాకు కొంచెము స్థలముజూపితివట్లయిన
గడి నీకుశిష్యురాలనై నీవద్దబాలులు నేర్చికొందును
సరే—నాకిల్లులేదు. వాకిలిలేదు. ఏతోటలోనో బండు
రాడబిచ్చిదానివలెనున్నావు. నీకిష్టమున్నచోట నీవు
నుననే మఱల నిచ్చటికేరమ్ము. నీకు కావలసిన

నీవెందుపండుకొనియెదవు?

ఏటనో యొక చోట.

ఏతోడనేవచ్చెదను. నాకీయూర
గను. కాన నిన్ను నేడు విడచు
రాడ నందేపండుకొందును.
లము చాలదినములనుండి

పు నాతోరావలదు.

*

రెండుహస్తముల
మెను బిచ్చిదని
లకు మఱలి
. ఈరాత్రి
సత్రమో,
చారము
వల నెవ్వ

పక్కర
దము”
దిలేక
మెను.

జనులెల్లరును వెడలిపోయిరి. ఎవ్వరోయొకవ్యక్తి మాత్రమాయీరువురి
సంభాషణమాద్యంతమును విని తనలో దానేమో యాలోచించు
కొనుచు దలపైముసుగునైచుకొని వారి వె బడినే బోయెను.

౧౧

రాత్రియైనది. కలకత్తాపట్టణమంతయు దీపకాంతులలో ప్రతి
ఫలించుచున్నది. మదనలాల్ చౌకుకడనున్న తోటలోని పాడుమందిర
మునమాత్రమెవ్వరును దీపముల బెట్టియుండలేదు. దానికిపుడెవ్వరును
యజమానులు లేక నివాసాయోగ్యమై పాడువడియున్నది. యందు
లకు కారణము. చవితినాటి చంద్రుడు మాత్రము దనలేవెన్నెల
నిగ్గులనావోటలోనివృక్షములగుండానామందిగోళభాగమునప్రకాశిం
ప జేయుచుండెను అరుగులపైనే వరకునునమెఱిగిన యా ఫకీరునాయా
యున్నత యుమాత్రముబాడుకొనియుండిరికానివారునిద్రించటమాత్ర
ములేదు. ఆస్త్రీబైట మినుకుమినుకుమనిమెఱయుగుడ్డివెన్నెలందిలకిం
పుచు రెప్పవాల్చక యట్లే జూచుచుండెను. అపుడపుడామెతనదృష్టి
నాకసమువక సారించి తారల లెక్కింపుచుండెను. ఇంతలో నెవ్వరో
యొక పురుషుడు వారిచాయనరుదెంచుచుంటచే నాతని పదముల
సన్వడి వారి వీనులంబడి వారినిశ్చలతకు భంగముగలిగించెను.
తోడనే ఫకీరులేచి గూర్చొని గొంతుకసవరించుకొనుచు “ఎవరా
వచ్చెడివా”రని బిగ్గరగ బ్రశ్నించెచెను. ఆవచ్చువా డాప్రశ్ననాలించి
“బాబూ! నేను పాంథుడను. తోవతప్పివచ్చినాడను. నాబసయొక్క
డఫో నేనెరుంగను. అయ్యా! తమరు దయయుంచి యీరాత్రి నాకు
నిదురింపకొంచెము తావొసంగితిలేని మీకు చాలపుణ్యముండును.
ఉదయముననే లేచి నాదారిని బోయెదను” అని దీనముగబల్కెను.

ఫకీ:—మీ దేయూరు?

అగ:— బాబూ! మాది గోకులపురము. కాళియాత్రకై నేనును నాబంధుగులు కొందఱును బయలుదేరి యీకలకత్తాపురమున విచిత్రములజూచి పోవలెనని నేడిందాగితిమి. కాళికాలయముకడ సత్రమున మేముబసజేసి పట్టణముజూడవలయునని మధ్యాహ్నము బయలుదేరి చీకటిపడుటచే త్రోవదప్పి యిందు జిక్కుకొంటిని. ఎంత బ్రయత్నించినను నావారుగాని, మాబసగాని వాకు గనబడుటలేదు. నాది క్రొత్త యూరగుటచే నీయూరిబాటల నేనెరుంగను. మహాపట్టణము బాబూ! ఈచీకట్లో నెక్కడికి బోగలను? కాన దయయుంచి యీరాత్రికినాకు కొంచెము స్థలముజూపినచో వేకువకడ లేచి వెళలి పోవుదును.

ఫకీ:—అయ్యా! దయ చేయుడు. నేటికి మీరుగూడ నిద్ర పండుకొనవచ్చును.

అగ:—రక్షించితిరి బాబూ! అయ్యో! అదేమిచోద్యమోగాని యీపట్టణమున నెవ్వరును క్రొత్తవాని గుమ్మమెక్క నీయరు, ఎక్కడనో మీనంటి ధర్మాత్ములు నూటికొకరుండురు. బాబూ! ఈభవనముమీదా?

ఫకీ:—అయ్యా! నన్ను మీరు బ్రశంసింపనక్కరలేదు. ఈ యింటి యధికారులెవ్వరో నేఱుంగను. ఇందురెవ్వరున్నట్లగపడదు.

అగ:—పోనిండు బాబూ! ఎవ్వరిదైన నేమి? ఈశేయి నన్ను రక్షించిన వారలు మీరే అనుచు నొక్క నిట్టూర్పువిడచి యాయాస మపనయించుకొను వానిబోలె నాయరుగుపై నొకమూల జేరగిల బడెను. కొంతవరకెవ్వరును మాట్లాడలేదు. కొంతశ్రమదీర్చుకొని యాగంతకుడు దసభుజముపైనున్న యుత్తరీయమును గ్రిందిబఱచి పండుకొనెను. తరువాత మెల్లగ జేబునుండి నిప్పుబెట్టెను, చుట్టను దీసి. యొకపుల్లగీచి చుట్టనంటించి యావెలుగున నాయరువుని ముఖములను క్షణమాత్రమాతడుజూచెను. ఫకీరుగూడ నావెలుగుననే యాగంతకుని వీక్షించెను. పిమ్మట నాపురుషుడుజుట్టగాల్చుచు ఫకీరు

వంకడిగి “అయ్యా! తమవంటిమహాత్ములను భగవంతుడీరాత్రినాకు దోడుచూపినాడు. లేకున్న నాగతియేమయ్యెడిదో నేనెరుంగను.” అని కొంతవడి యూరకొని మఱి “సయ్యా! తమదేయూరు?” అని మెల్లగ బ్రశ్నించెను.

ఫకీ:—అయ్యా! నేనొకఫకీరును. నాకొకయూరని లేదు. ఇచ్చనచ్చినట్లెల్లదిరుగుచు తీర్థసేవజేసికొనుచుండును.

అగ:—చిత్తము. తమరు మహాత్ములు. చాలపుణ్యాత్ములు. తమవంటివారికేమిఁగోపము? దైనమెల్లపుడుచదుమకుదోడైయుండును. అచట పండుకొన్న వారెవరు స్వామి?

ఫకీ:—ఆమెయెవ్వరియో నేనెరుంగను. చూడగ బిచ్చిదాని వలె గనబడుచున్నది సాయుత్రమావీధిఁగో నాకుగనబడి యంతటి నుడియు బాటల బాడుట నేర్పుమనుచు నన్ను వెంబడింప మొదలిడినది. ఎంతవలదనినను వినక నావెటబడినది. ఏమిచేయను? ఉన్నత్తులకు యుక్తాయుక్తజ్ఞానముండదుగదా?

అగ:—చిత్తము. తమరు సెలవిచ్చినది వాస్తవము.....

అనుచుండగ నే యాస్త్రి మేల్కొంచి వారిపల్కులాలించి సత్వరమున లేచి ఫకీరువద్దకుదెంచి “అయ్యా! నన్నుమాటిమాటికి గనబడిన వారితో నెల్ల బిచ్చిదనిచెప్పుచున్నావు. జాగ్రత. నీవేమో గురువువని యాలోచించుచున్నాను. అట్లయిన నాకిప్పుడే పాటల నేర్పుము. లేనిచో సిపు పాడుచుండుము. నేను నాట్యముజేయుదును. ఈతడు మృదంగమువాయిచును. అన్నా మృదంగములేదే. ఎట్లు. సరే. ఏదోపాఠించవచ్చును. అక్కడకు మేళము బలేగానుండును. ఏమయ్యా! నీకు మృదంగవాయిద్యమువచ్చునా? హాయి. హాయి. ఏమిమేళము. ఏమిమేళము. ఏదీ? ఫకీరీబోలో. ఒక్కగానమ్బోలో. నేను నాట్యంచేస్తాను. వాయిచవయ్యా నువ్వు. అలా అలా మొద్దులాగచూస్తావే?” అనుచు నిలువబడి కిరముల గొనునజేచ్చి నామ పాదము ముదిడి. ఫకీరుమాఖమువంక జూచుచుండెను. అగంతుకుడు

ఫట్టజాలక శక్కుననవ్వెను. ఫకీరుగూడనవ్వి “చూశారంజి! బాబూ! యీమెచర్యలు. పాపము! పాపము! ఎవ్వరోయీమె యీలాగై పోయింది.” అనుచు దనసంచిని విప్పి హుక్కాబుట్టనుదీసి దానిని యథాశాస్త్రముగా దయారుజేసి నిప్పంటించి పీల్చ మొదలిడెను. ఆగంతకుడేమియు బలుకక నిద్రబోసాగెను. కొంతసేపటికాతడు శ్రవణ కాలపయోదగంభీరగర్జన సదృశరవంబున నింటిబైకప్పురగిబోవు నట్లులు గుట్టుగూడబెట్టసాగెను. ఫకీరు హుక్కా-సేవబాలించి, టెంకాయ పాత్రను పదిలముగ సంచిలో బెట్టి మూతిబిగించి, సన్నని కంఠముతో కూనిరాగముల దీయుచు “బాబూజీ” పండుకొన్నారా! యని పశ్చిించి యుత్తరపుగానక బాటసారిగాఢముగనలసి యుంటచే నిద్రించుచున్నాడనియెంచుముఱదనరాగలతచుసాగించుకొనుచుండెను ఆస్త్రి యాతని సన్ననికూనిరాగములవిని “ఫకీర్జీ! మీరు పాడుచున్నారా? బాగానేపాడగలరు. అయితే నానాట్యంకూడా కనబరుస్తాను జూడు. ఈమొద్దు నిద్దరబోవుచున్నాడేమి? లేపు-లేపు. మద్దిలవాయించుమను. నేను లేపనా? “యనుచు గంతులవేయసాగెను. ఫకీరు పాటచాలించి “అమ్మా! చాలరాల్చి అయినది. ఇంక నిద్రపో. పాపమీతడు జాలనలసి నిద్రించుచున్నాడు. ఆతని నిద్రకు భంగముజేయగూడదు. తెలిసినదా? మఱలెడయముననే బజారులో నేను పాడగలను. అప్పుడు నీవు నాట్యంచేయవచ్చును. ఇంకపండుకో అదిగో! విన్నావాపడకొండుగొట్టుచున్నారమ్మాట్లాడకు” యనిజెప్పెను.

(స్త్రి):—అయితే సరే. ఉదయాన్నే పాటలు నేర్పుతావా? ఆలాగైతే పడుక్కుంటాను. కామాక్షి—ఇంకమాట్లాడకు.

రాత్రి రెండు యామములైనది. చండుడు పదిగంటలకు బూర్వమే యస్తమించియున్నాడు. జగమంతయు సంధికారావృతమై

భయంకరరూపము దాల్చియుండెను. పోలీసువారు మాత్రము గన్పి
దిరుగుచుండిరి. కాని యా కక్కడను మనుజుల భాడగానవచ్చుట లేదు.
ఆకాసమునతారలు మాత్రము మినుకుమినుకుమనుచుండెను. అంత
మాత్రముననేమాయె? కటికచీటిగోదనీ కుహరమంతయు నావరిం
చియుటచే నీస్వల్ప నక్షత్రకాంతి దానిని బేనింపజాలకుండెను.
అట్టియెడదట్టముగ భూరుహలతాదులచే గిక్కిరిసి గాఢతమంబైన
నీచనమధ్య శిథిలసౌధముమాటజెప్పనక్కర లేదు. అరుగువైనందరును
నిద్రించుచుండిరి. అంతయు నిశ్శబ్దమయమైయున్నను బాటసారిగుఱ్ఱాలు
మాత్రమామందిరమున బ్రతిధ్వనించుచునే యున్నవి. ఫకీరునకు నా
స్త్రిని యాధ్వనిని నిద్రాభంగిర మైయుండెను. అయినను దానిని
లక్షింపక వారు నిద్రించుచున్నట్లున్నది. లేదు, లేదు. అడిగో! ఫకీరు
మెల్లగ లేచి దనప్రక్కపైగూర్చుని నలుదెసలగలయజూచుచున్నాడు.
కొంతవడి యాతఃశిల్ప తన చుట్టునుజూచి మెల్లగబ్రక్కపైలేచి, బాట
సారి కడకేగి వాని ముఖమును తదేకధ్యానమున కొంతవడిజూచి
మఱలకొంచెను దూరమేగి, తన యంగీజేబుచుండి నిప్పుజెల్మెనుదీసి
వెలిగించి యా వెలుగున బాటసారి ముఖమును మఱలబరీక్షించి
వెనుకకు బోయెను స్త్రి కూడ గదలుచుండెను. ఫకీరుమెల్లగ నామె
కడకేగి వీపుపెదట్టసాగెను. తోడనేయూమె మేలుగాంచిలేచినిలచెను
ఫకీరామెదగ్గజేరి చెవిలోనేమోజెప్పెను. అంతనామె ముందునపువ,
ఫకీరు ముందువెనుకలరయుచు సవ్వడి రవంతజేయక బదములిడుచు
నామెననుసరించి మందిరమువెనుకకరిగిరి. ఫకీరు మెల్లగ నాయొంటి
తలుపునొకదానిదెరచి, యామెతోగూడలోనకరిగి మరల దలుపు
నెప్పటియట్లుబంధించెను. వారంత వరుసగ రెండుగదులదాటి యొక
చిన్నగదిలో బ్రవేశించిరి. ద్వారములన్నియు జక్కగబంధించివైచిరి.
అంత ఫకీరచటనున్న దీపపుగంబమందలి యాముదపు దీపమను
వెలిగించెను. స్త్రిదన మేలిముసుంగును దీసివైచి కురులసవరించు
కొనుచు" ఇది రహస్యస్థలమేగద? ఇందెవ్వరును బ్రవేశింపరను

కొందును” యనుచు మెల్లగ ననియెను.

ఫకీ:—ఆ. ఇందెవ్వడు బొరసాహసించి పాణిములతో వెలికి జనగలడు! పాపమీ పాంధుడుమాత్రముడెస్సె గుట్టులవెట్టి నిద్రించు చున్నాడు. నీవుసందేహింపనక్కర లేదు. మన కేమియును భయము లేదు.

స్త్రీ:—(నవ్వుచు) వాడుతొలుతవచ్చినపుడు మన కార్యక్రమ మున కంతరాయముగల్గింపవచ్చిన యమునిగ భావించి వానినెట్లయిన వెడగొట్టజూచితిని. కాని యట్లుజేయుట యెవ్వరికైననుమానాస్పదముగ నుండునని దలంచి మఱల విరమించితిని.

ఫకీ:—మంచిపనిజేసితివి. ఒక వేళనజయుగ నాయుడుడే వచ్చినను ఈయానాదయోగి వానిని సాధారణముగ విడచువాడుగాడు. వానిని ముప్పుదిప్పులుబెట్టి మూడుచెరువులనీళ్ళను | దావించి వాని కండ్లలోదుమ్ముగొట్టకమానడు.

స్త్రీ:—ఇదియేమిది? కొత్త కొత్త పేరులు సాధారణము చున్నావే? ఇది యాయూరిపేరా?

ఫకీ:—నవ్వుచు “అవును మఱచియుంటివా? నీకన్నిసంగతులను జాబునవ్రాసియుంటినే.

స్త్రీ:—అవునవును. జ్ఞాపకమునచ్చినది. నీవేషము చాల బాగుగ నున్నది. సార్థక నాముడవైతివి.

ఫకీ:—అమ్మా! నీదయయుండవలెను గాని వేషములకేమి కొదువ. నేను నిన్ను మొదటజూచినపుడుకుంతయు నాసవాలుబట్టి జాలకపోయినాను. నీవు నిజమగు పిచ్చిదానవనియే జనులెల్లరును భ్రమించియున్నారు సుమా! వారిమాటకేమి నీతనయుడనగు నేనే దొలుతొలుత చిత్రవిచిత్రములగు బోల్తులగొట్టినాను.

స్త్రీ:—ఆమాటలకేమిలే. నేను నిశ్చయముగజగన్మోహనావతారమున. ఏవేషమునకు దగినట్లు భాషాచమత్కృతి జూపగలను. బ్రహ్మకండ్లలోనైనను. కారముగొట్టు సామర్థ్యమునాకడనున్నది. సరే గాని మనకార్యములేమైనది. పూర్తిగాజెప్పుము. నాకు తొందరగా

వివరమునను కోర్కెయున్నది.

వీరెవ్వరు? ఇట్టినిశాసమయమున నీ శిథిలభవనమున వీరికి బనియేమి? అయ్యయో! వీరు కాముకులా? వీరబాడల్లు గాన వచ్చుట లేదు. జ్ఞప్తియున్నదా? ఒకనాటి రేయి నీపీఠినే, యీశిథిల సాధాంతరంబున నే హంతకులచర్య లవలోకించుటకై జనుదెంచిన శరశ్చూరముతో బాటిందు మనము బ్రవేశించియుండ లేదా? అపుడునుండి సాధాంతరంబున నానందయోగి యను పదమొకని నోట వినుటలేదా? ఆయానందయోగియే యీశిథిల. ఆమె పిచ్చిదట. లోకమును మోసగించుటకై దాల్చినదా పిచ్చివేసముగాని సజమగ నామె పిచ్చిదిగాదనుట కిష్టమే. అయితే పరిస్థితి నేనాక్షి. ఆహా! లోకమున ఎన్ని వేసములుగలవు? ఎందరుబూటకులుగలరు? ఎందరు హంతకులుగలరు? జగమున నెట్టివానినైనను వైవేసమునుగాంచిలోని హృదయమును దెలిసికొనుట కష్టతరముకదా. వైకిగివడు మాయా వేసములకును లోని మానసంబులకును నెంతో వ్యత్యాసమున్నది. పలుకులు పరమేశ్వరునిగూర్చి. తలపులు తరుణీమణులగూర్చి. ఎంత మాయానాటకము?

మణిల మనపూర్వపుణ్యనశంబున నాభవనమునే జొచ్చితిమి. అడిగో! నానందయోగిగారేమో బుచ్చుచున్నారు.

ఆన:—అమ్మా! మాధవి నీకృపవలనను, వైవేసహాయము జేతను మనకార్యము సానుకూలముగనే జరిగిపోయినది. ఇపుడంత యును మనచేతులలోనే యున్నది.

మాధవియాశ్చర్యానందము లొక్కుమచ్చి గిమ్మ బరవశమై కొంతవడి మాట్లాడుకుండెను. తరువాత మెల్లగ కంఠము సవరించు కొనుచు “భేష్—షరీఫ్! కాదు. జగత్—కాదు. అబ్బా! యాక్రాంత నామకరణమునకొంత దడవికొనుచున్నాను. ఆనందా! చాలమణుకుగ బ్రవర్తించితివి. ఇక నాదిక్కు-మాలిన మధూ మనమెట కుక్కయై

దిరుగకమానడు. అందులకెట్టి యభ్యంతరమును లేదు. కాని కార్య మెట్లునుకూలించినదో జరిగినదెట్లును వివరముగ దెలుపవలయును.

ఆనం:—జరుగుటకేమున్నది. కాని కార్యము వింతగఁగ కౌన సాగినది. ఆమె యీపట్టణముజేరి యొక మారువాడీ సాంగ్యశ్య మవలంబించియున్నది. అదియు మన హితునివలననే గలిగినది. నచ్చిననాలుగుదినములు మారువేసముల దిరుగుచు నామెచరిత నంతను బూర్తిగ సంపాదించితిని...ఆగు, మాగుము. ఇప్పుడే వచ్చు చున్నాను... ..

అనుచు నాతడు వడివడి ద్వారముదెరచి నలువంకల బరికీలించి యేమియునుగానక నెప్పటియట్లు మఱలలోన బ్రవేశించెను. మాధవి యాతనిం గాంచి “ఏమంతఁజొందరగ వెడలి పోతివి? విశేష మేమయినగలదా? యని యడిగెను.

ఆనం:—నేమినుటపొరపాడైన నైయుండవచ్చుచు. కానిఎవ్వోయూపిధ్యని మాత్రమిందు నాచెప్తలబడినది. శత్రులైనవైన మనల వెన్నాడుచుంటిరేమో యనియనుమానము. ఇదినఱకిక్కడనే నేనును మధూయును నాలోచనమున ముసమునింగి యుండగా షష్ఠేదారు గారొకరు దను షరిశీలనానైపుణ్యము జూపవచ్చినారు అంత వానికి దగినట్లుగ బుద్ధిజెప్పి నిందే మేడవైగట్టి బడవైచితిని. అందుచే నాటి మొదలెట్టి యనుమానమున్నను నామనమున బలువిధముల నాలోచించి దగిన ప్రతిక్రియ వెంటనే గావించుచుండును.

మాధ:—నిజము—నిజము—అట్లే జాగ్రత్తగానుండవలయును. ఇప్పుడు నీవు విన్నదాతుంటరి బాటసారి యుచ్చాస్యసనిశ్వాసములుగావు కద కొండదీసి. లోకములో మనల దలద క్షేడివారుగూడగలరు. వా కెట్టి వేసములనైన నవలీల దాల్చగలరు.

ఆనం:—నిశ్చయమేగాని యీ మొద్దు. గ్రాడిదవలెకాళ్ళుచాచి కొనియున్నాడు. నీడజూచి భయపడుట మనకలవాటు, అందరిని మనము సంధేహించుచుండుము. అవును. అట్లే యుండవలయును.

నీవుమాత్రమేవచ్చోరు. వానవలస మనకపాయమురానేరదు. నేనే పొరబడియుండవచ్చును. ఎవలకైనను మాచిది. ఇంకను దగ్గరగారమ్ము. నీచెవిగోసర్వమునుజెప్పెదను. గోడలకుగూడ చెప్పులుండునట”

“నిజమే”యనుచు మాధవి యాతని సమీపించెను. కొంత వఱకును వారాగదియాదే యేమో మాట్లాడుకొనిరిగాని వారిపలుకొక్కటియైనను మనకుఁజెఱలేదు. చెవిగో మూతబట్టికొని రహస్యముగా జెప్పకొనుమాటల మనమొకటివినగలము? అయినను వారు మాట్లాడుసంగతులేమో? ఎంతయోచించినను రెలియరాకున్నది. ఎక్కువైనను యీగృహమాహాశకులకును, భారచోడలకును నిలయమచుమాట నిష్పయము. అందు పీఠెవ్వరో మాత్రముదెలిసికొనజాలకున్నాము. ఇంకిను వారల్ల మాట్లాడుకొనుచుండిరి. అత మాధవి ఆశ్చర్యమున “అటలనా” ఇదంతయు నీవలసనే జరిగినదా?”యని బిగ్గరగ బ్రక్షింపెను. అందుచే కథలోని రహస్యభాగము బూర్తిమైనదను కొంటివి.

ఆనః—కారకుడను నేనేగావచ్చును గాని నీవు వ్రాసిన జాబాదుజాలవరకు సహాయమొనర్చినది. అతడు నన్ను జూడగనే యత్యాదరమున శౌరవించి నాకు వలయు సహాయముతయుజేయ బాసకొనెననాడు. ఈకార్యమున కాతడే జేయుతనిచ్చినవాడు. నిన్నెపుడు జూతునా యనుచు నున్నాడు.

మాదః—అమాయకుడు. పాపమాతనికి నాయంచెత్తో పేరేము. ఏమైననేమి? కాలగతి యీగీతిగ మారిపోయినది.

అనుచు నామెకంటదడివెట్టివెటచెరంగునకినులగుడిచికొనుచు “చెప్పమరచినాను. ఈయూర మనకింకను ముఖ్యుడొకడున్నాడు? అతని నేడే నేవచ్చినపుడు మార్గమున జూచియున్నాను. వేసమొత్త మాతిపోయినను సేవంతబోల్చికొన లేకపోలేదు. అతడే—అతడే—అ—నిశ్చయముగనాతడే. ఈయూర నేడేని యుద్యోగముననున్నాడన్నది. అతడుగూడ మనకు జాలవఱకు సహాయమొనరింపగలడు. నేనే

యెట్లయిన నాతనిగలిసికొని మనకడకు రప్పింపగలను. అన్నట్లు మన వారి పుణెందు బసజేసియున్నారు?"

ఆన:—అది చాల రహస్యప్రదేశము. తరువాతజెప్పెదనులే. ఎట్లయినను యుదయమున మనమచ్చటికి బోవలయునుగదా?

మాధ:—గృహవసతి బాగుగనున్నదా? అన్ని పనులకు నుపయోగకారిగా నుండవలెను.

ఆన:—చాలవఱకు ననుకూలముగ న్నయున్నది. అయినను నీపుజాచినగాని జెప్పజాలను.

మాధ:—బసకుదిరియుండగా నేడు నన్నిండేల చెచ్చితివి? మనమచ్చట నేస్వేచ్ఛగ నెల్లసంగతులచుమాట్లాడుకొనవచ్చునుగదా?

ఆన:—కారణము లేకపోలేదు. ఇది మనపూర్వాశ్రమము. తొలుతక్రొత్తగ మేమియూను జేరుసరికి పట్టణమెల్లనుగలయవెదకి తుదకీ నిర్మానుష్యప్రదేశముచు మాబసగావించుకొంటిమి. అపుండి గొన్ని ముఖ్యవస్తువుల భద్రముగ నుంచుంటిమి. ఈవేసమున నీరాత్రివేళగాని వానిగొనిపోవవలెదు. అందులకే నాబసనా వేసము.—నీకారీతిగ్రహసియుంటిని. ఇపుడవియెల్లనుగొనిపోవలయును

మాధ:—సరే, మంచిపనిజేసితివిగాని మన కార్యమనుకొన్నంత సఫలముగాలేదు. ఏమందువు—నాటక మెల్లనుముందేయున్నది.

ఆన:—అవును. కొంతవరకు జరిగినది. ఇంకతక్కినదిమాత్రముండిపోవునా? అన్నియు నీకండ్లయెదుటనే జరుగగలవు. కొంచె మోపిక బట్టము.

మాధ:—ముఖ్యముగనుదే మిగిలియున్నది. ఆవేటికజేరిబడు పాక నాకు నిష్ఠరబట్టదు. అంతతోగాని వాని పొగరణగదు.

ఆన:—నిశ్చయమే. ఆవృద్ధమర్కటమంతవరకును దానిని విక్రయింపకయే యున్నచో మూడునిముసములో దానిని సంపాదించితెచ్చినయెదుటబెట్టగలను. లేకున్నచింతశ్రమనొడవలసివచ్చును

మాధ:—అవునదియును నిజమే. కాని మాతనికంతధైర్య

ముండరు. ఒక వేళ నతడు దానిని బిష్కరించిన మగుక్షణముననే మఱ
మీ మెరు బిష్కరింతుము. సరే తక్కిన సంగతుల కోపు, మాట్లాడు
కొనవచ్చును. ఈదిక్కుమాలిన పాంథుడొక వేళ మేలుకొనిన మన
మనుమానాస్పదలగుచుము. విను-విను-అదియేమో. పదముల
సవ్వడి వలె లేదా?

ఆనందయోగి నిశ్చేష్టుడై చెవుల కిక్కిరించి వినుచుండెను.
మాధవియట్లే ద్వారమువంక దనతల్లిని జూపుచు శిలాహామవలె
నిలచి యుండెను!

౧౩

ఆనందయోగి దీక్షమార్పివైచి యొకక్షణముట్లే నిలచి యేమి
యును వినరాకుండుటచే నిశ్చబ్దముగ పదములిడుచు నానిశ్చబ్ద
మాయాధికారమునుచించుకొనుచు తెరువరినిదురించినకడకేగునప్పటి
కి అతనిపాదములు పడకుచుండెను మేన్మస్తిదస్యమై నోటమాట
రాకుండెను. ఆతడట్లేనలుదెసలగలయజూచుచుండెను. కానితా నెవ్వరి
నిగూర్చి యంతగ శోధించుచుండెనో యాపధికుడాతనికింట నిపుడు
బడుటలేదు. ఆతడట్లే రెండునిముసములుజూచి ముదిరముచుట్ట
నొకపరిదిరిగి మఱల యథాస్తానమునుజేరెను. ఎంతవెడకినను యాతడు
గానవచ్చుటలేదు. అతని మనమున ననేకాలోచనలొక్కతృటిలో
మెఱసిపోయెను. మాధవికి బదముల సవ్వడివిననచ్చుట, బాటనాడి
గానరాకుండుట నాతనికి యాశ్చర్యమయ్యెను. ఆందోళనవృద్ధిజ్ఞాత
డెను. తమపోకడగాచ నీవేసమూనిన మాయావి యెవ్వరో
రక్షకోకోవ్యోగియేమో యును యోచనమాతనికి గల్గెను. తోడనే
యూతనియొకలు ఝల్లునునియెను. ఒకనాడిందే యిట్టి నిశీధముననే
పరిశోధకాధికారి యొకడు దమ్ము వెంబడించెను. కాని యాతనికి

దగు పాత్రయన్నివ్వవలెనని. ఇప్పుడానందయోగికాసంగతి విన్నవించి అంత కింతకాతనికించుక ధైర్యముగూడగలిగినది. ఆతనికిదోచిన యుపాయమొక్కటే. తన్నెవ్వరైన నిష్కారణముగ ననుమానించి వెంటబడిన నాతని కాలుసేతులగలయగట్టి యొకచోబానించితైచుట. ఇంకను మించినచ్చినచో జమునిగీమునకనుపుట. ఈయనోచనలు దట్టినతోడనే యాతనికి సహస్రగిజముల బలమొక్కుమ్మడి నావరించినది. “సరే. ఎవ్వరైన నేమి. రానిమ్ము నానుకోత్కలము జనిజాచు వాడుగాక.” యనుచు నాతడొక్కసారి కిరముల యూసిచిముడలు దులిపికొని పేటకుక్కవలె సంసిద్ధుడయ్యెను. కాని మూల నాతిత్తి దలపోసెను “క్రిందటిసారి యాతడు నాచే బాధింపబడినాడై బరిగొని యూడవచ్చును. అందుచే నన్ను బట్టకొన నెంచి శానిలయమిందేయని యాతిత్తిగట్టి గ్రహించి మారువేసముల ననుదినమాత్రమిదే దివిగు చుండవచ్చును. ఇదిబాటసారియే యాతిత్తిమో—బకవేళ నదియే నిజమైన నాతడివరి యొక్కమను వచ్చియుండదు. తనసహాయుని మెవ్వరినైనగొనివచ్చేనేమో? ఇప్పుడుమాధవివిన్నదివానికదధ్వనియే యైయుండునా? ఏమో? ఏమైననుసరే. ఈదినమాన ముఖములు, బాహుబాహి, యుద్ధముదప్పును. అప్పుడుగూడ మించినచ్చేనా మా మార్గముమాకుండనే యున్నది. అప్పుడు పీఠేకారు బ్రహ్మద్రాగులైనను మాతలవైడుకనైనను బట్టకొనజాలరు. ఎట్లయినను సిద్ధమే. రానిమ్ము.” అనుచు నాతిత్తిమదిదలపోయుచు వడివడి మాధవి జేరెను. ఆతిత్తిపట్టికి రాకుండుచే నేమి మునిగినచో యని యామె బెంగగొనుచుండెను. ఇంతలో నాతిత్తివచ్చి “ఎవ్వరునులేరు. అంతయును వెదకినచ్చితిని. నీపూరకేభయమెంతివి. ఎవ్వరైననున్నచో చూచి గానరాకుండురా?” యని బలికెను.

మాధ:—నేనగ్లీవింటిని. ఏమోయె చులకైనమాచిది. మనము త్వరగ నీస్థలమును విడిచి జనుట యుత్తమము. ఏమాడుపు?

ఆస:—ఎందులకంతభయము? అంతగా మించినచ్చిన మనము

దప్పించుకొనుట కనేకమార్గములున్నవి లెమ్ము. అనుమానముతో బోకూడదు. దాని నిజస్థితి బూర్తిగజూచి, వారెవ్వరో గనుగొనవలెను. ఇదిగో ఇటురమ్ము. వచ్చుచుంటివా? పదిలముగరమ్ము. చూచితివా? యీరాతిపలకను దీసివైచితిని. లోననిదేకాదు. యీ కను బదిమంది యందున్నను నెవ్వరును గనుగొనజాలరు. నీవిందే యుడుము.... ఆ-ఆ. వింటివా? అదేమియీలలువినవచ్చుటలేదా? నీవు బామ్ము. అదేమో నేను జూచివచ్చెదను.

ఇంతలో మదింరప్రాంగణమున దోటలో నెవ్వరోయీలవైచిన ధ్వని స్పష్టముగ వినవచ్చినది. ఇంకొక్కక్షణములో మఱల నదియే వినవచ్చినది. కొంతసేపటికి యొకటి—రెండు—పది—యిట్లే క్షణక్షణమునకును తఱుచైనవి. మనుజుల యిటుకుడి విస్పష్టముగా వినవచ్చుచున్నది. పదముల సవ్వళి. తరువాత మాటలధ్వనిగూడ వినిపించినది. ఎవ్వరో యొకమానిసి చేతలాంతరొకటిబట్టికొని నలువంకల వీక్షింపుచు. “వేగముగరండు. కొందరిప్రక్కనేయుండుడు. జాగ్రత్త”యనుచుతోడివారల హెచ్చరింపుచుముదరుడెంచుచుండెను.

కృమముగ వారునలుదెసల గలయబకించి భవనంతర్భామున జొచ్చిరి. ఒక ద్వారముచాటుననుండి ఆనందయోగి యీచర్యనంతను గాంచెను. మనుజులయాకారముల దీపపుకాంతిని స్పష్టముగ జూచెను. నారెండగో గూడ లెక్కించియుండబోలును. వచ్చెడి వారొక గదితరువాత నొకగది బరిక్షింపుచు సంతకంతకు దగ్గరబడుచూడిరి. వారుతమకొరకే యట్లువెదకుచుండిరని యోగిగ్రహించెను. శత్రుబలమొత్తయున్నదో యాతడుగనులారజూచెను. మించినచ్చినది. ఇకలాభములేదనిగాబోలు నాతడు పలాయనసూత్రమునుబరింపుచు సర నిముషములో నదృశ్యుడయ్యెను.

లోనజొచ్చినవారిలో నొకడు లాంతరుజూప “నటుగాదిటు—ఓరీ? ఎవ్వరును గనబడలే? దుర్మాగులెందో దాగియున్నారు. ఏదీ? ఇటు లాంతరుతెమ్ము బాబా”యనుచు స్పృహమంబున మందిరమంత

యు బరీక్షింపుచుండిరి. గాని వారి కెవ్వరును నయనపడమున బడ లేదు. బయట సాయుధులై వేచియున్న కొందరు “వారెవ్వడు వత్తురో? ఏదానివత్తురో? జాగ్రత్త” యనుచు వారిలో వారు మెలకువదెలియ జెప్పకొనుచు వేచియుండిరి. కాని వచ్చువారెవ్వరు? ఆమందిరమున నెవ్వరున్నారు? నీరీ? యున్నచో నెందుబోయెదరు?

వారాభవనమంతయు వెదకి వెదకి వేసారిది. పిమ్మట పైయంతస్తు మరలక్రిందియంతస్తు మఱలబైకి, క్రిందికి నాతిరుగు నశేకతడవులు దిరిగిరి. మూలమూలబరీక్షించిరి. గానియేరీ? అందెవ్వరును గానరాచే? మనుజులే యండింతవఱకును మాట్లాడుచున్నచో నేరీ? వారెవ్వరు మాయమైపోయిరి? వారికి తిరోహితశక్తి యున్నదా? లేక దిరిగ్గురిణి విద్యాప్రభావమున్నదా? ఏమో యిది చూడ చిత్రవిచిత్రాత్రి విచిత్రమహావిచిత్రముగా నున్నదే.

భవనమంతయు బరీక్షించుట బూర్తియైనది. ఎంతవెదకినను వారికండ్లకు పెంటపోగులు—గబ్బిలపు పెంట—గబ్బిలములు—యెలుకలు—ఒకటిరెండు పందికొక్కలుడప్ప నింకేమియుగానవచ్చుటలేదు. అవిగూడ స్వేచ్ఛగనింతకాలమును జీవించిన మానోటడుమ్ముగొట్ట నిందీభూతములేలబ్రవేశించుచున్నవిరాభగవంతుడాయనుచు, కీచకిచ మనుచు—బుసగొట్టచుపై కెగయుచు, నిచ్చవచ్చినరీతిపరువులిడుచున్నవి.

వారలసిపోయిరి. బైటనిలచిన వారికేసంగతియు. దెలియక నారగూడ లోన బ్రవేశించిరి. ఇందరును ప్రోచై నెవ్వరిని బట్టికొనవలయును? “బాబూ! తమరు పొరబడియుండలేదు కద?” యని యెట్టకేలకొకరక్షకభటుడు ధైర్యమున శరశ్చూడుగని బ్రశ్నించెను.

శర:—మీకు మతిపోవుచున్నట్లున్నది. ఒక్కక్షణము వారిని గ్రక్కంటజూచి యంతటి పనికినే బూనుకొనలేదు. సాయంకాలమారు గంటలనుండియు వీరిని నేననుసరించుచున్నాను. వారితో మాట్లాడితిని వారికడ నేనిడురించితిని. వారి రహస్యసంభాషణనంతనునానించితిని. అట్టియెడ నేనుపొరబడుటయూ? కల్ల—కల్ల. ఆలోచింపగానీభవనమున

కింకొకమార్గమేమైన నొన్నదని నాయూహ. లేకున్న వారదృశ్యులగుట యెక్కువ బిడ్డలక్షణము మెచ్చదగియున్నది.. వారు హంతకు శేకానిండు. చోరు లేగానిండు. కుర్మాని లేగానిండు. ఎవ్వరైనను మనమితనుది యుండగ నే మనకండ్లదమ్ముగొట్టి వారెంత చల్లగ దప్పించుకొంటిరో జూచితిరా? అందుచేతనే వారీగృహము నాశ్రయించియున్నారు. కానిండు దైవము వారి కనుకూలించుచున్నాడు. ఇట్లెంతకాలము వారియూటలు సాగునోచూచెదను. నేడు గాకున్న రేపైనను నాచేత బడకమానను. అదినిశ్చయము. ఆశ్చర్యము ఎంత చక్కగ దప్పించుకొంటిరి?

ఒకడు:—బాబో! అయినవాళ్ళేమా భోగముదానిజ పినయశరాధులారా?

శర:—అని చెప్పజాలను. ఎక్కువను వారపరాధులనుమాట నిక్కువము. అది వారి యుత్తరప్రత్యక్షముల మూలముననే విశద పడుచున్నది. ఆనాడీనుచుడే నన్ను బంధించినవాడని మాత్రము నిశ్చయముగా తెప్పగలను అందుచే నాడాతడు వాసినలేఖనుబట్టి తానొక హత్యనొనరింపబోవు చున్నట్లువిష్పష్టముగావించియున్నాడు. ఆతడు వాసినట్లుమాలతినధనాటిరేయియేజరిగియున్నది-ఇంకను నా తడిహంతయనుటఆ నేక నిదర్శనములున్నవిని శ్రేష్ఠకమనముబోదమురండు

ఇంకొకడు:—బాబూ! పాడుపడిన దేవాలయములలోను. ఇండ్లలోను తోటలలోను దయ్యములుంటవనిమాతాతజెప్పచుండెడివాడు. అవి చక్కగ మనుజులవలెనే మాట్లాడగలవట. ఆడగలవట. పాడగలవట. వాటికన్నివిద్యలును నచ్చునట. ఒక వేళమితోమాట్లాడి యారీతి నాటకమాడించినవాదయ్యములే యేమోయని వాకను మానముగానున్నది. ఈమేడజూచినప్పటినుండియు నా.....

అనుచుండగ నే యాతని మాటలకన్లువచ్చి శరశ్చనుడు“! ఛీ ఛీ” నోరుమూయుము. ఇట్టిపిరికిపందలు పోలేను యద్యోగమునకు గూఢ స్వల్పాలా? అప్రతిష్ట—ఛీ ఛీ”యని గట్టిగ నేవాట్లుబెట్టెను. అందరును కిలకిల నవ్వదొడంగిరి.

రత్నపీఠిక

ద్వితీయ ఖండము.

పూర్వ చరిత్ర.

వర్తకసంఘములలో బూగ్వమునుండియు నెన్నికగన్న మహా పట్టణములలో రంగూన్ యొకటి. దీనిదేరంగమందుక. నాటికిని నేటికిని గూడ నీపట్టణము దరిద్రులపాలిటి ధనరంగము. ఏయెడజూచిన వేల కొలది యుత్తేశాలలు నిత్యమును లక్షలగొలది పేదల బోషించు చుండును. వర్తకసంఘముల నేకములిందుగలవు. ఒక్క-పక్క-సముద్రము నిఱుక్క-ల రెండు నదులునుగలసి యీపట్టణముచిన్న ద్వీపము వలెనే జూపరకాన-దదాయకముగనుండును. ఇంక సముద్రవ్యాపారమునకు మిత్రలేదు. హిందూదేశమునందేమూలకైనను సర్వసాధారణముగ నన్నిసరకులును మూడుపాళ్ళురంగమునుండియే వచ్చుచుండును. వింత వింత వస్తువులకెల్లను రంగము బుట్టినిల్లు.

నేటికిని మనదేశమున నిలువనీడలేక. దినగూడును, గట్ట వస్త్రములును లేక మలమలమాడిపోవుచున్న పేదకుటుంబముల నేకములు రంగముజేరి, కూలినాలి జేసియో, విద్యయున్న నేయుద్యోగమైనను జేసియో, కొలదిగవ్రాయునుజనువను, మాత్రమే నేర్చియున్న తుదకు తపాలాక చేరీకడనిలచిపరులయుత్తరముల వ్రాయునుజనువను జేసియో యేమోవిధముల తమజీవితము లభిసౌఖ్యప్రదములుగా గడపు

టయెల్లరును నెఱిగినవిషయమే. రంగముబోయియద్వైతవశమున
కొలది ధనమార్జించి మున్ను బేరుప్రతిష్ఠలు లేక చెడిన ఘోర
దశలో దనునామములజగద్విఖ్యాతిగావించిన వారల నేకులుగలరు.
అయిన నావిత్ర మారంగముననున్నంతవఱకే నిలచును. అది శాపము
గాబోలు. ఎట్లయినను నీరోజువరకును జనులలో “చెకినరంగము చేరి
కొందుము. రంగంపడవ నెక్కాలి—బంగరుపల్లకీ నెక్కాలి” యను
సామెతలు సామాన్యములై యొప్పుచున్నవి.

అకాలమున బొంబాయి నగరమున, బ్లెగుచే మాతాపితలను
సుగుణవతియగు భార్యను, గోలుపోయి, దీనుడై, పంచవర్షప్రాయ
డగు సుకునిమాత్రము దోడనిడికొని, సామాన్యస్థితిపరుడగుటయున్న
రొక్కమెల్లజేతబెట్టి, రఘునాథపండితుడు బ్రాణధయమువాపుకొన
రంగము జేరెను. కులమున గుజరాతీ బ్రాహ్మణుడు. అంతగాబదువు
లేకపోయినను రఘునాథునకు పండితశబ్దాంతనామముకులాచారమై,
వశపారంపరముగా వచ్చుచున్నది. అందుచేసితమగూడబాండిత్యము
లేని పండితుడాయెను.

రఘునాథపండితుని యేకపుత్రుడు మధుసూదన పండితుడు.
ఈతడు బాలుడగుటచేతను, రఘునాథుడంత ధనవంతుడుగాకపోవుట
చేతను, నాతడింక ద్వితీయకళత్రీవాంఛవదలుకొని, తనకుమారుని
భావిసౌఖ్యమునకై బాటుబడసాగెను. ఈతెగవారిలో నశ్వకులు
బ్రహ్మోత్సవహించిన రత్నవర్తకులు. రఘునాథుడుగూడ శ్లేషదేనియొక
వ్యాపారముజేయుచుండినగాని, తనవద్దనున్నస్వల్పవిత్తమెంతకాలము
సరిపోవును? గూర్చునిదినినచోగొండలుదఱిగిపోవునని యాతడెఱిగిన
విషయమే. అయినను కొంతకాలమాత్రము నిర్వాపారమునబ్రవర్తించుటంజేసి
వ్యయమైన రొక్కముబోను మిగిలిన స్వల్పమునేయీతడు
మూలధనమొనరించి దోలుతొల్తముత్యాలవర్తకముబ్రాజించెను.
వర్తకపుజిక్కులన్నియు నాతడివివరకే కొలదిగ నెఱిగియేయున్నను
దాన నాతడికి ప్రారంభించిన యీవ్యాపారమాతనికంతకష్టముగ

దోచుటలేదు. కొలదిమాసముల శాశ్వతకాయారస్యక పెద్దవర్తకుల స్నేహమజ్ఞెను. నలుపురి పెద్దలతో బాటు ప్రజలెల్లరును రఘునాథుని బేరుగూడ జెప్పుకొన మొదలిడిరి. శ్రీ లోకవీక్షణ తేశంబు లేనరుని యందు బ్రసరించునో యాతనికడ యశశ్రీవసించుట కేమి కొడువ.

ఇట్లు నాల్గువత్సరములు గడచి పోయెను. రఘునాథుని యశోలతలాతని నాణిజ్యముతో బాటుమిన్నంట జొచ్చినది. ఏప్రక్క జూచినను రఘునాథపండితుని నామసంక్తి నములే. ఏనంక నాలించిన నాతని సుగుణసాహస్రిని గిర్తించువదములే నీనులబడుచున్నవి. ఐశ్వర్యముదానకు దోడు సుగుణగణములు, వినయము, వితిరణము, వైవధ్యై, ఇంకిను నాతని యశోలతకు దోహదమేమిగావలయును? అంతదయిచ్చవచ్చిన తెఱఱగున మంజులలతాంతసుమధలభరితిం దైత్తిభువనములను బాక్షిపోవుచున్నది,

ఇప్పుడాతడు ముత్యాలనర్తుకుడుగాడు. రాజాధిరాజుకుటాం గదవిరాజమానదీవ్య రత్నవాణిజ్యమిప్పుడాతనికి ఓటిక లేకుండ చేయు చున్నది. ఉదయమాదిగ క్రయవిక్రయములకై జనుపుడెచు ర జనులశకటముల నేకములిప్పుడాతనిసాధముకిడనిలచుచున్నది. గుమస్తా లకేకులు బ్రతినిమషముదన్ను లెక్కలడుగుచునేయును. వేల కొలదిగ రొక్కముముందుబోయుచు లెక్కలబాపుదుగును. చికి పేలికల ధరించి, దక్షణహస్తముజూపి “త డీ! మాపూర్వ పుణ్య వలెమున నీదగ్గన గాగ్యము మాకబ్బినది. ఇంక మమ్మాదగ్గరదేవత వదలిపోయినది.” యని హుగతుల కీర్తించుచు ప్రభులమఖిలుల నెదుట నిలచు బిక్షకుల లెక్క నెవరు నెప్పుడెల్లరు. ఆహా! కాలచక్ర ఫరివర్తన మెచ్చలేదుగుమా?

తల్లి! పద్మాలనూ! నీలీలత్యగ్భగ్యములు నీచోలనిదృఢము లునీయునికియత్యగ్భగ్యము. నీకటాక్ష వీక్షణమాలికలత్యగ్భగ్యములు- జేతనీల నీ బింబాధరంబున చిగువ్వొలయుచు, నీదివ్యవయసంబు జగబులక్షణమాత్రమే దీనునిజాతువో, యామనజుని జీవనఫరివర్త.

నమే మహాద్భుతము-నీచర్యల బ్రహ్మాదిదేవత లేనగనగొన జాలకు
న్నారు. నీవున్నదేస్వర్గము-మాతా! నీకొక సమస్కారము.

మధుసూదనునకిప్పుడు దశవర్షారంభమైనది. 'ఆ' బాలుడు
దివ్యతేజోవిరాజ మానుండై మన్మథునిపాలిటి మన్మథుడగుచుండె
ను. నుచుజెక్కుటద్దముల గులాబీ పుష్పిచుచుండెను. మే నెల్లను
జక్కిన బాలుగారుచుండెను. పెక్కు-మాటలేల? నాతడు సౌందర్య
సిద్ధి. సౌందర్యమే యాతని సొంతయైయుండెను.

ఆతనికి విద్యాప్రదానము గావించుటకు రఘునాథుడొక యా
చార్యుని నియమించెను. కుబేరుని యాశ్రమముననుండ నిచ్చగించని
వాడెవఁ? ఆచార్యుడు సత్యమును దనయానచ్చక్తిని వినియోగించి
బాలునకు విద్యగలపుచుండెను. అదేమిచోద్యమో? అత్తగోపప్రసా
దతాపున నిలువ నిచ్చగింపరుగదా. వానికి స్వభావవిరోధము. జీవ
ములతోగూడ వారి పితృధమును విధాతయే తలపోయుచుచును.
ఆయ్యది దేవతలకుగాదు వారి పితామహులకైనను తప్పనిది.

అట్లే మధుసూదనుని గమల యోతబ్రీహీతో జూచికొనుచుం
డెనోభారతీయంతయసూయత జూపుచుండెను. అర్థనాథ్యులకువిద్య
రాకున్న సప్తమేమి? కాని రఘునాథుడేసంగతిని దలచుకొన్నపుడు
మాత్రమొకటి రెండుభాష్పబిందువుల రాల్పకబోయెడివాడుగాడు.
ఇంతకునువిధి విధానమెట్లున్ననశ్శిగాక తప్పునని యాతనికొన్ని.

నీవి మొక్కుటియు నృశ మొక్కుటియునగునా? విద్యయంతగొ
రాకున్నను రఘునాథుడుమాత్రము తన యేకపుత్రుని ప్రాణముల
కన్న నెక్కు మదిపగ జూచుకొనుచుండెను. అతనికి సుందలకుగొనన
లేదు. కాని యిదియంతయుజూచి సంతసించుట కాతని జననీజనకులు
నిరలోకగతులైరి. పరలోకగతులైరి సరికదా, సుగుణగణవిధానయు,
సుందరియునగు భార్యగూడ లేకాయముసేసే గలిచెను. ఈదూఖా
గ్నిమాత్రమాతని ననేకగతుల దహించుచుండెడిది. కాని చేయునదే
మిన్ని? అతనికిపుడు నలునదివత్సరముల నియస్సు మజలవివాహ

మాడుట కాతని మనమంగీకరించుట లేదు. ఏలననబుత్తునకీడు వచ్చుచున్నది. అల్పకాలమున నాతడు యశావనుడగును. ఇంక దనగృహ మభివృద్ధి నొందగలదు. ఇప్పుడతడు బెండ్లాడిన దనకుమారుని భావి సౌఖ్యములకెన్నియో యంతరాయములు గలుగవచ్చును. ఆకారణమున నాతడు దనవివాహవిషయిక ఆ శాలతలనన్నిటి నొకేసారిగ ద్రొప్పివైచెను. నలువదివత్సరములున్నను యాతడు యశావనునిగన్న సుదృఢముగానుండెను. మునుపటివలె బేదవాడుగాడు. మహేశ్వర్యసంపన్నుడు. నిత్యభోగియగుట నాతనికింకను భార్యయందలి వైరాగ్యముగలుగ లేదు. తనసతికాపురముర కరుదెంచిన య చిరకాలము లోనే యీ సూనునిగాంచి త్వరలోనే దచ్చువీడిచనెను. అప్పటికాతడు సంసారాబ్ధిని సంపూర్ణముగ మధించియదలిదివ్యామృతమునించు కై నన్ను గోరియుండడు. ఇంతలో నే జేతిక వ్యమూడియడుగుబట్టిపోయినది. మఱి దానిని బైకెత్తుతెరగెడి? ఇంక సంసారసుధాపానమెట్లుబుబ్బును.

అందుననే కానర్థములు వాటిల్లునని యాతనికి బూర్ణముగా దోచెను. ఈ యాలోచనము లాతని సంతతమును గలంచివైచుచుండెను. ఏమిజేయుట కాతనికిదోచకుండెను. ఎంతయైశ్వర్యమున్న నేమి? “లేబరముగాదె గృహలక్ష్మి లేనిబ్రతుకు” అను పెద్దలవాక్యము సత్యమా?

ఇట్టియాలోచనలతో నాతడిపుడు బిచ్చివాడైపోవునాయేమి? ఏమో? భావిగతియెట్లున్నదో యెవ్వరెఱుంగుదురు?

౨

సూర్యుడ పరాభిగ్రుంకుచుండెను. సంజతెజాయలు దిశలెల్ల కలముకొనికాలాంగనరక్తాంబర భారిణియై. రక్తారక్తమాలాలక్ష్మతయై

క్షులభుని నెల్లదిలకించుచున్నట్లుండెను. వివిధ కుసుమపరాగ సారభంబుల మెల్లనమోచుకొనుచు, మందమలయసమీర కుమారకుసుమందమంద గ మనంబుల జనుదెంచుచు, నసముదాయంబుల కమందానంద మొన గూర్చుచుండెను. శకుంతల సంతానంబులుదరుకోటరంబుల జేరి, ప్రియాగ మనంబులకై నిరీక్షింపుచు, శ్యావ్యకంఠముల మధురగీతముల బాడు చుండెను. జగమెల్లను మధురరసాగ్లావంబున మునిగిదేలుచుండెను. గాఢాశ్రయద్యానముల వివిధతరులతాగుల్చుములు మధురతరసుగంధము లీనుచుండెను.

కవలెల్లను జీవనోపాధికై శరీర న్యాయామ మొనర్చి, పలువిధ మల కష్టమునొంది పేదసాదలెల్లరును, బుర బాహ్య ప్రదేశముల జేరి, విలాపపుకషులు, ధనయావనమదోన్మత్తులు, నిత్యానంద మయజీ వులు, నడచియు, శకటాశ్వారోహణము లొనర్చుయు, బలుతైలంకు ల మిత్రవర్గములగూడి వనవిహారముల దను విలాసములను మడింప జేయుచుండిరి. సంతతానంద వికసితనయనారవిందులగుచు శ్రీకృష్ణా పరావతారులగు గోపబాలురు మెల్లనమురళి మోయింపుచు, తాళా నురూపముగ నృత్య మొనర్చుచు గోవులనదలింపుచు బశుగణంబుల నిండ్లకుమరల్పుచుండిరి. జగముసర్వము నానందమయమై గాన్పించు చుండెను.

అట్టి యొకపవనజవనతురంగద్వయము బూన్చిన శకటారో హణ మొనర్చి యెల ప్రాయంపురమణిలలామయొత్తు చేతువనున్న వేరెండు తెలితోముచ్చటించుచు, దరస్మితవదనాంబుజము బ్రేక్షకుల కుగానరాకుండ మేలిముసుంగువైచికొనియు, మాటిమాటికి జలదవి ముక్త శీతకరుని బోల్కి మోమెడలించియే మోగకటమునుండి బరికిం పుచు, రంగముపట్టణపు దక్షిణదిశయందున్న మధువనముంబ్రవేశించుచుండెను.

ఈ మధువనము గీర్తి శేషుడగు గోహరలాల్ సర్వజను లకు నానంద దాయకముగా నిర్మించి, పురజనుల విహారార్థమై

కానుకగా దనపేరున నొసంగియుండెను. ఇందు విహరించుట కెల్లర కును సమానాధికారములుగలవు. వనమధ్యమున రమ్యహర్ష్యమును, హర్ష్యమునకొకపక్క శంకరదేవాలయమును, దేవాలయమున కెదుట జిన్నతటాకమునుగలవు. తటాకముజట్టును వివిధజాతుల ఫలవృక్షములుగలవు. వనమంతయు బురకముల పూపాదరిండ్లతో నిండియుండెను. మల్లె, సంపంగి, సన్నజాజి, గులాబీ, మాలతీ మున్నగు ననేక జాతుల పూముక్కలు నయ నానందకరముగా బుష్పించి మనములకెతయు హాయిగొల్పుచుండెను. అందువనమాలి యొకడు సంతతముగాచుచు, దరుసంరక్షణమొనర్చు చూడుటచే నందలి ఫలవృక్షముల ఫలముల గోయనెవ్వరికిని వీలుగాదు. ప్రిజల కట్టి స్వాతంత్ర్యమే యిచ్చియున్నయెడల నీసరికామధువనము మరు భూమిగ మాటియుండవలసినదే. ఇచటి సౌఖ్యమెల్లరెరింగిన వారే గావువ విహారేచ్ఛగల స్త్రీపురుషులెల్లరును నిత్యము నీవనమునకే నురు దెంచుచుదురు. వనమందెల్లడలను తాతిబలకలతో నాసనము లమర్పబడియుంటచేహాయిగ గూర్చినిమలయానిలసారభములెల్లరును జూరగొనుచుదురు.

ఆవచ్చిన శకటము వనప్రవేశ మొనరించి యొకవృక్షముగడ నాగినతోడనే యందుండిన యువతులిటువురును దిగిరి. వారిలో నొకతె ప్రాయంపుమీరి. ఇంకొకతే వయోధికయగు ప్రౌఢవలె జూపట్టుచుండెను. ఆజన్మని సన్నని బట్టలంగానొకదానిగట్టి దానిపై నీలివర్ణపుజరీయుత్తరీయమును వల్లెవాటుగ వేసికొనియెను. ముకములు కంచుకము మోచేతులవఱకుచు వేలిలాడుచుండెను. తలపై సన్నని మేలిముసుంగు గీలించియుండెను. శరీరము గాంతివంతమై సౌందర్య చ్ఛాయల ధిక్కరించుచుండెను. ముఖముపొడశక శాపరిపూర్ణసుధాకరు నొడింపుచు, జూచుటకు పొడశవర్ణప్రాయమై గన్పట్టుచుండెను. అలావణ్యవతి వేషభాషాభూషణంబులజూడ యవనస్త్రీ రత్నమని దోచుచుండెను. ఎవ్వతెయైనను జగదేక సుందరియని మాతృము

జెప్పకదప్పదు.

రెండవయాపె: సామాన్యవేషభూషణదాల్చి యుంటచే యామెయొక సామాన్యయవనకాంతవలెజూపరుకుగాన్నించుచుండెను ఆమె వయస్సు ముప్పదివత్సరములకించుక మించియుండును. వారు శకటావరోహముగావించి, బుడివాని వచ్చటనే యుండనియమించి, వనవిహారమునకై వెడలిరి. వారల్ల గొంతవరకా వనమధ్యమాన దిరిగి తిరిగి తుదకు దక్కాకతీరమున నొకతరుచ్చాయనాసీనులై యట్లునిటు జూచుచు నిట్లు బ్రసంగించుకొనుచుండిరి—

సుందరి:—అమ్మా! పొద్దుబోవుచున్నది గదా! ఆతడీసరికి వచ్చియుండు నేమో?

రెండవ:—వచ్చిన మనకంటబడకుండునా? ఇంకను వచ్చటకు జాలతడవున్నది. ఎల్లప్పుడు నాతడీదేవాలయమునకు రానిదే యెందును బోడు. అది నే నెఱింగిన విషయమే.

సుందరి:—ఏమో? నీవతని గాంచిన నానవాలు బట్టగలవో లేనో యని సందేహించుచున్నాను.

రెండవ:—మిహిరా! ఎంతవెట్టి మాటాడితివి? ఆతనినేను బోల్చికొనలే పోవుటమా? చాలు బాలు. ఎ తమాట? ఈవరకేనే నాతనితో నెంతోబరిచయముగావించియుంటిని. లేకున్న నీతో సంత నిశ్చయముగ నెట్లుజెప్పగలను. అనుచుండగ నే వెనుకనొక శకట ముటుదొంచు ధ్వనియగుట నామె వెనుదిరిగి చూచి యానందమున “మిహిరా! అదిగో! అదిగో! వచ్చుచున్నాను. అవును ఆబాడియే. నేను బాగుగ నెఱుంగుదును. వాడే” యనుచు లేచి నిలువబడెను.

ఆజవ్వనిపేరు మిహిరాబీబీ. ఆమెగూడఁబొందరగ లేచి నిలువఁ బడి దుస్తలనొకపరిసరించుకొనెను. అంతలోనాబండినుండి యొక పురుషుడు, రమారమి నలువది వత్సరముల ప్రాయంపువాడు దిగి, తక్కాకము దరికేగి, యందు బాదప్రత్యక్షసము గావించుకొని యాలయముదెసబోసాగెను. బోవుచు బోవుచు నేలకోనాతడొకఁడరి

నీయువతీద్వయముఖావలోకనమొనర్చి కొంతదూరమడిగి మఱల జూచి యాలయమున కేగెను. అట నాతడు బ్రదక్షణమొనర్చి దేవునకు భక్తిశ్రద్ధలుదొలుకాడ సాష్టాంగనమస్కారముగావించి, కొంతపడి యాతని బ్రాధించి వాయుసేవనమున కైయివలకరుదెంచెను. తటాక తీరమున నాతడు బ్రవేశించుసరికాతని నయనపథ బున దొలకరి మెఱపువలె నొక్కతృటికాలమానుందరి ముఖాంబుజము మెరసి పోయెను. తోడనే యాతనిగనుల జీకటులుగ్రమ్మ, దిగ్రభమునొందిన వానిభంగి నాతడెందేగుటకును దోచక నాతీరముననే యొకవృక్షము నాశ్రయించెను. అంత నాముద్రసలికాంత వాగ్వికరరూదెంచి సవినయముగ నమస్కరించెను. పురుషుడామెంగాంచియీవఱకెఱింగియుంటచే గాబోలు యథావిధి గుశలప్రశ్న మొనర్చెను.

౨

స్త్రీ:—అయ్యా! తమరీదినమున నింతయాలస్యముగ దయ చేసితి రేల?

పురు:—కొన్ని తొందర వ్యవహారములుంటచే నేగముగ రావీలులేక బోయినది.

స్త్రీ:—“చిత్త”మనుచు దానుగూడనాతనికికొంతదూరమున నాసీనయయ్యెను. కొంతపడి వారిరువురును. మానముద్రాంకితులై యుండిరి. అంతనామెనిలచి“అయ్యా! నాకింక సెలవొసంగుడు. నేనింక నింటికి నాతనయతో భోవలయును. చీకటిబడుచున్నది. ఆమె నీతనయ మిహిరయా? ఆమె నేడిళ్లల వచ్చినది?” యని బ్రశ్నించెను.

మాధివి:—నేడామె శరీరమందస్వస్థతగానుంటచే వాయు సేవనమునకై యిట్లరుదెంచియున్నది.

పురుషుడు:—మాధవీ! నిన్న నేదోమాటల సందర్భమున

మిహిర నాతనయ్యని జెప్పితివిగాని యపుడే నిన్నడుగమఱచితిని.
మిహిర ప్రాణేశుడెవ్వడు? వాడుజాతివాడు? ఆమెజననీజనకులెవ్వరు?

మాధవి యాతనికేమియు బ్రతుకైత మియక దలవాల్సి
బాటనవ్రేల నేలవాయుచుండెను.

పురు:—వ్యాపశ్శలకుత్తర మిచ్చుటకు నీకేమైన సంతయ
మున్నచో జెప్పనక్కరలేదు. నీవేమోయాలోచించుచున్నట్లున్నది.

మాధవి:—(నగుచు) అయ్యా! తమరు దారశీలుగు. మహాను
భావులు, తమకడ నామె విషాదపూరితదినచరిత్ర చిహ్నములై సంత
యించుచున్నమాట వాస్తవమే. అదియే నాయాలోచన.

పురు:—ఏమి? ఆమెచరిత్ర కడు దీనమా? నేనినుటకెట్టి
సందేహమును నీకు లేనియెడల జెప్పినచో, నందునాసహాయమేమైన
నుపకారియగునెడల నేనవశ్యము దోడ్పడియెదను,

మాధవి:—తమవంటి వారామెచరితము వినుటయేయామెకు
శ్రేయస్కరముగాన మనవిజేయుచున్నాను. వినుడు. మిహిర జననీ
జనకుల కేకపుత్రిక, వారేదేశమువారో, యేజాతివారో నేనెఱుంగను
కదిసంవత్సరములకు బూర్వమొకనాడు పంచవర్ష ప్రాయముగు
నీకన్యను, బాడ్డొందునత్సరముల బాలుడగు నీమెపినతల్లి కుమారుని
దీసికొని యీమె జననీజనకులీయూరేదోకార్యార్థమైవచ్చి, యిట్టికై
దిరుగుచూడుటచే, నాటిబసకై నాయుంటనొక భాగము వారికిచ్చి
యింటిని. వారును సంతృప్తాంతరంగులై యానాడచ్చటనే వంటజేసి
భుజించి, మఱునాడుదయమున నేబిల్లలనిలువురనింటికి దనిలిపి భార్య
భర్తలిలువురును సముద్రస్నానమునకై బోయియుండిరి. కాని నాటి
మొదలు నేటివఱకును వారేమెరో వాజాడ యింకంతయును
దెలియదయ్యెను. వారికొరకై యెంతయో వెదికించి యుంటినిగాని
నాప్రయత్నములన్నియు వ్యర్థములయ్యెను. అంతదలిదాడుగానక
మిగుల దుఃఖించుచు నీవసిగూనల నేనుజేరదీసి నేటివరకును
జెంచుచుచుంటిని. వారిజననీజనకులు బోవునపుడు వారిసామానులతో

నహా పదిహేనువేలరూప్యముల రొక్కమును గొంత బంగారమును గూడనందెను. ఇట్లుండ నాకెవ్వరును గావలసిన యాత్మీయులుగాని, బిల్లులుగాని లేకపోవుటచే, వీరినే నావాదిగ నెంచి బెంచుచుంటిని. నాకేమియు నాస్తిలేదు. ఇప్పుడుగల సర్వస్వమును వారిదేగాని నాకేమియుహాకు లేదు. తలువార గొంచెము లోకజ్ఞానమెఱిగిన యాబాలుని విచారింపగ వారుయవనులనియును, ఫితాపురవాస్తవ్యులనియును దెలియ వచ్చినది.

పురు:—వారు యవనులా? అట్లయిన నీవు వాడినేరీతిజేందీసి బెంచుచుంటివి. నీవు హిందూయువతివి గదా?

మాధవియాతసీబ్రీశ్చ కెట్టియత్తరము నొసంగక చిటునగవున దలవాల్సి నిలచియుండెను. పూరుషుడామె బలుకకుండుటగాంచి కొంతబడి కిట్లనియెను “మాధవీ నీదయాగుణంబులు గడుంగడు శ్లోఘాపాత్రములు. నీచరిత్ర మమానుషముగ గానవచ్చుచున్నది. హిందూవంశ సంభూతవయ్యును, మతభేదమనియైన విచారింపక, యనదలగు పసికూనల జేరదేసి సంతోషించియుంటివి ఇట్టి నీసచ్చీలంబును గొనియాడెదరు. దేవతలభినందించెదరు. నీకు సర్వదామంగళ కరంబగుగాక—”

మాధవి తలవాల్పియే హీనస్వరంబున “అయ్యా! నేను హిందూయువతినిగా”నని మెల్లగబల్కెను. పూరుషుడదరిపడియెను. “ఏమీ నీవు హిందూవంశమైన జన్మికలేదా” యనుచు నాతడు బలికే తలనిగుడ్చి యామె ముఖమునకిలకించెను.

మాధవి:—జన్మము హిందూవంశమునన్.

పురు:—అట్లయిన నీవునుతాతరహను స్వీకరించియుండువా?

మాధవి:—తాడీ! నన్నుక్షమింపుము. నాజన్మమాశోకము. నాచరిత్రయంతయు శోకము. జేనుశోకాపరావతారము. శోకమేనేను నేనే శోకముగ మెల్గుచుంటిని కాని యాయనదల సహవాస ముచ్చిన నాటనూడియు నించుక సంతోష మనుభవించుచుంటిని.

తత్పూర్వమీ ప్రపంచసౌఖ్యముల నెల్లవిడచి మృత్యువునకై యెదురు జూచుచుంటిని. కానిమఱల నన్ను సుఖమార్గమున బెట్టి యైహిక చింతల బాలుసేయుటకీ పసికూనలే కారకులైరి.

అనుచు నామె గనులనీరు బెట్టిగొననాగెను. పురుషుని మన మేలనో నీరైపోయెను. దయాళుడగు నాతని కనులగూడ భాష్యబిందువులముకొనియెను. ఆతడు మెల్లగ “అమ్మా! గతించినదానికై విచారించవలదు. కష్టసుఖములెల్లరకును సమానములే. నీదీనాలాపము లాలించుచున్న నెంతటి జ్ఞాతిగుండెయైనను. గరుగక దీరదు. విచారింపకుము. కాని యొక్కసంగతి. అమ్మానీవు మహ్మాదీయమత మేల స్వీకరించితివి? అది నేనడుగవచ్చునా?” యని దీనముగ బ్రశ్నించెను.

మాధవి యొక దుఃఖము నాపుకొనజాలకపోయెను. ఆమె కనుకొలకులనుండి యవిరళాశ్రుధారలు బ్రవహించుచుండెను. జగముతయు నంధకారబంధురమైపోయెను. ఆమె కనుల దుడిచికొనుచు మెల్లగ నిట్లని జెప్పదొడంగెను.

“బాబా! నన్ను త్షమింపుడు. ను మహాపాపురాలను. నా పాపములు త్షమింపరానివి. నే నెట్టిపాపపుముహూర్తమున నీభూమిపై బడితినోగాని బాల్యమగదేజననిగతించెను. పదేండ్లువచ్చుసరికి జనకుడు గాలధర్మముదెను. అప్పటికే నాకు హిందూమతాను సారముగ నినాహమయ్యెను. నాభర్తగూడ దిక్కులేనియొక్కడనై. ఆతనికి వాగ్దేవ్యగ్రామముగు రాధాసగరమున బితౄద్వితమగు ధనమంతగ లేకుంటే బీదనమునకై నన్ను వెంటనిడుకొని యాయూరుజేరెను. ఇచట జేరిన యొకవత్సరమునకే నేను యవత్తివై కాపురముజేయ గడంగితిని. అప్పటికి నాపాపములెల్లను పూర్ణీభవించినవి. నాభర్త యొకయాత్రమధ్యమున బడి దుర్మరణమొందెను” అనుచు నామె గనులనీరు కాల్యలుగల్గి నేడ్వసాగెను. పురుషుడు “హరి-హరి” యనుచు జెవులమూసికొనియెను. కొంతనడి కామె కన్నీళ్ళుకుడిచి మఱల నిట్లని జెప్పసాగెను. “అమ్మా! అంత నేను దిక్కుమాలిన

పక్కనై జేయునది లేకగోలున నేడ్వసాగితిని. క్షణబలను. అప్పటికింకను నాకు సంపూర్ణజ్ఞానమలవడి యుండలేదు. నాదీనచరిత్రనంతయును గనులారగాంచుచుండిన మాపొరుగుమహమ్మదీయ యువకుడొకడు నన్ను దయతోజూడసాగెను. కొన్నిదిగములాలని బ్రేమసంరక్షణచే సుఖమయజీవనమొనర్చియుంటిని. ఇట్లుండ" యనుచునామెమోమున చిటునగవంకురింప సిగ్గున దలవాల్చి కొనియెను. పురుషుడదిగాంచి "ఏమైనది? చెప్పుము. భయమేల?"ననిబల్కె- నామె "యిట్లుండ మా ప్రేమకొన్నిదిగములకు బ్రణయముగా మాటిపోయినది. హితాహిత జ్ఞానశూన్యనగునే నదియంతగాబాటించియుండలేదు, ఇట్లరమారమి బదిసంతతరములాలని బ్రేమరాజ్యమున బ్రేమసూత్రముచే బంధింప బడియుంటిని తఱువాత నొకయద్దమరేయి నాతడు నన్నువిడచి గోమాంతరమున కేగి మఱల నింతవఱకును నానయనకదంబునబడి యుండలేదు నాకష్టచరిత్ర మీరీతిగడచిపోయినది" అనుచు నామె మఱలనేడ్వదొడంగినది. పూరుషుడామెచానోర్చి "నీవింక విచారించ వలదు. నీవు బళ్ళాత్తాపమున పావనమైతివి. కరమేశ్వరుడు నిన్ను క్షమించియున్నాడు. ఇంకజీకటులలముకొనుచున్నవి. బాహ్యోద్యాక నముల నింతవరకుండుట తగనివని. "ఇంటికికమఱుద"మని యాత డందుండిలేచెను. మాధవియునిలచి "మహాత్మా! రఘునాథపండితా! ఈమాదీనచరిత్రనంతను తమచెవిని వేసియుంటిమి. నీవుదయార్ద్ర హృదయుడవై మమ్మాలించితివి. ఇక మేము ధన్యులమైతిమి. మీ కృపమాపైయున్ననదియే బదివేలు" అనుచు నామె దూరముననున్న మిహిరను బిలచియూపూరుషుని వెటనేనడువసాగెను. రఘునాథుడు ముందుబోవుచు నేలొకో మఱల మఱల వెనుదిరిగి జూచుచు బో సాగెను. మిహిరయాలనిసమీపముననే వెనుకంబోవుచు మాధవితో

మెల్లగ నేమో మాట్లాడుచుండెను.

౪

కామపితౄచమావరించిన మానవునితోక్కడనున్నాననుమాట నిక్కువము. మోహవేషపరుడిగు నరుడు యుక్తాయుక్త విచక్షణలరయుడు. జనసేజనకులగానడు. స్వపరవ్యత్యాసముల గను గొన నేరడు. ధనమును బిల్లిగవ్వకన్న సభముముగ నెంచి. పెచ్చిప వెనుదీయుడు. మానమును గాసుకమ్మకొనుచుండును పాణముల దృణప్రాయముగ నెంచుచుండును. మోహపాశబద్ధుడు నరుని నయన యుగళికి జగమంతయు సంధికారబాధురమై దోచుచుండును. కేయిం బవశ్యతనికి సమానములు. మానావమానములు సమద్యశ్యములు. మనుభూమిలూతనికి విలాసస్థానములు. ప్రళయోగ్ని కేలలాత్నికి జడనశీతలములు. కఠోరభయదనిష్ఠాత పాతంబులూతనికి బుష్పన్ద్రములు. పశ్చిమార్భి ఝాజామారుతములూతనికి మలయానిలములు. అహో! మోహపితౄచమా! నీవెదరెందరిమహానుభావులనావరించి యసినీతిపరులగావించి యధఃపతన మొనరించుచున్నావు. ఎదటిజ్ఞాన శూన్యుగాను, నైతన్యవిహీనులుగను జేయుచున్నావు. ఎదటి మహాగ్నిజ్వాలామధ్యమున నైతను నులుకి నూనయింపుచుండుకొనచ్చుచున్నావు. ఎదటిరాజాధిరాజులనుహ నైవ్యేంద్రియాల క్షణమాప్రేమన ప్రొంగి ఆజన్మాంత భిక్షకులుగాజేయుచున్నావు. సర్వలక్షణలక్షితులు ద్వితీయమస్కధులనందగు నెదటి సుందరుల నిముసమాత్మమున ప్రేతరూపులుగా నొనర్చుచున్నావు. ఎదటిదీర్ఘాయుష్కీతుల సకాల మృత్యుప్రవాతగులద్రోయుచున్నావు. ఒకానుమా. నీలీలత్యభ్యుతములు. నీచర్యలమానుషములు. నీశక్తిని వర్ణింప నాశేషుకైనదరము గాదు. అట్టియెడ బ్రహ్మశూన్యయగు నాయీలేఖని నిన్నుంబోలు

మహాదేవతామహాత్మ్యమును వర్ణించనిట్లపడి యేమాత్రము జయమందగలదు? అదిగల్గ. దేవేంద్రాదులనే నీవలలోన కైకొంటివి. సర్వలోకములకును స్పృహిణిలయకారుడును, సర్వోర్వాణవాదితుడని విర్రవీగు గృహ్లానంత వానినే జేజక్కించుకొని, వాడవాడలదిగ్గిరి, వనములకుందోలి, ముప్పటిప్పులబెక్కి, మూడుచెరువుల నీరుగద్రానించి, నీడదాసుగా నేలినావు. అట్టిచో మమబోలు వచోః హీనులౌ గవులు నిన్నుండలబెట్టుటకైన ససమర్థులు. తల్లీ! నీకొక జోహారు.

రఘునాథపండతునకిప్పుడు బూర్తిగ కామపిశాచమావరించి తలపై దాండవనూడుచు దనసంపూర్ణార్థాధికారమును జెలాయించుచున్నది. అతడిప్పుడు వెల్లివానిగంటికిగూడ వెల్లివానింబోలె గాన నచ్చుచున్నాడు. కేయిబహళ్యాతని కేనిముసమందు జూచినను యేతద్విషయక చింతలే పట్టిపీడించున్నవి. ఆతని వ్యవహారమిప్పుడు బూర్వమునలె సాగుచుండుటలేదు. పరులకాతని దర్శనమే యరుదైపోయెను. అతడిప్పుడు మంచముదిగి ఈవలనొక యడుగైనను బెట్టుటలేదు. ఆతనిరత్న పేటిక బీగముత్త్రుప్పబట్టుచుండెను. ఆతని మహాదానమున నిత్యమును బరితృప్తులైన బేదలిప్పుడు ఓక్కుమాలి నీధుల వెంబడిని దిరుగుచున్నారు. దాస దాసీజనుల సపర్యలిపుడాతని కిసగత్యములాయెను. ఏమూడు జాములకో బహుకష్టముపై గది విడచి స్నానముజేసియో, జేయకయో, యింతకూడునోటవైచికొని యాతడు మఱల గది బ్రవేశించి, దీప్తాలోచనలతో బ్రాద్దులుబుచ్చుచుండును. తెక్కులుజూపవచ్చిన గునుస్తాలకైచను యాతనిదర్శనము దుర్లభమగుచుండెను. “ఏమోసమా! బాబుగారి మనస్సంతయుమాటి పోయినది. అతడు గంటికికేనబడడు. పిల్లవాని నేగన్నులారజూచుటలేదు. మవకంటబడుటగూడనా? ఐశ్వర్యాలకేలోజేమా? ఇంతకూ పయనులోనిన్నవారు. సాపము! భార్యలేదు. పెళ్ళాడమోటు యిట్లుండెదంగారు. యెన్నాళ్ళని? యీడన్న భోగాలకే రోకిలివంటిది చిగిరిస్తుంది. అట్లేబాబుగారివికారమేమో? ఈలాగు యికకొన్నాళ్ళుంటే

దివాణం చెడి పోతుండమ్మా.” అనుచు నీమొదలగు ననేక బ్రహ్మసంగములు దొలుత నింటదాసీజనంబులలోను, బిమ్మట నంత కంతకు గ్రామమంతటను బాకజొచ్చెను. సజమే. కామాగ్నికీలల శలభము వలె దగుల్కొని బాణములతో బైటబడిన నరుడెవ్వడు? మోహకూపమున మునిగి తీరముజేరిన మానవుడెవ్వడు? అట్టి యదృష్టవంతులు లోకమున బహుప్యల్పము.

ఇప్పుడు రఘునాథుని మనోధన మపహరించిన మానవతి యెవ్వడు? అతనినిరంతరాలోచనాసాగరమునకు బారమెట్టి? ఎవ డెయో యొక మోహనాంగిపై ముటులుగొననిది మోహ మంకుంచుట దురభము. అట్టి యంకురము సాధారణముగ యాననారంభ వేళగాని మానవునకులభింపదు, ఒక వేళనంకురించిన నదియశావనవికారముగ బూడసూపి, మానవుడు గుర్తించుటకు దుర్లభముగ నుండును. కాని యది యట్టిదిగాదు.

రఘునాథునకు మోహానురాగంబుల సంపూర్ణానుభవంబు గలదు. ఆతడీవఱకే సుతునిగాంచి జనకుడాయెను. ఆతని నెఱజవ్వన కాలముగూడ చాలనఱకు గడచిపోయెను. అయిన నిపుడతని మోహనబాణమున కెఱయైన బాలికామణియెవ్వరు? కుసుమము వికసించిన బరిమళముమాత్రము దాగునా?

గె

అమ్మా! ఏమైనది? కార్యమెంతవఱకు వచ్చినది?

మిహిరాభాయియు, మాధవియు, గృహంతిర్భాగమున నియన మందిరమున శయ్యపై మిహిరయు, బ్రక్కనేమాధవియు గూర్చొని సలిలాసముగా మాట్లాడుకొనుచుండిరి. ఎదుటపంజరము నజలుక ముద్దులొలుకుచు, నస్పృహలాపము లాడుచుండెను. కాని దానిని

వినువారెవ్వరు? శయనీమందిరము రమ్యముగా నలంకరింపబడియుండెను. పందిరిమంచమున దోమతెర సగమువఱకును వేలాడుచుండెను కుక్ష్యపంక్తులు నూతనముగా నెల్లవేరుబడి నిర్మలకాంతి పుజము లీనుచుండెను. అందందు గోడలపై రమ్యములగు జిత్తువులు వేలాడ గట్టబడియుండెను. గదికి మధ్యస్థముగా దూలమునుండి గ్రిందకు నాకుబచ్చనికాచపాత్ర వేలాడుచుండెను. మంచమునకీవలనొక చక్క చక్కని మేజాయొకటి యనుర్పబడి దానిపై తెల్లని వస్త్రమొకటి పరచియుండెను. అందుపై గొన్ని పుస్తకములును, వ్రాతపరికిరములును యుండెను. మేజాపై భాగమున కుక్ష్యమున విలువగల యద్దమొకటి వేలాడుచుండెను. మంచముపై మెట్టినిబాన్పును, రెండుమూడు దిండ్లునుగలవు. ఒకదిండ్డుపై మిహిరదలవాల్చి యొరగాశయించి మాధవితో ముచ్చటలాడుచు, మధ్యమధ్యతత్కలము సేసిచుచుండెను. మాధవి దంతపు బిడిగల చక్కని సీవపజేతబూని తనకుదానే యొయ్యారముగ వీచుకొనుచుండెను. మిహిర సవిలాసముగ మాట్లాడుచున్నప్పటికి, ఆమె మనమున నెట్లయో యెండు దీర్ఘాలోచన మొనరించుచునేయుండెను. నడుమనడుమ నేవియో గొన్ని బ్రశ్నల నడుగుచు మాధవియొసంగు బ్రత్యుత్తరముల కామె సంతసింపుచుండెను. వారిప్రసంగమేమో ఘనకార్య నిర్వహణార్థమని స్ఫురించుచున్నది. ఆయనబర్యవసానమేమో గనుగొందుముగాక. మిహిర మఱల“నమ్మా! కార్యమంతవఱకు వచ్చిన”దని యత్యాచరణో బశ్చించెను.

మాధవి:—మిహిరా! ఎంతవఱకు వచ్చినదని యడుగ నేల? నీవుగనులారజూచుచు నేయుంటివిగాదా. పట్టవలలో జక్కినట్లీయున్నది. మఱి నేడు నేబోయి చక్కగ జక్కెరలోలుకునటుల ముచ్చటించి వచ్చితిని. ఆశ్చర్యము. నేబోవు సరికాతడు శయనాగారమున మంచముపై బండుకొని యేమో దీర్ఘాలోచనాపరుడైయుండెను. వానిసిగాంచియు నేను సరిగబోల్చుకొనబాలకబోతిని. అతడు కడుశుష్కించియున్నాడు.

కారణమేమో దెలియదు, కాని నాతోమాత్రమ సంపూర్ణవాత్సల్యముననే మాట్లాడినాడు ఆతడిప్పుడు సరిగ వ్యాపారముచేయునైన జూడకున్నాడనునదంతి. ఆతనికి గల విచారమేమైయుండునా యని నేను కొంతవరకాలోచించితిని. కాపి నాకొక్కటి దోచుచున్నది. భాగ్యభోగ్యములకు లోపమేమియును లేదుకద. సుకులాచారుడగు కుమారుడు గలడు. ఇంకనాతనికి కొంతయేమున్నది? మనమను కొన్నట్లే గావలయును. అదియే నిక్కువమైన శరమేశ్వరుడు మనల నొకకంటజూచిన నిరకమనకప్రములు గట్టెక్కినవన్న మాటయే.

మిహిర:—ఆమ్మా! నీవు జాలస గతులను గ్రహించితివే. నీయుణము నేన్ట్లదీర్పగలను నాకై నీవుబహుశ్రమలకన్నారగాంచుచు నేయున్నాను. చెవులార వినుచునేయున్నాను. పూర్వజన్మమున నీవు నాశౌతయుణపడియుంటివో యెరుంగనుగాని కన్నతల్లికన్న నెక్కుడు సాదరమున బెంచి నన్ను బెద్దదాని జేసితివి. ఇప్పటికిని జేయుచున్నావు ఇక ముందింతకంటెను నత్యుత్తమమగు మార్గమును జూపనుంటవి. ఆమ్మా! నీయుణమేడుజన్మములకైన దీర్పగలనా?

మాధవి:—బిడ్డా! నీమనమున నట్టివిచారములెన్నడును బెట్టుకొనకుము. నీవుమహాదైశ్వర్యవంతురాలవై పరిపూర్ణసుఖనిధానమనై యుండుట నాయిచ్చు, నేనుగాకున్న గన్నబిడ్డకింకెవరు జేతురు? తల్లీ! నీజననీ జనకులేమైరో, వారెట్టివారో నేను బాగుగనే యెరుంగను. ఒక్కనాడుమాత్రమే వారి స్వల్పపరిచయమును గావించి యుంటిని. వారెడబాసినది మొదలు నేనే మీకు గన్నతల్లిని. దిక్కుమాలినపక్కినై మృత్యుముఖమునబడనుంకించు నన్నుమీరుబునరుద్ధరించి నామేన బ్రాణములనిల్పితిరి. కనిబెంచని గొడ్డాలినైనను నాకు మఱల బుత్రపుత్రికా వాత్సల్యమొనగూర్చి మాతాసౌఖ్యమును జవిజూపి యుంటిరి. వెఱ్ఱితల్లీ! నాకింతకన్న నేమి గావలయును? మీయొనందమే నాయానందము. మీసౌఖ్యమే నాసౌఖ్యము. ఈనాశరీరము మీయది. ధనవిహీననైనతఱి మీసాంగత్యమున జేసి, మీ

యర్థమున నామెను పెంచియుంటిని. దీనిని మీరుచ్చనచ్చినట్లును వినియోగించుకొనవచ్చును. ఈపకలసాభ్యాగములును మీయవి. అందుచే దల్లీ! యొక్కమీజననీ జనకులను మాత్రముదెచ్చి యొసంగజాలనుగాని, తక్కుంగల సర్వసాఖ్యములను మీకొనగూర్చి, యమితానందవార్ధినోలలాడెదను. ఇంతకన్నను నాకేమిగావలయును బిడ్డా! అంతకును మీరు నాజెప్పుచేతలలో బెరిగి నామాటలవినుచుంటచే సర్వమును మనకనుకూలింపక దప్పదు.

అనుచు నామె గంటదడివెట్టికొని, చేలాంచలమున కనుగొలుకుల జాలువారు యశ్రుకణంబుల దుడిచి కొనియెను. మిహిరగూడ దుఃఖము నాపుకొనజాలక నోటమాటలేక యెట్లో “అమ్మా!” యని యామె యొడిలో దలనికుకొని రెండుచేతులనామెంబిగ్గకవుంగలించుకొని వెక్కివెక్కియేడువసాగెను. పాపము. మాధవి యామెంజేరదీసికొని మఱిత విలపింపసాగెను.

ఇంతలో వీధిథలుపునవ్యరో ద్రోసికొనికాలిజెప్పుల“టక్కు—టక్కు”మని చప్పుడుజేయుచు, “అమ్మా! జీ అమ్మా! పలుకవేమే అమా?” యని బిగ్గరగ గొంతెత్తి యరచుచు, లోనబ్రవేసింది, పాపము మాతాసుతల పవిత్రోక్త సమాధికిభంగము గలిగించెను. అగంతకునిజూచినతోడనే మాధవి యొడినుండి మిహిరలేచి, కనులచీరచెరంగున దుడిచికొనుచుండెను. కాని అంతమాత్రమున నామె దుఃఖముపశమింపలేదు. మాధవియు తోడనే మంచముడ్కి వచ్చిన యాతనింగాంచి “నాయనా! ఎందుబోయితివి తండ్రి? నీకొఱకై కంచమున నన్నముబెట్టి ఎంతసేపైనదిరా? వ్యర్థముగా నింతవిఠకూరనేల దిరిగెదవు? అన్నముపై నీగలు ముసురుచున్నవి. రా. వేగము. రా” యనుచు నామె పాకశాలకు ముందునడువ సాగెను.

ఈతడు మిహిరకు బినగల్గికుమారుడు. ఈతని జననీజకులు బసితనముననే గతించుటంజేసి తన జ్యేష్ఠమితకడ చినతనమాదిగ బెరిగియుండెను. కానిపాపమాదంపతులు నాడుసముద్రస్నానార్థమేగి

గానరకుఁడొకఁడని విహితో బాటితనిని గూడ మాధవి యల్లారు ముద్దుగ బెంచుచుండెను. ఈతని జననీ జనకులీతనికి వరీఫ్ ఖాసను నామముంచిరి. అయిననది మహాచ్యుదీయనామ మగుటంజేసి మాధవికి రుచింపకగాబోలు దా బెంచిననాటనుండియు జగత్సింహుడని యాతని ముద్దుగ బిలచుచున్నది. ఈతడు నిశ్చయముగ జగత్సింహుడే—మహా బలశాలి. కడుముష్కరుడు. విద్యావిహీనుడుగాని లోకజ్ఞానమందు నను—అల్లరిచేష్టలయందును రంగమున నీతనికిడు వచ్చువారు లేరు ఆపురమీతనికి బరిచయమైననాటగోలెనీతడు బ్రతిదినమునను ద్వంద యుద్ధములు జేయని దినములేదు. ఎక్కడనో యొకచోట, నెవరితో నైనను సరియే యీతడు జగడమాడనిది యాదినముననీతనికి నిద్రా హారములు రుచింపవు. ఇంటిపైబడిన బలవంతుల నేరీతిలో మాధవి సరిజెప్పి బంపుచుంట యామెకు నిత్యమలవాటైపోయినది. పోలీసు కర్మాగారములుగూడ నొకటిరెండుసార్లు జగత్సింహుని పాదధూరిచే బావనములైనవి. క్రొత్తకొత్త గ త్రాగుట—జాడమాడుటయు నీతడు నేర్చినవిద్యలు. ఈతనిమృదులహస్తమున చపేటాలంకారములొందిన పోలీసుకర్మచారులొకరిద్దరు రంగమున గలరను వదంతి.

తల్లి యన్నమునకు బిలచుచుండినను యాతడద్దానిని సరకు జేయక వెట్టివానివలె వెడగునవ్వునవ్వుచు “అమ్మా! ఏమే? నువ్వు చెల్లాయి ఏడుస్తున్నారు. నేను ఇంకా అన్నంభిన్నానుకాననా? చెప్పే—చెప్పే—ఇదిగో—మీరు చెప్పకపోతే యిపుడేవెళ్ళిపోతాను. కాశీకి—కాదు—కాదు—ఇల్లీకి. నేను చెడిపోతున్నాననా ఏడుస్తున్నారు. కాదు. మీరునన్ను తమాషాచెయ్యాలనియిలా చేస్తున్నారు! నాకు తెలుసునులే. ఈసంగతితెలిసింది—తెలిసింది. ఇదిగో చెల్లాయి. జీ చెల్లమ్మ—జీ చెల్లమ్మగారూ! మంచిమంచి బలేబలే పాటఒకటి పాడతాను నేర్చుకుంటావ్? నువ్వు నేర్చుకొంటే అదికో అదేంటదీ? ఆదీ—అదీ ఆనూర్జహనులావుంటావు. సూడుపాడైనను. ఆ”యనుచు దీర్ఘము దీయ మొదలిడెను. ఈపల్కులాలించు సరికి విహిత యొక్కదశని

నవ్యాక్కఱరా నామె పక్కన నవ్వచు కోపమభినయించి “ఒరే జగత్! ఇదే చెప్పడం. నీవునేటినుండి నాముందరకునాకు. నాకళ్ళకు గనపడకు. ఛీ! నీముఖంచూస్తే ంకుకోపం” యనిబలికెను, జగత్నిహు డాపల్కులకు బిగ్గరగ నవ్వచుండెను. ఇతలో వీధితులుపు నెవ్వరో గొప్పధ్వనిచేయుచు గుర్తుచుండిరి. మాధవిబోయి తలుపు దెఱచి చూచునంతలో నెవ్వరో ముష్కరతురుష్కులిటువురు వీధి గుమ్మము కడ నిలచి “ఏడమ్మా! మీవాడు? నాకుకొంతడబ్బు నీయవలెను” యని మేనుగంభీరవాక్కుల నామె నడిగెను. మాధవి వానినెన్న డెరుంగదు. “అమ్మా! మీకాతడు ధనమేలనీయవలయును? ఎంత నీయవలయును? కొంచెము నిమ్మళముగాజెప్పడి” యనిసవిసయముగా నడిగెను. ఆయిరువురిలో నొకడు ముఖమెఱ్ఱజేసికొని “ఎంతయోనా? నాకు నాలుగురూకలు నీతనికి రెండునుయాయవలయును. నేడాడిన బేళాటలో మాకు బాకీపడియున్నాడు. ఇదిగో. ఇవాళ నా సొమ్మి యకపోతే నేమవుతుదో చూడండి” యని సకోపముగ బలికెను. మాధవి వారింగాంచి “బాబూ! కోపపడకండి. ఏమో? కుర్రకుంక. వాడిని ఈపిమ్మటమీయాటలోనికి జేరనీయకండి. మీడబ్బువానితో నేడుజెప్పి యిప్పిస్తాను” అనుచు నెమ్మదిగ బల్కుచూడగ నేజగత్నిం హుడు కీచకునిగతి గంభీరముగ భూమిబగుల్తురీతి నడుగులిడుచు దల్లిని యొకచేతదోసివైచి వీధిలోనికరిగి “ఎవడురా మీకు డబ్బివ్వాలి? మీడుకంతగడబిడ చేస్తున్నాడు? చూడండి, యీసారి యీగుమ్మొ త్రొక్కితే నేనెవడనో యెరుగుదురా? దేఖో తమాషా” యనుచు నూగుమీసముల నులివెట్టుచు వారింజేరబోవుచుండ మాధవి వాని చేయిబట్టి లోనికీడ్చికొనిబోయెను. వారును జేయునదిలేక “సరే ఇంక మాకంటబడకుండువా?” యని వెడలిపోయిరి. అనుదిక్షమిట్టి కుక్కబట్టి తెన్నియో యింటిపై బడుచుంటచే పాపము వారికి

సమాధానములిచ్చుచుంటకు మాధవికి దీరుబడియే తేకుండెను.

E

నాధా! నిశ్చయముగానన్నవిడువరా? నేనునమ్మను. ఏమో? మగవారికెప్పటికేబుద్ధి పుట్టినో? అట్లయిననావైనొట్టుబెట్టుకొనుడు. రాత్రితోలిజాముదాటి రెండవయానము బ్రవేశించుచున్నది. బహుశపంచమియగుటంజేసి జుక్కల రేడప్పుడే జగమెల్లనాక్రమించు కొనియున్న తమోరాశినడంచి వెడితీగల బారులంబోలు దన చల్లని కిరణజాలంబులబరపి లోకమంతటిని గాంతేవంతముగా జేయుచుండెను. సరోవరాంతరముకుద సంచయంబు మందహాసంబునబ్రీయునెదుర్కొనుచుండెను. చకోర దంపతులు దక్క తదితర పక్షిగమి యెల్లను దరుశాఖాంతరాళంబుల హాయిగనిద్రించుచుండెను. ప్రియవిరహార్తులయి నటునిటుపొరలుచు నిడుర జనింపమి విసువునొందుచు, ములుకులబోతె సుధామతీచికలు మెయిసోక విరహాలు గళానాధునిపై దమపరుష వాక్పయోగము లొనరించుచుండిరి. భోగవతులు మనోహరులగూడి యలసిన నమ్మేనుల బులకరింప జగిహెచ్చ బాదు వెన్నెలల బయటమందస్థితవదనారవిదవై కౌగిటి బిగువుల సడలింపక విహరించుచుండిరి. ఉదధి వెడికొండల బారుల చలపించు కెరటంబు లెగయుచు సంతోషరసమ్ము వెలిజమ్ముచుండెను. సుపుత్రోదయ మెవ్వని కానందమొసగదు? మెలకువ వచ్చుచుంటచే గాబోలొక్కక తటి విరహుల గుండెలకు గురివెట్టి గాల్చినతీర్థిరవంబును ధిక్కరించుచు గండుకోయిల రసాలసాలాగ్రి భాగమున నో యని గూయుచుండెను. మస్తకంబుల సన్నని మేలిముసుగుల గీలించి పలులకండ్ల బడల్తుండ చారశిఖామణులు నియమిత స్థానంబుల తేరుకొనుచుండిరి. కుజనవోషి జాలయలంబగు దమోరాజ్యము నడంచి సజ్జనావనుడగు

కునలయాధిపుండు ధరణిసలంకరింపజేయట జేసి చోరుల మనస్తాపం బునకు మేఘలేకబోయె. జనమెల్లను బిండియారబోసిన క్రియబండు వెన్నెల జూకరహృదయంబులకుఁ దోచు చుండెను.

రంగూను పట్టణమంతయును జాల నటకు నిద్రాముద్రిత మయ్యెను. ఎల్లడను శాంతిదేవత తన నిరంకుశ పౌభుత్వమును గొననాగించుచుండె. యంత్రశాలల గమనములాగియుండెను. తీరిక లేక నటునిటు బ్రయాణమొనరించు బాష్ట్రసంస్థానం గెను. సర్వమును శాంతియుత్తమై జూపట్టచుండెను.

ఈపండువెన్నెల కాంతి పూజకుఁగో మిహిర యానాసంబుని శోభనీయంబై పూర్వముగన్న నెక్కుడు విలాసమున వెలింగిపోవు చుండెను. సాధోపరిభాగంబున వీధిపైపున గవాక్ష మొకటి దెరున బడినె యుండెను. అయ్యది నయనాగారము. లోన కాచపాత్ర యందునిచిన రెండుదీపముఁత్యున్నతోజ్వలములై దేదీప్యమానములై వెలింగిపోవుచుండెను. ఆవెలుగున గుఱ్యోపరిభాగము లందమర్ప బడిన చిత్రోపతములు నయనానంద దాయకములై సజీవములట్లు భ్రమగొల్పుచుండెను. మేజాపై రజతపాత్రములందమర్పబడిన కాలా గరుఘాపములు సుసారభోన్నతములై చిన్నమేఘమాలికల వలె నిరుగుబారుగిండ్లనుగూడ నాకొమించి సర్వజననాసికానందదాయక ములగుచుండెను. మంచమునందలిపాన్పుపూర్వముకన్నమృదులతరమై తెల్లగ క్షీరాన్ని దలంపుకకు దెచ్చుచుండెను. అందు క్షీరనాగర శయనుని మఱపించు విలాసపురుషుడొకఁడువాచహస్త ముశిరమునను పదానంబుగా దక్షణకరంబున మిహిర చుట్టుకొను బుడుకుచు, సవిలాసమందస్మితవదనారవిందంబున నాయువతి ముఖాబుజులు జేర్చి ముద్దాడుచుండెను. మిహిర చేరువనున్న పెండిపళ్ళెరమునుండి తములపు లాకుల మడపులాదికొనుచు, నొకటిదననోటను, నొకొకటి బియ్యనోటను బెట్టుచు, ముచ్చటలార నేమియోముచ్చటించుచుండెను.

మిహిరకు బ్రియుడెవ్వడు? ఆమెకింకమ వివాహము గాలేదే.

ఇంతలో నామె మానధనమపహరించి, యానవక్షీరవారాశినడుమ నీకలాడుచున్న యానవసుకుమారమారాకారు డెవ్వడై యుండును? చూడజూడ నాకాముడు నవయశావసాగుడుగాక నించుక వ్యాధి కదశనందిన వానివలె గన్పట్టచున్నాడే. అతని బడుగుదేహమొక సడలి యుండుటలేదా?

హా! తెలిసినది. ఏనుండరానిని నిరంతరంబురు మనంబున నిల్పి రాజకీయవ్యాపారంబుల కెవ్వడుస్వస్తి జెప్పెనో, యేలతాతన్ని గాఢపరిష్కరిగ సౌఖ్యమునకై సంతత మనోవ్యాధిపీడితుడై ఎవ్వడు మాచముబట్టెనో, ఏమనోహరించుచలనయన విముక్త శీతలకణ్ణాక్షు మాలికా ప్రసారంబునకై యెవ్వడుమనోజాగ్నికీలాభికి శలభప్రాయము డయ్యెనో, యేకుసుమగాత్రీ ప్రేమభిక్షకై యెవ్వడు నిజమాన మర్యాదల సహితము ద్యజించి, కేవల కామాంధుడై తుదకు వెళ్లి వాడాయెనో, యాహితాహితజ్ఞశూన్యుడు, ఆహించిక ప్రేమ పాశబంధుడు— యానవయశాననుడగు రఘునాథపండితుడే యీతడు.

“నాథా నిశ్చయముగా నన్ను మీరు విడువరా? నేను నమ్మ జాలను. ఏమో? మగవారికెపుడేబుద్ధి బుట్టునో? అట్లయిన నాపై నొట్టబెట్టుకొను”డనుచు మిహిర నాతని గాఢాలింగ సౌఖ్యంబున బారవశ్యునిగావించి యడుగగనే నాతడున్నానునిజోలె “హ్యా-హ్యా హ్యా” యని పెద్దపెట్టుననవ్రచు, బ్రక్కనుండియొక్క యుదుటనలేచి “చేలీ! ఎంత బేలవు? నన్ను నమ్మజాలకున్నావా? అట్లయిన నిన్ని దిన ముల నూడియు వెంతయో దపమొనరించి యతిప్రయత్నలబ్ధమగు మనయమూల్య ప్రేమకిదియో ఫలము? అట్లయిన నాపలుకులయందు నీకిసునుతయు నమ్మకము జనింపనేలేదా? ఇదియూ.....”యని యేమో బంకూచుండ నాతని మాటలకన్యవచ్చి మిహిర “అయ్యో! ఎంతమాట? ప్రాణేశ్వరా! మీయందు నాకు నమ్మకములేకగాదు. ఏమో? విలాసముగా నాపై మీకెంత మక్కువగలదో పరీక్షింతము నేనట్లుంటినిగానిమీమనసు నే నెటుంగ నా అంతమాత్రముగ్రహింపజాలని

మూఢురాలినిగా నన్ను డలంచితిరా? ఇదిగో, నిశ్చయముగా బల్కుచున్నాను. వినుడు. ఈశరీరముమీయని, దీనినిమీరెట్లువినియోగించుకొనినను సరే గాని యీమేన శాణములుండునంతవఱకుమూత్రము మిహితోమీపాదములను విడచుచదిగాదు. నాకనునిత్యమును మీపాదములే గతి. నాకు వేఱొక్క శరణులేదు. ధనమునకుగాని, సౌందర్యమునకుగాని నాయీసౌందర్యము యాచించుచదిగాదు. మీపవిత్రప్రేమ, మీవినిర్మల హృదయము, గాంచి యీదీనురాలు మీపాదసేవలోనరింప నిశ్చయించుకొన్నది. ఇంతకును దైవము నాయందనుకూలుడుగా నున్నాడు. లేకున్న నాయట్టి నిర్భాగ్యురాలికి మిమ్ములు రత్నములభించునా? “అనుచు నామె యాతనిపదయుగళములపై రెండుచెతుల బిగ్గగవుంగలించుకొని, శిరమున చాల్చుచు, గనుల నద్దకొనునప్పటికి వేడికన్నీటి బిందువులు రెండ్రాతని పాదములపై బడియెను. తోడనే యాతడామెను లేవదీసి, యక్కునజేర్చి, చెదరిన ముంగురుల సవరింపుచు, లలాటము ముద్దుబెట్టుకొనియెను. దాన వాఁడ్రేమపాశము మఱింతదృఢతరమైపోయెను. వాఁడ బాహ్యపాపమునే మఱచిపోయిరసవితగాదు. అట్లు వారెంతసేపు వివశులై యుండిరో, ఎట్టిభోగార్థవంబున దేలియాడిరో యెరుంగజాలముగాని “బాబా! బాబా! అమా! మిహిరా! లెండు—లెండు. కోడికూసినది” యనుచు దలుపుపై దట్టచున్న మాధవిపల్కులు మాత్రము మనకు వినవచ్చినవి.

ఈరమేష్వరుని లీలలెఱుంగ దరముగాదు. పరమనాథునివై రెవ్వరి సేవీతి బాధించి వ్రైచునో చెప్పలేము.

సంవత్సరములు బది గడచిపోయెను. మధుసూదను డిక్కుడు వింశతివర్షప్రాయు డయ్యెను. అతనికి విద్యాగంధమంతగా నలనడి

యుండలేదు. కాని లోకజ్ఞానమందాతను మేటియయ్యెను. కష్టసుఖముల బాగుగగురైరుంగు నిడువచ్చినది. హితాహితజ్ఞానముగలిగినది. రఘునాథుని జీవన మంతయును మిహిరా ప్రణయసూత్రముననే బాధింపబడిపోయెను. ఆతడేనేళజూచినను ఆపెహాపమున ముగ్ధుడై యొక్క నిముసనూమె నెడబాటున కోర్వజాలకుండెను. పరులెవ్వ రాతనిజూడవలసి వచ్చినను వాని దర్శనము సాధారణముగా వారికి మిహిరగృహంబుననే లభించుచుండెడిది. ఆతని వ్యాపారములిప్పుడంతగా సాగుచుండుట లేదు. ఆతనియాదాయముగూడనిపుడు బూర్తిగా కన్న చాలవరకు క్షీణించిపోయెను. కాని వ్యయమునకు మేలిక కుండెను. అను నిత్యమును విలాసము లభివృద్ధిగాజొచ్చెను. మామకుటుంబపోషణమంతయు నాతనిమూలముననే జరుగుచుండెను. కుటుంబమున్న సాంసారికధర్మముల ననుసరించి కొనసాగుకుటుంబముగాదు. సౌఖ్యముల కాలవాలము. విలాసమునకు నిధి. భోగములకు బుట్టి నిల్లుగా వెలుంగుచున్న కుటుంబము. రఘునాథుడించుక వృద్ధుడైనప్పటికిని నూతనవరుడు. మిహిర చక్కని యశావనాంగి. ఆమె సంపూర్ణముగ నాతనికిన్న మిక్కిటముగ నాతనిధనమునే ప్రేమించి యుండెను. అదియే యామె యాశయము. అదియే మాధవి సమపదేశము. ఇంకభోగముల కేమికొడువ.

రఘునాథుడిప్పుడు సంపూర్ణముగ మిహిరచేతి కీలు బొమ్మయయ్యెను. ఆతడు గలనైనను యామె మాటల కెదురాడియెరుంగడు. ఒక్క మిహిరయాజ్ఞలకేగాక నాతడొంటి సేవకులకుగూడ సేవకుడై వారి చిత్తమురంజిల్లరీతిని మెలంగుచుండెను. పట్టణమందాతని పేరు క్రమక్రమముగా మాసిపోవుచుండెను. మిహాధనికులచే సహితము మన్ననలందు నాతడిప్పుడు గౌరవర్హుడై నీతిబాహుళ్యుడై పోయెను. ఆతని బుద్ధిబలముగూడ గ్రామక్రమంబుగా క్షీణించిపోవుచుండెను. సంపూర్ణయశావనోదయమైయున్న కుమారుని భావిగతుల గూర్చి యాతడించుకంతయు విచారించినట్లు కనబడదు.

ఆహా! మోహబిల్లో సంపూర్ణముగా మునిగిన మానవుని చేష్టల్ని మూలుగు కేమి హేతువో గదా? కామపంజరమున దగుల్వడిన నరుని జీవన మొక్క తృటిలో నింద్యమైపోవుట కేమి కారణమో గదా? ఎవ్వని భావిసౌఖ్యభంగమునకై వెంచి తాను నిర్వీర్యతయక శత్రుమును సైతము స్వీకరింపనిచ్చుగింపకుండెనో, యెవ్వని యూనందమే తన యూనందమని యెంచి కుటికి రెప్పనలె నహోరాత్ర ములు దానుగాచి కొనుచుండెనో, యెవ్వని మో మొక్క నిముసము గనులబడకున్న మితితేని శోకమున నశ్రుకణంబుల గూడ నాల్పుచుండెడివానో, అట్టి బ్రతుకను జాతడు, అట్టివంశైకవృక్షము, ముకుమారమనోహరమూర్తియగు మధుసూదను డిప్పుడు తనతలం దైన బారకుండెగదా? ఆహా! కాలముహిమ. మిహిరా! నీపు యునాధున కేమైనమందు బెట్టియుంటివా? కాదుకాదు. కామార్తిచే గుండుచు, మదనపిశాచమావరించియున్న యొక్కయల్పమానవునిలో గొనుగుటకు మందులుగూడ గానలేనా? నీయతిలోకసౌందర్యమే వానిసాలిటి మహాదాషము. నీజగద్విఖ్యాతంబగు రామణీయకమే వానికి వలపుమందు. చిలునవ్వుమోమునదొలుకాడ నొక్కసారి నీ కేగింటి ప్రసాదవల్ల నెవ్వనిపై బరపెదవో, యాతడు జన్మజన్మ ములకైన నీపాదదాసుడుగాకూడుట కలలోని వార్త.

మధుసూదనుడీయవస్తను గుర్రెలుగకుండలేదు. దానదాసీ జనంబులాతనిసుండునను వెనుకను, జూసియు, జూడకయు, గూఢముగను ఫిశేదముగను నెన్నియోగీతులాతని జనకుని వృత్తాంతమాతని కెరిగించుచుండిరి. ఆతడుగూడ దన పరపూర్ణానుభవంబున దృశ్యాదృశ్యముగ నాతనితండ్రి వర్తనముల బరికించుచునేయుండెను. వినియోతడు చేయునదేమి? జనకుడు దైవసమానుడని యాతని నమ్మిక. అట్టితండ్రి కెదురాడ నాతడుగలనైన నిచ్చగింపడు. అట్లయిన నింక జేయునదేమి? తద్రూపిని సంపూర్ణముగనుటచియుండెనే. పూర్వమువలె నొక్క న్నాన నిపుడతడు దన్నుజేరదీసి, ముద్దులొలుకు బలుకుల నచ్యుత

వర్షముగురియ ప్రేమమై దన్ను గౌటజేర్చలేదే. పోనిమ్మనడు బెన్ద
యగుటచే నెల్లజరిగించిననుబ్రష్టిచుటకాతనికధికారములేదు. కాని
తనకును వయసు మీఱుచున్నదే. సంపదల కాలోపములేదు. ఇట్టి
యెడ నాతడు విచారించి తనకు బెండ్లిజేయభారమాతనిపై నున్నది.
ఈసంగతికెన్నఁజైనను నాతడాలోచించినటు గనబడదు. ఎవ్వరితో
నైనను నీప్రసంగమే యొనరించినట్లు గనబడదు.

ఇట్టియోచనలే మధుసూదనుని హృదయకుహరమున ది
దినాభివృద్ధి గాంచుచుండెను. తక్కినసంగతులెన్నను ఆతడు
వివాహవిషయమై ఇప్పుడాతనికి మిక్కిలి జుతహృదమసాగెను. మే
యగు జనకుడుండ నిట్టికార్యమాతడు స్వతంత్రించిచేయునదిగాదే
అట్లయిన నిపుడు జేయవలయునదేమి? ఈవిషయములాతడు బెక్కు
మాన్లు దనకు మిక్కిలి నమ్మికయై, జనకునిదరువాతజనకుడంతవాడై,
యెల్లగతుల దన్నుగడు గారాబమున జూచుచున్న తనతండ్రిగారి
ఖజానాదారునితో నాలోచించి యుండెను. కాని యాతని ప్రత్యు
త్తరములు దనకంత సంతృప్తికరములుగాకపోయెను. పాపమాతడును
దినమిట్టియోచనలచే బిచ్చివాడైపోవుచుండెను. జనకుని ప్రవర్తన
ములు, నాతని విలాసములు నానాటికిని మితిమీరి పోవుచుండెనే
గాని యనుమాత్రమైనను దగ్గుటలేదు. భోజనసమయములందుకక్క
నాతని దర్శనమే తనకు గాకుండెను. ఒకటి రెండుసారులీవిషయముల
నాతడు దండ్రుమెదుటనే బ్రష్టింపజూచెనుగాని యీతనికంతభైర్యము
గలుగకపోయెను. “అయ్యా! నాజనకుడేనన్నభోజనముగావించునా
యేమి? అట్లయిన నేజేయవలసిన దేమున్నది?” అనుచు నాతడు
బలుగతుల దలపోయ జొచ్చెను.

౮

శ్యామలా! శ్యామలా! సెజ్జనలంకరించుటయైనదా? ఆహా! ఏమో నీచాతుర్యము? శయనాగార మీదినమున నెంతయందముగా నున్నదే? నిత్యమును చూచుచున్న నాకనులకే నిదిక్రాంత్రగ గాన్ని చూచుచున్నదే. ఆహా! ఆపటములెంత చక్కగనమర్చితివే? యీదీపపు గాఢిలోన సజీవులైనట్లుదోచుచున్నవిగదా. ఎంత నిపుణురాలవే? నిన్నుమెచ్చి నీకేమీయవలయునో గోరుకొనుము.

శ్యామల:—చెలీ: మాలతీ యిందు నానేర్పేమిగలదే? ఇన్ని దినములును లేనిక్రాంత్ర యీదినమునమాత్ర మేమిదెచ్చిపెట్టితిని? నీక్కడనున్న వస్తుసమదాయ మక్కడనే యున్నచో గది శోభా మానముగ గానవచ్చును. అంతకన్న మనముచేయు నలంకారములే మున్నవి? అంతియేగాని తలమానికము జెప్పున నమర్చిన సాగసుగ ముందునా? ఇపుడెట్లయిననునీవు క్రొత్తప్రియురాలివిగాన నీకీలోకమే క్రొత్తగ గానవచ్చును. అందులకు సందేహమేమి? నిత్యమును నీవు శయనించుచున్న గదియిప్పుడు నీకే క్రొత్తయైనదా? ఇందలి వస్తువులెల్లనునీకుక్రాంత్రగ గానవచ్చుచున్నవా? ఎంతచమత్కారిణివే నిజమే. ఇంకొక్కనిముషమున కింతకన్నను క్రొత్త వస్తువీగది సలంకరించును. అప్పుడు నీకండ్రకిది మఱిత క్రొత్తగను, మఱితశోభాయ మానముగను గానవచ్చునుగాబోలు? ఈమాతృపుటందమునకే నీవు నాకు బహుమానమీయదలంచుకొన్నచో, యపుడేమి బహుమాన మొసంగెదవో జూచెదను గదా.

మాలతీ శ్యామల చెక్కిలిగొట్టచు “చాలునులే. నీయస మానపాండిత్య ప్రభావమంతయు నిపుడే వెళ్ళబోయుచున్నావు. నాకడనే నీయాశుధారావిశేషము. పిచ్చుకపై చంద్రాయధము. పల్లెరుపై బుడి. ఓహో! ఎంతమాటకారివే? ఎవ్వరైననువిన్న నవ్వె

పోదురు. ఇంకను నేమికోర్త వస్తువుల దెచ్చి పెట్టెదవే యీగదియును” అని యొయ్యారముదొలుకాడ బ్రశ్నించెను.

శ్యామల:—అది నేదెచ్చి పెట్టనది కాదు. నీవే స్వయముగా బ్రీయముగా దెచ్చుకొనుచున్నావు. కాని నేదెచ్చునదేమున్నది. భగవంతుడంతటి సామర్థ్యము నాకొసంగియుండలేదు.

మాలతి:—అబ్బో! యింకను మానవుగదా. నీపరిహాసములు. నీవు కోరినదేదో యిచ్చుకొందును. తల్లీ! యింక నైనను నన్ను విడచి పెట్టెదు. నిన్ను బ్రతిమాలుకొనెదను.

శ్యామల:—అబ్బో! ఇంకను వేళకానిదే విడచి పెట్టుటకు అనుపేమ్మట నాతలపై నొంటరిగా శయనించు వాతవ్రాయనేవో యున్నది. ఈయొక్క నిముషమైనా సేకడనుండగూడదా? అదిగో ఎవ్వరోతలుపుదోసిన చప్పుడైనట్లున్నది. దేవుడాయిత నాకు విడచు లే గాబోలు.

మాలతి:—చాలునులేవే. ఎంతజెప్పినా నీపెంకితనమే నీది.

శ్యామల:—మఱినాపెంకితనము, నాగడుసుదనము, నాచమత్కారితనము నేనెవ్వరివద్దజూపను. నీగడుసుపోకడలు జూచి యానందించువారు నీకున్నారగాని, ఆనందించినను నాకుమాత్రము నీవేగతి. ఏమన్ననుసరే నిన్నుమాత్రము నే విడుచుదానను గాను.

“విడువకున్న బహుమానమందజాలవు సుమా” యని వెనుకనుండి యెవ్వరో మెల్లగననిరి. ఆపలుకులయందెట్టి మంత్రబలమున్నదో గాని యంతవఱకును సరసాలాపముల మునిగి తేలుచున్న మాలతీ శ్యామలలిద్దరును చిత్రప్రేమిమలవలె నిలచిపోయిరి. వారికంతము లొక్కసారిగ రుద్దములైపోయెను. వారిచూపులక్లేనిలచిపోయెను. అట్లైకొంతవడి వారుమానముద్రాంకితులైపోయిరి. వెనుకనుండియట్లు వదించిన పురుషుడు వారినిశ్చేష్టతకు నబ్బురమందుచు మార్గమున వారిమధ్యనుండియే బోయి గదింబ్రవేశించి యొక యాసనమలంక

రించెను. మాలతీశ్యామలలు వారి సంభాషణ నాతడాలించియుండె నని గాబోలు పాపము సిగ్గుచేనొదలలపొల్పి కొంతవడినిలచియుండిరి.

కొంతవడికి శ్యామల యిండుక ధైర్యమూని, మాలతినీ యాతనికింగానరాకుండ జాటుగ బొించి “మాలతీ! మనమునుకొనినట్లే యాతడు వేళకేవచ్చియున్నాడు. పాపము! పెద్దమనుష్యు నొక్కనిని విడిచి మనమిందుండరాదు. నీవుపోయి యాతని కుశలపశ్చి జేయు చుండుము. లేకున్న బాగుగనుండదు. తగుమనుష్యులకు, ఇంటికరు దొచిన యతిధులకు విల్లె మర్యాదలొనరింతురా? సాటివనిగలెవ్వరైన విన్నచో నగుబాట్లుగాదా? లేమ్ము. వేగమాతనికడకు బోయి పలుక వలెము.

మాలతివాల్చినదల నెత్త కుండెను. కొంతవడికామె శ్యామలం గొంచి “నామాటవిను శ్యామలా! ఆపనికైమాత్రము నన్ను నియో గింపవలదు సుమా. వారి ముఖముజూచుటయే నాకు భయముగా నున్నది. ఏలనో మాటలు దొట్టుబడుచున్నవి. కాళ్ళుతడబడుచున్నవి. ముందుగానేమని మాట్లాడవలెనో యెఱుంగజాలకున్నాను. అమ్మవు కావు. నిన్ను బ్రలిమాలికొనెదను తొలుతనీవేపోయి యాతనితో సంభాషింపవే. ఈమాత్రపు టుపకారము జేయవే. తల్లి-తల్లీ! నీ ఋణమెట్లయినను దీర్చుకొనెదరులే. అంతమాత్రము మరచిపోనులే. వేగము వెళ్ళు మఱి బాగుండదు.

శ్యామల:—ఎంతగడుసు దానవే. వాని మొగముజూచినంతనే దీనికి భయమట- పాపము. ఎంత నంగనాచివే? ఇంకనొక్కగంట పోయిన నెట్లు మెలంగుచువో గద. హర. హర. నేను ముందుగా రాయబారముజేయవలెనట. రేపటినుండియు నీముఖదర్శనమేమాకు కరవగును. చూతునుగదా. ఈకండ్లకీరెప్పలు దూరము గావులే. ప్రియుని విడిచి యొక్కనిముషము మాతో మాట్లాడుటకైనను నీకు తిరికయుండునా యను సందేహము. అబ్బా! ఎంతటి వేసక జైవే?

మాలతి:—చాలింపవే యిక. ఎంత బ్రతిమాలినను నీ

ధోరణియే నీగని, యెవటివారి శ్రమస్సనిచుకంతయు గనిపెట్టవు. పొస్సలేవే. ఎంతజాగ్రహించుచున్నదో? శ్యామలా! శ్యామలా! నామాట వినవుకదూ. నాతల్లివికావూ?నిన్ను బ్రతిమాలుకొనుచున్నానునుమా.

శ్యామల ముసిముసినగవుల గ్రుమ్మరింపుచు హస్తముల చిత్ర గతి సభినయింపుచు “అబ్బా! అప్పుడే శ్రమబడుచున్నావా? అంత యు ముండ్లయున్నదిలే. పోవుచున్నాను. నీవునావేకనే రా”యనుచు నామె గదింబ్రవేసింది, యాసీనుడైయున్న పురుషు నవలోకించి, మోమున చిఱునగవంకురింప, ముఖముటునిటుద్రిక్కికొనుచు “ఓహో! బాబుగారు! చాలాదినములకు మాగృహ పావనముజేసినారు. ఈ రోజున దాడిదప్పిబోతిగిగాబోలు, పాపము” యని యెయ్యారముగ బలికెను. పురుషుడేలనో మోమువాల్చికొనియేయుండెను. ఎదుట నున్న దీపపు కాంతులాతని ముఖమున బడుచునేయుండెను. ఆకాంతు లలో నాతని సువిశాలనేత్రములు చలించిపోవుచుండెను. కొంతనట కాతడేమియు బలుకక గదినలుమూలల బరికింపుచుండెను. విడవ నెట్టెట్టలో ముఖమెత్తి తనతో మాట్లాడవచ్చిన యాయువతి ముఖ వీలాసమునించుక బరికించెను, ఆమెజగన్మోహినిగాకున్ననుసామాన్య సుందరియని మాత్రమాతడు గ్రహించెను. ప్రాయమున యశావన మధ్యస్థ యెజూపట్టెను. ఆతని మనోభావముల కామె శరీరచారికవలె గానవచ్చుటచే గాబోలు మొగమోటమివిడచి యాతడు నిర్భయముగ నామెతో మాట్లాడసాగెను.

పురు:—ఏమీ? చాలాదినములకు నచ్చీసినాటివి. ఈనాడు నన్నెపుడిట జూచి యుంటివా?

శ్యామల దలద్రిప్పకొనుచు. “ఇచడ జూడకున్న నేమి? నిత్య మును తమదర్శనముచు జేయుచునే యుంటిని. తమకీర్తిని వినుచునే యుంటిమి. ఒకటి రెండు తడవులు మధువనమునగూడ తమదర్శన భాగ్యము మాకులభించియున్నది.

పురు:—అట్లయిన నయియుండవచ్చుచు సరే. నీచేతెవ్వరు

మాలతి నీకేమగును?

శ్యామల:—మాలతి నాకు చెలి. కాదుకాదు. నేనేయామెకు జెలికత్తెను. నన్ను శ్యామలయని లోకము బిలకుచుండును.

పురు:—పాపము! మాటలు తడబడుచున్నవి. అయినను మాలతికన్న నీవెక్కుడు మాటకాడివివలె గన్పట్టచున్నావే?

శ్యామల:—అట్లయిన తమరు మామాలతిమాట లీవఱకే విని యుంటిరా?

పురు:—నేను స్వయముగా వినకున్నను, లోకమాడు మాట లెవ్వరికి దెలియకుండును?

ఇంతలో ద్వారముకడ నడుగుల సన్నడివినవచ్చెను. ఇటుపు యను వెనుదిరిగిజూచిరి. ద్వారముకడనే నిలచిపోయిల మాలతి ముఖమున దీపపుగాంతులు బ్రసరించెను. అంతనామె వెనుకకు రెం డడుగులు గడలిపోయెను. కాని యామె యాలశ్యమునకై తత్తరమం దుచున్న శ్యామల మాత్రమామెను విడువలేదు, “మాలతీ!మాలతీ! వెనుదిరిగిపోయెదవేల? ఇక్కడకొత్త వారెవరును లేరులే. మన జాబుగారే. లోపలకురా” యనుచు నాపురుషుని జూచి “పాపము! మామాలతికెంతయో సిగ్గు. అది పరులుగొందరు గర్వమని భావించు రుగాని, తమవంటి పెద్దలామె గుణగుణములగనిపెట్టియే యుందురు. అది నిశ్చయముగ మాకులమందు బుట్టవలసినదిగాదు. ఇంతకును ముంజేటికగకణమున కద్దమేల? తమరే బరీక్షించి చూతురుగదా. మాపూర్వపుణ్యవశమున తమవంటియుదారస్వభావుల సాంగత్యము మాకులభించినది” అనుచు నామె గదిదాటి వెలుపలికొనెంచి, యాశాపాశములు ముందునకును, లజ్జాభయములు వెనుకకును నీడ్చు చుండ యోచనాసేసయై నిలువంబడియున్న మాలతి కరముబట్టి, మఱల గది జొచ్చెను. తోడనే మాలతి లజ్జావినయములొక్కుమ్మడి బెనగొన సవినయముగా నాపూరుషునకు నమస్కరించెను. పురుషు డట్లే ప్రతస్యపహినుడైపోయెను. ఆతని తల తిరిగిపోవుచుండెను.

ఇపుడాతఁడున్నయు నెటుంగజాలకు నె. శ్యామల మనోహర వాక్యాన్యుతప్రవాహమాతనికి సంపూర్ణముగ మైకముగలుగజేసెను. ఆతఁడు గతులనిచ్చి జూచుచుండనేగాని యెదుట నేమున్నదియు గ్రహింపజాలకుండెను. కొంతవడికాతనికి శాహ్వాన్ముగలిగెను. “అయ్యో! నమస్కరించిన యాకాంతకేమియు బనులువలుకకున్న, నను నీలేమని భావించునో గదా?” యను జ్ఞానమాతనికపుడు గలిగెను. అయిన నేమని బ్రత్యుత్తరమియవలయునో యాతనికి గోచుటలేదు. తోడనే యాతఁడు బ్రకంపితా ధరముతో “చలీ! మాలతీ! సౌఖ్యమా?” యని మాత్రము బయకగలిగెను.

అహ! ప్రథమసాయోగము కాముకీ కాముకుల కతటి లక్షణభయముల నాపాదించును.

ఇపుడు బకలామహని మాలతి తలపై బడియెను. ఆమె పూర్వమేకడుంగడు లజ్జాన్వితమైయుండెను. కాని శ్యామల ధైర్యోక్త దేశమున నెట్లో సీదదేరి యింతవఱకును సాహసించెను. మాల నిపుడాపూరుషుని ముఖావలోకన సౌఖ్యమునుభవించినదాదిగ, భీత హరిణింబోలె నామె నయనయుగళంబు మఱింతజలించిపోవుచుండెను. శ్యామల యామె భుజపంజరమున జేయవైచి ధైర్యమూను మహాచ్యుకజేయుటకై నఖంకురముల మెల్లనగోకుచుండెను. కామయెన్వరును మాట్లాడుటలేదు. శ్యామల దా నికనతిగుడుట రస భంగమని దలంచి గాబోలు “జాబూ! మఱినిపుడే దర్శనమొనర్చునని మెల్లగా నావలకుంజూరెను. పూరుషునకంత దలపై భారమెల్లన నొక్కసారిగ దగ్గినట్లయ్యెను. మాలతిగూడ తేయునది లేక నించు ధైర్యము వహించెను.

ఔరా! నూతనప్రణయమెంత యానందకరము. ఎంతో సౌఖ్యదాయకము. ఇట్టి సమాగమముల వర్ణింపనేగదా కాళిదాసో మహాకవులుగూడ సృష్టింగల శబ్దబాలమెల్లను వినియోగించియ సఫలురుగా లేకపోయిరి. అట్టియెడ శబ్దవిహీనము, జ్ఞానమోక్ష

బగు నాయీలేఖిని యిచ్చుచోద్యోగంబునకు బురిగొల్పట నా వెట్టితనముగాక వేటున్నదే?

పురుషుడు మాలతిని కనులగొని ప్రదీప్తగాంచెను. మాలతిగూడ నించుక దలనెత్తెను. ఇటునటుజూచెను. ఎవ్వరును లేకు. ఎట్టయెక్కుట దనమనోమోహన విగ్రహము. తన ప్రణయారాధిత దివ్యదేశత సాక్షాత్కరించుచున్నది. చంచలనయనంబుల నిశితశరజాలంబులాతని మోమున నొక్కుకొని నామెగృచ్చెను. ఆతడు వివశుడై పోసెను. ఇంకనొక్క తృటిలో బానియమేదైన లభింపకున్న నిలచునట్లు లేదు. ఆతడులేచి నిలువబడియెను మాలతియందుక వెరుక కరిగెను. పురుషుడామె కరంబుబట్టి దగ్గరజేర్చికొని, బిగ్గకవుంగలిచి, పిపాసాధికుడగుటవలనయధరపాన మొనర్చెను. మాలతి లజ్జయంతో తనై పోయెను. అంతనామె యాతనియొడినివ్రాలి, కంఠమిటు కేలంగప్పుగ లించి"నామనోధనమా! నాజీవనసర్వస్వమా! నవమోహనా! మధుసూదనా! ఇన్నిదినములకా! యీదీనురాలిపై తమకు బ్రేమకలిగినది" అనుచు నామె వచోసుధారసంబున నాతని నానందసాగరమున ముంచివైచెను.

ఏమీ? మధుసూదనా!"యని మాలతి యాపురుషుని సంబోధించుచున్నది. రఘునాథుని పుత్రుడగు మధుసూదనుడా యీతడు. జారశిఖామణియని లోకమున నవకీర్తిగాంచిన యీరఘునాథుని కుమారుడైననుగావచ్చును. నిందాశ్చర్యమేమున్నది? విత్తనమొక్కటియు వృక్షమొక్కటియునా? తాడితన్ను నిరసించుటజేసి యీత డిప్పుడు వేశ్యాకుల భూషణంబగు మాలతి చరణసహశ్రయంబు గల్పించుకొని యుండవచ్చును. ఇందు దప్పేమున్నది? అయిన నాత డెవ్వరైనదియువారి బల్కులసంతముగవిన్న నెరుంగజాలకుండుమా? అయ్యో! ద్వారముబంధించి యున్నదే. ఇంకవారి ప్రసంగములు మనకు వినవచ్చునట్లులేదు. అయిననేమి కొఱుత? ఉదయమగుసరికి గోమమున నెల్లడలను మనమీవార్త నాలింపకుండుమా?

ద్వితీయ ఖండము.

కాలమొక్కరితో గడువబోను" యనుపద్యము వచించునాగ్యోక్తి యెన్నటికిని వృథాగాదు. కష్టసుఖములు కావడికుండలు. కాలచక్రి మొక్కరితోగి డిరుగవేరదు. మనుజునిజీవితము క్రిందుమీదగుచుండలు సహజము. రాజాధిరాజునను సరే కష్టసుఖములతెంట్టిన సమముగ ననుభవింపకతీరదు. తొలిజన్మమున దాజేసినచాపపుణ్యముల ఫలములే జన్మమున బ్రతినరుడును యనుభవించి నీరవలయును. మనమెఱుంగ కున్నను జగత్కర్త వాటిని మనకై నిర్ధారణజేసియే యుండును.

రఘునాథుని కాయము జాలగుష్కించిపోయెను. ఆతనికి న్యసనములు మోడయ్యెను. విలాసములు తలుచయ్యెను. భోగములు మితిమీరిపోయెను. అసలేనృగుడు. అందున నాతడిప్పుడు సంతతి మ్రోహికసోద్యోగియై కాయము గాసునకు నెచ్చించెను. తుచ్ఛములగు భోగముల నాసించి యాతడు పక్షానాజ్ఞానశూన్యుడైపోయెను. ఆతడు ఫలమిపుడాతడనుభవించుచుండెను. ఆతడు గ్రమముగ మంచముబట్టి పోయెను. తనకుమారుని ప్రవర్తనముగూడ నాతనికి సంపూర్ణముగ చెలియవచ్చినది. దాన నాతని వక్షము శిత్తిధాభిన్నమైపోవుచుండెను. ఆతనికే ప్రపంచమంతయు దిరిగిపోవుచున్నట్లుండెను. ఆతడు నిలువున గూలిపోవుచుండెను. ఇపుడాతనికి దీనజ్వరమంకురించినది. నిరంతరమును వైద్యశిఖామణులచే మిహిర గృహము నిండిపోవుచున్నది. ఇపుడాతడండే సంపూర్ణముగ దన నివాసమేర్పరచు కొనియెను. మాధవీమిహిరలాతనికడదెగక యుపచారముల గావించుచునే యుండిరి. ధనము తృణముగన్న నధనముగా వ్యయమగుచున్నది. వైద్యులు పోయుమాదులతో నాతని గర్భగోళము పూడ్చిభవించి పోవుచుండెను.

రఘునాథుని కాయము జాలగుష్కించిపోయెను. ఆతనికి న్యసనములు మోడయ్యెను. విలాసములు తలుచయ్యెను. భోగములు మితిమీరిపోయెను. అసలేనృగుడు. అందున నాతడిప్పుడు సంతతి మ్రోహికసోద్యోగియై కాయము గాసునకు నెచ్చించెను. తుచ్ఛములగు భోగముల నాసించి యాతడు పక్షానాజ్ఞానశూన్యుడైపోయెను. ఆతడు ఫలమిపుడాతడనుభవించుచుండెను. ఆతడు గ్రమముగ మంచముబట్టి పోయెను. తనకుమారుని ప్రవర్తనముగూడ నాతనికి సంపూర్ణముగ చెలియవచ్చినది. దాన నాతని వక్షము శిత్తిధాభిన్నమైపోవుచుండెను. ఆతనికే ప్రపంచమంతయు దిరిగిపోవుచున్నట్లుండెను. ఆతడు నిలువున గూలిపోవుచుండెను. ఇపుడాతనికి దీనజ్వరమంకురించినది. నిరంతరమును వైద్యశిఖామణులచే మిహిర గృహము నిండిపోవుచున్నది. ఇపుడాతడండే సంపూర్ణముగ దన నివాసమేర్పరచు కొనియెను. మాధవీమిహిరలాతనికడదెగక యుపచారముల గావించుచునే యుండిరి. ధనము తృణముగన్న నధనముగా వ్యయమగుచున్నది. వైద్యులు పోయుమాదులతో నాతని గర్భగోళము పూడ్చిభవించి పోవుచుండెను.

పోయెను. ఆతడుగూడ తండ్రిని జూచుట కభిలషి. చుటలేదు. మాలతీ ప్రేమ పాశాబద్ధుడై యాతడామె వీరముగ దలదాచి కొని యెను. ఆమె ప్రేమ భిక్షుకై నిరంతరమాతడు దనకరయుగ్మమును జూచి వేడుచుండెను. దినములు—వారములు—నెలలు—తుదకు సత్వరములుగూడ నాతనికిపుడుతృప్తియైగడిచిపోవుచున్నట్లుండెను. ఇప్పుడాతడామె ముదిరమున పాన్పుపై శయనించి, యామె యూరుపునుప ధానముగావించికొని యామె ముఖము దనముఖమున జేర్చుకొనుచు సరసవాక్యాలముల గుర్మింపుచుచుండెను. పాపమాతని గృహమున నాభీలాగ్ని ద్రవ్యమునుచున్నదని యాతడించుకంటెయు యోజించి నట్లు గనబడదు. అతని భావిసౌఖ్యసర్వతము బ్రద్యతైపోవుచున్నదని యాతడెఱుంగడు. ఎఱ్ఱరుంగును? అతని యోచనాశక్తి యానాడే భస్మీభూతమైపోయినది. అతని మేధాబలము తయు నాడే హరించి పోయినది. ఇంక నాతనికి యీలోచన లేల బాడమును!

మాలతీ మధుసూదనుల సౌఖ్యవాహిని కడము గంభీర ధరముచాప్పున వెలుపలనుండి “తలుపు—తలుపు—వేగముగ దలుపుము”డను వాక్కులు గృహమాతలకు బ్రతిధ్వనించి పోయెను. మాలతీ సత్వరగమనమై వెడలి ద్వారముదెరచెను. ఆవచ్చిన భీకరా కారుడు మాలతీ ముఖమునైనజూడక “మధుసూదనపండితుడెక్కడ? మధుసూదనపండితుడెక్కడ?”యని గొంతెత్తి విగ్రహ సరచుచు యాధారోహణమొనర్చెను. మాలతీ కాతనిప్రవర్తనముదాగ్రహము జనించెనుగాని నడగొండవలె గదలి బోవుచున్న ముంకకర పద్మశుని వారింతుటకా కునుచుగాత్రదరమానా? ఆతడు మేడపై గనులనన్ని టిని బరికింపుచు తుదకు మధుసూదనుని కడ జేరినా?

ఆతడెవ్వడు? జగద్విఖ్యాతవర్తనుడగు జగత్సింహుడే. ఆతడు మధుసూదనునిదాయంజని, యాయాసమున మేనెల్ల జెమ్మటలుగ్రమ్మ “బాబూ! మీరేనా రఘునాథపండితుని కుమారుడు మధుసూదన పండితులు. టటయిన వేగముగ నాతోరడు. అలస్యమొనరి. నిర

శార్యము లేదు. అమ్మయ్యా! అలా అనినా? బాబూ!” యనుచు నచట నేలపై జదికిలబడెను. మధుసూదనునకేరియు నగమముగాక “ఓయీ! నీవెవ్వరు? నీవు డెక్కడి కొడుకమిత్తము నీతోరావలయును? రాకున్న మించిపోవునదేమి? పని యేమో చెప్పకనటునిటు మూఢునివలె జూచెదవేల?” యనుచు గనులెఱుజేసి వానింగొని చూడెను. జగస్సోహలడు మఱల నిల్చి “అమ్మయ్యా! నాతోడ రాకున్న నిపుడేమిమించిపోయునదనియాయనచున్నారు. ఎంతమాట? నీవెవ్వడనైన నేమి? నాతో మీఁపుడురాకీ తీరదు. అజూచెదదేల? లోడు. లోడు”ని ఖండితముగా జెప్పెను. ఇంతలో శారలతి యాగది బ్రవేశించి నీని విచిత్రాల సములకు నవ్వుకొనుచుండెను. మధుసూదనుడు గోపమున “ఓరీ! నీవు పిచ్చివానివలె గనబడుచున్నావు? నీ నెక్కడకు రావలెను?”యని యడిగెను.

జగ:—మాయంటికి.

మమ:—మియిలెక్కడ? నీవెవ్వరు? ఇదేమి నాకు బాగుగ దాపురించితివే. అని విసిరికొనుచుండెను.

జగ:—అయ్యా! మీకంత కోపమొదూకు. ఏమోపాపమని దయదలచి వారు చెప్పమన్న సంగతుల జెప్పుచున్నాను వినుడు. మాయంటికిడ మీతండ్రిగారు నేటికి నెల్లదినములనుడియు కఠిన గోగపీడితులైయున్నారు. అతడిపుడు దనయిష్టానుసారముగా నున్నాడు. మమ్ము పెంతునే దోడి పుచ్చుని నన్ను పుచ్చుచే నీ తండ్రిమీది నుంచి తల్లి పోయిన మీగృహమున కేగి మమ్ములనొకటి భోగిముద్రానియ నున్నారని పరిచారికలు తెప్ప...”యని చెప్పుచుండగా నే మధుసూదనుజాతని కడ్లువచ్చి “సరే! తెలిసినది. అయ్యోయో! యీబాబూ! మొదటనే జెప్పక నన్ను బంపితివే. అయ్యా! చచ్చి!” యనుచు నాణెపబుగోలై నేడువకొడంగెను. మూలంబు మాతని ముఖముగాని శానుగూడ దుఃఖించి “పేదబోయెను. కొలవినకేకామె నరుని కిచ్చి కొనిపోయ్యా! మీరేల.

అది నామదివలె బాధము

లేదు. మీను వేగమే పయనముకండు—భయం. ఒక్కమాట పాపమా వృద్ధునకటనున్న సపర్యలు సరిగాజరుగ నేరవు. అది నేనెఱుంగుదును. కాన, తక్షణమే వారిని మీ స్వగృహంబునకు దీసికొనిపోండు. ఇదే నేనుగూడ శ్యామలాసహితముగ మీజనకుని వెంటనిడికొనిమీయింటి కుదెంచి జన్మముపావనము గావించుకొందును. ఇంకి మీరు వేగముగ బాండ్”ని యాతని సాగనంపెను.

మధుసూదనుడామె హల్కులయందలితీయందనమునకుప్పొగి “చెలీ నీవు మాతము నేరమ్మని వార్తనంపుదనుక రానలనుసుమా. నేబోయి యచట తిగతుల బరశీలించివెంటనే సంగతులెల్లను నీకు విశదముగ దెలియజేసెద నంతవరకు నీవిట నేయుండుము. పోయివత్తు” నని, భుజమున యుత్తరీయమైనను చాల్పక వడివడిపీఠింబ్రవేశించెను. జగత్సింహుడామెపలుకుల కాగ్రహాన్మూర్తియై, చురచుర నామెం జూచెను “ఏమీనాయొంటికడనా మా బావగారికుపచారములు జరుగ కుండుట. ధనమునకాశించి, శరీరమమ్మకొను భోగము తొత్తువు, నీనా యాతని సేవజేయుట. సకే—సకే. ఇప్పుడు నేను తొందరగబోవు న్నాను. తఱువాత నీసంగతి నాలోచింతును లె”మ్మని వడి వడి సీతడు మధుసూదను ననుసరించెను. మాలతి మృగేంద్రముంగాంచిన కురంగ శాబకమువలె, యాభయంకరాకారుని మేఘగంభీరభయంకరాలాపములాలించి, గడగడవడంకుచు, త్వరితముగ ద్వారముబంధించు కొని లోనికేగెను.

౧౧

హాతండ్రి! నీకెంతగతివచ్చినది? ఇంతలో నిట్టి ఘోరసంకటము నాకొనగూర్చునని కలనైనను నేనుదలంచి యెఱుంగనుగదా. అయ్యో! ఇంకమమ్మెల్లరపిడచిపోయెదవా? తండ్రి! నీతోనన్నగూడ దీసికొని పోరాదా” ఎంతలో బుత్తుని నభినా యును దెగగోనితివి తండ్రి! నాకింక నేదిక్కు నాయనా? బుట్టి నై,

నీవులేని యాయురణ్యమున నిధిక నేనెప్పుడొనగలను. దాదా! నాతల్లి గిరించిన నాటనుండియు, గంటికి తెప్పవోలె నన్నుగాపాడి, మహా దైశ్వర్యవంతునిగానొనర్చి, యల్లగుమున్నగు బెంచితివే. నీవులేని యీభాగ్యభోగ్యములు నాకేలగాల్సినా? త దీ! పలుకకున్నావేమి! అయ్యో! అయ్యో!” యనుచుగోలుగోలున నేడ్చుచు, మధుసూదనుడు తొడిగడగూర్చుని యాతని మాఖమున నశ్రుచర్మమును గురిపించుచుండెను. పాదములకడ ముహూర్త యాసీనయై సన్నని కన్నీటి కాలువలు పలుచని చెక్కెల్లమీదగబ్రవహించుచుండ, పదసంహస మొనర్చుచుండెను. మాధవి యొకమూలగూర్చుని కుంపటి నిప్పుజేసి యేవో గమాయముల గాచుచుండెను. జగత్స్థానము జెందునను గానరా లేదు. బహుశ యాతడువోన గదుల జక్క బెట్టుచుండెనుగాబోలు. వైద్యుడు మాటిమాటికిని రోగి నాడిని బరీక్షింపుచు, సంచివోనిమాదలన్నిటిని యనుక్షణమును మార్చుచు, బోయు చుండెను. దాసదాసీజనము లిరుగుపొరుగువారును గదినిండియుండిరి. రోగికి సుత్రస్థివిశ్రాంతి కావలయుననియు, ద్వారములకడగ నెవ్వరుండగూడదనియు జెప్పుచు వైద్యుడు వారి నానలకు పంప బ్రయత్నించుచుండెను. కాని విఫలుడగుచుండెను. చుట్టును జేరిన ప్రేక్షకులెల్లరును గన్నీటి బిందువుల నాగదినంతను దడిపి నైచుచుండిరి. పాపమెంత యువనీతపరుడైనను, మహాదైశ్వర్యవంతుడును, కీర్తిశాలియునగు రఘునాథుని యీదీనా నస్తగాంచి దుఃఖ మొదనినారెవ్వరు? దుశ్శీలురును, దుర్మార్గులును నగు సామాన్యనూనవుల సహితమపరానందశయనముగాంచిన నెట్టి తూతిగుండయైనను జాలినొంది స్రవించకుండ నా? అట్లేయెడ జగద్విఖ్యాత దాత. అభినవకు బేరుడని జేరొందిన రఘునాథుడు! అయ్యో యిదియియ వాంఛాపరుడై, స్త్రీలోలుడైనంత మాత్రమున నాతని మరణకాలమెంతటి కఠినమనమునైన నిముసములో గిరగింపకుండుట దుర్లభము.

రఘునాథుని మిత్రులందలియెల్ల వలుదొంచుకొనియుండెను. కాని

పాపమట్టి కష్టసమయమున నైన నాతనిగనవచ్చు బంధుగూడొక్కఁడైనను లేడు కదా. ఉన్నచోరాకయుండునా? వచ్చిన వారెల్లరును మధుసూదనునిపై జాలిగొని యాతని జనకున కెవ్విధమగు నపాయమును వాటిల్ల నేఱదనియు, నందులకై యాతనిమూఁఖించవలదనియు, కొలది దినముల నాతడు బంధువారోగ్యవంతుడుగాగలవనియు బలువిధముల ధైర్యముగొలుపుచుండిరి. కాని కనులార జనకునిమస్తిఁగించుచున్న మధుసూదనునకు మాత్రము ధైర్యమాగకుండెను. ఆతడు కంటికి మంటికి నేకధారగ నేచ్ఛుచునే యుండెను.

నాడు బహుళదశమి. కటికచీకటిరోద సీకుహరమంతయు బూర్ణీభవించియుండెను. ఆకసంబున దారలందందు పథికులకు మాగ్గ దర్శినులగు చుండెను. దశదిశలును దమోమయములై యెదఁటి మానిసినిసైతముగాంచవీలు లేకుండెను. భువనభయంకరముగ తమో నాయికి గంభీరకాలచక్రముని యేఁచ్ఛతాధి పత్యమున బుడమిని బాలించుచుండెను. దుష్టపరిపాలనమెవ్వరి కానందపదము? వారి ధాజ్యమెన్నిదినంబులు గొనసాగును? కుంచమునిండిన దిరుగబడ ముడునా? రాత్రిమూడవ యామము గడువనున్నది. శిష్టజనుల మొర లాలించి తమోసురవినాశనమునకై భావకునాజ్ఞ నొదలదాల్చి శీత మయ్యాఖుడు బూర్వదిగ్గిరిగజాధిపాఠుడై, కిరణసహస్రశూలంబుల తమోవక్షవిదారముగావించుచుండెను. తారకావళి, పతిజయశ్రీకర శ్రవణాపాఞ్చికై ముఖతరణేజోపరాజతిములై, పలుకెఱుంగులనానుని కిర్జంబుననుండోడ్చుచుండెను. గూఢవస్త్రములు, నాపమార్గచరులు, కపలశిఖరునగు మాయూవులు, శౌర్యధైర్య నిలయులు, జగద్వి ఘ్నాతి యశోధనులునగు రాజులు నెదిర్చి పోరికోర్చువారలా? నశి యించుక గిరిరాశిరంబుల ధరణింబరపెనో లేదో, తోడ సీకుచ్చితయు, గుహ్యాగామియునగు తమోవధూటి నైవ్యభుగ, బుట్టల, భూకు హంబుల, గుహల దలదాచికొన, గాలికొలది బరువులిడసాగెను. జాందికుల చ్యుట్టిల్లె యుండునుగావోయి.

రఘునాథుని యింట నిపుడు జనసముముగ్రమముగ బయలు
బడియెను. వచ్చినవాటిలో నత్యంతప్రియులగు నలువురేవురుదక్క
తవితరులెల్లరును, యెవరియొక్కకు వాడేగిరి. రఘునాథునికింకను
స్వస్తతగులుగ లేదు. ఇంకేటిస్వస్తత? అతడు బరలోకయాత్రకై సర్వ
మును సంసిద్ధముగావించుకొనియే యుండెను. వైద్యుడు నిరాశసూ
చించు ముఖమున గనులుదేలవైచి, యేమియుండోచకగాబోలు వెట్టి
వానిగతి నటునిటు జూచుచుండెను. ఈవరకాతడెన్నియోసార్లు రోగి
నోటమూడు బోయువాడిపుడు రెండుఘడియల నుండియు నాసంగతినే
దలపెట్టుకుండెను. అదిగాంచిన మధుసూదనునకు మఱింత నిరాశగ్నా,
దుఃఖము బొరలిపొరలి వచ్చుచుండెను. అతడుశోకమాపుకొనజాలక
వైద్యునిపాదములపైబడి “వైద్యశిఖామణీ! తండ్రీ! దయదలచి నా
జనకుని బ్రదికింపజాలరా? నీవేనా దైవమవు. బాబూ! సేపాదములకి
వేవమస్కరిములు. నాకు గల సర్వసంపద నిపుడే మీయధీనము
గావించును. ధనమునకై వెనుదీయక యెట్టియాపదరాజమైనను విని
యోగించి. నాతండ్రీకి జీవముబోయుము. నన్నురక్షింపుము. అయ్యో
అట్లొకజూచెదరేమి? నాతండ్రీని బ్రదికింపజాలు మందులు మీకడ
లేవా? అట్లయిననిక నాతనినిలుపుకొను భాగ్యమునాకు లేదా? మాటు
పలుకకున్నారేమి? అయ్యో! ఇంకేమార్గమునులేదా? హా”యనుచు
నాతడు జైతన్యవిహీనుడై మూర్ఛాసాగరమున మునిగిపోయెను.
మాధవి యాతని సేదదేర్చుచుండెను. ఇంతలో రఘునాథుడు మెల్లగ
కన్నులవిచ్చి “తండ్రీ! మధూ! ఏడి? నామధుసూదనును. ఓక్కసారి
యిటకుందీసికొనిరండు బాబూ!” యని సన్నపుటెలుంగున బలికెను.
జనకుని హలుకులు చెవిపోకినంతనే మధుసూదనుడుదెలివొంది తండ్రీ
కడ కేగెను. పాపమాదృశ్యమును గాంచు ప్రేక్షకులకెల్లను గన్నుల
నవిరళాశ్రుధారలు బ్రవహింపజెచ్చెను. వారి మనములు కిరగి నీరై
పోయెను. శరీరములు ఘుర్మజలప్రపూరితము లయ్యెను.

“తండ్రీ! మధూ! పాపుడనగు నాయాత్యవాక్యముల శ్రద్ధతో

నాల్గిపుము. దైవవశమన... .."యని రఘునాథుడేమో బుచ్చుచుండగ నే మధుసూదనుడుదఃఖమాపుకొనజాలక "అయ్యో! తండ్రి" యని యాతనిమోమున దనమోముజేర్చి విలపింపసాగెను. రఘునాథుడాతని జాలిమై గనుగొనుచు "తండ్రి! మధూ! యేడ్వకుము. ఏడ్చిన నికలాభములేదు. నేనెక్కువమాట్లాడజాలను. వినుము. కడచిన దానికై విచారింపకుము. నేనెట్లు చెడినను నీజనకుడనగుటజేసి నా పలుకులాలించి, యభిమానముంచి నీవింక షరస్త్రీ విముఖుడవుగమ్మ ఇందుగల యావదాస్తియు నింక నీయది. నీవీ సౌధముగూడ విక్రయించి రొక్కమంతబట్టకొని, యింక మనదేశమేగి యటమనకులము వారితో గలసి గృహస్థువగుము. ఇపుడిందు రమారమి యెనిమిది లక్షలవిలువగల యాస్తియున్నది. అందు నాల్గులక్షలు కలకత్తా "బేంకు"లో నున్నవి. విలువగల రత్నములెన్నో విక్రయింపబడక నట్టేయున్నవి. అన్నియు నీయధీనములు కాని నా కడపటికోర్కె మన్నించి యొక్కటి జేయవలయును. పాపము! మిహిరకు నేనుచాలగ ఋణపడియుంటిని. ఆమె ఋణమీజన్మమున దీర్పజాలక బోతిని. జ్ఞానముననో, యజ్ఞానముననో, దైవికముగ నాకామెతోడి సాంగత్యము లభించినది. కాన పితృభక్తిగలవాడవై నామాటద్రోసివేయక, యేబది వేల రొక్కమామె పరమొనర్చుము. ఇదియే నాకోర్కె. ఇంకను దయదలచితివేని, యీయూర నాచిహ్నముగ స్వల్పధనమును మాత్రము వెచ్చించి నాపేరును ధర్మశాల నొకటి నెలకొల్పుము. అంతియే యీదీనుడు నిన్ను వేడునది. ఇంక ... .. నాయాసము... మిక్కుట మగు... చున్నది. పలుక... జాలను. రత్న... ములు... జాగ్రత... తాళ... ము... లు. "అనుచునింక మాట్లాడజాలక నాతడు గనులమూసి కొనియెను. మధుసూదనుడును దక్కుంగలవారు నపరిమితశోకమున మునింగిపోయిరి, మాధవీ మిహిరలొక గదిలోనికేగి యేమోయాలో చించుకొనుచుండిరి. రఘునాథుడినికొకసారి మాత్రము నయనగోళము లదేరచి యస్పష్టస్వరమున "మి..హి..రా..రా"యని బలికెను. ఆ

పలుకులాల్పించి మిహిర మాధవిని విడచి, త్వరితగతునయై యాతని ముఖమున కెదురుగ నిలచెను. ఆతడొక్కసారిమాత్రమము ముఖమును గాంచి, యేమో బలుక నెంచి పాపము! మాటరాకుండుటచే నట్లేకనులమూసికొనియెను. అదియే యాతనికడపటి చూపు. మఱల నాతడీపాపపులోకమును దనకన్నుగనవిచ్చి జూచియుండలేదు. ఆతడీ స్థూలదేహమును విడచి యూర్ధ్వలోకగమనమునై సూక్ష్మతరదేహము నాలోహించి వెడలిపోయెను. మధుసూదనుడా కట్టెంగళం లించుకొని భోరున విలపింపజొచ్చెను. గృహమంతయు నొక్కసారిగ శోకవార్షిధిలో గ్రంగిపోయెను.

౧౧

జనకునిగూర్చి కొంతవడి మధుసూదనుడేచ్చి యేడ్చి కనుల విచ్చిజూచెను. తండ్రిహితులిటువురుమాత్రమచట గూర్చునియుండిరి. జగత్సింహుడుగాని మాధవీ మిహిరలుగాని యాతని కంటబడియుండలేదు. వారులోన దుఃఖించుచుండురని దలచి వారికడ కాతడులోని కేగిచూచెను, గృహంతర్భాగమున నొకగదియందు మిహిర యేమో మెల్లగ మాధవితో ముచ్చటించుచుండెను. ఆతడాగది బ్రవేశింపుచు నొకసారి మాధవినోటహాసశబ్దముగూడవినియెను. ఆతనియొడతెల్లను గంపించిపోవుచుండెను. ఏమో? తాను వినిన హాసము తనపొరపాటై యుండవచ్చునని మఱలనాతడుధైర్యముగొని గదిబ్రవేశించిచూచెను. వారిటువురి ముఖములను శోకచిహ్నము లాతడావంతయైనను గాంచి యుండలేదు. తనరాకగాంచి మాధవినవృత్తసమాళించుకొనుచున్నట్లు తన గనుగొనెను. తోడనే వానిమనోభావములెల్లనుమూఱిపోయెను. ఇట్లు వారిటువురును వేరుగజేరి చేయుమంతనమెట్టిది? జగత్సింహుడు దుడున్నవాడు? వారిట్టి కష్టసమయమున నప్పుచుండగతమమైయుం

డును? ఇట్లని వానిమనంబున ననేకాలోచన లొక్క సారిగ మొఱసి పోయెను. ఆతని కేమియుందోచుట లేదు.

ఆతని రాకంగాంచినతోడనే మిహిరామాధవు లొక్కసారిగ మోమున వస్త్రములన్నిజేసుకొని పసిపాపలవలె వెక్కి వెక్కియేడువ దొడంగిరి. మధుసూదనునకు మఱియొక దుఃఖమువచ్చెను. కొంతవడికి మాధవిశోకముపశమింప “తండ్రీ! మధుసూదనా! పాపము నీవింకిను బాలుడవు. ఇంతచిన్నతనముననే యాపాపిష్టిదైవము జూడబాలక నీ జనకు నెడబాపెను. అయినదోమోఅయినది. గతించినదానికై శోకించిన కార్యములేదు. ప్రతిమనుజునకును బావునిత్యము. ఇట్టియాపత్ని మయమువ నీవు దుఃఖించుచుగూరుచుండిన నింక ధైర్యముజెప్పువారెవరు? నాయనా! ఇంకనన్నిటికిని నీవే పెద్దవుగాన వేగమపోయి యచ్చటనున్న నీ జనకుని హితులతోముందుకార్యము లాలోచింపుము మేమాడువారము. ఇంటినుండి మాటల జెప్పువారమేగాని వీధినిలచి కార్యముల గొనసాగింపనేరము గదా. పొమ్ము నాయనా. ముందు సంగతులలోచింపుము.” యని పలుకుల మధురరసముట్టిపడ వాని నోదార్చెను. మధుసూదనుడామె మాటలకును నామె ప్రేమాభి నయమునకును మనమునగొంతసంతసించేనేగాని వారి మంతనములు మాత్రమాతని మనమున మిక్కిలి బాధింపుచునేయుండెను. “అయ్యో! జనకుడు గతించెనని విచారంబున నొకమూల గ్రుంగిపోవుచుండ నీ పాపపు యువతుల చర్యలత్యద్భుతములు గొల్పుచున్నవే. వీరావంతయు నాతండ్రివృత్తికై విచారించుచున్నట్లుగనబడదు. అవును. యేల విచారించుదురు? వారికి నావలనే శోకింపగారణమేమి? ఋణానుబాధమున మడినడిన ప్రేమపాశమంతటనేదెగిపోయినదిగదా. ఇంకవారికి విచారమేమి? ఇంతకును నాతండ్రి వారి గళమున సూత్రమును బంధించిన ప్రియుడుగాడే. ఒక్కొక వేళ నట్టిమనోనాయకుడు మృతి నొందినను విలపింపని కులటలెందరీ ధరలేరు. అట్టియెడ తుచ్చశరీర సౌఖ్యములకై, ధనమునకై, యొడ్రోరుల బ్రేమించిన ప్రియుని

నిర్యాణమునకై వీరుశోకితురా? అయ్యయో! శోకింపకున్న బోయె
గాని యిట్టియెడ వీరి రహస్యాబోచనముల కర్థమేమి? వీరిమంతనము
లేమి? వీరేమైనా గుట్టలు బన్నుచుడిరా? అట్లయిన దేనింగూర్చి
వారికుట్రలు. ఎంతకని—చాటున నిలచి వినకుంటినే. యెంతమంద
బుద్ధిని. ఓహో! తెలియవచ్చినది. ఒక వేళవీరు నాజనకుని సంబంధ
మగు చరాస్తులెల్ల నీసమయమున హరింకజూచుచుండిరా? ఏమో?
మాధవిపలుకులత్యాదరణీయములుగా గానవచ్చుచున్నవే. అట్లని
మాత్రమెట్లైనమ్మగలము? ఏపుట్టినే బామున్నదోయెవ్వరెరుంగుదురు?
ఎట్లయినను నేను మాత్రమీతరుణమున గడుజాగరూకుడనై యుండ
వలయును.” ఇట్లనుచు మధుసూదనుడు దనమనంబున నెన్నియో
యోచనలజేయుచుండెను. మాధవి యాతనిగాంచిమఱల “నాయనా
యేల విచారించెదవు? ఎంతవిచారించినను లాభమేమైన నున్నదా?
జరుగవలసినదేమో జరిగిపోయినది. తెల్లవారవచ్చుచున్నది. నీవింక
బోయి సేయవలసిన బ్రయత్నముల జేయుము. అయ్యో పాపము!
నిద్రలేక నీకనులెట్లున్నవిరా బాబూ! ఆమాలదైవమెంతటి కష్టము
దెచ్చిపెట్టెను. తండ్రి! ఏల విచారించెదవు? పొమ్ము.” అని దీనముగ
బలికెను. కాని యీసారి యామె వాక్కులు మధుసూదనున కంత
మధురతరములుగ గానవచ్చుటలేదు. ఆతని టునస్సంతయు ననుమాన
పిశాచగ్రస్తమైపోయెను. అతడేమియు జనులాడకదలపాల్చికొనియే
గదివీడి యీవలకరుడెంచెను. కాని యీతనికొకచో నిలుకడగుదుర
లేదు. ఇటువచ్చిన నెట్టయెదుట నాతనితండ్రి ప్రేతమాతని గుండల
బగులజేయుచుండెను. అడవారి రహస్యప్రపర్రసములాతని హృదయ
విచారము గావించుండెను. ఆతనికేమియు దోచకుండెను.

కొంతవడి కాలనికేమిజ్ఞప్తి వచ్చెనోగాని పరుగునబోయి తండ్రి
దాళపు జెవులకై దడవిజూచెను. రఘునాధుడు జీవించియున్నంతకాల
మును ముఖ్యమగు ఖజానాపెట్టెల తాళములు, నిత్యమును విక్రయ
మునకై సిద్ధముగనున్న రత్నమండసపు బీగములును మాత్రమొక

వెండిగొలుసున ననుర్పబడి యాతని మొలను వేల్చాడునుండెడివి. ఇప్పుడు మధుసూదనుడు వాటినిమిత్త మే తనతండ్రి శవమును బరిక్షించెను కాని యాతని యాశ నిష్ఫలమైనది. తండ్రిమొలనిప్పుడతాళములలో నొక్కటియు గానవచ్చుటలేదు. అతడింకెందుంచయుండును. అతని యంత్యవాక్యములలోగూడ చిట్టచివర “తాళములు” యని మాత్రము బలికే శాపమింకమాటరామి నావాక్యము బూర్తి జేయ జాలడయ్యె. “అతని యుద్దేశ్యమేమై యుండవచ్చునో? తాళము లెందుంచెనో యాస్తలమును జెప్పటకా? అతిదొక వేళ నుంచిన నీసాధమున నెందును నాకెఱుక లేక నుంచజాలడే, ఇచట కాతని నిన్ననే గదా దీసికొనివచ్చినది. ఒక వేళనాతాళముల విహారయంతఃపురము ననే యుంచియుండునా? అట్లయిన నది వారికెఱుక లేక యే జరిగియుండదు. లేకున్న నాతడు విహారచేతికే యొసంగియుండునేమో? ఆరితి నిచ్చియున్న వారది నాకెరిగింపకుందురా? ఒక వేళ నాతన మయమగుటచే నిపుడు జెప్పకుంటిరేమో? వారి సాధమున నాతాళములతో నేమియు దీయజాలరు గదా?”

ఇట్లనుచు నాతడనేకవిధముల నాబీగములగూర్చియాలోచింప సాగెనుకాని వానికేమియుదోచుటలేదు. “ఈసంగతి మాధవీవిహార లెరిగియుందురనుమాటసత్యము. పోయివారినిప్పుడే యడిగి వత్తునా” యనుచు దటాలున నాతడు మాధవికడకేగజూచి మరల నేలనోవెను దిగివచ్చి యట్లప్రేమముకడ గాచికొని కుసికపాల్లబడుచున్న తన జనకుని మిత్రులగాంచి “బాబూ? క్షమించిమీరలిటకొంతవడి జాగరూకులై జూచుచుండుడు. నేనిప్పుడే లోనికేగి మఱల క్షణములో రాగలను. బాబూ! మీరేనాకింకజనకులు. బాలాడనగు నన్ను మీరే యింక రక్షింపవలయును, దయయుంచియీ ద్వారమునమాత్రమెవ్వరిని నేను వచ్చుదనుక బయటకేగనీయకుడు. తదుపరి నెల్లసంగతులను విశదీకరించువాడ”నని తాను లోనికేగెను. అట్లేగునపుడు విహారా మాధవులున్న గదిగుండాబోక ప్రక్కదిరిగి యింకొక తోవను

బైయంతస్తునకేగెను. మెట్లమీదుగ సాధోర భాగమునకేగిన తోడనే
రెండుచిన్నగడుల దాటిన వెనుక నొక పెద్దక చేరి సావడిగలకు. గది
గడచి రెండుగడులదాటిన మూడవగది చాలపెద్దది. అదియే రఘు
నాథుని స్వాస్థితథనాగారము. అందు మూడినుపమందసములు గోడల
కమర్పబడియున్నవి. ఇంకనుజిన్నచిన్న పెట్టెలునాలుగైదుక్రిందనున్నవి.
అన్నిటియందును మిక్కిలి రొక్కమును, విలువగలవెండి బంగారునగ
లులు, నిల్లప్పుడు నిండియుండును. రఘునాథుడు మిహిరకరగతమైన
దాదిగ వ్యాపారమంతగ శ్రద్ధతోజరుపకుండుటజేసి గోడకమర్పబడి
యున్న మూడు మందసములలో నొకటిమాత్రమిప్పుడు వాడుక లేక
చాలవరకు తుప్పుబట్టియున్నది. అదియే రఘునాథునిపెన్నిథి. అందే
నిత్యమును క్రియవిక్రయములకుసిద్ధములైనయమూల్యమణులుండును
ఇప్పుడు మధుసూదనునకు దొడ్డి బీగములు గానరాకుండుట, మాధవీ
మిహిరలు రహస్యాచనలగావించుండుట, బైపై హంతకాగ్రేసరు
చగు జగత్ప్రియుడు జనకుని మరణమాదిగ కండ్లబడకుండుట యను
మానకారణములయ్యెను. ఆతడొకసారి యీధనాగారమును జూచి
పోవుటకైవచ్చియుండెను. తండ్రికడనున్న బీగములకుసరియైనబీగముల
జతనే దనవద్దగూడ నుంచుకొనుటకై రఘునాథుడివరకే యాతని
కొనిపోయియుండెను. కాన ఇప్పుడాబీగములుగతించునను మధుసూదనున
కంతవిచారములేదు. అందులకు వలయుబీగములాతనికడ నున్నవని
యాతడు భ్రష్టిచెచ్చుకొనియెను. కాని యిప్పుడాతని ముఖ్యముగు
సాదేహముతయు జగత్ప్రియునియందేయున్నది. ఒకవేళ నాతూటరి
తన యక్కడ బీగములగొని, యిదియే యదనని ధనాగారము
బ్రవేశించినేమో?

ఆతడిట్లుమేడపైకరిగి యటనున్న లాంతరనొకదాని కేతగొని
ధనాగారముదెసకరిగెను. దాని తలుపొకటి తెరిచియే యుండెను.
ఆతనిగుండే ఝల్లుమనియెను. ఒకవేళదానిని మూయుట దానే
మటచెన్నోమో యని ధైర్యమున నాతడొక బ్రవేశించెను. లాంతరు

వెలుంగుగాంచినతోడనే యందున నేయున్న జగత్సింహుడ చటిపెట్టెలపై గాఢజూచుకొని గుఱ్ఱు వెట్టినిద్రించుచుండెను. మధుసూదనునకు మేన బ్రాణములు నిలుచుట లేదు. ఆతనికాఢ్యవడకిపోవుచుండెను. శరీరము కంపించిపోవుచుండెను. “ఏమీ? నాయూలోచనమే నిజమైనదా?” యనుకబుకు లప్రయత్నముగ నాతనినోట వెలువడియెను.

జగత్సింహుడు గదలలేదు. ఆతడు సాధమంతయు గంపించుగతి గుఱ్ఱు వెట్టుచు నేయుండెను. ఇంతరాత్రికడనాతడందేమి జేయుచుండెను? ఏమో? ఎవ్వరెరుంగుదురు.

మధుసూదనుడు ధైర్యముగొని మెల్లగ నాతనికడకేగి “జగత్సింహా! జగత్సింహా”యని వీపుదట్లుచులేపెను, కొంతవడికాతడు “ఆ” యని పెద్దకేకవైచి మేలుకొనికూర్చొనెను. మధుసూదనుడతనిగాంచి “జగత్! ఇందు నిద్రించుచుంటివేమి? నీకొఱకై మేమిల్లంతయు తెదకుచుంటిమి. నడుపు. నాయనా! మీయమ్మ నీకొఱకై జూచుచున్నది. యని మెల్లగ ననెను.

“ఆ-ఆ-అమ్మా-అక్కా? ఏరీ? ఏరీ నేనక్కడనున్నాను? ఆ-ఆ-”యనుచు, పెద్దయావులింతలదీయుచు వెట్టివానిగతి నాతడు వడివడి సోపానావరోహణమునర్చి క్రిందికి దిగిపోయెను.

మధుసూదనుడు గదినంతను బాగుగబరీక్షించి యందేయున్న తనబీగములదీసికొనియెను. ఎక్కడివస్తువులక్కడనేయున్నవి. కాని “జగత్సింహుడీ గది నేలబ్రవేశించెను? ఆతడిందు నిజముగ నిద్రించుచుండెనా? అతడు నిద్రింపదలచిన నాతనికి స్థలమే లేకపోయెనా? ఇందురాబనియేమి? ఈద్వారము నాతడేతెరచెనేమో? నేవచ్చు సరికాతడు నిద్రించుచున్నట్లు నటంపరాదా? నిశ్చయముగ నిందేదో మోసమున్నది”యని దలపోయుచు దెరచియున్న కవాటమెప్పటిగతి బందించి, కొంతదూరమరుదెంచి, మఱల న్నమియాలోచించుకొనియెనో గాని తిరిగియాతడు ధనాగారముబ్రవేశించి, రత్ననిలయమగు మందసముందెరచి, యందు మణులతోనిండియున్న యొక యమూల్య

పేటికను జేకొని యీవలకువచ్చి ద్వారమును జాగ్రతగా బూడించెను. రఘునాథుడు విక్రయార్థముదెచ్చిన మణులన్నియు నందే యున్నవి. చూపునకు చిన్నపెట్టెయేగాని యందు మూడునాల్గు లక్షలరూప్యములకు దక్కువ మణులుండవు.

ఆతడాపెట్టెనుజుంకనిడికొని, యుత్తరీయాంచలమునపదిలముగ దానింగప్పి, దీపమాన్వైచి యాచీకటిలో నెందోయదృశ్యుడాయెను.

జగత్సింహుడు మాధవీమిహిరలకడకరుదెంచివారిమంతనముల దాఖల్లానియెను. మధుసూదనుడందేగెనోగాని మఱల నొక్కయర గంట కాలమునకే గృహమునకుందిరిగి వచ్చి “బాబూ! ఓమింపుడు. కొంచెమాలసించితిని. నాకేమియుదోచకున్నది. నామతిపరిభ్రమించుచున్నది. నన్ను మీరే రక్షింపవలయు”నని యచటి పెద్దమనుష్యుల వేడుకొనజొచ్చెను.

మాధవీ మిహిరల రహస్యాలోచనములట్లే సాగుచున్నవి. జగత్సింహుడు వారిరువురకునుబదులుజెప్పజాలక విసవికొనుచుండెను.

౧౨

శ్యామలా! శ్యామలా! ఇదిగో. ఇటు. నీవు వేగముగపోయి మాలతినొక్కసారియిటుకుదీసికొనిరమ్ము. వేగమురావలయునునుమా.

శ్యామల వడివడి సౌఖ్యోపరిభాగమునకేగెను. మాలతిశయ్యా గృహమున మంచముపై మేనువాల్చి, యేమియుందోచక నబునిటు గదలుచుండెను. ఆమె యేలనో దీర్ఘలోచనమునపరాధీనమనస్కుడై యుండెను. శ్యామలయడుగుల సవ్వడిగూడ నామెచెవిని బడుటలేదు. “మాలతీ! మాలతీ! బాబా నీకొఱకై క్రింద నెదురుజూచుచున్నారు. వేగముగరమ్ము”యని చిగ్గరగా శ్యామలబలికినంతనే యలికిపడి యామె మంచముపైనుండిలేచి నిలువబడియెను. శ్యామల మఱల

“రావమ్మా వేగంతీసికొని రమ్మనమన్నార”యనియెను.

మాలతి:—శ్యామలా! ఏలసే యంతతొందర? ఎవ్వరైనను బాబావద్దనున్నారా? లేక నాతడొక్కడే యున్నారా?

శ్యామల:—ఎవ్వరును లేరమ్మ వారొక్కడే క్రిందవసారాలో పచారుచేయుచు నాదారిసే వచ్చుచున్న నన్ను బిలచి నిన్ను వేగముగ తోడ్కొని రమ్మన్నార.

మాలతి:—ఏమే? అంతతొందరేల వచ్చినదే? వారివద్దనుండి విశేషము లేమియును దెలియుట లేదుకద? ఏమోసే? వారు వెళ్ళిపది మొదలు యింతవరకును వారి సంగతులే మనకు దెలియుటలేదు. ఏమో ఎట్లున్నదోగదా? ఏమియు దోచకున్నదే.

శ్యామల:—అబ్బా! నీప్రశ్నలన్నియు విచిత్రముగానున్నవే. గుక్కరిప్రకూడా నెన్నిప్రశ్నల గుర్తిమర్చిందినావే. వీటికెల్లను బదులుజెప్పగల శక్తి నావన్నేయున్నచో నీవు బాబావద్దకేల పోవలయును? వారు నిన్నేల బిలవలయును? నీముఖమును జూచి, నీ యొయ్యారముజూచిసంతోషించుటకా? చాలుజాలు. నడువు త్వరగా.

మాలతి:—ఎప్పుడూ నీజవాబులిట్లేయున్నవే. నీమాటలకై సంతోషింపనా, యేడ్వనా? ఏడ్చెడివారి నైననునిముసములో నవ్వింపగలశక్తి నీకడనున్నదే. నడువుమఱి. బాబాకేమైన వారిసంగతి తెలిసి యుండవచ్చును. లేకున్న నింతత్వరగ బిలువనంపరు.

వడివడిగా మాలతీశ్యామలలుసాధానరోహణమొనర్చి, క్రింద వసారాలో నటునిటు దలవాల్చి పచారుజేయుచున్న యొకవృద్ధుని జేరిరి. ఆముసలి బచారుచేయుటమాన యటనున్నయొకయౌవనముపై నధిష్టించెను. మాలతి వానికడనెలువబడియుండెను. శ్యామలవారికి కొంచెమెడముగ నిలచి వీధినివచ్చుచుబోవుచున్నవారి నెల్ల జూచుచు నానిందించుచుండెను.

మాలతి:—ఏల బిలపించితిరి? వారిసమాచార మేమైనా దెలిసినదా?

వృద్ధుడు:—అమ్మా! నిన్నిపుడు బిలువనంపుటకొక ముఖ్య వసరముగలదు. ఇప్పుడు నీతో కొన్నివిషయముల రహస్యముగ మాట్లాడవలయును— రమ్మ! ఆవలిగదిలోనికేగి మనమాసంగతి విచారి తము.

ఇట్లనుచు నావృద్ధుడు ముందు మార్గముజూప, వెనుకమాలతి హృదయావేగమునడంచుకొనుచు, మెల్లగ నడవజొచ్చెను. అట్లువారు రెండుగదులదాటి రమ్యమగు నింకొకగదిలోనికేగి, ద్వారములబంధించికొని, యొకటికి మాత్రము దెరచిపెట్టి, చెరియొకయాసనమలంకరించి యిట్లు మాట్లాడజొచ్చిరి.

వృద్ధుడు:—అమ్మా! సకిపుజొక యగత్యకార్యమును దెలుపుచు, నందు నీయుద్దేశమే మైయుండునో గనుగొనుటకైయింతత్వరగా బిలచితిని. నీవు స్వస్థ చిత్తవై యాలోచింపుము.

మాలతి:—బాబా! మీరేమనుచున్నారో నాకించుకంతయు దెలియరాకున్నది. చిన్న దాననగునాయాలోచనయేమికంత యగత్యమగుట వింతగనున్నది. అయినను నేనెరుంగునంతవఱకు నాలోచన రీతిని జెప్పగలను సెలవిండు.

ఈవృద్ధుడు మాలతిజనకుడగు జీవనాధుడు. ఇప్పుడు నీరి యాలోచనలేమో విందము.

జీవ:—అమ్మా! మధుసూదనుని తండ్రి నిన్నరేయి రెండు మూడుగంటలకాలమున గతించినాడు ఆతడు....

అనునంతలో మాలతి“హరహరా! ఎంతమాట వింటిని. నాకే సంగతి దెలియనేలేదు. బాబూ! మీకిదియెట్లు దెలియవచ్చినది? పాపమాతడింక దిక్కులేనివాడైపోయెనే. అయ్యయో!” యనుచు వామె యొక్కమ్మడి గనులనీరు కాలువలుగట్టవాపోవసాగెను.

జీవ:—అమ్మా! నీవేలనిట్లు విలపించెదవు. జరుగవలసినదేదియో జరిగిపోయినది. కాని నాయాలోచనవినుము. ఇంక రెండు వినములలో మనమీయూరువిడచికలకత్తాకుబోవలయుననిసంకల్పించు

కొంటిని గాన నీవు ప్రయాణసన్నాహమంతయు ద్వరలో జేయవలయును. ఇందు నీయాలోచనయేమి?

మాలతిగుండెలు గొట్టకొనుచుండెను. ఆమెనోట మాటరాకుండెను. జనకుడు వచించిన పలుకొక్కటియు నామెచెవికెక్కినట్లు లేదు. ఎట్టకేలకామె కనులనీరొత్తుకొనుచు “బాబా! గోరుచుట్టపై గోకటిపోటనునట్లు ఇంతత్వరగా మనమియ్యారు నేలవిడువవలసి వచ్చెను? మధుసూదనుడుగూడ కలకత్తాబోవ సమకట్టియుండునా? వారిని మీరెప్పుడుజూచియుంటి” యని బ్రశ్నించెను.

జీవ:—లేదు—లేదు. వారుకూడనీయూరువిడచిరాకు. మనమే పోవలయును. అట్లుబోవుటలో మనమాలసింపక ద్వరలో బోవలయును. న్యవహారపు చిక్కులుగొన్ని యట్లుతటస్థించినవి.

మాలతి:—బాబా! మీరుచెప్పనది నాకేమియు బోధపడుట లేదు. ఇన్నిదినములులేని యాచిక్కులు యిపుడేమి మనకు తటస్థించినవి? వారు మీకు గనబడియుండిరా? వారికీసమాచార మెఱుంగ జేసితిరా?

జీవ:—వారినిజూచియుంటినిగాని మనయీ ప్రయాణముం గూర్చి వారికెఱుక జేయు సమయముదటస్థించియుండలేదు. కాకున్నను వారికివియెల్లనుజెప్ప నగత్యమగుపడుటలేదు.

మాలతి:—అట్లయిన వారు మీకు గనబడియే యుండిరా? నాతో మీరుజెప్పనేలేదు. ఎప్పుడు వారింజూచియుండిరి?

జీవ:—నిన్న రేయి నాలుగు గంటలప్పుడు.

మాలతి:—తండ్రీ! మీపలుకులు వింతగనున్నవే. నిన్నరాత్రి యేగద వారి జనకుడు గతించెనని చెప్పియుండిరి. అట్లయిన నట్టి కష్ట సమయమున వారిందేల వచ్చిరి?

జీవ:—మనకాసంగతి నెరిగించి చనుటకే యాతడు వచ్చియుండును. మీరెల్లను నిద్రించుచుంటచే క్రిందనున్న నన్ను మేలుకొలిపి, క్లుప్తముగ నెల్లసంగతులునుజెప్పి తడయుటకింక వీలులేదని

వెడలిపోయెను.

మాలతి:—మఱల నెప్పుడు వచ్చెదనంటిని.

జీవ:—ఆసంగతి వారు జెప్పటలేదు, నేనడుగుటయు లేదు. ఎట్లయిన నీతోందరలెట్ల గడచినగాని రాజాలనన్నకొందును.

మాలతి:—సరియేగాని మనమిప్పుడీయూరువిడచి పోవుటకు గారణము జెప్పరైరి.

జీవ:—అదియే యిప్పుడు నేజెప్పబోవుచది. నిన్నటి కేయి యాశడిటకురుదెంచునపుడొక పేటికనుగొనితెచ్చి మనకిచ్చి పోయి యున్నాడు. దానిని నివిపుడొకసారి జూడవలసియున్నది.

మాలతి:—ఏమీ, రాత్రివేళ నొక పేటికనుగూడ దెచ్చెనా? అందేమి యున్నది?

జీవ:—చెప్పుటెందులకు? నీవొకపరిజూచినచో సర్వమును గ్రహింప గలుగుదువు. వెలుపల నెవ్వరును లేకుండ జూచిరమ్ము. ఎవ్వరరుదెంచినను వెలుపల నే యుంచుచుని శ్యామలకుంగూడ జెప్పి రమ్ము. త్వరగారమ్ము.

మాలతి వెడలిపోయెను. ఆమెకీగాధయావంతయు బోధపడుట లేదు. తనజనకుడే తనకిట్టి వింతకథను జెప్పుచుడుటకామెయాశ్చర్య భయసంభ్రమంబులబడి కొట్టుకొనుచుండెను. “ఇంతత్వరతో నీగ్రామ మేలవిడువవలయును? అంతయగత్యమేమివచ్చినది. నేనెరింగినవఱకెట్టి వ్యవహారపు జిక్కుటను మాకులేవే! మాసంసారము జలగగొన సాగుచున్నదే. అట్టియెడ నింతటితోందర గలుగుజేయు న్యాపార మెట్టిదోగద. ఒకవేళ మాకెట్టి యపాయమును దటస్తించియుండదు గద. రాత్రివారువచ్చి పేటికనేలయిచ్చిరో? ఆశ్చర్యము. ఆవలతండ్రి మృతశరీరమటబడియుండగ నీవల నాతడు మాగొఱకైపేటిక నేల దెచ్చియుండునో? ఇతకు సందేమియున్నది? ఎంత యోచించినను నేమియుదోచుటలేదు” ఇట్లనుచు నామెపలుగుతుల మదిందలపోయుచు పరధ్యానముగ శ్యామలకడకుంబోక, చొక్కిగుమ్మముకడకేగి మఱల

వెరుడిగినచ్చి. శ్యామలంజేరి యామెకు జాగ్రత్తబోధించి, తిరిగి జనకునిదరికేగెను. ఆమెలోనబ్రవేసింపగ నేయధారూపమునక వాటము బాధించి, జీవనాధుడామెనొక బీరువాకడకుంగొంపోయి, తనరొండి నున్నబీగములతో దానిందెరచి యందుండియొకచిన్న పేటికనుదీసెను. అయ్యదిజూపునకు జన్నదియేయైనను, కడుంగడురమ్యముగను, పని తనముగను జేయబడి యమూల్యమణినిలయమువలె గన్పట్టించుండెను. నిశ్చయముగ నది మణినిలయమే. జీవనాధుడు వేరొండుబీగమున దానిందెరచుచు “అమ్మా! ఇందేమియున్నదియో జూచితివా? వ్య-హ్వా”యని నగుచు యామెకు దానికప్పుడెరచి జూపెను.

మాలతి కనులొక్కసారిగ జీకట్లుగ్రమ్మ మూలమునడియెను. ఆమె కడియెల్లనుగలవలెగానవచ్చుచుండెను. నిజముగ నామె స్వప్న వస్త్రయన్నటువలెనే నించుకైనను చలింపక మేన దెలివిదప్పి కొయ్య వారిపోయెను. కొంతవడికామె మఱలకనులదెరచి చూచెను. ఎదుట నెప్పుటివలెనే పేటిక దెరువబడియేయుండెను. జీవనాధుడద్దానిపైకప్పున జేయిడి “ఏలనమ్మా యట్లు వెట్టిదానివలె జూచుచున్నావు?” యని హెచ్చరికగలుగజేసెను. మాలతి యిండుక దెలివిదెచ్చికొని నిదానించి వెట్టెలోనజూచెను. అందేమున్నవి? ఆమె భ్రమపడియుండలేదు. వజ్రనైఋత్యాది నవరత్నములాపేటికయందు నింపబడియున్నవి. పలుతెఱుగుల గంగులన్నియుంగలసి యఖండబ్యోతిగానాగదినంతను వెలింగించుచున్నవి. అత్యధిక తేజస్సుగ్గిచే నాగదియంతయు జీకట్లు లలముకొన్నగతి దోచుచుండెను. నిశ్చయమే. మనుజుని నయన గోళములింత వెలుంగును మాత్రమే జూడగలనను కొలతయున్నది ఆకొలతకుమించి పరీకాశించు వస్తువు నెదియైనను నరుని యక్షువులన గొనజాలను. ఆతనికండ్లకాప్రభాపూజము తమఃపటమువలె దోచును అందుచేత నెమనమెల్లరము నత్యధికతోజోశాలియగు మార్తాండుః దెస కనులవిచ్చి గనుగొనజాలము.

మాలతికింకను గలయనుభావంతి విడువలేదు ఎట్లో యావె

యిచుక దెలివిదాల్చి “బాబా! యీరత్నములెన్నవి? అతడి! యమూల్యమణుల మనకేలనిచ్చెను.” అని మాత్రము ప్రశ్నించెను. పాపమామె ఇంతవఱకెన్నడును జననమాదిగ నిట్టిరత్న నికరమొక్కసారిగ గాంచియుండలేదు. ఆమె శరీరమంతయు స్వేదసిక్తమై కంపించి పోవుచుండెను. జీవనాధుడు పెట్టెనెప్పటియట్లు మూసి బీగమువైచి, యథాస్తానముననుంచి, యామె మేనజేయిడి నిమురుచు నొక యాస నమున నామెనధిష్ఠింపజేసి, పక్కనే దానును గూర్చుని యిట్లని జెప్పుచుండెను.

“అమ్మా! నీనన్నల భయముననహిపోవుచుంటివి? ఇవి మన మొకరినక నక హరించి దెచ్చియుంచలేదు. నిన్నటిరేయి నాతడువచ్చి రిఘునాధుని ప్రేయసి విహారయు, మాధవి జగత్ప్రియలును నిప్పు డాశని యిటనేయుండి యేమోరహస్యాలోచనలజేయుచుఁటరనియు వారియూలోచనలఫలమేవిధముగ భరిణమొచునోయను భయమున నాతడే ముఖ్యధనమగు రత్నపేరికినుదెచ్చి, నాచేతనిడి, దానిని రక్షింపగోరి వెడలిపోయెను. అనుచే నిది మనకడనున్నది. ఇందు నీయూలోచనమేమన, బాగుగవినుము. మధుసూదనుశివరసను మనకొక కాసునైన నిచ్చియుండలేదు. ఇక నాతని ద్రవ్యమున జాల భాగము రఘునాధునియుంపుడుక జైపాలగును. ఈవరకేజగత్ప్రియని సహాయమున మాధవి చాలనఱకాధనమపహరించియుండును. ఆమె సామాన్యరాలుగాదు. అదిగాక రఘునాధుడు జీవించియుండగనే వారికికొంతయాస్తి జెందునట్లేర్పాట్లుగావించియుండెనట. ఇక మన మొతే దన్నుకొన్నను, యెన్నివేలయేండ్లు దహస్సుజేసినను, యింత ధనమొక్కసారిగ మనచేతబడుటనేరదు. ఇప్పుట్టిన మనము దీనిని విడచితిమా మరల నాపెన్దమ్మ యాజన్మాంతమును మనలవిడుచునది కాదు. అదిగాక మనవృత్తియేదోరీతిని నాలుగు చబ్బుల సంపాదించు కొనుటయేగాన మనమీకైకమును హస్తగతముగావించుకొనుటయే మంచిది. ఇది పోయినాత మాత్రమున మధుసూదనుడన్న వస్త్ర

హీనుడు గానేరడు. అతనికింకను రొక్కముజాలగ గలదు అతని సమ్మతినిపడసి యింతధనమునుమనమాబుచ్చుకొందుమన్న నాతడాక్క కాసైనను మనల జెందనీయడు. పరస్త్రిలోలురగు వారికి న్యాయా న్యాయములెక్క డ? కాన నామాటగాదనక నీరహస్యమెచ్చటను బయలుపడసీయక, తండ్రిని, వృద్ధుడనునగు నాయనను కరుణబూని సత్వరముగ మన ప్రయాణ సన్నాహము గావింపుము. ఇదియే నాకోర్కె—”

ఇట్లనుచునాతడు బాగుసరికి మాలతిప్రాణములొక్కొక్క టిగ నెగిసిపోవుచున్నట్లుండెను. ఆమె చెమ్మటచే దడసి మిడ్చియై పోయెను. ఆమె కూర్చునియున్న యాసనముతోగూడ గంపించిపోవు చుండెను. ఆమె కనులకీ భూమ్యాకాశములు రెండును మహాయాత్ర చక్రద్వయమునలెనే దిరిగిపోవుచున్నట్లుండెను. నోట మాట రాకుండెను. కనులవిచ్చి తండ్రిముఖము లేదేకదృష్టిమై జూచుచునేయుండెను గాని యామెకేమియు గాననచ్చుటలేదు.

కొంతనడికామె మూర్ఛదేరినది. జనకుడు వచ్చిన ప్రతి యక్షరమును నిప్పుడామె కర్ణకుహరమున బ్రతిధ్వనించు చున్నది. ఆమె యాతని హితోపదేశమును పలుతడుపులు స్మరించుకొనినది. “ఏమిచేయవలయును? జనకుని కెదురాడవలయునా? అతడు జెప్పిన దాతయునున్యాయముగనే గవబడుచున్నది. నికృష్టమును, హైన్యాతి హైన్యాబును నగు నీచకులవృత్తియంతయు నెందులకు? ఈశరీర మమ్మికొని జీవించుమని గదా దేవుడు మాతలవాంఛియుండెను, అట్టి ధనము స్వీకరించుటకింక సంశయమేమి? అదృష్టరేఖలు దిన్నగలేని కాలమున స్వల్పధనమునకే మామానము గోలుపోవుదుము గదా? పరమేశ్వరు గృహచే నొక్కొక వేళనిట్టి సంఘటనములు దటస్థించు చుండును. అట్టియెడవేలు, లక్షలు. గోట్లసహితము జేజక్కించుకొన్న వారెందరులేరు? వ్రతముచెడినను ఫలమైనను దక్కవలయును గాన నాతండ్రి పలుకులే సత్యములని దోచుచున్నవి. అయినచో నమ్మిన

వానిరి మోసగించుట న్యాయమా? దాచబెట్టిన దోచుకొందురను సామెత నిక్కువమా? అందులబాపము సంభవింపదా? పాపమాతడు గలకాలము దీనికై నుఃఖంపడా? ఆదుఃఖఫలము మమ్మెన్నటికైనను గట్టికుడుపకుండునా? అయ్యో! ఏమినావెట్టి? మాజన్మమే పాపము. మావృత్తి పాపము. మాజీవనము పాపము. నిత్యమును మేము భుజించు నదియే పాపపుముద్ద. ఆసాదశిరఃపర్యంతమును మేము బాపమును పెడిగట్టి దేర్చిన నిగ్గులము. అట్టియెడ నీధనమపహరించినను, లేకున్నను, కేవలం, కేవలం యెప్పుడో యొకప్పుడు దప్పక నాపాపఫలమునుభవించి తీరవలసినదే. కాన దీనికై విచారమొందులకు. తండ్రితో కేకీభవించు టయే సర్వోత్తమము. జననమాదిగ బెంచినవాడాతడుగాని యీతడు నామనోనాడు కుడుగాడే. కాన జనకుని వాక్యములామోదములే.” యనుచు నామె చాలవఱకు బాపపుణ్యావిచక్షణసలిపినలిపి, కోశ్చోర్నరచూల గల్పించుకొని తుదకాన్యాయైకవిచరమీక్రింద తీర్మానమునకువచ్చెను. “బాబా! నీవుజెప్పినదంతయు బూర్తిగావిచారించు కొంటిని. చినతనమాదిగ నాకష్టసుఖములనరసి యెన్నో శ్రమలనొంది నాకొఱుకై పలు బాములకులోనై నన్నిట్లువృద్ధిలోనికి నీవేదెచ్చియుంటివి. ఇట్టియెడ నీపల్కులకు వ్యతిరేక భావములజూపి నీమనమును నొప్పింపజాలను. పాపమైనను బుణ్యమైనను, మంచియైనను జెడ్డయైనను, సర్వమునకును నీవేదిక్కు. కాన దప్పక నీయాజ్ఞలనుసరించి త్వరలో బ్రయాణసన్నాహ మొనర్చు చున్నాను గాన నీవింక విచారింప పల”దనియెను.

జీవనాధుడు దనయనుదగ్గరజేర్చికొని మేనునిమురుచు, శిరము మూర్కొనుచు “అమ్మా యిక నాకష్టములు ఫలించిన”వనియెను.

అయ్యో! మిహిరా! మిహిరా! అయ్యయో! ఎంతలోనా గొంపనంతయు నొక్కసారిగ నట్టేటముంచిపోతివే తల్లీ! ఇంతటి

యన్యాయమొనరించి పోయెదవని కలనైనను దలంపలేదేతల్లీ! లోకమున దమ్ముగట్టకొనియున్న భర్తలసహితమెడబాసియుండినకాంతలు లేరా? ప్రాణపదముగ నొకరినొకరుజూనుకొనుచు మేనులరెండైనను ప్రాణమొక్కటిగనే దలంచుచు, కలకాలము బూసలలోని దారమువలె మెలంగుదంపతులు సహితము బుణానుబంధమ్ము దెగిన నొకరినొకరు బాసించనుటలేదా? అట్టియెడ నామమాత్ర మనోహరుడైన యావృద్ధఘటము గతించినంతమాత్రమున నీవితటినాహస మొచ్చి యింతయన్యాయమొనర్తువా? తల్లీ! ఇంక నాకీజగమునదిక్కెవ్వరు? కనియుండకపోయినను, ఏనాడునినుదరిజేచ్చి బెంకమొదలిడినో నాటి నుండియు నీవేనాబహిప్రాణమవనియు, నాపాలి కల్పనృక్షమనియు, గామధేనువనియు, నెన్నెన్నోరీతుల నల్లారుముద్దుగ బెంచి దలంచి యుంటివే. అట్టియెడ నాకేమి గతిగల్గించితివి తల్లీ? నాతోనించు కుంతయు జెప్పియుండక నింతటికూరమునకొడిగట్టితివా? ఇంక నాకీలోకమున నెవ్వరుగలరు! ఎవ్వరింగాంచి నేనింక నామేనప్రాణములనిల్పి కొందును? ఈసర్వసంపదలెచ్చరివి? నీవులేని యీసాధములు నీధన ధాన్యము లింకెచ్చరికి? మున్నుందురానున్న యాధనమంతయు నెవ్వరికొఱకుదల్లీ! ఎంతటిదారుణమున కొడిగట్టితివే ఆవృద్ధనిసాంగత్యము తుదకీరితిని బరిణమించెనా? అయ్యో! ఇంచుకంతయు నీసంగతి గనజాలకుంటివే అమ్మా! ఆతనితోసరిగప్రాణములసహితము బాపుకొను నంతటి ప్రేమవతివని యొక్కనాడైనను నెఱుంగకుంటివే. ఏమోవిధి, కృతమున నాతని బ్రావుగలిగినట్లయది దెగిపోయినదనుకొంటినిగాని దానిపృతిఫలమిరీతిగ బరిణమించునని గలనైనను గాంచకపోతివే. అయ్యో! ఎంతమందమతి నైపోతిని. ఎల్లవేళలను నొక్కక్షణికమైనను నినుబాసించనక, గంటికిరెప్పవోలెగాచుకొనుచు-నిన్నననేల? అంతమత్తైక్కియొకపరినైననునినుగాంచకుంటివేతల్లీ! శయనాగారమునమంచముపైనిదురించుచున్న, నేమోబహుదినసాంగత్యమునంజేసి నాధునిగూర్చి వలవంతగుంచుచుంటివనివలంచితినిగాని, యింతటిదోహచింత దలబెట్టి

యంటివని యెరుంగకబోతినిగదా. నాయూలో చనలెల్ల నీకెఁగించి నీ మనోభావమెట్టిదని యడుగునపుడెల్లను చిరునగవున నాకుబ్రత్యుత్తరము లొసగుచుంటావే, విచారముదక్కి యంటివనుకొంటినిగాని నీ మనమింతటిదా? ఖపూర్ణమైయున్నదని యావంతయు గ్రహించజాలక బోతినే. ఈవఱకే మృత్యువాతంబడనున్న నన్ను వైవమనుకూలించి మిఱియింపురను బ్రసాదించుటంజేసి యింతవరకును హాయిగ మేన జీవములవిల్పియుంటినిగాని లేకున్న నాకీజీవనమేల? సరే, నీవొక ప్రేమమూర్తిని మదినిల్పి యనాయాసముగ జీవములవిడచిన, నిన్నే నాప్రేమైకాధానముగ దలచి యుప్పొంగుచుండిన నేనింక నిదే నీ కొఱకే మేచుదొరంగుచున్నాను. తల్లీ! భయపడకుము. సహాయముగ నిదే నేనుగూడ నివెనువెంటనే వచ్చుచున్నాను. నిన్నుగూడియెక్కడ నున్న నాఁక్కడనే స్వర్గము. నాగృహలక్ష్మీవగు నీవు బోయిన నా కిది విదేవ్యరున్నారు? జగత్సింహుడా? ఆతడు పురుషుడు. ఆతని గూడ నీతో సమముగనే బెంచియున్నను, యేలనో నీయందుగల వాత్సల్యమాతనిపై నాకుగలుగుటలేదు, కాకున్నను స్త్రీనగుటనిన్నే కడుంగడు బ్రోమించి యెన్నో యాశలకు జక్కియుంటిని. అయినను నీవు నిముసములో నాయాశాపాశము లన్నియును ద్రోచి వైచితివి. ఇంకజగత్సింహునకై నాకు విచారములేదు. ఆతడిప్పుడు సంపూర్ణయశానముడు సర్వసంపదలకధికారి. వానివివాహవిషయమా? ఆతడే యెందో దగినకాంతను జేపట్టును. ధనవంతు నెవ్వరువరింపరు? ఎంతదుర్మార్గుడైనను, లక్ష్మీకటాక్షమున్న నాతడుమాననీయుడే. ఇంక నాకే విచారమునులేదు. అదిగాక నేనిప్పుడు మృత్యువునకు దగు వయసునందేయుంటిని. ఇంకజీవించియుండుట నిర్భక్తము. గాన తల్లీ! ఇదే నీవెనువెంట నిముసములో వచ్చుచున్నాను. పరమేశ్వరా! రక్షింపుము. మాతలికటాక్షముల మఱల నాపై బ్రసరింపజేయుము. నీకిదే నమస్కారము”

ఇట్లునుచు బిగ్గరగ నిరుగుదొరుగువారి హృదయములు గరగి

నీరగునట్లు గడుంగడు దుఃఖంపుచు మాధవితనగృహమున వీధి వాకిలి బుధించి యొకగదిలో నొక్కతెయు చాతడవు నిలచియుండెను. దుఃఖోద్రేకమున నింకమాటరామి కాబోలామెకొంతవడి యాయాస మపనయింప నొకయాసనమధిష్టించియుంచుక కనులమూసికొనియెను. ఎంత తడవట్లేగెనో యామెయెరుంగదు. కానిదెలివొంది కనుల దెరచి చూచునదికి సూర్యుడపరాంబుధి మునుంగనుండెను. ఎరుట జగము తయు శోకార్ణవంబుగ మునింగిపోవుచున్నట్లామెకు బొడకట్టుచుండెను. గడచినరేయి మిహిర ప్రియుడు గతించుటచేకాబోలు, యామె విష పానమొనర్చి విగతప్రాణయయ్యెనని కొందరును, యేదో మాట పట్టింపున దెల్లవారువఱకును, మాధవి ఆమెతో గలగొంచి తుడకి రీతి విషప్రయోగమున జంపెనని గొందరును పలువిధముల పురజయు జెప్పుకొనుచుండిరి. ఎట్లయినను మాధవి మాత్రము రక్షకభూల దాడికై వెరచి మిహిరకు గతరెండుదినములనుండియు జ్వరము వచ్చుచున్నదనియు, నాటిరేయి నావిషజ్వరము సంగిగామారి తన కూతుం బొట్టబెట్టకొనెననియు వచించి, తగు ధనవ్యయమొనరించి, యెట్లో వారి దాడినుండి బ్రతికి యీవలబడియెను. నిజమామె యెరుంగక పోలేదుగాని యట్లనిసత్యముజెప్పినదానేగాక పాపము జగత్సింహుడు గూడ నీవలలో దగుల్కొనవలసివచ్చునని యామె వారి మూతుల గట్టివైచెను. దహనమెప్పుడే రేరీతిగావించిరోమాత్రమేరికిందెలియదు.

పాపము! మాధవిశోకముంగాంచిన గరుగని రాతిగుండెయుండ దని మానమ్మకము. అందలిసత్యాసత్యములు పరమేశ్వరుడే యెరుంగ వలయును. పాపమామె నోదార్చువారెవ్వరు? ఇంటినేవస్తువుంగాంచి నను మిహిర ప్రతిబింబమామెకు బొడకట్టుచునే యుండెను. పుత్ర పుత్రికాశోక మెట్టివారికైనను దగనిశిక్ష. అందునను మాధవిజన్మమున కలభ్యమగు పుత్రపుత్రికాపరిక్షణ లభించియుంటచే, చిరకాలప్రేమ పాశమొక్కసారిగ శతభిన్నమై పోవుట నామెకీజీవితముపై రోత జనింపజేసెను. ఆమె ఎంత ఏడ్చినను బారము గనజాలక బోయెను.

త్రికరణశుద్ధిగ నామె మృత్యుదేవి న పాశించునట్లుండెను.

ఇంట నెవ్వరును లేరు. జగత్సొహుడొదేగియుండెనో నాత డింతవఱకును గృహభిముఖుడుగా లేడు. అతడుగూడ సోదరీవియోగా నలదగ్గమానసుండై, పిచ్చివాడై యెందుదిరుగాడు చుండెనో?

మాధవి మరలనొక సారి వీధిగుమ్మముకడకేగి ద్వారముందెరచి చూచెను. జగమంతయు నందకారబంధురము. చటాలున నామె యెప్పటివలెనె ద్వారముబాధించి, తనగదిబ్రవేశించి, పొడుగైనతాటి నొకదూలమునకు వ్రేలగట్టి, యరి యమర్చుకొనియెను. క్రిందనొక యెత్తగుబల్లినిడి దానిపై నామెనిలచి చేతులరెంట నాయురిపాశమును బట్టికొనియెను. తోడినే యామె కనుకొలుకుల నవిరళాశ్రుధారలు బ్రసరింపసాగెను. ఇంకనామె వానిందుడుచుకొనలేదు. అట్లుజేయు దుష్టానను ఆమెకుగలిగినట్లులేదు. ఒక్కసారియామె రెండుచేతుల జోడించి దేవునకు నమస్కరించి కాలపాశమున దలదూర్చెను. ఒక్క కాలితోపున క్రిందనిలువబడినబల్ల దూరమునబడిపోయెను. పాశము కంఠమున బిగిసికొని పోవుచుండెను.

హా! హా! ఎంతసాహస మెంతసాహసము? స్త్రీలెంతకైనను సమర్థులు. నిన్ననీయింటనేగదయొక కాంతామణి, ప్రియుమరణమునకై విలపించి, విలపించి, ప్రాణముల దృఢప్రాయముగ నర్పించియుండెను. నేడిచ్చటనే సుతవియోగంబునగుదు యోపారత్న మొడు, నిండు ప్రాణముల గ్రుడ్డిగవ్వకన్న నధమముగ నెంచి విసర్జించుచున్నది. ఆహా స్త్రీల ప్రాణములెంతటి సాహసకృత్యములకైనను నెనుదీయవుగదా—

మాధవి వినివిలదన్నుకొనుచుండెను. ఆమె యాశాధకోగ్వ జాలక రెండుచేతుల నాతొంటిని ద్రెంపబ్రయత్నించుచుండెను. కాని యరినిదలదూర్చిమఱల దప్పించుకొనుట యెంతవారికిని దుస్సాధ్యము గదా. ఆమె యట్లే వ్రేలబడిపోయెను. తొలుతమాఖమును గ్రహ కృమాంబుగ శరీరమంతయు నల్లవారుచుండెను.

ఇంతలో వీధితలుపెవ్వరో బగులగొట్ట శబ్దము విననయ్యెను.

మాట్లాడుకొనుచుండిరి.

* ఒకడు:—ఏమో? నీవెంత జెప్పినను నేను మాత్రము నమ్మజాలను. నీపలుకులత్యాశ్చర్యకరములుగనున్నవి. ఎంతయత్నించినను నీతోనే నేకీభవింపజాలకున్నాను.

రెండవ:—నీవమాయకుడవు. నీమనో ఫలకము స్థిగ్ధముగు నద్వమువలెనే యెదుటివస్తువుల నిర్మలాకారములనే క్రితీ ఫలించుచుండును. నిగూఢములు, నింద్యములునగు వ్యాపారములనీపూహింపజాలవు. అది నేనెఱుంగుదును. కాని నావాక్యములు మాత్రము సత్యములు. లోకముననిట్టివెన్నియో నేనుజూచియున్నాను. అబ్బా! ఎంత పతివ్రత? ఎంత పేమవతి? చాలు—చాలు. కట్టిపెట్టుము. ఎవ్వరైనను విన్నచో నవ్విపోదురు. అయ్యో! వెర్రివాడా! ఈసంగతి యెంతవ్యతిరేకముగను, యెంతయసందర్భముగను గనబడుచున్నదో నీవెరుంగక పోతివే? ఎంతమూర్ఖుడవు? బాలుడైనను నీకధవిశ్వసించునా? మూడు జన్మలెత్తినను నీవు విశ్వసింపజేయుగలవా? కల్ల—కల్ల. ధనమునకాసించి పలపుగొన్న కాంతయట, పతిపోయినంతనే, “భీ! యికేటికీ బ్రదుకు? అంతటి నాధుడేబోవ నాతుచ్చజీవములేల? యాభోగములేల”నని విరాగియై, నిండుప్రాణముల గడ్డిపోచకన్న నధముగ ద్యజించినదట— ఋణానుబంధమున, కాసుదగ్గర లేనితరి, ధనముతోగూడ దొరకిన బిల్లల పెంచినంతమాత్రమున—పాపము! కూతురు బోయిన తోడనే తల్లిగూడ యురిబోసికొని జీవముల బాయ సిద్ధపడినదట—ఓరి! పిచ్చివాడా? యీకథ వెంతయసందర్భములుగ నున్నవో యిండుకైనను గ్రహించితివా? ఈరెండు కథలును యొకదానికొకటి ప్రత్యక్షసంబంధములు గలిగియున్నవని యూహించితివా? అవును, నీవేకాదు నిర్మల దృష్టిని వీక్షించు నేమానవునికైనను యది గన్పట్టను. నిశ్చయమే.

మొదటివాడు—ఏలనీయపన్యాసము. కట్టిపెట్టుము. లేని సంబంధమునుగల్పించివ్యవహారమంతయు దలక్రిందుజేసివైచుచున్నావు గాని యొక్కసంగతి గనిపెట్టితివా? నేచెప్పునది సంపూర్ణముగ

నాలింపుము. పిదప నీవిమర్శక ప్రభావముతోయు వెల్లడింపవచ్చును. మిహిర యవివాహిత. పంచవక్షస్ప్రాయయగుతరినే మాధవింజేరనది. తలిదంకుల గోల్పోయినది. మాధవించెప్పు చేతలలో బెరిగినది. ఆమె ప్రేమామృతమును బూర్తిగ గ్రోలినది. ఆమె యాజ్ఞనే రఘునాథుని వరించినది. అట్లు వరించుటలో ధనాశయని జెప్పితివే యది మాధవికి గాని యమాయకయగు మిహిరకుగాదు. ధనాశమూలమున మాధవి రఘునాథునకు మిహిరనంటగట్టినది గాని ప్రేమైకస్వరూపిణియగు మిహిరమాత్రము రఘునాథుని ప్రేమైకదృక్కులనే గాంచినది...

రెండవ:—అదియే నీవు జెప్పజాలవు. అక్కడనే నీవును, నీవలెనే యీవెత్తిలోకమునుగూడ పొరబడుచున్నది.

మొదటి:—ఆగుము. నాపల్కుల సంతమాగ వినువలయు నీవేయియు జెప్పవలయు. మిహిర రఘునాథుని మోహవార్నిధిని రాజహాసగతి నిచ్చవచ్చినతీరున విహరించినది. ఆమె పూర్ణముగ నాతని మోహపాశబద్ధయైనది. కాలవశమున నాతడు గతించినాడు. అతని తోడిదేలోకమని నమ్మించిన బేలయగు మిహిర—యనవయగు మిహిర, ఆగతానాగతము లెరుంగని మిహిర—ప్రియుడు మృత్యు వాతంబడినతోడనే శోకమున శుష్కించి, జీర్ణించి, పాణిముల తృణ ప్రాయముగ నెంచి విషపాన మొనరించెన నాశ్చర్యమా? అట్టి మానవతులెందరిలోకమున లేరు? ప్రేమ లేకుండుటకామె వెలయాలిగాదే? ధనముపై నామె కాసలేదే. మనోవాక్కాయ కర్మముల రఘునాథుని వరించినది. ప్రేమించినది. తుదకాతనికే దనమేనర్పించివైచినది. అందాశ్చర్యమేమి? ఇంక మాధవిసంగతి విచారించుము. ఆమె సంతాన విహీనయగు గొడ్డాలు. కాసునకు గతిలేని కాంత. దైవవశమున నీపిల్లలతోడి సంబంధమామెకు గలిగినది. వారింజేరదీసి త్రికరణ శుద్ధిగ బెంచినది. పెద్దలజేసినది. తుచ్చుచు గు ధనాశచేతనే కోటిశ్వరుడగు రఘునాథుడు వృద్ధుడనియైన నెంచక నాతనికి నవసుకుమార కుమారిని యర్పించివైచినది. తుదకు దైవహితమెట్లో యట్లే జరిగి

పోయివడి. పురుషముఖ మెరుంగని మిహిరకు రఘునాథు డెట్టి ప్రేమా
స్పదుడో, సంతానసౌఖ్య మెరుంగుని మాధవికి మిహిరయెట్టి ప్రేమా
స్పదయే. ఈవిషయమున స్త్రీలహృదయములు నవనీత మృదులము
లని మాత్రము జ్ఞప్తియందుంచుకొనుము. అయినజగత్సింహుడు లేడా
యని బ్రశ్నింతులేమో? స్త్రీలకుపుత్రికలయందు వాత్సల్యముమెండు.
పెంచి పద్దజేసిన కుమారి యారీతిని యుసురుల బాసినది. మాధవికి
హృదయవిదారకమైనది. ఆమె యాద్యుఖమున కోర్వజాలకనే యుగు
లబడి చావసంసిద్ధమైనది. ఇది సహజముగాదా? ఇందు విచారిత
మేమున్నది.

రెండవ:—ఉన్నది. నీకాద్యంతములు దెలియవు. లోకమైనను
దానినెరుంగజాలరు. అది నిగూఢతర రహస్యము. దానిని లోక
మెన్నటికిని నెరుంగజాలదు. నీవు వైకగపడుదానినే యధారూపమున
వర్ణించితివిగాని యిచ్చుకైనను విమర్శించియుండలేదు. కాని జరిగిన
యుదంతమంతయు వేఱు. నిన్నురేయి మూడుగంటలకాలమువఱకును
మాధవీ మిహిర, జగత్సింహులకు వాదోపవాదములు జరుగుచునే
యున్నవి. అవి ధనవిషయకములు. మాధవీ జగత్సింహుల దొక
యోచన. మిహిర వారివచనములామోదించి యుండలేదు. తుదకు
జగత్సింహుడామెను భయపెట్టెను. అంతకును నామెసమ్మతించియుండ
లేదు. ఈవిచిత్రనాటకాంత మెట్లుండునో యని నేనాదగ్గరనే వేచి
యుంటిని. కొంతవడికా సద్దణంగెను. మఱల నొకగంటవరకును నెట్టి
మాటలును వినరాలేదు. రమారమి నాలుగుగంటలు కావచ్చినదను
కొందును. అప్పటికి వారి వాదములు పూర్తిగజల్లారినవి. నేనే నా
దారిని బోయియుంటిని. రేయెల్లను నిద్రలేమిసేనుదయము తొమ్మిది
గంటలవఱకును మేల్కొంచియుండలేదు. ఆశ్చర్యము. నేను లేచు.
సరికి పట్టణమంతయును మిహిర మృత్యు కథనముతో నిండియుండెను
నామనము పరిపరి విధాలోచనలకు లోనయ్యెను. వెంటనే వారీటి.
కేగి యుంటినిగాని శవమంతకుబూర్యమే దహన మొనర్పబడియెనని

విని యుండేదో నిగూఢతర రహస్యముండకబోదని గ్రహించివెనుకకు మఱలితిని. కాని నాకాద్యతములు బోధపడలేదు. గాన నాయను సాధానమునకించుక యాటంకముగలిగినది. మఱల సాయత్రము మాధవి యొనర్చిన సాహసిక కార్యముంగాంచిన లోకచుతో బాటు నేనుగూడ ద్వివిధాలోచనకులోనైతిని. మాధవి మాసాహసము మాత్రమామె సాపూర్ణపుత్రికా వాత్సల్యమును బహిరంగపరచుచున్నదనుట వాస్తవము. అదియే యామెకోరినది. అట్లే లోకము గూడ సమ్మించి. ఒక్క విషయము. ఇందాశ్చర్యమేమన నిత్యమును రాత్రి పదిగంటలకైననునింటికిరాని జగత్స్నిహుడు సరిగ నావేశకే మధుసూదనునితోగూడ కపాటము బ్రహ్మలుగొట్టి యామెంగాపాడుట మధుసూదనునితో బాటు జనులెందరో మాధవినిష్కళంక పుత్రికా ప్రేమ గాంచి సాక్షులైరి. ఇంకననుమానమునకెడ మెక్కడనున్నది? ఏమగును. ఇప్పుడీ కథనంతను విటివిగదా. ఇంక నీబుద్ధిసూక్ష్మత నుపయోగించి యిందలిసత్యాసత్యముల నెరిగింపుము. ఇట్లుచువురమును రెండుపక్షముల వాదించుటయే సత్యావేషణమునకు మార్గ దర్శి కాగలదు... ..ఆ! విను—విను. ఎవ్వరోయింటిమనిషిఇందు సన్నపుటెలుంగున మూల్గుచున్నట్లు వినరాలేదా? ఉండు ముండుము... ..అదిగో—జాగ్రతగావినుము... ఆ!... అదియే—అదియే—ఆదెస-

ఇటువురును నిశ్శబ్దముగ వినుచుండిరి. వారిమనోబలమంతయు వీనుల నేకీంద్రీకరించి వినవచ్చిరి. చీమప్రోకు శబ్దమైనను వారాలించుచూడిరి. నడుమ నడుమ గీచురాల నిస్వనంబులు మాత్రము వారి నిశ్శబ్దతకు భంగము గలిగించుచుండెను. వారట్లేవినుచుండిరి. నిశ్చయముగ నొకవ్యక్తి హీనస్వరంబున “ఊం” యని మూల్గుచున్నట్లు వారు వినగల్గిరి. ఇటువురు నాసవ్వడివచ్చు దెసనెగిరి. కటికిచీకటి వారి పథమున కాటంకము గల్గించుచున్నను వారు లెక్కింపలేదు. వారట్లేబోవుచుండిరి. కొంతదూరమేగు సరికి వారి వామభాగంబున స్వల్పదూరముననే మఱల వారాధ్వని వినగల్గిరి. రెండవవాడు కేబు

నుండి నిష్ప బెట్టెందీసి యొక పుల్లంగీచి చూచెను. అంతమాత్రమున వారి కేమిగానవచ్చును? ధ్వని ననుకరించుచు వారట్లేకొంతదవ్వరిగిరి.

ఇపుడాధ్వని జేరువనేవిననయ్యెను. అదియొకమానవకంఠమని వారుగ్రహింపగల్గిరి. నలుదెసల భయమువీడి వెనుకజొచ్చిరి. తుదకు గుఱ్ఱగబెరిగిన యొక పొదనుండి యాశబ్దమువచ్చుచుండుట వారు గ్రహించి, దానిందరియొజని, నిష్పపుల్ల వెలుంగున నందుజూచిరి.

భయమున వారించుక గంపించిరి. అందేమున్నది. ఒకవ్యక్తి మృతప్రాయయై యందుబడియున్నది. కొంచెము తలదప్ప శేషావయవ శ్రేణియంతయు నాకులతోడను, గొమ్మలతోడనుగప్పపడియున్నది. ఆశరీరమునుండియే వారువిన్నధ్వని బయలు వెడలుచున్నది. మొదటి పూరుషుడచటి యెండుటాకులగాన్నిటి బ్రోవుచేసి వానికి నిష్పంట్ని చెను. ఆ వెలుంగున వారు ధైర్యముగొని యాశరీరమును వాని బైటకుందీసిరి.

అదియొక స్త్రీమూర్తి. విగతజీవికాదు. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాస ములుధారాశముగ వెడలుచునే యున్నవి. మఱికొన్ని యాకులను జనుకులను బ్రోవుచేసి వారామె శరీరమును బాగుగ గాదిరి. ఆమెకు పూర్ణముగ దెలివి వచ్చినది. కాని మాట్లాడనేరకుండెను. దాహమని సన్నజేసెను. అందొకడు పరుగిడి యాచీకటిలో నెందేగెనోగాని, యొక్క యరగంటకాలమునకు దనయుత్తరీయముందడిపిదెచ్చి యామె నోటకొంచెము జలముబోసి, మోమెల్ల నీటందుడిచివైచెను. ఆసన్నని వెలుంగున జూచుసరికామె కంఠనాళము నెల్లచు బొంగి యుబ్బెత్తుగ వాచియుండెను. మెడలోక్క ప్రక్కకు ప్రేలాడి యుండెను. దురాత్ములెవ్వరో యామె కంఠము నులిమి జంప బ్రయత్నించి రేమో? ఏమియుండెలియదు. ఆపురుషులమెంగుర్తించిరా? ఆమె యెవ్వరు?

కొంతవఱకామెకు వారట్లుపచారములొనరించి “చూచితివా? ఇపుడైనను నీకీ కథ బోధపడుచున్నాదా? ఉదయమగు సరికెల్ల

సంగతులను మనము యథారూపమున దెలిసికొనగలము. ఇప్పుడీమెను భద్రముగ గొంపోయి పాణిపాతము వాటిల్లకుండగా పాడవలయును. బహుశ రైడుమూడుదినములనరకీమె సేద తేరునట్లగ పడదు. ఏమైనను సగే. మనమిప్పుడీమెను మోసికొనిబోయి సంగక్షణ జేయక వచ్చదు. గమ్ము. ఆలసించిన గార్యములే"దనుచు ఇటువైరాయబలను భుజముల బెట్టికొని యాగాఢాంధకారమున నదృశ్యులైరి.

౧౫

మధుసూదనుడు సౌఖ్యోపపరిభాగమున నొక శయ్యపై బడి యుండెను. ఆతనిమోము గళావిహీనమై వివర్ణముజెందియుండెను. ఆతడు మిక్కిలి దుఃఖితునిబోలె జూపట్టుచుండెను. ప్రక్కనే జగత్పిం హుడు దీర్ఘాత్తోచనపరుడైయొక యాసనమున కూర్చునియుండెను. ఆతడభోముఖుడై వామహస్తమున శిరముజేర్చి, తీవ్రముగా దేని గూర్చియో యోచించుచుండెను. మధుసూదనునికనులశ్రుపూరితము లయ్యెను. ఆతడు గతించినజనకుని గూర్చి దుఃఖించుచుండెనా? కాదు, కాదు. ఆతడానాడే దండిని మఱచియుండెను. అయిన నిష్పడాతని విచారమెవ్వరినిగూర్చి. ఎమో? వారి ప్రసంగమువినినగానికెలియదు. ఇటువైరును చాలవఱకట్లే మానవృత్తులైయుండిరి. కాని మధుసూద నుడు మాత్రమూరకొనక సాగించుచునేయుండెను. కొంతవడికాతడు చేలాంచల్లమున గనుల నుడిచికొనుచు "జగత్పింహా! అట్లయిన నింకే నియ మార్గములేనేలేదా?"యని గన్గదస్వరమున బల్కెను.

జగ:—మధూ! పాపము! నీకష్టములకంతము లేకున్నవి. నిన్ను జూడ నాకు జాలజాలిగొల్పుచున్నయది. నీబాధువులెల్లరును నశించి పోయిరి, నమ్మినవారెల్లరును నిన్ను నాశనమొనర్చిరి. అయినదేదో యైపోయినది. కాని యిప్పటికింకను సమయము మించియుండలేదు.

ఇప్పటికైనను నీవు మాచెప్పచేతలకులొంగి, మాసహాయమున సంపూర్ణవిశ్వాసముంతువేసి, సర్వమనుకూలింపవచ్చును. కాన గతమునకుజూలిక, ప్రస్తుతకార్యసాధనమాలోచింపుము. ఇందులకు నీవను మతించినచో, నాయావచ్చుకీనిధారపోసి, నీభాగ్యదేవతసీపై బ్రహ్మదృష్టిసారించునట్లు జేయగలను. ఏమనెదవు?

మధుసూదను డేమియు బహులాడ లేను. కొంతవఱకాతడు నిశ్శబ్దములై, నిరాఘాటము లైన యవిరళాశ్రుధారా పాతముననే జగత్స్నిహునకు బ్రతుత్తర మొసంగుచుండెను. కాని జగత్స్నిహుడు మాత్రమద్దానినవలోకింపక, మహానిలసంక్షుభిత సాగర తరంగమువలెనే దనయాహావరంపరల మనోనీధి నొలికింపుచు, శాహ్యాభ్యాన శూచ్యుడై, శిలాప్రతిమంబోలి యూర్ధ్వ ముఖుడై, యాసీనుడై యుండెను.

గభీరకాళరాత్రి భూతలమంతయు నేకచ్ఛాత్రాధి పత్యమున బడిపాలింపుచుండెను. దుష్టపాలనంబునగునలజూడవెరచి, జనమెల్లను నిద్రాముద్రాభిరామ మై, ముకుళిత నేత్రపద్మస్ఫులతో వక్షస్థితకరకమలములతో, బగద్బంధు నియాగమనమునకై నిశ్చల నియతినదంబుబాసరించుచుండెను. దుర్వ్యాపారులు, దురూహాళులు, దుశ్శీలురునగు దుర్జనసంఘంబులు స్వేచ్ఛమెయి విహరింపుచుండెను. నీలాంజనసన్నిభయు, నీలాంబరధానియునగు తమోడేవి, భీమాకృతినదాల్చి, వివృతాననమై, కరాళదాంష్ట్రాంతంబుల దిగంతంబుల సహితమొక్కపెట్టున గబలించి భీమాట్టహాసమెనరించుచుండెను. ఆగంభీర నిశామధ్యంబున, మధుసూదనుని ప్రాకారంతర్భాగమున, శ్చారున్నగది దూరమున, డమోడేవిప్రళయాట్టహాసంబునకుంబ్రభిధ్వనిగా బ్రళయకాలావిర్భవ కాళికాసదృశమూర్తియొక్క గభీరహాసధ్వని వారి చెవులంబడి, పులకితగాత్రులుగా జేసివైచెను. తోడనే యొకస్త్రీమూర్తి, యిండుక నోరగావైచిన యుద్వారముండెరచుకొని లోన బ్రవేశించి మఱల నొక భీకరాట్టహాసంబాసరించెను. మధుసూదనుడు చకితుడై

శోకముందిగమ్మిగి లేచి నిలువబడియెను. కాని యాదేవీమూర్తి ప్రసన్నాననయై పలుకకయే జేసన్నచే వాని నాసీనుంగమ్మని యాజ్ఞాపించెను, ఆతడు నిశ్చేష్టుడై యాసనంబున గూలబడెను.

అంతనామె యించుక గొంతుకసవరించుకొని” మధుభాబూ! ఇంతరాత్రివేళ నీమహామందిరాంతర్భాగమున మీరిటువురుమాత్రమే మేలుకొని చేసెడిదీర్ఘాలోచనమేమి? నీవేల శోకాకులచిత్తుడనై యున్నావు! సంగతినాకుగూడ నెరింగింతువా?”యని సమఘరంబుగ బోల్పించెను. మధుసూదనుడు దయ్యముబల్లినవానివలెనే యామె జూచుచుండెనుగాని యామె పలుకుల కేమియు బకులాడనాహసింప లేకు. జగత్పితృహుశిష్యులయొక్కాంచి తోలుదొల్ల నాశ్చర్యమాన సూర్యుడనను, గ్రహముగా దెలివిగొని యామెతో నిల్లు భాషింప మొదలిడెను.

“అమ్మా! మమ్మొత్తభూవహులుగా నొనర్చితివి? నీవీచీకట్టి వేళ నిలువెడలి యిట్లీలవచ్చియుంటివి? వచ్చియు, లోనికిరాక నట్లేల వెలుపలనుండియే బిగ్గరగ నప్పుచుంటివి? చూడగా నీవు మాసంభాషణముతయు వినియేయుండువని దోచుచున్నది! ఎట్లయినను నీతో జెప్పనలసిన యంతములేయవి. సరియే, కూర్చునుము. ఇప్పుడు మాక్కడనలసినవి చాలసంగతులు గలవు. మధుసూదనుని తెలివి తక్కువచే సర్వనాశనమైనది. మనకు బకీక్షాసమయముగుడొచ్చినది. ఇదియెట్లుబరిణమించునో దెలియదు. నీవు స్థిరముగ నాసీనవైనచో సర్వమును నివేదింతును.”

అనుచు నటనున్న యొక కుర్రుని ముందునకీడ్చి, ‘యందామె నాసీనంజేసెను. ఆమెయందుపవసించి మధుసూదనునిముఖమునదీ స్పృహదృక్పాత మొనరించుచుండెను. జగత్పితృహుశిష్యుల “అమ్మా! మీరిందే యుండు. నేను గ్రిందకేగిద్వారములన్నియు జక్కగబాధించి వచ్చెదను. లేకున్న నీవలెనే యింకెవ్వరైనను నిందు బ్రవేశింపనచ్చును.

పిమ్మట నెల్లసంగతులను ముచ్చటించుకొనవచ్చు"నని యాతడు వడి వడి సోఘానావరోహణ మొనర్చి క్రింది కేగెను.....

౧౬

ప్రీతి:—మధుసూదనా! నాయాగమనమిట్టి శ్రేణ నీకాశ్చర్యము గొలువవచ్చునుగాని, యందువిశేష మేమియును లేదు. మాజగత్ యీచినమంతయు నింటికిరాకుంటచే, మీయింటనుండునుగదాయసి, నాకింటికడ నేమియుదోచక యిటువచ్చియుంటిని. అతియేగాని విశేష మేమియునులేదు. ఇచ్చట జరిగిన విశేషములేమి? ఇప్పుడు వచ్చిన యనర్థకమేమి? మాజగత్ యెప్పుడూ గోరంతతానినికొండు తిండిని చెప్పతూఉంటాడు. జరిగినసంగతియేమి? నాయనా! చెప్పు. నానద్ద నీకు దాపరిక మొందులకు.

మధు:—అమ్మా! దాచుటకింకేమున్నది. జగత్స్నిహుడు జెప్పినట్లుగానే సర్వనాశనమైపోయినది. ఆపాడుముండనన్న బడబాగ్నిలో తోసింది. అమ్మా! అడిగో. జగత్స్నిహుడువస్తున్నాడు. వానినోటనే నీవా కథ విని మీరిటువులే నన్నేలాగునైనను రక్షించాలి. ఇంక మీరేమి చెయ్యమంటే అదేచేస్తాను.

ఇంతలో జగత్స్నిహుడు క్రింది తలుపులన్నిటిని జాగ్రత్తగా బంధించి, మఱియొకటివచ్చి, తన యాసనమున నాసీనుడయ్యెను.

జగ:—అమ్మా—ఏమిది? అప్పుడేప్రశ్నలమీదప్రశ్నలగుమ్మరించేస్తున్నావు. ఎమిమధూ? ఎంతమట్టుకు చెప్పేవు కథ?

మధు:—నాయనా! ఇంక నేను చెప్పవలసినదేమున్నది? చెప్పుటకు నాకేమియు నోరాడకున్నది. ఇంక సర్వమును మన అమ్మగారి లో నీవేచెప్పి, ముందుసంగతి మీరే ఆలోచించాలిగాని, నాకేమియు దోచకుండా యున్నది. ఇంకనాభారముసర్వమూ మీభుజములపై

బడసెను. తలువార మీయిష్టము.

జగ:—అమ్మా! విన్నావా? ఇప్పుడు. అంతా సర్వనాశనమై పోయింది. పాపము! మధుసూదనుడు దాను తీసికొన్న గోతులో దానే పడిపోయెను. హ్వ. హ్వ.

ఈవచ్చిన యామె మనసు పూర్వపరిచితయగు మాధవి. ఆమె కృష్ణవసనధారిణియై చూపరకతిభయంకరముగ గానవచ్చుచుండెను. మేన సలంకారములంతట లేకున్నచు సామాన్యస్త్రీకుండదగిన నస్తుప్రాయమాత్రము లేకపోలేదు. ఈయర్థరాత్రమున, నీకరాళభీకర నిశాసమయంబున, నీమె యొంటిమై యిరువిడచి, యిల్లుబురసంచార మేల జేయబూనినో దెలియదు. కాని, మార్గమధ్యమున సీకాళికా సదృశముగా నేమి పాంథునికంటబడినను, యామె భీకరాకారమును, గృష్ణవసనధారణంబునుగనుగొని, పురపాలక శక్తియేమోనని గుండెలపియ భీతిల్లని ధైర్యశాలురుండిరని మానవ్వుకము. ఆనుచు పాదపరిభాగమున-నానిశామధ్యమున, నానిశ్శబ్దకాలసాగరము ఘోర్జ్వలనట్లుగ మాధవి యొక్క భీకరాట్టహాసమొనర్చి “జగత్! నీవు జెప్పెడిదేమి? నాకేమియు నర్థమగుటలేదు. తొందరగా సర్వమెరిగింపుము” యనుచు మఱలనొక వికటాట్టహాసమొనర్చెను. అట్టితరినాభయంకర హాసవదన మపరిచితు లేరైన గనుగొన్న దప్పుక వెరగొందక మానకు.

మధుసూదనుడు దలవాల్చి కుక్చిపై జేరిగిలబడియుండెను. పుత్రసమానుడగు జగత్సింహుడుమాత్రమామెకు బరిచితుడుగాన నించుకేరియు జలింపక “అమ్మా! చెప్పవలసినగాధ చాలగలదు. సాధధావవైవిధ్యము. పాపము! మధుసూదనుడు దన తండ్రి గతించుటకు కొలదిదినములక్రిందటనుండియు నొకభోగముదాని చెలిమియొనర్చి యున్నాడని మనమెరింగిన విషయమే గద.”

మాధవి:—అవునవును. ఆసంగతి నేనెఱుంగుదును. ఆమెజీవనాధుని తనయ. చక్కదనాలచుక్క. చమపుల సరస్వతి. వలపుల బరణి. యింకా—యింకా—చాలవర్ణనయున్నదిగాని ముందు నీకథ

వినాలి. అప్రను. దానిని మధుసూదన బాబుగారు కాదు—కాదు అదే, మన బాబుగారిని యుంచుకొన్నదని విన్నాము. అయిన నిపుడేమి మునిగినది?

జగ:—వినుము. తఱువాతనీవికటప్రసంగము సాగించవచ్చును. అయితే, అదే యిప్పుడు—వీనికొంపదీసినది.

మాధవి:—ఆ! ఆ. ఏలాగు? ఏమికిధ? నాకేమి బోధపడకుండ ఉంది.

జగ:—అదే చెప్పుచున్నాను కదూ—వినుము—ఆర్థాత్—అనగా మధుతుండి రఘునాథపండితుడు చనపోయిన తరువాత, మన మిక్కడనుండగనే, మధుయొడు చేతనోగాని యొకరత్న పేటికను దిసి కొనిపోయి జీవనాధుని చేతికిచ్చి, దానిని తనవద్దనే భద్రపరచుచు చంద్రవనియు మఱునాడెల్ల విషయములను దనతో జెప్పెదననియు, జరిగివచ్చినాడు. అయితే—ఇప్పుడీ జీవనాధుడు . . . . .

అనుచుండగనే మాధవి వాని మాటలకడ్డవచ్చి “ఏమి? ఆత డీప్పుడు దానిని లేదనుచున్నాడు. నీవెవరో నీపేటిక యెట్టిదో నేనెరుగ ననుచున్నాడు. ఇంతియేనా నీవు చెప్పనది. సరే—అట్లయిన వెంటనే వానిని పాతాళమున కణచివైచి నీపేటికనుదెచ్చి నీపాదములకడ నిముసములోనుంతును. మధూ! ఇంతమాత్రమునకేనా నీవిచారము.” యనియెను—

జగ:—అది కాదమ్మా. నీధోరణినిది. విను నామాటలుబూర్తిగా. కథంతావినకుండా అప్పుడే యెందులకీ ప్రగల్భము కాస్త నిదానించు మఱి.

మాధవి:—ఆ! ఆ! సరే—సరే—చెప్పు—చెప్పు

జగ:—ఆజీవనాధుడిప్పుడు తనకూతురు మౌళి^{మౌళి}తోను, సర్వ సామానులతోను, రత్న పేటికతోనుగూడ యెక్కడనో యేష్యమై పోయెడు.

మాధవి:—అయ్యో! అయ్యో! ఎంతవని జరిగిపోయింది?

అనుచునామె యథోమార్గమున, చెక్కిటజేయిజేచ్చుకొని కొంత
వరకాలోచింపసాగెను. పిమ్మటనామె “సరే—జగత్! జీవనాధుడు
మంచి మాయయే చేసినాడు. అవునొక్కసారిగి నాలుగైదు లక్షల
రొక్కము చేతబడునపుడెవ్వనికిచేరు? అయినను, ఆమాయ లాడి
మాలతిని పుట్టినప్పటినుండియు నేనెరుగుదును. ఇదంతయు దాని
ప్రతాపమే కాని, పాపము, జీవనాధుడ వట్టి అమాయకుడు. ఆడారి
వాడు. వాడినల్ల యితఃపని యెన్నడూ కానేరదు ఇదంతా దాని
ప్రతాపమే. అయితే, మధూ! ఆరాత్రివేళ, ఆపెట్టె పట్టికెళ్ళి దాని
యెదాన్న యెదుకు కొట్టేస్తా? మేము యిక్కడనేయున్నాముగదా?
నూజో! కొంచెమైనా ఆలోచిస్తే తప్పా? మేము నీకు పైవాళ్ళమా?
నీవుచెడి శేమదామని మాకుసంతోషమా? ఇంతకూఅప్పుడెట్లెను
జరుగనలసివంత పుట్టి మునిగిది నీకు? మేమేమైనా దోహంతచేసా
మాని నీకుతోచిందా? కాదు—కాదు—మీనాన్నగారు పోయేసరికి
నుతికూడాపోయింది. ఒకవేళ మేమే నీకు దోహంతలిస్తే అది
తండీ! అదంతాపట్టికెళ్ళి యెవరికిపెట్టను నాయనా? నారత్నమే
నానెనమైపోయింది ఇంకనీరత్నాలుపట్టికెళ్ళి యెవ్వరికివ్వనుబాబూ?”
అనుచు నామె పాపము వెక్కివెక్కియెడువసాగెను. మధుసూదను
డామె దీనాననమంగాంచి నీరవుతై “అమ్మా! మాధవీ! నీవెందుకలా
యేడుస్తావు? జరిగినదేమోజరిగిపోయింది. ఎన్నిప్రయత్నాలుచేసినా
ఒకవేళ రత్నాలుదొరుకుతాయేమోగాని, మనరత్నం, మిహిర మణి
కళ్ళబడిగదా? నీవు చెప్పినట్లుగనే మాబాబయ్యపోగానే, నామణి
కూడాపోయింది. ఇంక నేమంటే యేలాభం? చెయికాలిన తలువాళ
ఆకుబాబునకేనడం. కాని యింకముందు యేచెయ్యవలసిఉంటుందో
మీరే ఆలోచించాలి. మీరేమి చెయ్యమంటే అది నేనుచేస్తాను.
నీకు జూత ఒకటి ఇవ్వకటికాదుగదా? ఇంక నీయిష్టమూ యనుచు
దీనముగ బల్కెను.

మాధవి:—అయ్యో! నాయనా! ఎంతమాట? తప్పక మా

ప్రియత్నం అంతా చేసి, మామహిమ అంతా చూపిస్తాము. చూడు మా తడాఖా-ఒక్క సంగతి-నీవు మాత్రం మా చెప్పు చేతలలో ఉండాలి.

మధు:—అయ్యో అందుక భయంతర మేమిటమ్మా? ఏలానైనా నన్ను ఒడ్డుకు జేర్చే భారం మీది.

అనుచు నాతడు కడుదీనముగ నామెను బాంధ్యంపుచు నామె పాదములపై బడి యగు జలముల ప్రక్షాళన మొనర్పసా నెను. మాధవి యాతని గరముల నెత్తి “మధూ! నీనంతభయపడవలసిన అపుసరం లేదు. అయితే, జగత్! మీరు వాళ్ళయింటికి వెళ్ళి యేమైనా సంగతి సందర్భాలు కనుక్కున్నారా? ఎక్కడికి వెళ్ళిపోయి ఉంటారంటావు?” యని బ్రశ్నించెను.

జగ:—అహా! నాకీసంగతి తెలిసిన వెంటనే, అయింటికి వెళ్ళి చూచగా, అయింటి ప్రక్కనేయున్న యొకడు పాను యిప్పుడు గ్రామంలో లేరనిన్నీ, గడచినరాత్రి యొక్కడికో వెళ్ళిపోయి నాటిన్నీ, ఎక్కడకు వెళ్ళిఉంటారో తనకు చెలియదనిన్నీ, అయింట వారో పామోను లేమి లేవనిన్నీ చెప్పేడు. అంతలో మేము తిరిగి వచ్చేము. అప్పు వచ్చినప్పుడే నీకీసంగతి చెప్పవలెనని మనయింటికి వచ్చేసరికే నీసంగతి అంతా ఆఖరుదశలోయున్నది. అందుచే చెప్పడానికి వీలు లేకపోయింది. దైవము నిన్ను మరల యీ కార్యం కొరకే బ్రతికించేడను కుంటాను.

మాధవి:—దైవం బ్రతికించడమేమిటి? మనమధూతనకార్యం కొరకుతానే నన్ను బ్రీకించుకున్నాడు. సరే, మధూ! మా మామ మన నాటకం ప్రారంభిద్దాం. అప్పుడచూడు నాతడు మా కొద్ది గోజులలో నీరత్న పేటికను మాలతితో సహా తీసుకువచ్చి నీకాళ్ళ దగ్గర వేట్టికపోతే నన్నీ పేరున పిలవకు. సరేదా! జగత్! నీతో చాలాసంగతులు మాట్లాడాలి. ఇంకరా. మనం పోదాం. మధూ! నీవుమాత్రం భయపడకు. నీవుమాత్రం చీకటితోనే స్త్రీమరు సద్ధంగా ఉండాలి. నీవున్ను జగత్ న్ను కలసి ఉదయాన్నే కలతాకు ప్రయా

ణం అయిపోవాలి. ఇంతే నీతో చెప్పవలసివది. జాగ్రత-జగత్ రా-
చాలారాజీ అయింది. ఇంకామనం చాలాయేర్పాలులు చెయ్యాలి.

అంత వారిజువును బయలుపెడలి, మార్గమున ననేక రహ-
స్యాలోచన జేయుచు నిలుసేరిరి. అపుడపుడు జగత్స్నిహుడు మాత్రా
మామెతో "అమ్మా! ఏమిటి? యీ వాళడోన్ పూర్తిగా పడినట్లున్నదే?
చాలా చాలా" "ప్రభు." యని బలుకుచుండెడివాడు.

ద్వీ తీ య ఖ ం డ ము.

స ం పూ ర్ణ ము.

రత్నపేటిక

తృ తీ య ఖ ం డ ము.

ప్ర తి ద్వ ం ది.

అరుణుడు ఉద్ధరించిన జేరుట కింకెంతయో దవ్వలేదు. విహగసంచ
ముంబు గూండ్ల జేరుచు, బవలెల్ల నాహారార్థమెడబాసిన, తమ ప్రియు
లతో నిరీక్షింపుచు, వానింజేరిబిల్చుచుండెనో యన దమసహజ
మధురకంఠంబుల బైకెత్తి పలువిధంబుల గూయుచు, జనులకాహ్లాద
ముగూర్చుచుండెను. అచ్చటచ్చట నంబరమున నొకటిరెండుతారలు
బొడవనాడుచు గెను. గోవత్సము లంబా యని యరచుచు, నెమరు
వేయుచు నింటికిజను దల్లుల ననుకరించుచున్నవి. సంతతోత్సాహం
బగు గోపకులు, జెమటనూడ్చి జీవనముసేయు గృహీతలులును,
మొగ్గుగ బాడుకొనుచు, మెటనరుదెంచు మందగమనలతో ముచ్చట
లాడుకొనుచు నిండ్లదరిజేరుచుండిరి. ఆహా! దినమునందెల్లను బ్రాత
స్నానంసమయములు బ్రతిజీవికినిసంతతానందదాయకములుగదా!

మనకథాకాలమున గలకత్తానగరంబునంగల “పీపిల్చుపార్కు”
యిప్పుడున్నంత నయనానందదాయకముగ నప్పుడు లేకున్నను, మొత్త
ముపైని జూపరకది యనన్యసామాన్య సౌందర్యాలవాలమై యొప్పుచు
నే యుండెను. పరమేశ్వర సృష్టింగల వివిధ విచిత్ర జంతుసమూహం
బులు, ననేక సుందరవస్తువిచయంబును, వింతవింత వృక్షజాతులును
నందు సేకరింపబడియుండ నది యెవ్వని మనమురంజించు జేయనేరదు?

పలురకముల పూదోటలు, నడుమవిశాలమగు బాటలు, నందందు బ్రేక్షకులూసీనులగుటకు చిత్రశిలాసనములు, నచ్చనచ్చట నవవికసిత పద్మరాజాబులలో గనులపండువొనర్చు పద్మాకరంబులు గలిగి నంద సంబువలె నావనమెంతయు మనోహరమై యెప్పుటఁజేసి కలకత్తా నగరంబునంగల ప్రజలూబాలగోపాలమును నిత్యమునునందు విహరింప గోరెదరు. సంతతపల్లవిత, కుసుమిత, ఫలభరిత సృష్టరాజములనుండి సుగంధబాధురంబగు మందమలయానిలంబరుదెంచి, యచటి జనుల తాపముబాపుచు, మనోల్లాసంబుగలిగించుచుండును. దానంజేసి పత్తి మానవుడును దీరికగలయట్టి సాయంసమయమున దప్పకనందు జేరుట వితకాదు. పవలెల్లదమతమ వ్యాపారంబులంబడలి, చల్లగాలికైచను దెతురు. కొందరచటి వింతలరయుటకైవత్తురు. స్త్రీలు జంకబిడ్డల నిడికొని మృగాలోకన కౌతూహలంబున జనుదెతురు. కొందరల్లు నచ్చు బ్రేక్షకులజూడగోరి యరుదెతురు. ప్రతిదినమును నన్యదేశములనుండి కలకత్తానగరపుసొంపు విలోకింపవచ్చిన భనులు వేనకు వేలటజేరి, యచటివింతలన్నిటిని నబ్బరంబుగ చూచుచు, మఱి తమ యూరేగునపుడచట గలకత్తాయెన్న డెరుంగని తమనాటివారలకి చిత్రములన్నియు జిత్రీకథలగా నెరిగించుటకై ప్రతిచిన్నసంగతినిగూడ బరిశీలనదృష్టిని విలోకించి మననము జేయుచుందురు. ఇది మానవుని సహజగుణము.

ఒకవంక జీకట్లు గొమ్ముచున్నవి. బహుళననమి యగుటంజేసి యిటులుదట్టముగ గ్రమ్ముకొనిచున్నవి. ఆవనమందందు దీపములుంచబడియున్నను, మొత్తముపైని జీకటి గాఢముగనే యున్నది. విహారజనసంఘమంతయు బలుచబడిపోవుచున్నది. గృహమున నాజ్ఞ బెట్టవారు లేనివిద్యార్థులును. సంసారబంధంబుల నింకనుజిక్కువడిన బ్రహ్మచారులును, నాటిరేయి దా మొనరింపవలసిన ఘనకార్యక్రమ మెన్నుకొననిలచిన దుర్జనసంఘంబునుదక్క నెల్లరు నావనమునువిడచి జనిరి. క్రిమముగ రాత్రిపదిగంటలుకావచ్చుచున్నది. ఇంకనావనమున

నెవ్వరునుండగూడదు. అట్లున్నవారిని వనపాలకులుబట్టి దండింతురు. ఇయ్యది యచటి కఠినమగు నాజ్ఞ. దానంజేసి వనమంతయు గ్రామముగ నిర్జనమయ్యెను.

మృగశాలకు బళ్ళిమమున దట్టమగు రసాలవనమొకటిగలదు. అందలి వృక్షములెల్లను బెద్దమాకులగుటచేతను, దగ్గరదగ్గరగ నాట బడి యుండుటచేతను, ప్రేక్షకులకందు జూడదగిన వింతలేమియును లేకుండుటజేతను, యయ్యది సామాన్యముగ జనసంచారములేక, దట్టముగ నల్లికొని చిన్నయడవినలెనుండును. అచ్చటదీపములుంచుట కావశ్యకతగూడలేదు. నేడంతరాత్రికడ నావనమధ్యమున, గుబురుగ బెరిగిన యొకమావి మోకక్కింద నెవ్వరో యిటువురు సంచరించు బదములసవ్వడివినవచ్చుచున్నది. వారు స్త్రీలో, బురుషులో మనము జెప్పజాలముగాని, యాచీకటిలో నాతమోనిలయంబున, నాజన సంచారశూన్యంబగు వనమధ్యంబున వారికేమిపని? వారు వనపాలకులా? అట్లయిన వారిందేలనుందురు? వారు నివసించుటకు వనద్వారముననే చక్కనియిండ్లు వారికింగలవే అయినచో వారు దొంగలో, లేక నరహంతకులో— యెవ్వరైనను రహస్యాలోచనా పరులును, నిగూఢవర్తనులుగావలయు, గాక ఇంకెవ్వరికిందు బనియుండును? ఎట్లయినను వారిచర్యల మనముగనిపెట్టి, వారిసంభాషణమాలించిన గాని మనమెద్దియు నిర్ధారణజేయజాలము, కాన పాఠకా! శ్రమయనక నాతోడనేరమ్ము. మనకు జొరరాని చోట్లులేవు కదా.

ఇటువురును నల్లని దుస్తులనే దాల్చియున్నారు. అందొకనికి దలపాగయుగూడ గలదు వానియాకారమును, వానినిడుద గడ్డమును జూడ నాతడొక మహమ్మదీయ హంతకునివలె గానవచ్చుచున్నాడు. వారేమోబల్కుచున్నారు. వినుము.

ఒకడు:—భాయీ! ఇచ్చటమనము కూర్చునిమాట్లాడుకొనవచ్చును. ఏదీ? యీమూడుదినముల కథను జెప్పము. వింతలేమైననున్నవా? వారి ప్రయత్నములెట్లున్నవి?

రెండవ:—అబ్బో! పదికావొచ్చిందే. దర్వాజా బనాయించేస్తారు. కావలివాళ్లు చూస్తే మనప్రాణంమీదికి రాదుగదా?

మొదటి:—ఓహో! కూర్చోవోయ్. పదికాదు—కదిహేను కొడితే మనకేమిటి? నేనగతా బందోబస్తుచేశాను. అంతతెలివి లేదనుకున్నా వాయేమి? ఏదీ కథ మొదలుపెట్టె.

రెండవ:—సరే—కూర్చో—చెప్తాను.

అనిపారిలువురు నాయంధకారమున నామావిక్రిందనాసీనురిలై.

రెండవ:—స్వామీ! మీయాజ్ఞప్రకారమీమూడు దినములు నూ రాత్రింబవళ్ళు విడువక వారినే యనుసరించుచుంటిని. సాపము శరశ్చంద్రబాబుగారు యింతవఱకూ యేమీ కూపీదీయలేక, బోనులోని పులివలె కొట్టుకుపోతున్నాడు కాని వానికేమీ అంతుతెలియకున్నట్లున్నది. చూడగా వాడు మిక్కిలి ఆసాధ్యునివలె గనబడుచున్నాడు, రాత్రివేళల బిక్షకరూపమున నూరంతయు ద్రిమ్మరి,తిడివానియింటి యరుగుపైనననే పండుకొనుచు, నాయింటికి వచ్చుచు బోవువారి నెల్లరను పరిశీలనా దృష్టితోడనే జూచుచుంటిని. మొన్నటి దినమున మదన్ శింగుమాత్రమాతని యింటికరుదెంచి, లోనకరశృంగునితో నేమో కొంతవడి మాట్లాడినపిదప నిరువురును గలసి బజారున కొంతవడి దిరిగి, మఱల నెవరితెన్నునవారుబోయిరి. చూడగా వారియూలోచనలన్నియు నీకేసువిషయయైతప్ప నన్యములుగావు. మనము మాత్రము మిక్కిలి జాగరూకతో మెలంగవలయును, నాపని నేను యధావిధిగ నెరవేర్చుచు నెప్పటిసంగతినప్పుడే మీకు నివేదించు చుందును. అన్నట్లుడుగ మరచినాను. అమ్మగారు వచ్చినారా?

మొదటి:—ఆ! మొన్నరాత్రికే యామె వచ్చినది. సంగతులన్నియు నామె కెరింగింప నత్యాశ్చర్యమున నన్నుజూచినది. నీసంగతిని, నీసహాయమును పూర్తిగా నామెకు జెప్పియున్నాను. నిన్ను మఱల గలిసికొనుటచే నామె సంతోషమున కంతము లేకున్నది.

రెండవ:—స్వామీ! ఆమెకు నాపై చాలదయ. నీవింకను

యెరుంగవుగాని మనయూరమే మిటువురమును గలసి చేసిన మహా ద్భుతము లిప్పటికిని నాకెతో యాశ్చర్యకరములుగా గాన వచ్చుచున్నవి. కారణాంతములచే మేమెడబాసిపోతిమి. నాబుద్ధియే దానికి గారణము. అదియొక దుఃఖగాధ. తలచిన నిపుడేప్పునచ్చును. కాని, అబ్బా! నాటిమొదలు నేటివరకును మాబుద్ధిని వినియోగింప నదనే దొరకకపోయెను. ఇప్పుడు నీవుగూడ మాకు దోడ్ నీతలినిమరపింప గల వాడవెతివి. ఇంకమననాటకము పూర్తిగారకి కట్టుటకే ముఖ్యంతరమును లేదు. మాకానవతియెట్లున్నది? దాని నింద్రాదులైనను గిను గొనజాలరు. అట్లనిమాత్రమే మరియుండకుడు. మధూ యెట్లున్నాడు? ఇంక మనకు దాసుడేగద? కాని వానిపొగరు కొంతయణగింది.

మొదటి:—ఖాన్! కొంతయననేల? వానికావరము పూర్తిగ నడగిపోయినది. వాడిపుడు మనకు దాసానుదాసుడు. కాని మనబుద్ధిని జూచుటకై వాడు మిక్కిలి తొందరపడుచున్నాడు. మాయమ్మ మాత్రమందుల కియ్యకొనక, యిపుడామెను జూడవలనుగాదనియు, జూచిన ముత్తు వాటిల్లుననియు, జెప్పుచు నాతని బెడరించుచుంటచే వాడని పోవుచున్నాడు.

ఖాన్:—అదియును నిశ్చయమే. వాడామెనుజూచిన వాణిటువురును బూర్వస్నేహితులగుటంజేసి, యిపుడు గలసిన, వాని వల్లనే తనకెట్టిదుస్తి తి సంభవించినదని, యెట్లయినను వానిని లోబరచుకొని మనకెంతో నష్టముగలిగింపకమానరు. కాన వారివిషయమైమాత్రము మెలకువగా ప్రవర్తింపుము. అమ్మగారికి సర్వమును దెలియును. మన మేమియు జెప్పనక్కర లేదు.

మొదటి:—అది నిశ్చయమే. ఆమె యీవిషయమున చాల తెలివిగనే బ్రవర్తించుచున్నది.

ఇంతలో చేరువనేయున్న దత్తుగారిమేడలో పదునొకండు గంటలు కొట్టినధ్వని వినవచ్చినది. తోడనే యొకవ్యక్తి నల్లనియంగీనొక దానిని దొడిగికొని, చేతనొక పెద్దకర్రబూని, యీయిరువురు నిలచి

యున్న రంగమున కరుదెంచుచు, మాటిమాటికి దన చేతికర్ర గ్రీడ గొట్టుచు, రానిదగ్గు నభినయించుచుండెను. వీరిఱువురును వానింగాంచి రో లేదోగాని, చలింపక నిశ్చలైయుండిరి. ధ్వనియొనర్చుచు వచ్చు వానింజూడకుండుటయు నసంభవము, గాని వారి ధైర్యమేమో? ఈతడుగూడ వారిలో జేరినవాడా? లేక వనపాలకుడా? వాడింతలో వారిఱువురును సమీపించెను. కాని వారు చిలింపకట్ల నిలచియుండిరి. అంత నాగంతకుడు “స్వామీ! పదకొండయి పోయినది. నేను దోట విడిచి యింటికేగుచున్నాను. రెండవవంతుదారు డనుచును, ఇంక మీరు బోయెదరా?”యని సవినయనుగ బలికెను. మొదటివాడు “సరియే”యని వానిచేత నేమోయిడి, చెవిలో నేమో జెప్పి, నెమ్మదిగ దనహితునిగలసి, యాగాధాంధకారమున దృష్టిపదమును దాటి పోయెను.

వీరెవ్వరైయుందురు? ఆమూనడవ్యక్తి పలుకులంజూడ నాతడు వనపాలకుడని దోచుచున్నది. ఆయిందరిలో నొకని “ఖాను”యనియును రెండవ వానిని “స్వామీ”యనియును సందోధించుకొనుచున్నారు. ఈఖానెవ్వడీస్వామి యెవ్వడు? వీరిరహస్యాలోచనము తేమి? ఏమి యును దోధపడకున్నది.

౨

నారాయణచందున కింకను వ్యాధికుదుర లేదు. సుప్రసిద్ధవైద్య శిఖామణుల నెల్లను గోపాల్ చందురావించి, తనయుని వ్యాధి మాన్ప బ్రయత్నించుచు నేయుండెను. కాని ఫలితము మాత్రము సున్నయగు చుండెను. పాపము! అబలయగు దుర్గాభాయి నిరంతరమును కంటికి మంటికి నేకధారగా నేడ్చుచు, బ్రాణేశ్వరున కట్టిలోపమును రానీక సంరక్షణజేయుచునే యుండెను. దినదినమును నమృతతృప్త్యములగు

నాషధములాతని యదరమాన జీర్ణించిపోవుచు నేయుండెను. ఇప్పటి కయ్యాషధరాజములనన్నిటినొకతాతిగంబమునకు బోసినను నయ్యది చిగురించియే యుండెడిదిగాని నిర్భాగ్యుడగుచందునకవి యగుమాత్ర మైనను గుణమొసంగజాలకుండెను. దైవవిధి దప్పింప నెవ్వరి తరము? లోకమున రాజాధిరాజులు పైతము మందులులేకనే మృతినొందు చున్నారా?

ఇంతవఱకును నారాయణచంద్రెట్టి వ్యాధిచేబీడితుడగుచున్నా డో నేవైద్యుడును నిరూపింపజాలకుండెను. అతనికి యాహారమిసు మంతయును దగ్గుటలేదు. వైద్యుడుజెప్పు పథ్యపానములనైన నాతడు త్రొక్కింపక సర్వవస్తువులను దినుచునేయుండెను. అప్పుడప్పుడు తండ్రి తోను, భార్యతోను, మనసారమాటలాడుచు, గట్టసుఖము లెరిగి చుచునే యుండెను. కాని యొక్కొకవేళ మాత్ర మంతటాంగ శయ్యపైగూర్చుని, యర్ధరాహిత్యములును, సంబంధములేనివియునగు వృధాలాపములాడుచుండును. శరీరము రక్తవిహీనమై, కాంతి విర హితమై, శుష్కించి పాలలోని బల్లవలెనే దెల్లవడిపోయెను. ఇదియే యాతని రోగము. ఇది యెట్లంకురించినదో, దీనికి బ్రతికీయయేమో మాత్ర మివ్వరెరింగింపకుండిరి. ఇదియే యాతని దౌర్భాగ్యము.

నేడుదయముననే నారాయణచంద్ యధావిధిగ, మేడవై ఏధి కెదురుగనున్న గవాక్షముజేత బడక కుర్చీలో జేరబడియుండెను. సుగంధబంధురంబులగు బ్రాతఃకాలపవనాంకురము లల్లనల్లన జను దెంచుచు, నాతనికి మనోల్లాసము గలిగించుచుండెను. దుర్గాభాయి ప్రక్కనున్న బల్లపై నాసీనయ్యి, గూటియందలిమందు సీసా లోని మందు నొకకాచపాత్రలోబోసి, ముఖమున జరునవ్వొలయ క్రేగంటి ప్రసారముల నాధునవలోకింపుచు, నొక చేత నాషధపాత్రబూని, రెండవహస్తముల నాతని చుబుకము బుడుకుచు, జంటిబిడ్డనుబుజ్జగించు విధాన నాతనిమందు బుచ్చుకొనుడనుచు దీనముగ బ్రార్థింపు చుండెను.

“అయ్యో! వెళ్ళిదానా! నాకేమిరోగమున్నదని విత్తము నన్నీ
దిక్కు మూలిన మందల ద్రాపుమని నిర్భయించుచున్నావు? అబ్బో!
యెన్నిదినాని యీ సంతటనునుభవితును? నాకేమిరోగము లేకున్నను
నీ గూఢధనుల జూచునది కెక్కడ పోసిరోగము లొక్కుమ్మడి నన్ను
బట్టిముట్టుచున్నవి. నాకేరమతిసౌఖ్యకిరముగానున్నది, నేటినుండియు
నీ పాపసీళ్ళచుమాత్రము నానోటబోయకుము. నీన్ను బ్రతిమాలు
చున్నవాడ” ననుచు నారాయణచంద్ర ముఖము జిల్లించుకొనుచు
వ్యగ్రభావమున నుండెను.

దుర్గ:—అయ్యో! మీరేయిరితి నిరాకరిస్తే నేనేమి చేయ
దును? ఎక్కడ కన్నులు మూసికొని మందు నోటబోసికొనవలెగానీ
లేకున్న నాకోగ్యమెట్లుగలుగును చెప్పండి? ఏరోగము లేదంటారు.
ఏది లేకపోతే చూపండి మీశరీర మేకితిగ పాలిపోయిందో. మీరె
ని కుక్కించిపోయేరో నేచెప్పవలెమగుల కాయదములో మీ
చూర్ణాకసారి చూచుకొండి. ఎంతభయంకారంకొడుతూయున్నారో?

నారా:—ఛీ! ఛీ! ఛీ! దేవుడా! మందూవలదు మాకూవల
దంటే, నన్నెందుకిలాచంపుతారు. ఈమందుమా నెస్తేనే నేను బాగు
పడతాను ముమ్మాటికీ బాగుపడతాను. నామాటవిను. ఈరోజునుం
డి యీ పాడునీళ్ళు నేనుత్రాగను. ఈవైద్యులకేమి పోయింది? వాళ్ళకు
డబ్బు వస్తూంటేయేంతిచ్చా? మనం డబ్బు పాడేస్తూన్నాళ్ళు మనకే
రోగాలు వదలనే వదలవు. ఈవైద్యులంతికన్నా మనకొంప విడువరు
కాబట్టి నేను త్రాగను. త్రాగను.

అనుచు భార్యచేతనున్న మందుగ్లాసు నొక్క విసురున నూప
బడితే కూవల బారవైచెను. గ్లాసు ముక్కిముక్కిలై యందలిమందు
నిండుభాగిపోయినదని పేతుగ బెప్పునక్కరలేదు. దుర్గ నిర్విణ్ణుడై
కున్నది.

ఇంతలో “ఏమాధ్వని?” యనుచు పలుచని యాకుజెప్పులు
కుక్కుమని చిన్న ధ్వని చేను మేడమెట్లుకెక్కి గోపాల్ చందు

వచ్చుచుండెను. అతనివెంట దెల్లనిదుస్తులదాల్చి, చేత దంతపుబిడిగల కట్టబూని యింకొక పెద్దమనుష్యుడుగూడ వచ్చుచుండెను. వారెవరో గొత్త వైద్యశిఖామణులని దుగ్గాభాయి పక్కగడినాసికాబోయి, తన భర్తగూర్చి యేమి చెప్పనోయని యాతురతో దలుపుచాటున నుండి చూచు చుండెను,

“అబ్బాయీ! నీశరీరంలో యీరోజున నేలాగుననున్నది? ముందు పుచ్చుకొన్నావా?” యని గోపాల్ చంద్ తనయని బ్రష్నించి, తానొక కుర్చీలో జేరబడి, పక్కనున్న నింకొకయీసన మణిధకీజూప వాతడందుపవసించెను. “అబ్బాయీ! యేలాగున్నదన మార్గం?” యని గోపాలచంద్ తనయనింకొకసారి పోచ్చరించెను.

నారా:—ఏలాగున నున్నదని చెప్పను? నాకేరోగమును లేదని యీవరకే జెప్పియుంటిని. అట్టియెడ నిష్కారణముగా నీపాడు ముందు లన్నియుదెచ్చినానోటబోయుచు వైద్యుండననిపేరుబెట్టుకొనిన ప్రతివానికిని సొమ్ము దిగ్గిమ్మరించుచున్నారు. ఎదులకీ యనవసర వ్యయము? నాకేపుడే రోగమునులేదు. నాశరీరము చాల శేలికగా నున్నది.... బాబా! ఈమహానుభావులెవరు? అడుగమరచినాను.

గోపాల్:—అబ్బాయీ! వీరీయూరనొక ధనికులట, ఏమో నీతో కొంత మార్గంజేసిన పనియూడుటచే వచ్చియున్నారట. కొంతవడి వారితో మార్గంజేసగలవా? నీకుగూడా కొంతయుబుస పోగలదు..... అని యీగంతకుని దెస దిరిగి “బాబూ! మీదే నా యేకపుత్రుడు నారాయణచంద్. నీనికి రమారమీ గత నెలగినముల నుండియు శరీరమస్వస్థతగానున్నది. ఈయూరగల వైద్యశేఖరులెందరెందరో పరీక్షించి మందుల నిచ్చుచున్నారుగాని యింత వఱకును వాని వ్యాధియేమో కనిపెట్టి ఔషధుగలవారొక్కరునులేదు. ధనవిషయమున లోపమేమియును జేయక వ్యయమొనర్చుచునేయున్నారు. ఇంతకును మాయదృష్టదినములు గలసిరాకున్నవి. ఇంక నీతని భార్య శ్రీమతిదుగ్గాంబ నిరంతరరోగపీడిత. ఆమెకు బుట్టినపాటనుండియు

నేటివరకును గూడ నేదోయొక రోగమంకురించుచునే యుండెను. ఎల్లప్పుడు నామె యేదోనొక మందు దినుచునే యుండును. పత్యపాన మాలలోనే యామె యాయువు వ్యయమై పోవుచున్నది, బాబూ! మాగృహపరిస్థితులీతినీయున్నవి పరమేశ్వరునికృప మాపై నెపుడు వచ్చునో దెలియదు." అనుచు నాముద్రాసలి తన గృహవిషయముల జలువల బలవలను బెట్టెను, నేమో వర్ణించుచునే యుండెను. గాని, యాగంతకునకీకాసాగమెంతమాత్రము నిష్క్రములేకున్నట్లాతిని ముఖమున ముడుతలే సూచించుచున్నవి. అట్లని యాతడు వినుచుజెడక తలనాడించుచునే యుండెను. అంత గోపాల్ చంద్ బాబూ! నేనిక నంగడికి బోవలయును. ఇప్పుటికే చాలాప్రాక్తికైనది. నాకొక యశకులు వేచియుండురు. మీకు గావలసిన యంశముల స్వేచ్ఛ మీరీతనితో మాట్లాడవచ్చును. అబ్బాయి! నీప్రమాత్రము మందిం తతో విడచిపెట్టకు. నేడేవైద్యునడగి నీశరీరస్థితి బాగుగ పరీక్షించి యాతడెల్లుచెప్పిన నట్లే చేయవచ్చును. తొందరేమియును లేదు. బాబూ! ఇంక నాకు శలవు దయచేతురా?" యని యాతడు మేడ దిగిక్రిందికింబోయెను. ఆగంతకుడుమిక్కిలిసంతసించినవానివలె నొక్క వేడినిట్టూర్చువిడచి, కొంచెముసద్దకొని కూర్చొండెను.

ఆగంతకుడు:—అయ్యా! తమ పేరేనా నారాయణచంద్ గారు? తమకుగలవ్యాధి యేమి? ఇప్పుడు తమ శరీరములో నెట్లున్నది?

నారా:—చిత్తము. అయ్యా! నేనే నారాయణచంద్రును" ఈవృద్ధుడే నాజనకుడు. ఈమధ్యను నాశరీరము కొంచెము దుర్బల మైపోయినది. ఎందుచేతనోచెప్పజాలను. కాని యిపుడించుక స్వస్తత గనే యున్నది. బాబూ! తమ పేరేమి? ఏపనిమీద తమిందు దయ

చేసి యున్నాను. అడుగ వచ్చునా?

అగ్గ— చిత్తము. అంతయు జెప్పటకే వచ్చియున్నాను. మిమ్మిప్పుడొక నిగూఢతరమగుహత్యావిషయమున కొన్ని ప్రశ్నలడుగ వచ్చినాను. దయచేసి నాప్రశ్నలకెల్లను సమస్తము లీయగలరా?

నారాయణచంద్ నిర్విణ్ణుడైపోయెను. ఆతనికి ప్రహరణమునకు తయ్యము దిరిగిపోవుచున్నట్లుండును. వెళ్లివానినలె నాతడు రెండుచేతులను బైకెత్తి నిమ్మళముగా చలనై నిడికొనియెను. అతని తల గిరిగిరి దిరిగి పోవుచుండ బక్కసారి వేయి యావిరి యంత్రములపు థాతని చెవులపై ధ్వని యొసర్చుచున్నట్లుండును ముఖమొక్క సముఖో గాఢ విహింసమైపోయెను. చూచుచుండగ నే యావిరి నంత్రముల సుజలపూరితములై దృష్టిక వరోధముగ లిగించెను. “అయ్యా! మీరు పోలీసువారా” యని మాత్రమాంతరించి కుస్తీవెనుకకు కీక గిరి పడిపోయెను.

ఆగుతకుడిచిచిత్ర పరిదర్శనముగాంచుచునే యుండెను. ఆలోచింపగ నీపరివర్తనమున కంతయు కారణమాలి డెరిగినవానిగతి గిన్నట్టుచుండును. “అయ్యా! చందుగారూ! మీరింతగా భీతిల్లనవసరమిను మంతయును లేదు. ఏవిధమున నైనను మీకు ఈనిజేయతలంపున నేర్చిదు రాలేదు. మీరు నిశ్చీతిగ మెలంగవచ్చును. విధిలేక యొకానొక కారణంబున మిమ్ము గొన్ని ప్రశ్నలడిగి నాసందేహ నివృత్తి జేసికొన చలచి వచ్చినాడను. అంతమాత్రమున మీరునన్ను సందేహింప నవసరములేదు. ఈహత్యకాండ మీకు సంబంధించి యుండదని నేనే సంపూర్ణముగ నెరుంగుదును. కాని యందు మీరు కొంతవిషయము నెరింగిన వారలగుట మీనడకు రావలసినచ్చినది గాని వేఱుకాదు. ఇంకదయచేసి మీరు నాప్రశ్నలకు నిశ్చీతిగ నుత్తరము లొసంగ వచ్చును.” యనుచు నాతడు చంద్ కైగోళ్లు గరచసాగెను.

నారాయణచంద్ ఆప్రతిభుడైనను కొంతవడికి ధైర్యముగొని, యాగుతకుని ముఖమున దృష్టిసారిచి తదేకధ్యానమున జూడ

సాగెను. ఇంకను నాతడు దన్ననుమానించుచున్నాడని యానూలేనుడు గ్రహించి “అయ్యా! మీకు భయమువలదని తోలుదొల్తనే జెప్పి యుంటిని. మీరింకను నట్లెల సందేహించెద?”రని యాతని బుజ్జ గించెను.

నారాయణచండించుక మేల్కని, కన్నులగారు నీటిబిందువుల జేలాంచలమున దుడిచికొని తనస్తితికెంతయుదానే లజ్జించెను. ఆతని కెద్దియో బూర్వచరిత్రస్మృతి పథమున బడియుండబోలు. ఏదియో యననేల? ఆగంతకుడు తాను హత్యావిషయమున బ్రశ్నింతుననగానే దనకు బరిచితయుగు మాలతి హత్యయని యాతడప్పుడే దెలిసి కొని యెను. తోడనే యాతని హృదయాంతరాళమున మెరపు మెరపు నట్లయ్యెను. దాననాతడు సంపూర్ణముగ జలించిపోయెను. వచ్చిన యాతడే యభియోగమున దన్ను బరీక్షింపనేతెంచిన రక్షకోద్యోగి యని నూతడు గ్రహించుకొనియెను. ఆతనికి దనచరిత్రయంతయు దెలిసియుండుననియు, నింక నాతడెట్లయినను దన్ను విడువదనియు, వలయు నెడనాతడు దనేమోదమునిగ బరిగణించుననియు మున్నగు నాలోచనలతో నాతడు మును దృటిలోనిండిపోయెను. సత్యాసత్య ములు గ్రహించుటకు బోలిసువారు మాత్రము దేవతలా? అభియో గము సంపూర్తిగావించుటకై నొకవేళ దన్ను హంతకునిగ నిరూపింప జూచిన నట్లేజేయగలశక్తి వారికడగలదు. ఈకడపటి యాలోచన మాతనికిందోచినతోడనే యాతనిదలపై బిడుగుబడినట్లయ్యెను. “హా! పరమేశ్వరా!” యను నాతడు ముఱల వెనుకకు జేరగిలబడిపోయెను.

ఆగ:—చండుగారూ! ధైర్యమువలంబింపుడు. ఇంకను నేజూడ వలసినపనుల నేకములుగలవు. ఇట్లు తమరాలసించిన లాభమేమి? ముఖ్యములనిదోచిన విషయములొకటిరెండుమాత్రమే బ్రశ్నింతును. దయయుంచి తమరెరింగినదే జెప్పుచున్ను.

నారాయణచండ్ తుట్టతుదకెట్లయినను నింకజెప్పుక దప్పుదని యెంచి “అయ్యా! శలవీయుడు నేడు నాశరీరస్థితియంతగా బాగులేదు”

యనియెను.

ఆగ:—సశే—వినుడు—కొన్నిదినములకుబూర్వము కాశీఘాట్ లోని జీవనాధుడను భోగమువాని తనయ మాలతియను నామె వధింప బడెను. ఆసంగతి తమరేమైనను వినియుంటిరా?

నారాయణచంద్ వెట్టివానివలెనే కుర్చీనుండి లేచి నిలచి, కరయుగమున దల దడవకొనుచు, మఱలనాసీనుడై “అ!మాలతియా హత్యయా—లేదు లేదు, నేనెరుంగను” యనియెను.

ఆగ:—అయ్యా! మీరు హత్యజేయుట నెరుగరా లేదా యని కాదు. నాపశ్చిన్న-హత్య జరిగినదని వినియుంటిరా?

నారా:—అ—అ—విన్నపజ్ఞాపకము. నాకీరోగ ముకురింపక పూర్వ మొకనాడీవార్త కర్ణాకర్ణిగా వినియుంటిని. అవును. ఇప్పుడంత మాత్రమున నాపలన మీకేమి కావలయును.

ఆగ:—చంద్ గూరూ! మీరుగూడ నావార్త నలుపురివలెనే కర్ణాకర్ణిగ వినియున్నవారే యైనచో నాకూడకు నేరావలసిన యగత్యమే యుండక పోవును. మిమ్ముగూడ నలుపురివలెనేజూచియుండును అపుడు మీనామమైనను దెలిసికొన నాకగత్యమే లేకుండెడిది. అట్లుగాక తమకీవిషయము నలుపురికన్న నించుక దెలియునను నమ్మికతో నీగతి మీవద్దకు రావలసి వచ్చిపది.

నారా:—అయ్యా! నాకెక్కువ యేమిదెలియును? మాలతి వధింపబడినదను వార్తదక్క యితరమేమియు నెరుంగనే.

ఆగ:—అయ్యా! మీరు వృధాకాశాశాసన మొనరించుచున్నారు. మీరెరింగినదేమో నాకీవరకేదెలుయునుగాని యందలి సత్యాసత్యములు గ్రహించుటకై మీనోటసరమునువినదలచి వచ్చి యున్నాను. దయయుంచి నామార్గము సుగమము గావింపుడు.

నారా:—అట్లయిన మీరెరింగిన యీనావిషయమసత్యమని దెలిపిన నన్ను విశ్వసించురా? ఏల నన్ను జిక్కుల ద్రోయజూచెదరు బాబూ! మీసంగతిజూడగ మీరారి తేరినపత్నేద్రారులన్న నాయూహ

నిశ్చయమైనట్లు చోచుచున్నది.

ఆన:—ఏల గాగూడదు? విధిలేకమీజనకునికడ నేనీయూర నొకధనికుడనని మాత్రమే జెప్పియుంటినిగాని పోలీసుకర్మచారియగు రామాలాల్ శర్మచుండను నేనేయనిన మీరువిశ్వసించురా?

నారాయణచందు మేనొక్క నిమేసమీపలుకాలించిన తోడనే మహా వాయుసంచాలనంబునందూగు కుసుమలతికవలెనే యల్లల నాడిపోయెను. ఆతని మే కెల్లను జలుచెన్నుటలగ్రమ్మెను. ఉష్ణతగు బగు నొక్క చిట్టార్పు నాతడు విడిచి “అయ్యా! క్షమింపుడు. తమ దర్శనభాగ్యమెన్నడును నాకు లభించియుండలేదు. గాన బుమ్ము నేనెన్నడెరుంగను. కాని యీహత్యావిషయమున మాత్రము నేనేమి యు నెరుంగననుటకెంతయు జింతిల్లుచున్నాను.”యని బ్రతుక్తుర మొసంగెను.

శర:—మీరేమియు జెప్పదలచుకొనలేదా? అట్లయిన చుడు గారూ! మీరెరింగినదేమో నేనే జెప్పెద వినుడు. ఈ చని పోయిన మాలతి భోగముకాంత యగుట దానిని తమరు గొన్నిదినములనుండి యు మీయుపపత్నిగా నుంచుకొనియున్నారు. నిశ్చయమేనా?

నారాయణచందీ పల్కులాలించి నిశ్చేష్టుడై మ్రొన్నడియుం డెను. ఆతనిముఖము గళావిహీనమై నల్లవాఁడయెను. ఆతడేమియు బలుక లేదు.

శర:—ఏమీ? మీరేమియు జెప్పదలచుకొనలేదా? నేను మీయొక మిత్రభావమున బ్రవర్తించుచుండ, మీరు వృధాగానన్నను మానించి, గూఢముగా బ్రవర్తింపజూచుచున్నారు, గాఢలాభమేమి యునులేదు. అదిగాక నావద్దనిపుడు సత్యముబల్కు నిరాకరించినచో, రేపు మీరే స్వయముగా న్యాయసభను సర్వమును వెలిబుచ్చక మానరు, ఈయభియోగమునకు మీరుదక్క నితరాధార మేమియు లేదు గాన సర్వమును మీవలనేవిని హంతకుల జాడలనరయుమార్గ మార్గమనేర్పింప వలసియున్నది. కాన గరుగించి మీరెరింగినది

పూర్తిగ నాకు దెలిసిన నెంతోయిపకార మొనర్చినవారలగుదురు. మీమేలు మఱువక, మీకెవ్విధమైన యపాయమును వాటిల్లకుండు నట్లు జూచుభారము నాయది. ఇందుమీరు నిర్దోషులని నేను బూర్తి గ నెరుంగుదును, గాని హత్యయేరీతిగ, నెప్పుడుజరిగినదోమాత్రము మీరెరుంగుట వాస్తవము; అప్పుడు మీరచటనే యున్నారనికూడ నేను నిర్ధారణగ జెప్పగలను. దయయుంచి సర్వము నెరిగింపుడు.

శరశ్చంద్రుడు జెప్పుపల్కులన్నిటిని చండుజీవరహితముగు ప్రతిమ వలెనే వినుచుండెను! మహదాశ్చర్యాంబుధిలో మునిగినవానివలె నాతనిముఖముజూపట్టచుండెను. “అబ్బ! ఈవరకీతనిఘనతవినియుంట యేగాని. స్వయముగ నీతని సమర్థత నెన్నడును జవిజూచియెరుంగను. నేజెప్పటకు బూర్వమే యీతడు నాచరిత్రవంతుడు గ్రహించియే నన్ను బరీక్షించుటకై వచ్చియున్నవాడు. ఇంకదాచిన లాభమేమి యును లేదు. ఇంతకును నేను నిర్దోషినిగదా? నారహస్యవర్తన మంతయు బయలుపడునను భీతిచే నేమియు బలుకజాలకున్నాడ గాని వేరుగాదు. కానిమ్మింకగత్యంతరములేదు.” అనితనమది నాలోచించి “అయ్యా! ఓమింపుడు. మీరు స్వయముగ నీవలెనే సర్వమెరింగియు నానోట వివదలచియున్నారు—అయిన, నే నెరింగినదిసర్వముబరమేశ్వరుని మోక్షని వేదించుచున్నాను. అనుగ్రహింపుడు.

శర:—సంతోషము. చండుగారా! నేనుమాత్రముగృతఘ్నుడ గానని యెరుంగుడు. ఇంక మీరెరింగినది చెప్పవచ్చును.

నారా:—అయ్యా! ఓమింపుడు. ఇప్పుడే యైదునిముసములలో వచ్చుచున్నాను. ఇక్కడనే కూర్చునియుండుదు. ఇప్పుడే వచ్చెద” ననుచు యీతని ప్రత్యుత్తర మపేక్షింపకయే యాసనము విడచి యెదుటి గదిలోనికింబోయెను.

మాముముగా నున్నాడా? కాదు-కాదు-చూడగ నీతడతిభీరువునలె
గిన్నడుచున్నాడే. ఏమో? లోకమున మేకవన్నె మృగములెన్ని లేవు.
మేడ క్రింది కేగు నోపానములిదేయున్నవే. ఈతడెల్లాబోగలడు?
ఈసాధమున కింకను వేరుమార్గములున్నవేమో? ఏవ్వరెరుగుదురు.
అయిన నీతిని బాడలును, నీతసిపలుకులునుశాడ సమాయకునివలెనే
యున్నాడు. అట్లేయీతడు నావంటిపక్షేదారుని గన్నులకుమ్ముగొట్టి
పోజూచునా? పోయి గోలోకమునడాగలడు? అయిన నట్టిమాయో
పాయము లల్లుకుకీరిసికేమిపని? ఎంతగ సాహసించినను నీతడే హంత
యని మాత్రము జెప్పగల నెనను నాకు సాహసమొదవకున్నది. ఒక
వేళ నీతడు హంతకుడు గాకున్నను, హంతకులకు సహాయకారి గా
వచ్చునా? ఎట్లయినను నీతిని బాగుగ బరీక్షింపవలసియున్నది." అని
యీగతి బోపరివిధముల నాలోచింపుచు, శరశ్చంద్రుడు గుచ్చి నుండి
లేచి నిమ్మళముగ బచారు సేయుచు నాసాధమునాతను బరీక్షింపు
చుండెను—

నారాయణచంద్రిలా యెదుటి గదిలోనికి ద్వరితగమనుడై
యేగ గారణము లేకపోలేదు. ఆతనిదాక్షిణ్యము, శరశ్చంద్రుడును
మేడపైకరుదొచుకపుడా నూతనపూరుపుని వైద్యునిగాభావించి, తన
భర్తగూర్చి యాతడేమిచెప్పనోయని వినగుతూహలయై, నారాయ
చంద్ర భార్య యాగడికేసి ద్వారముజెతనే నిలచి యుండుట పాత
కులు మరచియుండరు. కాని పరిస్థితులు తలక్రిందైనవి. వైద్యశిఖా
మణి పక్షేదారుడై, హత్యాపరాధమున దన నాసుని విచారింపవచ్చి
యున్నాడు. పాపమాసాధ్యి నీరిప్రసంగమంతయు నాలింపుచు, గనుల
నీరుగార్చుచు, నిశ్చేష్టయై, కరగిపోసినబంగారుబొమ్మచందాన ద్వార
ము జెత నిలచియుండెను.

ఇంతలో నారాయణచంద్రు లోనబ్రేవేసింపెను. ఆతనిజూచుట
తోడనే యామెకు దుఃఖము మితిమీరిపోయెను. ఆమె యాతని
పాదములపైబడి, కన్నీళ్ళనాతని పదపక్షిణాలన మొనర్చుచుండెను.

అస్థితినిగాంచిన చందనశుగూడ దుఃఖమాగికుండెను. ఎట్లో శ్రద్ధ చిత్తుడై యాతడామెను లేవ నెత్తి. “చూడు,దుర్గా! నీవిట్లు దుఃఖించిన బ్రయోజనమేమియునులేదు. అయినదేమో మైపోయినది. నీవు నామాటవిని, యీమాహాసాగి మేరికిని దెలియనీయవలసవచ్చుచున్నాను. తరువాత దీరికితో మనమన్నిసంగతులను మాట్లాడవచ్చును. ఇపుడాతడు నాకై వేచియున్నాడు. నీవు పాధ్యమగున నివరకును మాటలుకులాలింపక గింగిరికిబొమ్మ. ఒకవేళ నట్లుగాదేమి, యీ మాటల మాత్రమింక రెండవ కంటివానికిందెలియ నీయగూడదు సుమా. బాగ్గిత్తి. ఇంకదడయుటకువేళ లేదు.” అనుచునాతడు బిసిటర శర్చుమగ్ని కిడకేగెను. పాపమామె కిన్నీళ్ళతో మారాడనాటక, జేష్టులుబక్కి యగ్నేనిలచి, యికమూగు తననాథుడేమి చెప్పగోయని యత్యోతురమెయి ద్వారముకిడినే వేచియుండెను.

శిరశ్చూక్రూడడుగుల సవ్వజి విసవచ్చినంతనే చందనవచ్చుచున్నాడు గదాయని సంతసించి, తన యధాస్తానమునరుపవసించెను. ఇంతలో నాతడువచ్చి “అయ్యా! క్షమింపుడు. నన్నుగూర్చి తమ కౌతయు జాగయ్యెనని విచారించుచున్నాను. ఇంక నేవెరింగిన యావద్యత్రాంతమాను జెప్పుకొనుచున్నాడను. నన్ను గిరుశింతు రనియే నమ్ముచున్నాను.

శర:—అభ్యంతరమేమి? నిన్ను హింసించునంతటి కృతఘ్నుడ గానని యీవఱకే జెప్పియున్నాను. ఇంకనీవెరింగినదంతయును జెప్పవచ్చును—

నారా:—అయ్యా! ఈజీవనాధుడను వాడు నేటికి గొన్ని మాసములకు బూర్వమే తనకుమార్తెయగు మాలతినివెంటనిడికొని, రంగమనుగడి యీపురమువీరియున్నాడట. నేను వారిని గత నాల్గు మాసములనుండిమాత్ర మెరుగుదును. నాపూర్వజన్మవష్కృత ఫలమున వేళ్ళాలోలుడనైయందందీవఱకే సంచరింపుచుంటిని. తుడకొక నాడు నాహింతులలో నొకడగు రామశింగను నాతడు, యీయూర

యత్త మవార కామిని యన్మదనియు, యామే నూతనముగ నిను
నల్పిపదనియు, తానొకప్పుడామెను రంగమున నెరింగియుంజెననియు,
జెప్పి నన్నీ మాటలి గృహమునకుందీసికొని యేగెను. నాటిగోలెనేనును
యామే మామూవాగుదులకు జిక్కువడి, మంత్రముగ్ధియగు భుజంగం
బు జాపున, యామెను విడువజాలక, సాధారణముగ సర్వ కాలసర్వా
వస్తులయగును యామేకడనే నా కాలము వెళ్ళిబుచ్చుచుంటిని. విత్తి
ము నొక్కటి భోజనమున కిరుదొచ్చుటయే గివ్వముగానుండెడిది. ఒక్కొక
వేళ మోహముగల్గినయెడ నొకటియెడల దినములిట్టిక వచ్చుటయే
కిరపుగానుండెడిది. ఇటుమాఱుట, మాగృహ యుజమాన్యమును,
యంగడి వ్యాపారమును వృద్ధుడగుమాజనకు జేజూచుకొనుచుండటచే
నాకే యితర చింతలును లేక బ్రవర్తింపుచుండెడివాడను. మాత్ర
పహినుడనగుటచేతను, నేనే యేకపుత్రుడనగుటచేతను నాజనకుడు
నాకు నలయు భసాబాసగుచుండెడివాడు.

శర:—అయ్యా! మీరు రెండు మూడు దినములు నకుసగా
నింటికే రాకున్న మీతొడ్డి మిమ్ము బక్షించువారుగారా?

నారా:—పక్షింపకేరు?గాని, ఆతిడడిగినపుడెల్లను యే స్నేహి
తుని యిటునో నుంటినని వారికి సాకుజెప్పుచుండెడివాడను. అయిన
నాతడు నమ్మక, నేజెడుచుంటినేమోయని నన్ను మండిలింపుచు,
యంగడి వ్యాపారము నేర్చుకొనును నెడివాడు. కాని నేనువారిపల్కు
లంతగా లక్షింపక యిచ్చానుసారముగ మెలంగుచుండెడివాడను.
ఇట్లుండనూలతికిని నాకును స్నేహమగ్గలముగాజొచ్చెను. మాయము
పురకును సంధాచకర్తయగు రామశిరిగుడుపుడు ననుజూచి యాసం
దిచువానివలెనే నడిపుడు, వలయుకొక్కమునునా కుండెడి కొన్ని
దినముల వలకును ముఖం గాననచ్చెడినామగాడు.

ప్రతిదినమును నేనును, మాలతియు మేకపై నొకనొంగార
మగు గదిలోవిశ్రామించుచుండెడివారము. మూగిడిముందు భాగముననే
నరండాగోమాలతిపరిచారికియగు శ్యామలగూడనిదురించుచుండెడిది.

మేడక్రింద నొకహోలును, దాని కిటుప్పక్కల రెండు పడకగదులును, యుండుట తమరు జూచియేయుదురు. అంటొకగదిలో జీవనాధుడు శయనించుచుండెడివాడు. రెండవగదిలో సామానులుదక్క నెవ్వరును నిదురించుటలేదు. హోలులో మాత్రమాతని నేవకుడగు రామోజీ పండుకొ నెడివాడు. ఇట్లు మాకు దినమొక లిప్తగా గాలముగడచి పోవుచుండెడిది. ఇట్లుండగా నొకనాడు, అనగా నేదినమున మాలతి వధింపబడెనో యానాడు నేను మామూలుగ భుజించి, మాలతి గృహమున కేగుచుంటిని.

శర:—ఆనాడెక్కడ భుజించితిరి?

నారా:—మాయిటనే. నాడు మాయింటికివచ్చి, తిరుగ మాలతి గృహమునకేగుచుండ ద్రోవలో రామశింగు గానవచ్చి, తానాదినమంతయును భుజింప లేదనియు, నేమైనధనముగావలెననియు గోర నాతనితో మాట్లాడకయే, జేత నొకరూకనిడినాదానిని నేబోవు చుంటిని. కాని యింతలో నాతడు మఱల నన్ను వెనుకకు బిలచి “బాబూ! యీరాత్రి చందననగరమున ముచినాటకమున్నదట. నేడు మీరీ మాలతి యింటికేగుటమాని, నాటకసందర్శనమునకుబోదము వత్తురా?”యని బ్రశ్నించెను. కాని నాకు నాటకముల యందంత యభిరుచితేక పోవుటచే“సరే. యొకపరియచటకుబోయి, వీలగుచో మేమిటుపురమును గలసియే వచ్చెదము. నీవు, గావలసిన ముందేగు” మని జెప్పి నేబోతిని.

అట్లు మాలతి గృహముజేరి నేను మామూలుగా మేడపై కేగితిని. జీవనాధుడు నేవచ్చినతోడనే వీధి ద్వారమును బంధించి వైచెను. హోలులోరామోజీ యధారీతిగ నిద్రించుచుండెను. శ్యామల నేవచ్చినపిదప తన శయ్యంజేరెను. మాలతియు నేనును, సుమారు పదునొకండుగంటలవఱకును యేవో ముచ్చటలాడుచునే యుంటిమి. ప్రసంగవశమున నామెను నాటకసందర్శనార్థము చందననగరమునకు రమ్మని బిలచితిని గాని యామెకానాడస్పృతగా నున్నదనియు,

నాటకమున కింకొక దినమున జోవుదమనియు, జెప్పటచే నాటికా ప్రియత్నము మానుకొంటిమి. తఱువాత గొంతవరకును మాటలాడి శయ్యాగతులమైతిమి. తోడనేయామె గాఢమగు నిద్దుర జెందెను. నేను మాత్రము నిదురరామి, కొంతవఱకటునిటుదొరలుచు, బిదప నిద్రకు లోనైతిని. ఎట్టయెకుట గోడకనుచ్చియున్న దీపము బ్రకాశమానము గ నే వెలుంగుచుండెను. ఇట్లంతసేపు నిదురించియుంటిమో మేమెరుగము గాని రాత్రి సుమారు రెండున్నరగంటలపుడు, మూసియున్న మాగదితలువత్తియత్నమున దెరువబడుటచే యాశ్చర్యమునకు నాకించుక మెలకువవచ్చెను. కాని మత్తుగనుండుటచే గనుల విప్పజాలక పోతిని. ఇంతలో నెవఁడో యొకడు నాచేతులకెంటిని గట్టిగఁగూర్చి పట్టిపట్లయ్యెను. నామేన గంఠముదయించెను. భీతిచేమాట్లాడజాలక బోతినిగానిబిగ్గరగా నెలువలనున్న శ్యామలనుగాని, నేవనాధుని, గాని బిలువపలెనన్న యాశమాత్రము నామది నుదయించినది. ఒకవేళ నాప్రియత్నముగూడ జేసియుంటినేమోగాని యెట్టిధ్యనియు నానోట వచ్చినట్లులేదు. ఇంతలో నానాసిక కడ్లుగ నేదో దుర్వాసనగలయొక గుడ్డతో నెవ్వరో యనిమిపట్టిరి! తఱువాత నాకు గాఢమగు నిద్ర వచ్చినది. పిదపనేమిజరిగినదోయెరుంగునుగాని, యుదయమైదుగంటల కించుక దెలివిరాగ గన్నులవిచ్చి చూచితిని. నాప్రక్క మాలతి శయనించియే యున్నదనుకొంటిని. మంచముకడ రామోజీ నిలువబడి నాముఖమున విశ్చిజ్జ్వలించు, నీచకొవి వీచుచు జను. నెవ్వరదో గోదనధ్యుట మాత్రిమించుక నాకు వినవచ్చునునె యుచును. ఒక నొక యరగంటకాలములో నాకు బొంగునొ మలగున నా, బ్రక్కపై నుండి లేచిగూడ నావస్త్రములు దుధిరమయమునై భీతిగొల్పుచుండెను. నే నొక మంచముదిగి క్రొదవడిపోతిని. రామోజీ నన్ను లేవనెత్తి “బాబూ! ఘోరముజరిగిపోయిన”దని భోయన నెడ్వపాగెను. నాయా సాదమస్తకమును జలించిపోయెను. కనుల బూర్తిగవిచ్చిచూడ, నా మంచముపై మాలతి, శిరః ఖండనము గావింపబడి నెత్తుటివరదల

బొర్లాడుచుండెను తోడనే హాకనులు దిరిగిపోయెను. ప్రక్కనున్న గోడపై నట్లుబడిపోతిని. నాశిరమునకుంచుక గాయముగూడ దగిలెను.

మఱల మెలకువగొనుసరికి జీవనాధుడు నాయెదుట నిలచి ఘోరముగా నేడ్చుచు, క్లుప్తముగా సంగతులన్నియు వివరించెను. నామతి భ్రమించి పోవుచున్నది, నానోట మాట రాకున్నది. బాగుగా దెల్లవారుచున్నది. తుదకెట్లో ధైర్యమూని, ఇంక నందు దడయుట ప్రమాదకరమనియు, మానహానియనియు నెంచి “జీవనాద్! ఇంక నేను నాగృహంబున కేగుచున్నాను. నీవిట్లుచ్చుచుండిన లాభమేమియును లేదు. మెట నేరామోజీని పోలీసుస్టేషనునకునుపుము కాని యెవ్వరెన్ని విధముల బ్రశ్నించినను, రాత్రి నేనిందుంటినిని యెంతమాత్రమును చెలియనీయవలదు. తరువాత నన్నిసంగతులను విచారి తము. ఒకవేళ దేనికైనను నాసహాయము వలయునేని, నీవు నేనీయుదంతమే యెరుంగనట్లు బ్రవర్తింపుచు, రహస్యముగా నొక లేఖ నాకనుపుము. దాన వీలైన నేను మగుడ నిన్నుగలిసికొని, నీకు వలయు సహాయ మొనరింపగలవాడను. ఇంక నేబోవుచున్నా”నని ఊకికమైన నటదడయక, పెరటి ద్రోవంబడి, నాయిలుచేరుకొంటిని. తఱువాత మధ్యాహ్న మొకగంటవేళ జీవనాధుడు, తనకు ధన సహాయము వలయుననుచు, నాకు జాబునంపనట్లే, నానినివైద్యాలయము కడ గలిసికొని, దహనసంస్కారమైనపిదప నాతనితోనే యాతని గృహమున కేగి, యానాడు దమ యెదుటనే యుండుట జూచియే యుందురు—

శర:—అవునవును. జీవనాధుని నేనుబ్రశ్నించుతరి మీరుకూడ నచటనే యుండిరి, కాని నేనావిషయమపుడంతగా గమనించియుండ లేదు. ఎవరో వాని మిత్రులో, బంధుగులో, దహనకాండకైతోడు పడ వచ్చిరనకొంటినిగాని తరువాత మాత్రము తమ చరిత్ర చెలిసికొన గల్గితిని—

నారా:—బాబూ! ఆహత్యావిషయమై నే నెరింగిన హాశము

లివ్వియే. నాటనుండి మఱల నేటివఱకును, నేనాగృహమాన బదమిడి యుండ లేదు. నాటిభయకరప్రదశ్వనావలోకనమున నేభీతావహుడనై బహుశ, నదేకారణముగ, నింతవఱకును రోగప్రీడితుడనై నవయు చున్నాను. ఖాఖా! ఇంతకు మిక్కిలి నేనించుకంతయు నెరుంగను. నాపల్కులన్నియు బ్రహ్మాణవచనములని తమరువిశ్వసించినజాలును.

శర:—అయ్యా! నీవు నిర్దోషివని యీతకుబూర్వమే చెప్పి యున్నాను. కాని హత్యాసమయమున మాత్రము నీవచటనుంటివని చెలిసికొన గలుగుటచే, నీవద్దకు రావలసివచ్చినది. ఇంతకును నను రాధులెవ్వరో చెలిసికొనుట దుష్కరముగనే యున్నది. ఎవ్వరో నీచేతుల కెట్టిని గట్టిగా బంధించితిరిని చెప్పితివే, యపుడు నీవు కనులవిచ్చి వారి ముఖమైనను జూడనే లేదా?

నారా:—లేదు ఖాఖా! లేదు. నాకపుడు నిద్రమత్తు కడు గడు తీవ్రముగా నుంటచే, కనులనైనను విప్పజాలకపోతిని. అదేమి చిత్రమో, యాతఃనుండియు, మఱల నుదయమువరకును, జచ్చిన వాని వలెనే పడియుంటినట.

శర:—ఇందు చిత్రమేమున్నది? వారు వారిపని నిరాటంక ముగా జరుపుకొనుటకై నీకు మత్తుమందునిచ్చియున్నారు. దాన నీవు జీవస్మృతుడనై పడియుంటివి.

నారా:—ఆలాగున? అయ్యో! ఆసంగతి నేనింతవఱకును గమనింప జాలక పోతిని సుమండీ—

శర:—సరే—ఇప్పటికంతగా ముఖ్యకరములగు విషయములెవ్వియును దెలియుటలేదు. ఇంక నేబోయెదను. అనసరమైనచో మరల దమదర్శనము జేతును. తమకాయాసము గల్పించితి. షమి పుడు. ఇంక నాకు సెలవా

శర,—మంచిదే.

అనిచెప్పి, మేడదిగి కిందకుబోవుచు మఱలవెనుదిరిగి నచ్చి “అయ్యా! చిన్నమనవి. తమ స్నేహితుడని చెప్పినారే, తమకును,

నారాయణచందామె కరము దన కరంబున గీలించి, చేరువకుండీసి, పక్కనొక ఆసనముపై గూర్చునబెట్టకొనెను. ఆసాధ్య యట్టే దలవంచుకొని, పొరలివచ్చు దుఃఖము నశ్రురూపంబున వెలిబుచ్చు చుండెను. చందామె చుబుకంబు కరంబున బుడుకుచు. “దుర్గా! ఏల దుఃఖించుచున్నావు? ఈనాచిత్ర చరిత్రీయంతయు నీకు గడు కూర్ముగా దోచుచున్నది? నీవు నన్ను నీచునిగా జూచుచున్నావా? చెప్పుము-దుర్గా! చెప్పుము. నీమనోభావమేమో జెప్పిన నాసంతాప ముపశమించునేమో? మోక్షాడకట్ల జూచెదవేమి? దుర్గా!

దుర్గా:—ప్రాణవతీ! నిన్నే వైవముగానమ్మి, నిత్యమును నీపాదసేవలచే తృప్తినొందు నీదీనురాలు మిమ్ము నీచునిగా నెంచు నంతటి పాపురాలుగాదు. మీరుదారపురుషులు. తమచరిత్రయందలి లోపాలోపముల లెక్కించుపాటి సామర్థ్యము నాకడలేదు. ఉన్నను యద్దాని నేనెన్నడును దుర్వినియోగముజేయు దాననుగాను. కాని, ప్రియా! తమరింతకాలమును నీసంగితిసేల మరుగుపరచవలయును? నాతో జెప్పిన నేనెన్నడైనను మీయాజ్ఞ కెదురాడ సాహసింతునా? అయ్యో! తమరింతటి కష్టముల నొందుచుంటిరని నేనెరింగిన, దమ కష్టముల నేనుమాత్రము మహాచరిని గాకుండునా? అధ మాధము రాలగు నొకానొక స్త్రీకై తమరొకరియింటికిబోవుటెందులకు? తమ యిచ్చనచ్చినకాంత సింధులనే నెచ్చియుంచుకొనిన మహదానంద ముతో, మీయిటువురి పాద సేవల నొనర్చుచు సౌఖ్యపృథముగ నీ జీవముల మీపాదకమలముకడ నర్పింతునే. అంతకన్న నాకు గావలసిన దేమున్నది? మీసౌఖ్యమే నాసౌఖ్యము. మీయానందమే నానూనందము? అట్టిచో మీకీ నిగూఢవర్తనమేల? అయ్యో! తలచుకొన్న నాగుండెలవియుచున్నది. మీయీగోగమునకానాతియే కారణమను కొందును. నాథా! ఇప్పుడైనను జెప్పురా?

నారా:—దుర్గా! ఏమని జెప్పుదును? నాలోగమేమో నేనే యింతనిరకెరుంగను. దానికి గారణమేమో యాతకన్న నెరుంగను.

నీమి జెప్పమందువు? దుగ్గా! నాయారోగము మాత్రము శారీరకము గాదనియు, మానసికమేయనియు నేనే దొలుతనుండియు నెరుగుచును. ఆనాడు నీవదేవిధమున నడుగుచున్నపుడు మాత్రము నేను సహింపజాలకపోతిని. దుగ్గా! ఇపుడెంతగ విలపించిన నేమి లాభము. జరిగినదేమో జరిగిపోయినది. ఈనారహస్యవర్తనమేనా నాకొంప కింతవరకును దెచ్చినది. దీనినిక నేమిముప్పువాటిల్లునోయని మిక్కిలి భీతివోచుచున్నది. అయ్యో! ఈనారాక్షసచారిత్రమంతయు తుదికు బోలీసువారి నోళ్ళలోబడి ముందుముందు న్యాయస్థానములకు గూఢ బోనున్నదిగదా. అప్పుడిదిచూచి లోకమెంతగ నిందించునోగదా. లోక నిందలకు బాల్కుడిన వానిముఖముగాంచి భార్యమాత్రమెట్లు సహింప నోర్చును? కోపమువలకు. దుగ్గా! నే నిజస్తి నే జెప్పచున్నాను. ✓

దుర్గ:—అయ్యయో! అట్లనటదగదు. మీరెట్టివాడైనను నాకు మాత్రము వైనసమానులే. మీగుణగుణములతో నాకుబలి తేకు. నానిని విమర్శింప నాకీయుమంతయు నధికారములేదు, నేనెల్ల పుడును మిమ్ములనే నాయులవేల్పుగనమ్మి, మీపాదయుగలి నేవించుట దక్క, నాకితరచింతలు గలుగ నేరవు. అయినను లోకమెన్నటికిని సత్యమును నిరూపింపజాలకు. పలుకేధముల నోటికివచ్చినట్లెల్లను బాగుకు లోకుల మాటల నేనెన్నడును వింటింపబోను. సర్వావస్థల యందును మీకేనాపంచప్రాణములును. నాథా! మీరాతని కరిగించిన దంతయును వాస్తవమే యని నమ్మెదను. ఇట్లెహత్యజగుగుసని యెవను మీరెరుంగు కదా?

నారా:—అయ్యో! అంతమాత్రము నన్ను విశ్వసింపవా? వానియెదుట జెప్పిన వన్నియును బ్రమాణవచనములు. అందొక్క యక్కరమైనను పొల్లుగాదు.

దుర్గ:—మిమ్ములను విశ్వసింపకగాదు నేనడుగుట. అయ్యో! బోలీసువారన్న నాప్రాణములట్లే యెగిరిపోవును. వారెంతకైనను సాహసులు, వారు దలచుకొన్న నిముసములో నందిని బందిగను,

పండిని పండిగను, జేయజాలుదురు. అందుచే భయపడుచున్నాను. అట్లయిన నీహత్య యొనర్చిన వారెవరైయుండురని మీ యభిప్రాయము?—

నారా:—ఏమో? నేనొక్క జెప్పగలను! ఆమె కెవ్వరైనను విరోధులున్నారేమో? నేనెరుగను. భోగమువారిని బ్రేమించువారెందరో, వారిని ద్వేషించువారుగూడ నంతకెక్కువగనుదురు. ఒకవేళ నామె యీవరికున్న రంగమున నామె కెవ్వరైనను శత్రువులుండిరేమో? నారి భయముచేతనే యామె యాయూరువిడచి యిందు జేసియుండునచ్చును.

దుర్గా:—అయియుండునచ్చును. కాని మీమాటలవిన్న కొలదిని నాకు భయముధికమగుచున్నది ఒకవేళ నామెను వలచిన యేరినైనను నామె మోసగించి, వారి ధనముపహరించి, యాయూరామె చేయున్నచో, వాగువలచిన యాపెను మీరు జేపట్టి యున్నారని యెంచి, యాధూర్తలు మీపై గూడ బగపాధింప గడుగుదురేమో? అయ్యో! ఆసంగతి దలచుకొన్న నాప్రాణము లెగిరిపోవుచున్నవి.

అని యామె యేడువనాగెను.

నారా:—దుర్గా! నీవిట్లు బేలవై యేల వృథాగా శోకింతువు? చూడు. వారు నన్నేజూపదలచుకొన్నచో నానాడేనన్నుగూడ నుదముట్టించియుండురు. నాడు నటయింటి కుందేటివలెనే వారి చేజక్కి యుంటినిగదా. అట్టిచోవారు నాశోలికిబోక, నాకు మత్తుమందు మాత్రమొసంగి, యామెను గడతేర్చి యుండిరేగాని, నన్నేమియు జేయలేదు. దీనింట్టిచూడ వారి యద్దేశ్యమే వేఱుగ గానవచ్చుచున్నది. ఎదులకో వారామెనేజంప దలచుకొని, యట్లేగావించి,

దుర్గా:—మీరు జెప్పినదిగూడ స్వాముగనే గానవచ్చుచున్నది. దైవము మనల రక్షించుటజేతనే వారికి మనపై బగలేదు. అందుచే బ్రతికిపోతిమి. లేకున్న నాథా! నన్నేయేట ద్రోయదలంచు కొంటి?— (అని పాపనామె మిగుల శోకింపుచుండెను.)

నారా:—వెట్టిదానా! గడచిన దానికై యేల నిట్లు దుఃఖి
తువు. అబలవుగాన నీమనమంత మృదులతరంబుగానున్నది. ఇంతకు
నెంత పాపాత్ముడనైనను, నెంత దోహాడనైనను, నీవు నన్ను
మన్నించి నాయెడ నావరము జూపుచునే యున్నావు.

అనుచు నశ్వామెను జేరదీసి, బిగ్గకొనిటజేర్చి, కపోలముల
దిగజారు కన్నీటిబిందువుల దనయుత్తరాయంబున దుడుచుచు, బుజ్జ
గింపసాగెను. ఆహా! వధూవరుల ప్రియమెంతటి దుఃఖాన్ని నైనను
నిముసములో జల్లార్చు నాలుగుగదా?

౬.

కలకత్తాలో పెద్ద పెద్ద వీధులని పేరుబొందిన వానిలో నెల్ల
రాణీగల్లియొకటి. ఇందుసామాన్య పేదలకుటీరముమొదలు, ధనికుల
యేడంతుస్తుల భవనములుగూడగలవు, సాధారణపరికరములన్నియు
దొరకు బజారు లనెకములిందుగలవు. కాని యీగల్లీని మాత్రము
సర్వసాధారణముగ బేదలు దుర్మార్గులు, దుంటరులు, చాణిణిలును
మాత్రమే యెక్కువగ నిశసీతురు. అందుచేతనే సామాన్యముగ
మౌనాభి మానములకై యాసజెందు వారెవ్వరును నిడు గాపుర
ముండరు. కులటలగు చాణిణిలు వసించుతావున నెంతటిదోహముల
కైనను గొడువయుండదు. దానంజేసి యీగల్లీ నెల్లపుడును ఖోలీసు
వారలకు పని గలుగుచునే యుండును.

పైగల్లీలోని డెబ్బదియైదవ నెంబరు గృహము చిరకాలము
నుండియు నెవ్వరు వసింపకుంటుచేపాడునడి, వాసముకయోగ్యముగా
నుండెను. పైన నెల్లపుడును బీగమాలు వేయబడియేయుండును. ఎవ్వ
రికి గాని దాని నెద్దెక్కుటకాగృహ యజమానుల కష్టమున్నట్లు
దోచదు. అయినచో వారా గోహమింతటి యపరిశుభ్రముగా నుంచి
యుండరు—

రాజ్య తొలియామముదాటి రెండవ యామము జరుగుచున్నది. పత్తనమంతయు నిద్రాముద్రితమై నిశ్శబ్దత వహించియున్నది. ఇన్ని దినములు వరకెవ్వరును లేరనుకొన్న వైగృహంబున, మేకదైసన్న దీ సపుమొతుడు గవాక్షములగుండా గానవచ్చుచున్నది. ఇందెవ్వరు నివసించుచున్నారో చెలియను. ఎవ్వరైనగాపురమున్నచో సంతిని పరిశ్రుభపరచుకొనియుండరా? కాని యట్లుగానరాదే. ఎప్పటివలెనే సర్వాసహ్యముగా గానవచ్చుచున్నదిగాని శుభ్రపరచినజాడలేమియు గనబడవు. మఱియు వీధిద్వారముగూడ బీగమున బాధింపబడియే యున్నదే. అట్లయిన లోనజనులెట్లు బ్రవేశింపగలిగిరి? ఈదీపమెట్లు వెలిగింపబడినది? ఇయ్యది భూతముల కృత్యమా? లేక నీరులు జొచ్చుటకొకమాగ్గమేదైనను గలదా? ఎవ్వరెరుంగుదురు?

ఇది మూడవతస్తులసాధము. క్రిందయంతస్తునముందు చక్కని కిచేరిచానడియు దానికిఁజుక్కలరెండుగురులును, యందొకగదిలో వైయంతస్తున కేగ సోపానపంక్తియుగలవు. దీని వెనుక నె విశాలమగు భోజనశాలయు, దాని నంటి పాకశాలయుగలవు, కాని, యిపుడవి యన్నియు బాడువడి, యెలుకలకును, గబ్బిలములకును నివాసస్థాన ములై యున్నవి. వైయంతస్తున విశాలములగు రెండు పడకగదులును గలవు. ఇక మూడవయంతస్తున విశాలమగు నొక హాలును, దాని జుట్టు రెండుగురులు, వరాండాలును గలవు. ఇవిగూడ నట్లే పాడువడి యున్నవి—

నేడేలనో యిండు వెలుంగు గానవచ్చుచున్నది. రెండవ యంతస్తున నొక పడకగదిలో నొకకాంతామణి, విచారపూరిత హృదయముతో, నొక చాపపై శయనించియున్నది. కాని యామె మేలుకొని జూచుచునేయున్నది. ఆమెముఖముగళావిహీనమై రాహుగ్రస్త చంద్రబింబమువలెనే గానవచ్చుచున్నది. ఆమె వామకరంబు దలకుపధానంబుగాజేర్చి, దక్షిణహస్తము గటిపదేశమున వ్రేలవైచి యున్నది. చూడజూడ నామె నయనపద్మము లశ్రుపూరితములైనట్లు

గానవచ్చుచున్నవి. ఒకటి రెండ్రుకణంబులామె నును బెక్కి-లిపై బడి, దీపపుగాంతి నాణిముత్యములవలె మెరయుచు, నామె ముఖమునకొక భీతసోయగంబు గూర్చుచున్నవి. మాటిమాటికామె యస్సరనుచు వేసినిట్టార్చులవిడచుచు, మృగలోదరంబును వసివాడజేయుచుంచెను ఆమె దీనాననమై ద్వారమువంక నట్టే జూచుచున్నపుడు భీతహృదయక్షణాయను పదమును సార్థకపరచుచుండెను.

అట్టియెడ మెల్లగ దలుపు దెరచుకొని యొక భీకరాకారుడా గది బ్రవేశించెను. ఆతని నల్లని దేహచ్ఛాయయు, కరకు మీసములును, నిడుదగడ్డమును, మిడ్డిగుష్టును, వంకరపండ్లును, నాతని భీకరాకారమునకు నన్నే బెట్టెను, మఱింతభయప్రదునిగానొనర్చుచుండెను. ఆతని యారూపము గాంచిసంతక పాపమాయబల పులిని గాంచు లేడి వడుపున దిగ్గనలేచి గోడచేరునకుంబోయి, మాస్పిడి నిలచి యుట్టే యీతనిదెస జూడసాగెను. అంతనాపురుషుడల్లనల్లన లోసంజూచ్చి, కనాటమెప్పటియట్ల దగ్గరజేర్చి, “అబ్బా”యని పెద్దయావు లింతలదీయుచు, భీకరగహ్వర స్పృహననాంతర కరాళదాంష్ట్రాళిని జూపుచు, జూపరులకు వెరపుగొలుపుచుండెను. అంత మెల్లగ నచటి చాపపై నాసీనుడై, భయపడుచుంటివా? పిల్లా? ననుజూచి భయమొంద నవసరములేదులే. ఇలాకూర్చో. నిన్నుకొన్నిసంగతులడుగ వలెను”యని యామె నుపవసింపుమనుగతి దనకరంబున సన్నజేసెను. పాపమీతని చేష్టలగాంచుకొలదిని యామె కడుంగడు భయమందసాగెను. అయ్యో! ఈతడెవ్వడు? ఈతడేనా నన్నీరీతి బంధించితెచ్చి నది? అట్లయిన నాతో నీతని కేమిపని? నాపాణముల దీయుటకు గాదు కదా? అట్లయిన దానికింత కామల? ఎప్పుడో నింతకు బూర్వమే యీపని నతిసులభతరంబుగా జేయజాలియుండునె. అది యీతని భావముగాదు, మరినాతో నీతనికేమిపని? నాతో గొంప మాట్లాడవలయునట, నన్నొక వేళమోహించి, తెచ్చినకూరాత్ముడా యీతడు? అబ్బా! నాదేహము గడపమెత్తుచున్నదే. ఈతని నేనెన్న

జేరుగ నే. అట్టి నాపై సేతనికింతటి పగయే? ఈపాడు గృహమున నన్నీరీతి బధించియుంచ గారణమేమి? బధనమునను నాకెట్టిలోపమును జేయక సంతక్షింపనేల? మోహమే యీతని వాంఛయూ? చైనమా! ఈరాక్షసుని ముఖముజూచుకొలదిని నా ప్రాణము లెగిరి పోవుచున్నవే. ఇప్పుడీతడు నన్నేమి చేయునోకదా? నాకిటు నెప్పుడుదిక్కు—”యనుచు నీగతి నామె పలుభంగుల మడిచి పోయిచు, గోడకుజేర్చగిలబడి యట్టేనిలచియుండెను. ఆమె నిలచి యున్నను, యామె కన్నీళ్ళుమాత్రము నిలువక పోవలై బారుచు మనోముఖమును వెలిబుచ్చుచుండెను. ఆమూర్తీ భవించినశోకాపరావతారంగాంచిన నెట్టి కఱకుగురక కైననుబాలిగలుగకుండునా? అదృశ్య ముంగాంచిన, గుండెనిరుగాని మానవు డెవ్వడుండును? ఉన్నచో నాతిడు మానవ మాత్ముడుగాను, ఏభీకరవస్యమృగమో, యేరాక్షసుడోయైయుండనోపును.

ఆహా! ఈపాపాణ హృదయుడుగూడ నాజాతిలోని నాడేనా? ఆతడామొగాంచి ఏకవికనగుచు, నిడుదగడ్లము సవరించుకొనుచున్నాడు గాని, జాలివహించి నట్టులగడడే. వారిప్రసంగ మెట్లుండునో విందుము గాక.

పురు:—తరుణీ! నీయవస్త్రజూడ పాపము నాకు చాల జాలి కలుగుచున్నది. కాని యేమిచేయను? విధివశమున నిన్నీతీరున గిష్ట పెట్టవలసి వచ్చినది. అయినను నీవు నీహితకోటియందే యుంటివని గ్రహింపుము. నీకేమియు భయములేదు. మాకు నీవలనగొంతకార్య ముండుటజేసి చిన్నీస్థితియందుపవలసినచ్చినది. కాన, మాకువలయు సంగతులెరిగింతువేని నీవు నిర్భయముగా, తోడనే విముక్తురాలవగుచువు. రమ్మిట గూర్చుండి నాయడుగు వానికెల్ల నీవెరిగిన యుత్తరములిమ్ము.

“ఈతడెవడో? నేనెన్నడునుజూచి యెరుంగను. నావలన నీతని కేమిపని? ఈతడుగులాశము లెవ్వయో? ఒకవేళ వానిని నేనెరుం

గకనో, మఱియేమి తర కారణముననో బహుళీయకున్న నీత నేమి సేయునోగదా? అయ్యో! దైనమా! తుదకెట్టిసితిని దెచ్చిపెట్టితివి? కానిమ్మిమిసేయుదును? నాకిందెవ్వరును దిక్కులేరుగదా—”యని యామె దలవాల్చి యోచింపుచుండెను.

పురు:—ఏమట్లాలోచించుచున్నావు? నీవేమియు భయపడ నవసరములేదని యీవఱకే జెప్పియుంటినిగదా. కాన భయముడిగి నామాటలకు బహుళీయ సమ్మతంపుము. నీ వెరుంగనివిషయములడుగ బోను. తుట్టతుదకామె ధైర్యమెట్లో యవలంబించి “అయ్యో! తమ రెవ్వరో నేనెరుంగను నన్నేల నీరీతి హింసితురు? దాన మీకు ఫలమేమి?

పురు:—అయ్యో! ఫలము లేకేమి? పశ్చిఫలములేక నెవ్వ రెట్టి కార్యమైన నొనరింపరని నీవెరుంగవా? నేనడుగు వానికెల్ల సమాధాన మిచ్చిన పిదప ఫలితమేమో, గార్యమేమో నీనే యెరుంగ గలవు.

స్త్రీ:—అయ్యో! తొలుత మీరెవ్వరో జెప్పుడు. పిమ్మట మీకువలయు నాశముల నివేదింతును.

పురు:—అయ్యయో! ఇంతకాలమెరుగ నే యెరుంగవా? నేను నీకాపుకనే. ఈవఱక నేకసారులు నీవు నన్ను జూచియే యుంటివి. అపుడే సర్వమును మఱచియుంటివా? ఎంత లక్కరివి?

స్త్రీ:—అయ్యో! ఏలనట్లు నను పరిభవించురు. ప్రమాణ పూర్వకముగా మిమ్మెన్నడును నేజూచి యెరుంగను. ఆసత్యముగాదు మిమ్మరింగియే యున్నచో దెలిసినవారుగదాయని ధైర్యమున నుడ కుండునా? అంతభయమేల? నేనుగల్గ నైననుమిమ్ముగించియుండలేదు.

పురు:—అబద్ధము. శుద్ధఅబద్ధము. నీవు ననుబూర్తి గానెరు గుచువు. అది నేనెరుంగుదును. ఒకవేళ నీగడ్డముచే బోల్చికొన జాల కున్నావేమోగాని, పోనిమ్మిక నైనను దెలిసికొంటివా? ఇపుడెవ్వరనో చెప్పగలవా?

అనుచు నాతడొకచేత నాకృత్రిమముగు నిడుదగ్గముంబట్టి యూహించెను. అోడనే యామాయగర్జనముడివచ్చెను. స్త్రీయొక మోముంగొంచి పొల్చికొనగాబోలు “బేరా! నీవా?” యనుచు మొన దెలిపిదప్పి యట్లే వెనుకకు బడిపోవుచుండెను. కనుమూసి దెరిచు నంతలో నామె వెనుక గోడపైబడ, దల శీతధాభిన్నమైపోవలసినదే, కాని, యంతలోనే పురుషుడామెదరిజేరి, పక్షిలముగ కరయుగంబున నామెగిట్టగబట్టి, చేగుననున్న చాపపై బడవైచి, శీతలజలంబుల నామెమోము దడపుచుండెను-

2

అట్లుతన గొంతినరకును శీతలజలంబుల మోముపై జల్లుచు, పలుగిత్తుల నైశ్యోపచారంబులొనరించినపిదప, నామెకిట్లుక దెలివి గలిగెను. అంతనాతడొక వీవనగొని హాయిగవిసరసాగెను. మంద మలనూనిలమ్మున నించుక సేదజేరి, మెల్లనలేచి, గోడచేగునగూర్చుని యామె దృష్టి నాతనిముఖమండలమున నిలిపి, కొంతవడి యట్లే యాతనిజూచెను. అంత నాపూరుషుడు వీవనగ్రిందబారవైచి, నగుచు ఇప్పుడైనను బోల్చికొంటివా? నేనెవ్వరో దెలిసినదా? ఆ! నిశ్చయ ముగా నన్నెరుంగునువు. అట్లయిన నేనచ్చిన కార్యముగూడ సర్వ మీపాటికే దెలిసికొనియుండువు. నేజెప్పునేల? ఇక నైననుభయముడిగి ప్రత్యుత్తరమిత్తువా?” యనుచు వికటహాస మొనర్చుచుండెను.

స్త్రీ:—బేరా! పాపీ! నీకు నేనేమి హాని జేసియుంటినిరా? నాకడ నీకుగల రాచకార్యమేమిరా? అంతమాత్రమునకై నన్నిరీతి సర్వరాత్రమున బంధించి, యీపాడుగృహంబున బడవైచి, ప్రాణంబుల దీయ నొంచితివా? నీద్రోహములెంత మితిమీరుచున్నవి? దైవమే లోకమున నున్నచో, యీనీపాపకార్యములకెన్నడైనను దగిన పశ్చి

ఫలమీ లోకముననే బ్రాడకుండువా? నాలోనీకు బనియన్నచో
 నీకాస్య ప్రవర్తనమేల? నిరాటంకముగా నీవు నాయునిబొచ్చి
 యచటనే నీకార్యమేమో యెరిగింపరాదా? ఈవొంగి దోపికులేల?
 నీతుచ్చపుబుద్ధినంతను సార్థకపరచుకొంటివి. ఛీ! నీవంటివాని ముఖ
 మెనుట నిలచి మాట్లాడుటకన్నను హేళియమింకొకటిగలదా?

పురు:—ఓహో, ఈయూరిజేరి చాలా వేదాంతము నేర్చు
 కొంటివే. అబ్బో! నానర్థసేనా నీకత్తినతా మహిమ నంతను వెల్పు
 బోయుచున్నావు! చాలునికగట్టిపెట్టుము, ఎవ్వరైననుకన్నచో నవ్వి
 పోవుదును. ఓహో! ఎంత కఠినోత? ఎంతకఠినోత? నీవంటివానిలోకి
 మున నూడబట్టిగాని, లేకున్న నీసాటికీడపూచుమంతయు చలక్రీస్తుని
 పోయి యుండునుగదా! పాపము! నాల్గులక్షల నొక్క మొక్క వాగ
 మాటగట్టికొని, రాజకీరాత్రి యూరువిడచి లేచిపోయిన వాహా
 నాక్రీమనోవి, నీవే యీరీతిగ త్తిరంగినితుల జెప్పకున్న నింకెవ్వరు
 దగుదురు?

హాకో? నాకమీశులకు లాలించిన క్షణమునను జీయు నయ్య
 బలప్రళయకాలప్రభంజనా హతయగునుకుమారకునునువర్ధింబోలే
 గడగడ పడంకిపోవుచుండెను. ఆవాక్యములామె జెవులకు మాలుకులై
 దగిలియుండనోవు. లేకున్న జూచుచుండగ నేయామె సర్వాంగమాలను
 స్వేదసిక్తములైపోవులేల? కత్తివేట్లుజెచినను నెత్తురు లేకుండనామె
 ముఖమునల్గవడిపోయెను. నోటదడి యూపోయెను. పాపమామె
 యట్టి గోడకు జేరగిలబడి పోయెను.

పురు:—చాలుజాలును, నురలమూర్ఖుగతురాలివలె నటింప
 కుము. నీకు మొక్కేదను. నురల నీకుపచాంములుజేయ లేకనేజావ
 వలయును. కొంచెము తాజాపడిన తరువాతనే మార్గదానచ్చును.
 తొంద లేమియును లేదు. ఏమట్లు జూచుచున్నావు?

స్త్రీ:—మెల్లగ హీనస్వరంబున “ఆయ్యా! నీకుకు లేమో
 నాకర్థములుగాకున్నవి. నీయదేశ మేమో సరిగజెప్పుము”యనియెను

పురు:—పాపము! నామాటలు నీకెట్లుములగును? సరే, జెప్పకతిప్పుకుగదా. వినుము. రంగపురనివాసుడు గీర్త శేషుడునగు రఘునాథబండితుని యేకిపుత్తుడు, త్రిత్రిత్రి మధుసూదనబాబుగారి నెవ నెరుగును సంగువా? లేదా? తమరు గొంతికాలము వారిని బాగుచేసి, తుదకు జప్పజేటికిచ్చుట స్థితియందున్నదా? ఉండవచ్చును. ఇంతలోనే మరవెట్లవచ్చును? పాపము! వారిని మరచిపోవుదమన్నను, యాచుపిత్యమును, గిలలో సహితము వారిరత్నపేటికి గాన నచ్చుచునే యుండును. ఇంతవరకును చెబునదా?

స్త్రీ:—యేమియునుమాటుబయికి లేకు. ఆమె భయప్రకాశితగాతియై, విశ్లేష్యయై, తిదే ధ్యానమున నాతిని ముఖము విశోకింపుచుండెను. పురుషుడై జెప్పసాగెను “వాటికినాడు, వారి జనకుని మరణానర్థసమయమున, యీటచున్న మేమేమిదోహమును దలకుమో యరు భయమున, యర్ధరాత్రిమున నారత్నపేటికిను చెచ్చి, యపరిహరించుకొని, తమజనకుని చేటికిచ్చియున్నారు. నామాటల వినుచుంటివా? శ్రద్ధతో వివరలయుజమో, ఆపేటికయందముల్య రత్నములు, రమారమి న్యాయక్షల రూప్యముల కివ్వుత్తు గిలపియున్నవి. పాపిష్టిధనము పాపాలచాలము. ఏమిచేయను. అది లోకసహజము. బుక్కసారిగ నంతరింకము, చేబడుటచే, మీతండ్రియెవ్వరికిచెలియక దానిని దక్కించుకొనదలచి, యామఱుసటి నాటితోయియే రంగమునువిడచి, యాయూరు చేరుకొన్నాడు. పిదప, నమాయకి మధుసూదనబాబుగారు మీయింట మిమ్ముగానకి నలోచాలో యని యేచ్చుచు, మాకీసంగతి మనవిజేసికొన్నాడు. అందుచే నీకీటిగ నను గిట్లవెట్లవలసి వచ్చినందులకు మిగుల జింతిలుచున్నాను. కాన నికనైనను, బూర్తిగా నాపలుకు లర్థముజేసికొని, యారత్నపేటిగ యెందన్నదో దయజేసి చెప్పిన, నది మాచేజిక్కిన తోడనే నీవు సుపూర్ణముగా విముక్తిబడయగలవు. వింటివా? ఏమందువు?”

అనుచు నాతడు వదిలించుకొనతను విని స్త్రీ ముఖమువాల్చి

కన్నీరు గాల్యలుగట్ట విలపించుట దక్క మాటుబల్కు లేదు. అసితో నామె దీనానన మెట్టిధీనును గాంచివను, యాతని ధైర్యముతయు, ధైర్యరత్నమే, మంచువలె వికావికతై జనకమానదు. కాని యాపుని ఘను మాతృము జలింపక చిరునగవు నగుచునే యుండెను. అతని పాపముదా?

కొంతవడి కామె చేలాచలమాన గనుల దుడిచికొనుచు, “అయ్యా! నన్నెల సీతీతి గట్టపెట్టదవు. ఆరత్న పేటిక యెందో నెగల వైనను గాంచియుండలేదు. దానిచరిత్ర నేననుమాతయు నెరుగను. అంతధనము మాయుట నెన్నడును నేజూచియుండలేదు. సిద్ధియనుగ వారాపేటిక నెవ్వరిచ్చియుండిరో గూడ నెనెరుగను. ఎవ్వరిచ్చెను దాచ పెట్టిన దోచుకొనను. దానినాతనితెవరికును వ్యయమొనర్చి భద్రముగ నే గాపాడుచుండును. అంతటి ధనమును వెచ్చించుపాటి సామర్యమాతనికుండదు. అట్లే వ్యయమొనర్చిన సిననికి మానవము నెతో మార్పుగలిగియుండును, గాని, యట్టిదేనియును సంభవించి యుండలేదు. కొన్ని యశ్యాచర్యక కార్యములపై మేనూయూగువిడిచి రావలసి వచ్చినదిగానివేయకాదు. త్రిమధుసూదనబాబుగారే యా పేటిక నెవ్వరికొసంగయుండిరో నాదికడ కాతడే స్వయముగబోయి గానినడిగి బుచ్చుకొనవచ్చునుగాని యందులకైసిహ్మరణముగ నన్నీ రీతి గట్టపెట్టనేల? ఈరహస్యవర్తనమేల? కాన నన్ను దయయించి విడిచివుచ్చుము. నాప్రాధనముగీకరింపుము. ఆపేటికతో నాకెక్కి సబంధమును లేదు. ఒక పేళ నింకొకవ్యక్తికిమాటుగనన్న భావింపు చుంటివేమో? బాగుగ యోచింపుము.

పురు:—బాగుగ నే తెప్పితివి. షరమేశ్వరుడికను నాదృష్టికి మాంద్యము గలిగింప లేదు. నాకున్నాదము ఘటింపలేదు. నేనికను బాగ్రిదావస్థలోనేయుంటిని. కనులువిచ్చి జూచుచుంటిని నీవెవ్వరో నాకుబాగుగదెలియును. నాకెవ్వరో కార్యమున్నదియో నేనెరుగుదును. ఏల నీవృత్తాలాపములు? సీత్రాణియే న్యాయానువర్తియైన

చో నొకలకెనుకలేక అర్ధరాత్రిమున నాపురము విడువ వలసిన యగత్యమేలేదు. ధనాశహరణము దక్క నాతినికింకొక యవశ్య కార్యమైయునులేదని నేనూఢిగజెప్పగలను ఏమైననో? నీవిప్పుడు బలికినటుగనే యాతనికడ కేగి వేటిక నడిగి జూచెదము. సవ్యముగా సది మాచే జిక్కినసరియే, లేకున్న దనునాతిసంగతి నాలోచింప నచ్చును. అంతవరకుమాత్రము నీవిందేయుండవలయును, మామూలు గ నీకెలసనుపాయములును జరుగుచునే యుండును.

స్త్రీ:— అయ్యో! నన్నెల సిహారణముగా జూప జూచు చున్నావు. దాన నీకు లాభమిసుమంతియనులేదు. నీపాదములపై బడి మొక్కుచున్నాను. నన్ను మూలము.

౧

అనుచు నామె యాతిని కదములందుబోయెను. పురుషుడు నిశ్చలముగా “భీ! భీ! ఏల నన్ను నిర్భాధించెదవు? నిన్నిపుడు విడు చుట కెంతమాత్రమాను వీలులేదు. నాకార్యము సఫలమగుదనుక నీవిందే యుండవలయును” యనుచు నాతడు బిరబిరగి వాటముంచెరచి నెడలిపోయెను. పాపమా యబల యట్లేచాపపైబడిపోయెను. మరల నామె దెలివిగొని జూచుసరి కరుణకాంతులు లోకిమంతయు గొమ్ము కొనుట గవాక్ష మార్గమున గాననయ్యెను.

కాళీఘట్టము నందున్న జీననాథుని మేడ లుప్పుడు మిక్కిలి పాడునడికి శావిహీనమైయుండెను. పుష్పేద్యానములన్నియు సురిక్షణ లేమి యెండి, కంటకావృతమైపోయెను. సౌధరామణీయకత యంత యును మాలతీతోనే నశించిపోయెను, పై యంతస్తు తలుపులైన నెవ్వరునుదీయువారులేక బుదికొక్కులకును, గబ్బిలపుమంసలకును నావాసములై, గదులన్నియు మగ్గంధపూరితములై, దియ్యముల

కొండమై పోయెను. క్షిప్రమాత్రము శల్యావసిష్టడగు తననాథుడు వృద్ధసేవకుడగు రామోజితో నివసించుచుండెను. ఆతడు తన పడక గదిలోని కుక్కిమంచమును విడచి, యొకనాడైనను నీవల నడుగిడి యుండలేదు. వృద్ధరామోజీ యాతని సకర్మలన్నియు జేయుచుండెను. ఆతడే తననాథునకు బుత్తుడును, బుత్రికయు, సేవకుడను, సురక్షితుడైయుండెను. అతకు మిక్కిలి యాతని నాదరించువారెవ్వరను నాయూర లేదు. వృద్ధుడు సాలియాయననామోమాస్రము, స్వామును రెండుపూటల నింతకిలియో గంజయోగాచి, యాతనికింకెంతో దానింతటిని వెకలిస్తోవుచుండును. ఆమె తననాథుడీయూను వచ్చిన నాటగోలె వారింట పంటలన్నియు దినముల వెలుబుచ్చుచుండెను. అధికతరవిత్వాసులగు నీయులువురు సేవకులును దక్క తననాథుని గృహాంతరిమున సంచరించు వారెవ్వరును లేదు. మాలతి మృణాలో ఉన దిన నుండియు వారెన్నడును శుభోపరిభాగమునకు బోయి యుండెను. నిత్యమును నర్చరాత్రిమున మాలతియు, నామె ప్రియుడును శ్యామలయుగలసి, పరిహాసమలాడుకొను చున్నట్లును, గిలకిల నవ్వుచున్నట్లును నెఱకొక వేళ నప్పుడెఱుంగున బాటలు బాడు చున్నట్లును, వృద్ధరామోజీవినుచు, నుదయమున నాటయి టదీరిన గూర్చుని, తంబాకుసేవిపును, పంచనకార్మవిమగ్నియగు సాలియాకీ చిత్రకథల సన్నిధిప దిన యానె నవిశాఖోరణివెల్లికిరియ గను జిత్రముగ వర్ణించి చెప్పుచుండును. అపుడామె “అవును. నాయనా! బలవంతాన చచ్చినోల్లు దయ్యాలగాక మరేమవులారుబాబూ? నువు మాత్రం బాగోత్తగానుండు బాబూ. ఎప్పుడైనను మేడి మాత్రా యెక్కబోకుమీ. దయ్యాలకి రాత్రేమిటి పగలేమిటి? ఎల్లప్పుడూ అవి అక్కడనే తిరుగుతూ ఉంటాయి. జాగ్రతి బాబూ!” యనుచు సాతవికిబుద్ధిగరపుచుండును. అందుచే వారెవ్వరూ నెన్నడైననామేడ మెట్టిదో యెరుంగరు. అక్కడిసామానులన్నియు నెక్కడివక్కడనె బడి బూజులబట్టియుండెను. ఇంకవానితో నెవరికేమిషని?

శీతనాథుడు గడు వృద్ధుడు. పాదమాతనికి యేకపుష్పిక గణించిన నాలుగోలే నాతడు మంచమిట్టి, శల్యావశిష్టుడై, చావలేక బ్రోకియున్నాడు. అతనికి మనోవ్యాధి యంకురించినది. మనోవ్యాధికి మాత్రము మందులేదు. అది నూనపురితోడనే యుపశమించు దీర్ఘ వ్యాధి. అది యంకురించిన మానవుడెన్నటికిని వృద్ధిలోనికి రాజాలడు. ఆరోగమెల్లప్పుడును నరుని వినాశనమునే గోరుచుండును. అద్భుత నొక్కొకవేళ నున్నాదాచస్తగూడ సంభవించుటగలదు.

ఇప్పుడు శీతనాథుడాస్థితిలో నెయున్నాడు. అతని న్నాగుని కన్న నధినునిగానున్నాడు. ప్రియశేషకుని సహితమాతడు బయటికిరాడు. ఎన్నడును నాగుక్కిమంచముదిగి యీవల నడుగుపెట్టడు, మనోవ్యాధిగల మోససి యెన్నడునొకరి సహవాసమిచ్చుగింపడు. అస్థియాతన్ని గూడ వెన్వోతోడ మాటలాడుడు. వృద్ధిగా మోసేదక్క యాతినికడ కెవ్వరునురాదు. అతనితోనైన నిదిమంది, యిది చెడయని యెన్నడును బయటైన నాతడు బయటకు. ఎల్లప్పుడూనుంచుచునైబడి, పిచ్చివాని వలెనే జేజ్రీవేలుల లెక్కొప్పుచు, దనలో దానేమో బలుకుకొనుచుండును. ఆమాటల విన్నను మనకన్కములుగావు. అవి యొకదాని నొకటి బాంధవి, గిడు నసాదర్భములుగానుండును. ఒక్కొక దినమాతయు నాతడు బిగ్గరగా యేడ్చుచు నెయుండును. కాని మచ్చునొక యగ్రసుకెడైన నాతిని కనుగొలకులగానరాదు. అతని కన్నీళ్ళవల కెన్నియో దినములకు బూర్వమే యింకిపోయినవి. మరియొకటి నాతడు సాదర్భరహితముగ నదేదనిగ వెడగునవ్వనవ్వచుండును. ఇది యాతనికి సహజమైపోయినది. అతని గాలచక్రమీకీతిగ దిగిపోవుచున్నది, దాని నక్కొను నారెవ్వరు?

నేడుదయవిఖనుండియు నాతడు బయటికితరళోకప్రవాహమున బడి, కొట్టుకొనిపోవుచుండెను. ఒక్కొకసారి నాతడు బిగ్గరగ బాలుని గతి యేడ్చుచుండెను. కరయుగమ్మన కిరము మోడుకొనుచుండెను. అతని నోదాన్పువారెవ్వరు? అతని నోదనవ్యవలతో నామ ది

మతయు బ్రతిభవించుచుండెను. పాలి యామాత్రమిప్పటి వలెనే యాతని కాహారమిది “బాబా! ఎతనియే డైదవు? ముసలిప్రాయము సామ్యునిలపోయెనవు. ఎంత యేడ్చినను లాభమేమైన నున్నదా? ఊరజేలు”మని మామూలుపాఠముప్పగించి తనదానినిబోయెను. ఇది చూమెకు గొడ్డెగాకు. ఈతని యేడ్పులును, నెడగునవ్వులును, యామె కభ్యాసమునైపోయెను. ఇప్పుడు వాని యందామెకు విశ్రాంతి. ఆతనియే యేడ్పుచుండెను. నియమితో యతో, యెంతిని పడు నాతడిదినమున నొకకణమైనను ముట్టలేదు. దాని గిన్నెల్ల కూడ నైవలేకు. పాలియూ భోజనపాత్ర స్వీంచెనో యది యెప్పుడు బడియుండెను.

సాయాసముయుము గానచ్చింది. రాత్రిభోజనమును పాలి కూ పాటుయింటినిష్కడరచుచుండెను. వృద్ధరామోజీమధ్యాహ్నమునుండియు నెందేగనోగాని, యిప్పుడతడు దిరిగినచ్చి పీఠితిలుపుగొల్పుచుండెను. పాలి కూ బోయి యాతనికి తలుపుచెరిచి, మరల దనవంటయింటి నేరెను. వృద్ధరామోజీ, వెనుక నొక మాతన పూరుషునితో మాట ప్రవేశించి, కివాటము నెప్పటియట్లు బంధించి “రూప బాబా!”యని యాగొంతకుని హెచ్చించి, జీవనాధునిశయనాగారముబ్రవేశించెను. జీవనాధుడు వీరిని జూచెనో లేదోగాని, యెప్పటియట్లు దన నోదరును నాగించుచునేయుండెను. మాతనపూరుషుడు పాదము సరలస్పృహయు ఉడుటూజేసిగాబోలు, యాతని వివశితచద్యలగాంచి, కనుల నొకటి రెండగునొకరులరాల్చెను. రామోజీ యది గాంచి యుండలేకు, ఆతడు జీవనాధునిమంచమాదరిజేరి మోకరిలి, యాతని జేవికడమోము జేర్చి “బాబా! చందబాబుగారిని దీసికొని వచ్చియున్నాను. ఇదిగో పొందులలచియున్నారు. ఒక్కసారి లేచి కూర్చునెదరా?”యనియిం చుక బిగ్గరగాననెను. ఈపలుకుల నేమిశేషమున్నదోగాని జీవనాధు డు సత్వరము దెలివొంది, కనులగుడిచికొనుచు, సుద్ధృఢశక్తికునిభంగి నొక్క యుదకుల లేచి మంచముపై నొకపక్కనాసెనుడై “వచ్చితివా

బాబా? రా—త ప్రీ! యలా నాప్రక్కనుగూర్చో— ఎతప్పుడైనది
యిది? రా, బాబూ! నాప్రక్కరా” యనుచు నాతనికిస్తలము జూపి,
యొక్క వెడగునవ్వుచవ్వెను. ఏలొకోనాపూరుషునికనుల సవిరళాస్ర
ధారలు గానుచుండెను. ఆతడు జీవనాధుని బుల్కలాలింపని వాని
వలె నిశ్చేష్టుడై నిలచియుండెను.

అంత జీవనాధుడతని హస్తముబట్టి. చేరువకు దీసికొననెంచి,
వేనబోయినవరల మంచముపై గూలబడెను. రామోజీ యూతిని బట్టి
కొనెనుగాని లేకున్న నాపూరుష నాతడు గోడవైబడి, కఠినా ఘాత
మొహు దిగవలసిన వాడే.

ఇంతలో నాగంతకుడులికిబడి, తన స్థితికెంతయు లబ్ధించి,
కనుల చేలాంచలమున దుడికొనుచు నాతనిప్రక్క నాసీనుడై, ఏమి
లకు చిలిపించితిరి బాబూ?”యని మెల్లగనెను.

తన:—“చెప్పచున్నాను బాబూ! కొంచెమోషికబట్టుము.
చాలా ఆయాసముగానున్నది. చెప్పవలసిన కథ చాలాయున్నది.
రామోజీ! వీధిద్వారము బాధించితిగదూ? రా. నీవు కూడా ఇచ్చట
గూర్చో బాబా! నీదర్శనమిప్పుడగుట నాకౌతయో బలముచేకూర్చి
నది. నేను పుణ్యాత్ముడను తండ్రి! నీకు నాయందెంతో ప్రేమ. ఏమి
చేయను? దైవఘటన. అయ్యో! కూతురా!”యని రెండుచేతుల
ముఖముగిప్పకొని యబలవోలె నాతడు వలవలసేడువనాగెను.

ఆగంతకుడతని వీపున జేయివైచి “ఏల నేడ్చెదగు బాబా!
అయినదేమో యెఱోయినది. మనచిత్తముగాదు. నన్ను చిలచిన
కార్యమేమో జెప్పుడు అని బలికెను.

ఈయాగంతకుడివరకు మనకు గృతపరిచయుడిగు నారాయణ
చంద్. ఈతని చరిత్రపాతకులీవరకెరింగిన వాడే. ఈతడట్లు బలుక
గ నే జీవనాధుడు “బాబా! తొందరగా నున్నదా? అవును చీకటి
గ్రమ్ముచున్నది. నీవు మరలనింటికి బోవలయునుగదా? సవిలాసముగా
నాయుట నీవు రాత్రొబవల్లు నిలచుకాలము గతించిపోయెను గదా!

అవును. మన పెన్నిధిపోయి చాలాకాల్చమైనది. బాబా! మగల మన కట్టి దినములు రావుగదా, రావు-రావు. ఎప్పుడు వచ్చును? అయ్యో! వృధాప్రసంగములతో నిన్ను శ్రమబెట్టచున్నాను గదా. పినుమ. సావధానుడవైవినము. నాయంగు నీకు గోపమా?" అని దీనమగా బలికెను.

నారా:—లేకు బాబూ, కోపమొదలకు? చెప్పము అంతయు జాగ్రత్తగ నే వినుచున్నాను.

అంత నామోతే యొక వేడినిట్టొచ్చుబుచ్చి "అయ్యో. ఈతనికి దినదినమునకు పిచ్చు యెక్కువై పోవుచున్నది. మాటలలోకే దాని కొకటి సందర్భవడవుగదా. పాపమెంతవాని కెట్టిగతివచ్చినది" యనుచు లవాల్చి విచారింపసాగెను.

వినాథుడు మరల నొకసారి బిగ్గరిగ నప్పుచు "దగ్గరగా నా బాబా! నిన్నుజూడ సాతనయను జూచినట్లున్నది. నాదగ్గరగా నచ్చి నేచెప్పనది బాగుగానిను" యనియెను.

నారాయణచంద్రుడే గావింప నావృద్ధుడీతీరునజెప్పుసాగెను.

బాబా! అతి నిగూఢశరచుగు నొకానొకసంగతి నిప్పుడు నీకు నేను జెప్పుచున్నాను, గాన శ్రద్ధతో వినవలయునుజమీ. నాప్రకారమున నేక పుత్రీక మాలతి యకారణ మృత్యువాత బడచుగదా. ఇంక నాకెందుజూచినను దిక్కె-వ్యయను లేరు. నాస్థితియంతయు నీవు జూచుచునేయుంటివిగదా, ఇట్టి స్థితిలో నేనెంతయో గాలము నెవ్వరిం జాలనని దృఢముగా జెప్పగలను. నాకు గల వ్యాధియెట్లదో నేనెరుంగనుగాని, నాశరీరముమాత్ర మనుదినమును గృశించి పోవుచున్నది. ఇంక నేనెన్నియో దినములు బాగోములతో నుండజాలనన్న

యధైర్యము నేడు నాకు గలిగినది.

నారా:—అయ్యో! యట్లెల యధైర్యపడవలయును? చచ్చిన వానితో మనము జావగలమా? ఏదో దగినవైద్యకౌశలజూచిపోష ధము సేపించికచో మీగుదప్పక జేపించగలను. మాఖముచేన్చి గృహి యున్నారుగాని వేఱుగానా.

జీవ:—నిశ్చయమే తండ్రీ! నామాఖమే నన్నింతకుదెచ్చినది. ఇంక నామాఖసముద్రమునకు బారములేదు. దీనికి మృత్యువు దక్క వేరొకముద్రలేదు. ఏల వృథాప్రయోగము? ఇనమునకు నాకు గొంతలేదు. నేజెప్పుచుదేము? ఇంక నేసేపించుట మర్తధము. కాన యన్నిటికిని నింక నీవే దిక్కనినన్ని నాచిత్రగొంత సత్యజెప్పుదలచుకొన్నాను వినుము. నేనీయూగులేక బూర్వము రంగమున నూడెడి వాడను. అచట నాతనయ నొక కోటిశ్వరుని దేవక పుత్రుడు గిరగిహణిముగావించి సౌఖ్యవాదాని నోలలాడిచెను. అతిథుగూడ నీవలెనే రత్నపర్వకునిమానుడు. మాయదృష్టబున మేమే యూర నున్నను, మాకు దమ్ముబోలు కులెనుల యాశ్చర్యములలే దొరకు చున్నవి. కాని, యంతటితో మానాటకము ముగియుచున్నది. తండ్రీ! చెప్పిన నమ్మకుచోలేదో గాని నావదివిపుడు బరివేల మాప్రయము గొక్కమున్నది. తదితర చర్యానంతిను నింకంతో నీవు జూచియే యున్నావు. ఇప్పుడు నేజెప్పుచుదేమున. నాయూవవాన్తియు నింతినుండి యు నివరంబుగావించుచున్నాను నీవు దానినిజేకొని నాయూకోర్కె లందీర్ప వలయును.

ఈవృద్ధుడు, గామోదీ నన్ను నమ్మినబాట—నాయూభక్తా లమున సైతము ననువీడక, సకలవిధిబుల సారక్షించినవాడు. ఇంత నమ్మకముగల సేనకునింక వేయిజన్మములకైనను నేసూపాదింపజాలను. కాన నీవు నాయూన్తిలోని రెండువేల మాప్రయము లేతనికిచ్చి, యూవ జీవము ననుభవింప మనుము. నేడు బోయినను, వృద్ధుడగు నాతని కష్టసుఖము లప్పటప్పట నీవరయుచుండ వలెనుజూచి.

ఇంక పాలియా యున్నది. ఆమె కూడ నాకు నచ్చిన సేవకు రాలు. అమాయకురాలు. ఆమెకీలోకమున “నా” యనదగు వారెవ్వరునులేరు. అందుచేతనే భగవంతుడు మమ్మెల్లర నొక్కచో జేర్చెను. కాన యామె కొక వేయిరూప్యములిమ్ము. ఏమందువు, రామోజీ? నీకు సంతసమేనా?

రామోజీ పృథ్విత్తరమీయలేను. ఆతని మనోభిప్రాయము లెల్ల నాతని యశ్రుజలంబులే వెలిబుచ్చుచున్నవి. ఇంతకన్న నాతడు జెప్పనదేమి? మరల జీవనాభుష్టి జెప్పదొడంగెను.

“అండీ! ఇంకొక్కటి జెప్పుచున్నాను. ఏకాగ్రమునైన, నాయనంగు గూతుతో సమానురాలగు శ్యామల నీకు గాననచ్చినచో యామెను జేరదీసి, నాయాస్తిలోనియైనవేల రూప్యములామెకిమ్ము. ఆమె జననియే నన్నుంబెంచి, పెద్దవానిజేసినది. నాటి నుండియు వారి సంతతి మాయీటనే గాచికొనియున్నారు. ఈశ్యామల కొక యన్న యుండెడివాడు. పాపమాలడు బసితనమందే యకాలమృత్యు వాతంబడిపోయినాడు. ఈశ్యామల మాయీటనేబుట్టి, నాతనయతో సమముగ బెరిగినది. వయసున గొంచెము పెద్దదైనను, యిరువురు నక్కచెలియండ్రాయనిలోకము వెరగందుచుండెడిది. కాన నాకోర్కే ముఖ్యముగా దీర్పవలయుజమీ.

ఇంక మిగిలినది రెండులేల రూప్యములును జరాస్తియును గలవు. దీనిలోనే మృతినొందు తరి నీపాపికి నుచిత క్రియల జేయు తరి నెంతవెచ్చించిన న్యాయముగనుండునో, యంతయేవెచ్చింపుము.

ఇంకొకటి జేయగోరుచున్నాను. దుర్భాస్సలెవ్వరో నాయనంగు బిడ్డను వధించి, శ్యామలనుహరించుకొని పోయియున్నారు, కాన నీవు తుదకు లక్షరూప్యముల వెచ్చించిననుసరే నేసంతసించునుగాని యాహంతకుల బట్టి రూపుమాపి, యింకను జీవించియున్నచో శ్యామల నేరీతినైనను వెదకిదెచ్చి. యామెకారొక్కమందింపుము! ఏమీ! లక్షరూప్యములైనను సరే వెచ్చింపుమంటినని నీవు నీలో నవ్వకొను

చున్నావా? నెత్తివాడా! ఇంకను జెప్పవలసిన ముఖ్య విషయము నీతో జెప్పనే లేదు.”

అనుచు నాతడు బిగ్గరగా నొక్క-వెడగునవ్వునవ్వెను. “నారాయణ చందునక దేమియు బోధపకనట్టేజూచుచు ఉడును. విచారమనమున మునింగియున్న వృద్ధరామోజీగూడ దల నెత్తిచూడసాగెను. అంత జీవనాధుష్టి జెప్ప మొనరిడెను.

“బాబూ! ఇంతవరకు నే జెప్ప విషయములంగ విలువ గలవి గావు కాని, యిక నే జెప్పునది మాత్రము నీవు ముఖ్యముగ గమనింప వలయును జూచి. ఇదిగో విను. రంగమునుండి నేనీయూరు జేరుట కొక ముఖ్య కారణముగలదు. అచట నాతనయకొక రత్నవర్తకుని సూనునితో స్నేహమలవడెనని జెప్పియుంటినిగాదా. ఆతడాతనితండ్రి మరణానంతర సమయమున దాదాపునాల్గులక్షల రూప్యములకిమ్మత్తు గల యొకరత్న పేటికనుదెచ్చి భద్రముగా గాపాడుమని నాచేతి కొసంగియున్నవాడు. అట్లుదాచనిచ్చుటకొక కారణముగలదు. ఆతని జనకుడు, దన భాగ్యగతించుటజేసి, యొకయుపపత్నిని బరిగ్రహించి యున్నాడు. ఆకాంతకు పాలకమాతయు, నిజసోదరుడునుమాత్రమే గలరు. ఆకథయంతయు నీవుజేలగాని, వారుగడుంగడు కూర్చులు. ఎపుడాతని జనకుడు గతింప సంసిద్ధుడైయుండెనో నాటరేయి వారెల్ల రాతనియుంటజేరిరి. దాన వారెల్లదోహంబుదలంతురో యని బెగ డొంది, యాతడమూల్యమగు రత్న పేటికను మాత్రము గూఢముగ నజేతనిడి, భవ్యముగ గాపాడుమని జెప్పిపోయెను. కానిదురితాత్ముడగు నేనాపేటికంగాంచి నంతనే దాని నెల్లయిన నవహరింపనంచి, నీకునాటరేయి నెవ్వరి కెరుక లేకుండ రంగమువిడచిసరాసరినీయూర పట్టికొంటిని. ఇట్టి పాపశీలుడనగు నాకు దగు ప్రతిఫలము బరమేశ్వ చూడనుగ్రహించియేయున్నాడు. న్యాయాన్యాయములు భగవంతుని పదిగ్రామ విచారింపబడకపోవనియు, మనుజులు వారి వారి పాపపుణ్య చిన్మంబుల సాధ్యమగువరకీలోకమున యనుభవించక దప్పదనియు

నిపుడు నాకు బాగుగ బుద్ధివచ్చినది. ఏమీవచ్చిన నేమిలాభము. ఆయిన దేదో యైపోయినది. నారత్నము నశించిపోయినది. నాబాగుకొండ బ్రక్కలైపోయినది. చెయిగాలిన పిదప నాకుల బుద్ధి కొనుట వలన నుపయోగమేమి? చెప్పనదేమన—నిపుడా పేటిక మేడపై నాతనయ శయనాగారమున నినుప మండపమున గ్రందయరల్చునున్నది. బాబా! నీవు దానిని బరిగ్రహింపుము. నీజనకుడు గూడ రత్నవర్తకుడగుట దాన మీ కెంతయో లాభము గలుగవచ్చును. కాని, యావిత్రము తయు నీవు జేర్చి హంతకుల జాడలగయుటకు వెచ్చించినది పోయి, మిగతభవముతో నాయనుంగు మాలతిపేర నొక ధర్మశాలను నిర్మింపుము, ఇది నామూఖ్యప్రార్థన. బాగుగ వింటివా?”

అనుచు నాతనికి నూర్లొడబాలక ముచ్చటైబడి నోడన మొనరింపసాగెను.

ఆశ్చర్యభయసంభ్రమము లొర్కు-మ్మడిగ్రమ్ముకొన, నారాయణచుడును, వృద్ధరామోజీయు నాముదుసలి పల్కులాలి నసాగిరి. వినుకొలదిని వాని నిశ్చేష్టులై, శీలావ్రతములవలె గదలక యట నిలచిపోయిరి. కొంతనరకును జీవనాధుడట్లీయూడి, పిదప లేచి గూర్చుని “బాబా! నామాటలన్నియు ముఖ్యముగా వింటివా? అది దొక్కటైనను మఱునగూడను సుమా నాయనా! నాయీకడసాగి కోర్కెలన్నియు దీర్చగల యాపుడవీవొక్కడవే యని యెంచి, యాయుత్సకాలాబున నీకైవార్తనంపియుంటిని. ఇప్పుడు నాతలపై భార మంతయు దిగిపోయినట్లైనది. ఇక నేనేవచ్చగ మరణింపగలను. కా నీవు శీఘ్రముగా నాపేటికను, ధనమ్మును జేకొనుము. ఇవిగ్గగ రొండిన దాళములున్నవి. రామోజీ! మెల్లగననుబట్టి మేడపై కొని పొమ్ము. శ్వరపడుమని యాతడు దిగ్గనలేచి నిలువంబోస్తే రామోజీ యాతని బదిలముగ బట్టి, చందుసహాయమున నాకు సాధోపరిభాగమున కీడ్చికొనిపోయెను.

(మై

ఇపుడా మేడ యెట్టి స్థితి యందున్నది. వాతకు లెరిగె

యున్నారు. మాలతి గతించిన పిదప దాని దేజూచిన వారెవ్వరును లేకుంటుచే, జూచుట కాస్థలమంతయు ధూళిధూసరితమై, కడునసహ్య ముగా నుండెను. వారెట్లలో మాలతి శయనాగారముందెరచి లోప బ్రవేశించగనే, జీవనాధున కెక్కడలేని దుఃఖ మొక్కసారిగ బొరలి వచ్చెను. ఆతడ స్వకూలబడి, కరయుగమ్మున దలదాచి కొనుచు, భోమన నేడువదొచ్చెను. ఆతని యాదీనావస్థ గాంచి రామోజీ సహితము గనుల భాష్పకణాలు బొరలింపకయుండ నేరకబోయెను. ఇంక నారాయణచందుమాట జెచ్చనక్కరయేలేదు.

ఒకానొక సమయమున నేమాదిరము తన సర్వసాఖ్యానంద మాలకాలవాలమై, భూలోకస్వర్గమువలె వెలింగిపోయెనో, యాగృహ మిప్పును, యెటుక కన్నములతోడను, గబ్బెలపు బెంటలతోడను నిండి, చూచుటకుశ్చ శాసనవాటికందలపించుచుండెను. ఏశియ్యోజేరి, తానును మాలతియు నొకప్పుడత్యధికానంద కేసెలాన్తరంబున నీకులాడినో, యాశయ్య యిప్పుడు మలినాచ్చాదితమై, యట్లే జూచువారిగుండె లవియజేయుచుండెను. ఒకనంకమాలతి సంగీతపరికరము, లింకొక దెస నొకప్పుడామె యత్యాదరమునకు బాల్వడిన ముద్దులయద్దంపు బిరువయు నిపుడట్లే ధూళిధూసరితములైబడియుండెను. ఇవియన్నియు దిలకించుచున్న నారాయణచందు గన్నీటినాపుకొనజాలక, వెక్కి-వెక్కి బాలునివోలె నేడువదొడుగెను. పాపము! వారి నోదార్పు వారెవ్వరు?

కొంతవడి కెట్లో చందు దుఃఖోప శమనము గావించికొని “బాబా! ఏలన్నివాపోయెదరు? ఎంత దుఃఖించినను మరల మాలతి మన కంటబడకుదా. ఇంక నేడ్చిన బ్రయోజనమేమి? ధైర్యము వహించి కర్తవ్యమూలోచింపు”డన నెట్టకేలకు జీవనాధుడు వెప్పిరిలి “చంద్! ఇవిగోదాశపుజెప్తులు ఇనుపమందస మీ వెరుంగుదువుకదా పదిలముగ దానిందెరచి, యాపేటికంటైకొనుము. అందే లోప నొక చిన్నయరబో గొన్ని బంగారుపెడినాణెములును, గొన్ని కాగితము

లును గలసి రమారమి బదివేల చిర్లరయున్నవి. వానిగూడనైగొనుము. చీకట్లుగ్రమ్మచున్నవి. త్వరపడుమన నాతడట్లే నుండసముండెరచి, జీవనాధుడు జెప్పిన యావదాస్త్రాని రత్న పేటికతో సహా తీసికొనెను. అదిగాంచుచున్న జీవనాధుడు మరల దుఃఖమాపుకొనజాలక గొంతవడి విలపించెను.

రామోజి “అయ్యో! తాడో! పండుపంటి సుసార మీనాటికి భస్మమైపోయినదా! నాయాశాసాధము గాధముగూలిపోయినదా” యని భోరుననేడ్చెను. తరువాతి వారెల్లరును, యెప్పటియట్టివీగముల బుధించి, సాధానకోహణమొనర్చి, జీవనాధుని పడకిట్లునేర్చి. అంత నారాయణచందు “బాబా! ఇక నాకనుజ్ఞదయ చేయవేడుచున్నాను. చీకట్లుగ్రమ్మినవి. మీరు స్వైర్యముగా నుండుడు. శత్రుని నుండియు నేదైననొపధము నేమిపుడు. అందలకుదగిన ప్రియత్న మే నొనరింతును. ఉదయముననే యొకి వైద్యవంపగలను. మీరు నిశ్చింతగా నుండుడు. మీ యీధనమంతయు నావద్ద భద్రముగా గాపాడగలను. మీరు త్వరలో స్వస్థత బొందిగలరు. అపుడు మీకు మరల మీదైకమంతయు నప్పగింపగలవాడను. ఇక నేబోయివచ్చెదను.” యని బలికెను!

జీవ:—చండ! నీకొంక నీపిచ్చిభ్రమ వదలనేలేదా? నాకెట్టి మందులునువలదు. ఇంక నాయాయువు దినములపై నున్నదని నే నిశ్చయముగా జెప్పగలను. కాన, నాయాలోగ్యమునకై నీవెట్టి ప్రియత్నములును జేయవలదు. నేనెంత త్వరితముగాబోయి నాచిన్ని మాలతిని గలిసికొందునా యని, యనుక్షణమెదురు జూచుచున్నాను. ఇంక నీపీధనమును మరల నాకీయనక్కరలేదు. కాని నాకడసారి పార్థిసలమాత్రము నెరవేర్చ మరలమరల బ్రార్థించుచున్నాను. నీవు మాత్రము బ్రతిదిన మొకపరివచ్చి ననుజూచి పోవుచుండవలయును. ఎపుడీప్రాణవాయువు లెగిరిపోవునో జెప్పజాలను. ఇంక నాకెవ్వరును దిక్కులేరు. రామోజీకడువృద్ధుడు. ఆశ్చర్యమును నేమియుజేయ

జాలకు అంతగా నత్యవసరమగుచేసి, నేనే నీకు వార్త వంపగలను. ఇక నీవుబోయిరమ్ము. నాతీరిక సమయమున దిన మొకసారి ననుజూచి పోవుట మరవవలదునుమా. బాగ్రిత. చీకటులలముకొంచుచున్నవి. ధనమతో బోవుచున్నావు. భద్రము ఏదేని యొక గుడ్డుపు బండిని మాట్లాడికొనిపోమ్ము. నాపలుకులుమాత్రము మరువకుము. ఆయ్యో అంతయు నేటితో దీరిపోయినదా?

అనుచు నాతిడు గొల్లున నేడువనొడంగెను.

నారాయణ చందాతనినూరజించి, యనుభవగోనివెనలిపోయెను. రామోజీ యాతని ద్వారమువరకును సాగనంపి, కవాట మెప్పుటి యట్లు బంధించి బోకకబోదెను.

౧౧

కాంఘాట్ నందే నార్త్రతాణ పరాయణయు, భక్తి సంరక్షణీయు మహాశక్తియునగు కాళికాలయమున్నది. దాననే యాఘట్టమున కా నామము గలిగినది. ఈమూలయముదాటి కొంచెమదూరమేగిన నట నాల్గు బాటలుకలయుచున్నవి. ఇందొక బుడ్లదొడ్డి యందొకమూల జట్కాలును, నెద్దబుడ్లును, మోటారులును, మున్నగు వాహనము లనేకము తెల్లవేళలను నిలచి, బాబసారుల ప్రయాణములకై సింసిస్ట ములైయుండును. ఇందెల్లప్పుడను బండివారల కేకలతోడను, పథకుల బేరములతోడను వృషభమాలరంగెలతోడను, హయహేమలతోడను భూసభంతరాళములు మారుమ్రొగుచుండును. బండి వాండ్లకొని నిముసమెను దీరిక లేక, బట్టణమున నేదేనియొక భాగమునకు బ్రయాణము గలుగుచు నేయుండును. కలకత్తానుబోలు మహాపట్టణ మున బాటసారులకు గొడువయేమి?

చీకట్లు దశదిశలను గ్రమ్మి యొకగుంటకావచ్చినది. పురపాలక శుద్ధసంఘము (మనిసిపల్) వారి ధర్మకార్యదీక్ష నెల్ల నందందుగల గృహిణీపపుగాంతులు జాటుచున్నవి. బహుళపక్షము. ఆకసంబున దారకాగణంబు మినుకుమినుకుని వెలుంగుచు, దను శక్తికొలది దమోసంఘమును దరుముచునే యుండెను. అయినను దనకుటిల కుంతల జాలము దశదిశలను బర్వ, భయంకర వదనగిహ్వరిముగ చెరచికొని మొక్కుమ్మడిని గాలచక్రమును గబళించుచున్న యా తమోదేవత, కుటిలమార్గావరోధముంజేయు మిటి బిక్కల గిమియని నెంతి?

అట్టియెడ గాఢికాలయముందాటి బుద్ధబాక్షికిఁజనొకయువకుడు జేతనొక చిన్నమూలబట్టి “బండి—బండి”యని రెండు శేకలవెచ్చెను. తోడనే పరుగుగు—నూర్వురు బడిచారాతనిబట్టిజేరి, చేతమూల నొకఁజూడదీసికొనుచు, నాతని జేతులబట్టి కొందరిచ్చికొని పోవుచు, ఘజమున నుత్తరీయ మొకడులాగుచు, “బాబూ! నాబండి—నాబండి బాబూ—నాగుడ్డు యేలాగుందో చిత్తగించుడి. నిమిసంబో టలు గాడిని మించిపోవాల—అట్టింబ జల్కూ బాబూ నాది—లోనవచ్చువు నేనుండి, దయచెయ్యండి బాబూ—ఈబండి నెక్కండిస్వామీ! కిరానా తమ చిత్త, నేనేమి యడుగను” యనుచు నీగీతిగ బెట్టగొలతేయ సాగిరి. వారిని వారించుచారెవ్వరు? పాపమాతడెరివరి బుద్ధ నెక్క గలడు? ఒకనివద్ద దనమూటయున్నది. ఇంకొకనివద్ద దనయుత్తరీయ మున్నది. కొందరాతనిబట్టి యీచ్చికొని పోవుచుండిరి. ఎవ్వరి శకట నూత డారోహింపవలయును?

ఇంతలో మోటారులు నిలచి స్థలమునుండి యొకపూరుషు డరుడెంచి “సాబ్! ఎక్కడికి దయచేస్తారు తమరు? మోటారు సిద్ధ ముగా నున్నది. ఈచీకటిలో నర్లంటుగాపోవుటయుత్తమము. సెలవా? ఈరు ప్తస్థులచేస్తాను. దయచెయ్యండి”యని సవిసయముగాబత్కెను.

ఆతని మేనించుక చామనచాయ గలది. నిడివిపాటిగడ్డము.

మహమ్మదీయగుస్తుల నాతడుధరించియుండెను. రమారమి మైదను గుల చిల్లరపొడవును. చూచుటకు ముళ్ళదియొక్క యువకునివలె నుండెను. తలపై జుక్కచుక్కల పెద్దసరిగంచుపాగా యూదీకపుగాం బిల్లో మిల మిల మెరయుచుండెను. చూచినతోడనే యాతడొక మహమ్మదీయ యువకుడని చెలియకమానకు.

ఆబాటసారి జీవనాధుని సర్వసంపదను గ్రహించి, చిన్న మూటగాగట్టికొని, గృహమునకు మరలిపోవుచున్న నారాయణచంద్, ఎట్టకేలకాకాట్లలో బుడివానిజేతలోని దనమూట దీసికొని, మోటా రున బోసిస్పయించి, త్వోతముగ దాసిగొనితేర ననుజువిడియెను. ఆమహమ్మదీయకుగూడ నాతని యానతి పనుటయే దడవుగ, గాలి చెప్పులు టకటకధ్వనియొనర్చ, బిరబిరదనశక్తిటముకిడకేసి “భాయీ! స్టాప్ చేన్.” యని యందున్న నికొకనీతో నెప్పును. బహుశ నాత డితిని భాగస్వామియోలేక, సితనిక్రింద బుచ్చేయునాలోగావచ్చును.

ఆతడు దొలిమనుజునిగాంచి “మొహగీన్! వచ్చినాడా? చూచి తివా నేజెప్పినట్లయైనది. అన్నిటి నేనుగడుజాగ్రతగ నేనిని నిన్నుగాను దెమ్మని జెప్పితిని. చూచిపవా? ఎంతపదిలముగ, నె తిరుచుకుగా బ్రవర్తించెదనో? నీయిష్టము. ఇంకొకమూట. ద్వారగా దా” యని నిలచి, యెవ్వరును విచకుండ నేమో యాతని నెవలో రిహస్యముగా జెప్పి “బల్లీ-స్టాన్ డ్ చేన్” యనెను.

తోడనే యాతడొక్కగాపంప నిరువుని నందాసీనులై నారాయణచంద్రునికడకాబుడివిదెచ్చి నెలపి “సాగ్! దయచేయుడు. ఎక్కడికి బోవలెనని చూజ్” యని పోషించెను.

నారా:—బోబజురునకు బోవలెను. రన్నవర్తకులు-గోపాల్ చంద్ గారి మేడకు బాచుగ నేమి దీసికొనియెదవు?

ఒకడు:— బాచుగ కేమున్నది సాబ్? లమవంటి ప్రభువుల కడనా మా బెరములు? ఏలినవారి చిత్తానుసారమే నడచుకొందుము. లోనకు దయచెయ్యండి—భాయీ! చూస్తావే? మొన్నలాగ బాబూ

ప మూటనందుకొని గాడి తలుపు తెరుస్తామని యు చోదకుడుబల్కు-
రెండవవాడట్లే గావించెను.

చూడు బాడిలో వెనుక భాగమున నాసీనుడై “మూట నిలాపే-
డైవర్. ఇక్కడపెట్టకు టాను. ఎంత శీఘ్రముగా బోనిచ్చెదవో?
యినా లభించునులే” యనుచు దనమూట దీసికొని ప్రక్కనిడి
కొనియెను. డైవరు “చిత్తముప్రభూ! అయిదునిమిషములలో తగు
నింటికడ దిప్పుతాను. చూడండి తమదయమాత్రం ఉండాలి. అంపే”
యని బాడిని విడచివెళ్ళెను.

కారు వాయువేగమున వీధుల దాటిపోవుచు నెను. క్రమముగా
వది వంశతలాజేరెను. ఇది దాటినచో బోబజారునకుబోవును. కాని
చోద్యము—మోటారు బోబజారుకోడునబోవుట లేదు. లోక సూక్ష్మవి-
యన్న నారాయణచందుగూడ దానింగమనింప లేదు. అతడు దీక్షిణ
కర్రంబుపై శిరంబు నానుకొని, యేమో దీక్షాలోచనలో మునిగి-
యిందెను—

కారు వాయువేగ మనోవేగముల బోవుచు వంశతలా నత్తికి
మించి, ధర్మహాట్ వీధిగుండాబోయి, బాడన్ వీధినిగూడదాటి, క్రమ
క్రమముగా జోడాబాగాజేరెను. కాని యిప్పటికైన నాడైవరు, తాను
బోబజారున కేగురోడ్ దాటివచ్చినది గుర్తించియుండ లేదు. కారణ
మేమి? అతడాపట్టణములగల మార్గములెరుంగడా? లేక నెరింగియే-
నేడైన ద్రోహముదలంచి యట్లు మార్గముదప్పించెనా? ఒకవేళ
నాతిడు మరచినను, యాతని సహాధ్యాయుడగు నారెండవమానిసి
యైన నెరుంగడా? లేక నీయిరువురుగూడ ద్రోహులేనా? ఏమో?
యెట్లు దెలియును?

మోటారు గ్రామక్రిమి-బుగా గంగమొడ్డన గల విశాలమగు
బాటాడి బోవుచుండెను. బాటకుగుడిప్రక్కనే ముల్లోక పావని
యగు గంగానది ప్రవహించుచుండెను. అనదినుద్భవించు భీకరతరంగ
మాలిక మొడ్డన రాయచు నిశ్చలముగానున్న యాస్థలమున భయం

కరనాదము లుప్పుతల జేయుచుండెను.

నారాయణచంద్రీధ్వనినాలించి, తృన్భిషణి యాపక్ష్కజాచెను తోడనే యాతిజాక్క యగుటన నాననమునుండిలేచి “జ్యోయివర్, జ్యోయివర్! కారునాపుము, మనము మార్గముదప్పిపోయితిమి. ఎంత పని చేసితివి? ఇంతమాత్రము జూడవలదా? ఏమిఫలబడదా? ఇంకను బాడి నాపవేల?” యని నాతనివీపుపైగట్టిగ దట్టసాగెను. కాని యా జ్యోయివరాతని పల్కులవినిపించుకొనినట్లులేదు. బాడియగుటలేదు. అదియెప్పుడయ్యి మహావేగమున బోవుచునే యుండెను.

‘ఏమి? వీరి వీవున దట్టచున్నను నాపల్కుల వీరాలించునట్లు లేదు? వీగుదప్పిత్రాగియొడలెరుంగిన మైకముననుంటిరా? గాకవీశే మైన ద్రోహముందలపెట్టిరా? అయ్యో! నైవమా! వీరెవ్వరో. నన్నెందుల గొంపోవుచుండిరో గదా? ఇంక నాకు దిక్కెవ్వరు? ఇండెవ్వరి సహాయ మపేక్షింతును? వీశేమి చేయచుంటిరోగదా? శ్రేవర్! శ్రేవర్! జీ శ్రేవర్ ఏమివీరౌతపీలచిననుబటుక శేమి? నిశ్చయముగా వీరేదో ద్రోహముదలంచిరనుట నిక్కము. ఎంతద్రాగి యున్నను నొడలిపై గ్బొచ్చుచున్న దేలమాడనైన జూడకుందురా? అయ్యో! అయ్యో! ఇంక నాగతియేమి”యనుచు నాతడు బోనున జిక్కుబడిన వ్యాఘ్రమువలె, లేచుచు, సూర్యునుచు, బిగ్గరగావారింబిలచుచు, బరి పరి విధంబుల యాతనిననుభవించుచుండెను. కాని యాతని మాట వినువారెవ్వరు? అతని యాజ్ఞల బాలించు వారెవ్వరు?

మోటారింకను మనోవేగమున బోవుచునేయున్నది. తుదకాతి జ్యోర్వజాలక “బాబూ! శ్రేవర్ సాబ్! నీకు నమస్కారము తండ్రి! కారు నాపవేమి? మనము దాడితప్పిపోతి”మనుచు నాతడు వెనుక భాగమునుండి యంత్రమున్నకడకొక్కయుదటున లంఘించి శ్రేవర్ జేతనున్న చక్కమును గట్టిగబట్టి, యటునిటు దిగివుసాగెను.

ఇదియంతయు జూచుచున్న మొహిదీనాతని నడుముదనరెండు చేతుల గట్టిగబట్టి వెనుకకొక్కత్రోవుదోసెను. యామాలో రెండవ

వాడుగూడ గలది చూతని నల్లగూలవైచెను.

మోటాఁబట్టమువచ్చినగతి బోవుచుండెను. ఎవ్వగురు దానిని సోయైనమార్గమున బెప్పిలేదు. చందును లేవనీయకుండ నిరువురును గట్టిగనదిమిప్పోయింపిరి. అంత దొలుతటి మహమ్మదీయ యువకుడు జేబునుండి యొక పిస్తానినుదీసి చందుముఖమున కెదురుగ నిలిపి “ప్రభువుగాహా! జాగ్రతి. మీబలము జూప బోయితిని. తోమో? ఒక్క యంగులమైనను లేవ జూచినచో గిరిగో-యీగుండు తోడనే మీవక్షము దూసికొనిపోవుట నిశ్చయము. కిదలకుడు” అనుచు పిస్తాని నాతని వక్షమున నిలిపియుంచెను. రెండవవాడతని తలబట్టి వెనుకకు ప్రొక్కుచుండెను.

కాశీ కీటిని బోవుచున్నచో ఎవ్వగురు గమనింప లేకు. కినుల మూరి శైరచువంతలో నది యెదురుగనున్న యొక పామునుడకొని. యంత్రముపగిలి, వాయువేగమున వెనుకకిరిగి రోడ్దెనుండి క్రిందకు రెండు మూడుసార్లుదొరలి గ-గాఁగ్గివాహమునబడిపోయెను.

౧౧

మోటారుయొక్క వెనుకరెండుచక్రములును, నీటమునిగి యుండెను. ముందలిభాగముమాత్ర మొప్పున నేటవాలుగ బడియుండెను. యంత్రమాగిపోయెను. బండిరోడ్దెనుండిదొరలునమయమున యాడ ముప్పురును చెరియొక పక్కకుబడిపోయిరి. చందునకు శిరమున గవితరశిలాఘాత మొండు దగులుటజేసి యాతడట్లు నేలపై బడి తెలివిదప్పిపోయెను. ద్రయివరగు నామహమ్మదీయహాక పక్కకు గంతువైచినను యాతనికిగూడ గాలువిరుగకపోలేదు. మొహిదీను

నకును దక్షిణములగుదెబ్బలే దగిలియుండెను. కొ. తపడి కాశ్యాయి నగు బశియున్న మొహిదీను లేవనెత్తి “ఏమి భాయీ? నీకు కఠినములగు దెబ్బలుదగలలేకుగదా? నాకు కాలుపై మాత్రము గడ్డిదెబ్బయే దగిలివది. ఎట్లయినను మనమింక దక్షిణులము. ఈతడొకటిపైచెలివి దప్పియున్నాడు. పక్షిలముగ నీతని మేల్కొల్పి పరిపేయవలెనుగాని ఇందే విషచిహ్నియనచో పాపము! ప్రాణహానిగూడ గలుగవచ్చును. అది నాస్థియు లేక. ఏమగుచు? వెంటనే యీతని ముఖమున గొన్ని నీళ్ళుజల్చుము. దాన నాతడు మేల్కొనవచ్చును. శీగ్రముగాగానిమ్మా.

మొహి:—గురూ! మనకు గావలసినదేమో మనచేతబడినది ఇంక రితిహాని వచ్చినదేమి? ఇతనితో మనకింక బనియేమి? ఎన్నడు లేని కరుణ నేడల నీతిపై గలగినది?

ప్రయ:—అట్లుకాదు భాయీ! నేడెప్పినదికనుము. మన కార్యము సుమారుగ జక్క బడినది కనుక నే యీతని ప్రాణముదీయుట మన యుద్ధముగాదు. నిష్కారణముగా నీతని నేల జంపవలయును ఇంకను నీతిహిదేయున్నచో శిరమున బలమగుగాయము దగులుట వేసి కనుక వేలమరణించినను మరణించవచ్చును. దాన మనకెన్నియో ముప్పులు వాటిల్లగలవు. మనవాట కంతమింతతోగానికాదు. కాన వేగముగా చెలివివచ్చుచున్న చూడుము.

మొహిదీను దోడినే గొన్నిజలములగొనిచచ్చి యీతని ముఖ మునజాలువారు నుత్తరీయమునుదిడిపైచెలి నోటగొన్ని నీళ్ళుబోసెను. కొంతవడికాతడు గనులువిచ్చి దిశ లెల్లను గలయజూచి, తానెందున్న దియు నెఱుంగజాలక మరల గనులమూసికొనియెను. మొహిదీనుగొంతవడి శిశిరోపచారములజేయ నాతనికిబూర్తిగామెలకునగలిగెను ఆత నాతడు గనులవిచ్చి యెదుటనిలచియున్న యాయుధపురి హంతి కుల గూచి భయమున నొక్క-కేకవైచెను. ప్రయినకాతని తేరి అయ్యా! ఇప్పుడేమియు మాట్లాడవలదు. మాట్లాడిన నాయాసము గలిగి ప్రాణముగూడపోగలదు. జాగ్రత్త. బలమగు గాయములచే

నీశరీరమునిండియున్నది. కాన గొంతవరకు శ్రమదీర్చుకొనిపడిలను గా నిల్లుచేరుకొనుము" అని హెచ్చరించెను. పాపమాతడెట్లే కొంతవరకు మాట్లాడక బడియుండెను. అప్పటికాతనికి పూర్తిగా మెలకువ గలిగి పడి. కడచిన పరిస్థితులన్నియు నొక్కసారి నాతని మనమున మెరసిపోయినవి. భీతిచే నాతని యొడలెల్లను వడక సాగినది. కొంతవడి కాశడెట్లో ధైర్యమూని లేచి కూర్చుని "అయ్యలారా! మీరెవరు, నన్నేల నీరీతి నకారణముగా శాధింపబడుచున్నారు. నే నెన్నడునుమిమ్మెరుంగనే. మీకేనేమియపకార మొనర్చినాడను. దయ యుంచి నాధనము నాకొసంగి ననువిడచిపెట్టుడు. మీపాదములకు మ్రొక్కుచున్నాను" నని కడుదీనముగా మొరవెట్టెను. కానియాతని మొరలాలించువారెవరు? డ్రాయివరాతనింజేరి "అయ్యా! మేమెన్నఁ గో దెలిసికొనుట నీకననసరము. ఒకవేళకాదని దెలియబ్రయత్నింతు వేని నీజన్మమున దెలిసికొనబాలవు. ఇప్పుడు నీవు గొనిపోవుచున్న యాధనము మాయది. ఇది కొంతకాలమొక ద్రోహి చేతంబడి మమ్మెడబాసి యున్నది. మరల మాపూర్వ పుణ్యవశమున మాచే జిక్కినది. కాననిన్ను హింసించుట గాని నధించుటగాని నూయుద్దేశ మెంతమాత్రమునుగాదు. ఇకమమ్ముగూర్చి నీవెరుంగవలసినదింతియే నీవు నీయిచ్చవచ్చినరీతిని బోవచ్చును. ఒకవేళ బోలీసువారింజేరి మమ్ము గనుగొన బ్రయత్నింపకుండువు గాక మీచేగతిదపమొనర్చి నను మరల మమ్ముగాంచుట దుర్లభము. అది మీతరముగానిపని. ఇక నీవు పోవచ్చును. మొహిదీన్! చూడెదవేల?" బుడినియొడ్డున జేర్చి యాదేమిపోయినదో శీఘ్రముగా జూడవలయును. ఆలసించిన ముప్పు దప్పదు. రమ్మ"ని వారిరువురుంజేరి, శక్తిగొలదిగ బ్రయత్నించి బుడిని యొడ్డునజేర్చిరి. పిమ్మట దీపమువెలిగించి, దాని సహాయమున యాత్రమున నేమి పడియెనో గనిపెట్టి తోడనే మరమ్మత్తు జేసిరి. టూమున ఢీకొనినను యాత్రమంతగా జెడకుండుటంజేసి వారంతఁ గోనే యించుమించుగా దానిని యధారూపమునకు దేగలిగిరి. ఇం

నకును దైవము వారిపట్ల ననుకూలత నొప్పుచుండెను. ఇక మనుజు మాత్రులెవ్వరట్లకొనగలరు?

అంత నిమిషపురుండేరి బహుళతరప్రమాసమున నాశకటమును దోసికొని గోడ్లుతేల్చిరి. యంత్రము యధారీతిగ బనిచేయుచుంటచే వారి యానందము మిన్నముట్టెను. ఇంక క్షణములో మోటారు గడలుటకు సిద్ధముగనుండెను.

అంత నారాయణచంద్రుని కాళ్ళెప్పుకొనుచు, బండికడజేరి, “అయ్యోరా! ఆధనము నాయదిగాదు. దయయుచి నన్నురక్షింపును. మీకు నలసిన ధనము నేనీయగలను. నాతోడ నిపుడే దయ చేయును. ఆ పేటికి నుమాత్రము నాకిచ్చివేయుదు. ఏలనిట్టియన్యాయమున కొడిగట్టికొనెదను? రక్షింపును. మ్రొక్కుచుంటి” ననుచు బిగ్గరగా నేడువసాగెను.

మొహి:—“వెళ్ళివాడా! ఆధనము నీదికాదనుసంగతి మేమే జెప్పియుంటిమి. అదిమాది గినుకనే మేయు దీసికొనసాహించితిమి. అదన్యాయమేమున్నది? బాగు—బాగు. బాడివిడువుము. లేకున్న నది కదలినచో మరలనీవు పడుట నిశ్చయము. ఈసారి మృత్యువు దప్పును. పొమ్ము”

అనుచు నాతని చేయిబట్టి దూరముగా దోసివైచెను. సాప మిక నాతడేమి చేయగలడు. ఆతని కష్టపడువారెవరు? చుట్టు ప్రక్కల నెందైనను జనసంచారములేదే. ఆనిర్లసప్రదేశమున నాగిని దినాలాపము లాలించువారెవరు?

బండికడలిపోయినది. క్రమముగానది వాయువేగమున బరువు లిడుచు దృష్టిపథమునుదాటి పోయినది.

చంద్రు నేలపైగూలబడిపోయెను. ఆతనికీప్రపంచమంతయు దిరిగిపోవుచున్నట్లున్నది. శిరమునుండి రక్తధార లవిచ్చిన్నముగా గారుచునేయున్నది. ఆతని వస్త్రములెల్లను రక్తసిక్తములైపోయినవి. తల వ్రేయివక్కలగు చున్నట్లున్నది. ఆయాసమంతకంత కధికమగు

చున్నది! కనులు జీకట్లుగ్రమ్ముచున్నవి. ఇట్టికష్టకాలమున, నీనిర్లస
ప్రదేశమున, నీనితానమయమున నాతనికిందోడ్బడు వారెవరు?"
హా! పరమేశ్వరా! ఎంతటికష్టము సంభవించినది? ఈదుత్తులెవ్వరో
గదా? మరణానన్ముడగు నానిర్జీవ జీవనాధుడు దన యావదాస్తిని
నాచేత నేలబెట్టెను? ఇంతధనమును గాపాడ నేనేల బూనుకొంటిని?
అయ్యయో! ఈహంతకులు మాకార్యాక్రమము సంతను మూడుగా
నెరింగియె యిమ్మా యోపాయముగావించియున్నారు. నేనాధనము
గొని బండికై యటకగుడెంచునని వాసుముందుగ నే నిశ్చయించుకొని
యున్నారు. అయ్యో! ఎంత ఘోరము సంభవించినది? అంత్యకాల
మున నాముదుసలి కోరినకోర్కె లింకెట్ల దీర్చుగలను? వందలుగాపు,
వేలుగావే? నాసంపదసంతను ధారవోసినను వాని బుణముదీరునా?
నేపాతడాగోగ్యనాతుడై నాధనము నాకిమ్మని యడిగిన నేమి సేయ
గలను? అబ్బా! యీగాయముల బాధసహింప నాతరముగాకున్నదే
ఇక నాశీవితావస్థయే సందేహముగానున్నదే. అయ్యో! ఎట్లయిన
నిలుసేరిన బాగుగనుండునుగదా? ఒక్కయత్తుగైనను బెట్టెత్తిలేడు.
ఇంకెట్టింటికి బోగలను? ఇక నాకెవరుదిక్కు? పరమేశ్వరా! ఒక
రక్షకభటుడైన నీదారిని రాడే, నచ్చిన నాతనికిచరిత్రసంతయు బెప్పి
నిశ్చింతగా బ్రాణముల విడిచియుండునే. అయ్యో! ఈదుర్మార్గు
లెవ్వరో? యేయారి వారలోగదా? అంతాకనిపేరు మొహిదీనని
వారి సంభాషణవలన దెలియుచున్నది. ఆతడు మహమ్మదీయుడై
యుండును. రెండవవాని వేష భాషలజూడ నాతడుగూడ మహమ్మ
దీయుని వలెనేయున్నాడు. కాని యాతనిపేరేమో దెలియుటలేదు.
మొహిదీనాతని "గురూ" యని యొకటిరెండు సార్లుబిలచుటవింటిని.
ఆతనిపేరు. గురునాథుడా? గురుకులుడా? గురుచూద్రీడా? ఎవ్వరో?
జిలిసికొనిజాలను. లేక నీదొంగకాచోపిడిగాడు గురుజేమో? అయిన
గావచ్చును. వారెవ్వరినిజెప్పగలను? బండ్లదొడ్డికడ దీపపుగాంతిని
జూచునపుడు, కారు నంబరు "M 0026" యని జూచి యున్నాను.

ఓహో యీసంగతిముఖ్యమైనది. దీనిని మరువగూడదు. ఎంతమాత్రము మరువగూడదు.

“M 0026— M 0026— M 0026”యనుచునాతడట్లే రోడ్ పై యిడిపోయెను—

౧౨

శైలశైలవారుచున్నది. చెట్లపై గూడ్ల బట్టలెల్లను “రెడరెడ” రెక్కల గొట్టకొనుచు, మేలుకొని మృగమధుర కంఠములెత్తి కల స్వనంబుల బ్రభాతగీతములబాడుచు, బురజనుల మేలుకొప్పుచున్నవి. గంగాతిరంగంబులందూగుచు, నవవికసితకుసుమ సౌరభంబులంగొని, మలయసమీర కుమారుడల్ల నల్లననరుదెంచుచు, రేయెల్లను దన కిదనమున నలసి, యొకరినొక రెడబాయక, హాయిగసయ్యల వీడక. నిదురించు మిథునంబుల మేనికెతో సౌఖ్యమొనగూర్చుచుండెను. భజముల నాగశృవైచికొని, యెద్దలజతల దోలికొనుచు, పాలముల కేగు నేద్యగాండును, యుదయమాదిగ సాయంతనము వరకును మేనువంచి, పలుగెష్టములకు లోనయి పొట్టకూటికై బాటుపడనేగు కూలీలుచు, నక్షత్రముల దృశ్యముగాకుండగనే సంధ్యావందనాది క్రియలనిర్వర్తించుకొని, యన్యుపాద్యాది విధులంభాస్కరుబూజింప నలవాటావడిన శోభిత్రయజనంబులుండక్క తదితర లెవ్వరును బురమున మేల్కొంచియుండలేదు. అపుడపుడేయంత్రోలయములన్నియు భోరున ఘోషింపుచు, గూలీల నాహ్వానించుచున్నవి. వృద్ధులగు స్త్రీపురుషులు గొందరపుడపుడే బ్రాతస్తవముల నేకరుపుబెట్టుచు, జేతుల నిత్తడి, తామ్రపాత్రల నిడికొని, ప్రాతస్నానార్థము గంగా ఘట్టముదరి జేరుచుండిరి.

పరులేరైన దమ్ముంజాతురను సిగ్గున దలల మేలిముసుంగుల

నిదీ విటులెల్లరును వడివడిసందులబడి జనుచుండిరి “మేనికొక్కింతయు గప్పముల జెందసేయక విత్తాజ్ఞతథసంబుల నిచ్చానుసారంబుగ వెచ్చింపుచు, మదమున విహరింపుచు, మైకమున నొడలెరుంగక నిద్రించునో మందమతులారా! ఇక నైనను మేలుకొనుడు, మేలుకొను”డను గతి నందందు గృకవాకంబులెలుగెత్తి గూయుచునే యున్నవి.

అట్టియెడ గంగాఘట్టమున నొక వృద్ధమారువాడీ గంగాస్తోత్రమును బఠింపుచు, ప్రాతన్నా నార్థమేగుచుండెను. అంతనాతినివదయున కేదో మెత్తినివస్తువొందు దగులుటజేసి యాతడు రెండడుగులు వెనుకకువైచి, మరల ముందున కరులెంచి యాపశియున్న దేమో యని బరికింపసాగెను. రాత్రిహంతకులచే వంచించబడి, మోటుగు నుంకి పడునపుడు కనినతెరా ఘాతములుమేనదగులుటజేసి, యవస్థుజైన నారాయణచందే యీగతిబాడవైబడియుండెను. ఆశెనునరిపాద మాతని మేన బడినను యాతడు దెలివొందలేదు. ఆతడు బాలగడస్సి యుండెను. శరమునుండి రక్తమిరకరు స్రవించుచునేయుండెను. దాస నాతడు గడు బలహీనుడై యిపుడు గాఢతర నిద్రావస్థందగిలి యుండెను—

అట్లాఖాటసారికొంతవడి యాతని బరికించి, తనపాదముసాకిన దొక మానవ కళేబరమనిగ్రహించెను. అయిన నీతడెవ్వడు? ఇందేల నిట్టి బడియున్నాడు? ఏత్తాగుబోతో మైకముననొడలెరుంగక నీతీరున బడియున్నాడనా? అయినంగావచ్చును. లేక హంతకు లేరైన నీతని దుడముట్టించి యుండిరా? ఈతడు జీవించియే యుండెనో లేదో?” ఈకడపటి యాలోచనమాతనికి దట్టసరికాతని ప్రాణములు నిలువున నెగిరిపోయి నట్లయ్యెను. ఆతని యాపాదమస్తకమును గడగడవడంక జూచ్చెను. “బాబా! ఇది నాకంటేలబడినది? పోలీసువారిది గాంచి నాకొంప కేమిదెత్తురో గదా? వారెంతకైన దగినవారలే. తొలుత నీతడు జీవములతో నున్నాడో లేదో గనుగొనవలెను.” అనుచు నాతడాతని మేన జేయివైచి చూచెను. శరీరముష్ణముగనేయున్నది.

ఆతడు ధరించిన వస్త్రములన్నియు రక్తసిక్తములై యిండుక నార్గి ములైయున్నవి. “అయ్యా! పాపమీతని నెవ్వరో జంపదలచి యీ రీతిగ గొట్టియున్నారు. కాని దైవకృపచే నీతడుమరణించియుండ లేదు ఇంకను గొనప్రాణమున్నది. ప్రయత్న మొనర్చిన జీవింపవచ్చును.” అని యీచుక ధైర్యమంది, యీతడు తన భుజమునగల యంగ వస్త్రమున నాతని ముఖమున మెల్లగ వీవసాగెను.

ఇంతలో బాగుగ దెల్లవారినది. సూర్యోదయ సమయము గానచ్చినది. బాటలన్నియు గ్రమక్రమంబుగ జనసంకులములైనవి. అనేకులాదోవను వచ్చుచుచుబోవుచున్నారు. వచ్చెడివారెల్ల గ్రమముగ నీచిత్రముగాంచుచు యటజేరి యీసేనలొనర్చుచున్న పాంథుని గని సంగతులేమనుచు బ్రశ్నల గుఱపింపసాగిరి ఆతడు దాగాంచిన దెల్లయు వారికిందెలియజేయ నెల్లరాతనికైవగచి, శక్తికొలదిదోడ్పడ జొచ్చిరి. వారి సపర్యలవలన చందుగొంతవడికించుక దెలివిరాలేచి కూర్చొనెను. కాని యీతనినోట మాటరాకున్నది. కనులు జీకట్లు గ్రమ్ముచున్నవి “దాహము—దాహ”మనియీతడు సంజ్ఞమాత్ర మొనర్చి యధారీతిని వెనుకకు బడిపోయెను. అందొకడుపరువులిడుచు నీరముం గొని దెచ్చి, కొంతయీతని నోటబోసి, రక్తసిక్తమగు యీతని ముఖమును గుడిచి నెచెను. చూచునకించుక యూపేరియాడసాగెను. మరల నీతడు గూర్చుని, అయ్యలారా! ఆసుపత్రి—బండి—తీసుకొనిపొండు—నమస్కారములు వేగము.” యనిమాత్రముచెప్పెను. అంతదయామయు డగు నొకపాంథుడు సత్వరమ శకటము నొకదానింగొనిదెచ్చి, యంద తని బడవైచి, వేగముగ హరిజన్ రోడ్డుననున్న వైద్యాలయమున కీతనిగొంపోయెను.

అప్పటికింకను డాక్టరుగారు వచ్చియుండలేదు. కాని యచటి సేవకునొకనిబలచి “అయ్యా! గంగాతీరమున రాత్రి ఖానీయొకటి జరిగినది. యీబండిలోని యీతడు జావసింసిద్ధముగానున్నాడు. వేగముగా డాక్టరు బాబుగారినిదీసికొనిరావలెను. మంచియినాం ముట్టును

పోయని హెచ్చరింపనాతడు “యీనా” మను పల్కు విసగానే, యుదయమున దామేల్కొనిన వేళావిశేషము ముంచిదనిదలంచి, పరుగున డాక్టరునకైబోయి సంగతి నాతని కెరిగించెను. ఆతడు గూడ సత్వరమరుదెంచి, కోగిని బరీక్షించి “బలముగూయములే దగిలినవి. కాని ప్రాణాపాయముగలుగక పోవచ్చును. లోనికి దీసికొని రండు. వేగముగమంతువేయవలె”నని చెప్ప, వారశ్లేగావించిరి. చందు నొక మంచముపై బగుండబెట్టి సరికాలిడు గనువిచ్చి “దాహ”మని యడిగెను. డాక్టరు వేడిపాలుదెప్పించియిచ్చెను. దాన నాతని కించుక బలముగలుగ లేవదోయెను, కాని డాక్టరాతని వాఁచి “నీవు లేన గూడదు. ఇంచుకైనను గదలక యట్లే పగుండవలయును. జాగ్రత్త” యని చెప్పెను—

చందుహీనస్వరంబున “చిత్తము. అయీసమెక్కుడుగానున్నది తలభాధ యధికముగానున్నది. బహుశాజీవింపను. చెప్పవలసిన సంగతులు చాలాయున్నవి. డిశ్టెక్ట్—శరశ్చంద్రబాబూ—అర్జును—వార్తనంపుడు” అని, తన్ను వైద్యాలయమునకుంగొని వచ్చిన యాతనిదిక్కు మొగంచిడి “బాబా! నమస్కారములు. నారక్షకుడవు. నీబుణము దీర్ఘజాలను. అంతే”యనెను. ఆతడు “బాబూ! ఇప్పుడు నీవేమయు మాట్లాడవలదు. కొంతవఱకును విశ్రమింపుడు. లేకున్న వ్యాధిహెచ్చును నేను మఱల సాయంత్రములుదెంతును. సెలవు” యని యాతడు డాక్టరువద్దను గూడ శలవుగొని మఱలసాయంత్రము దర్శింతుననిజెప్పి వెడలిపోయెను. డాక్టరు చందునకు గాయముల యందెల్లను మందువైచి, కట్టుగట్టి, భయములేదు. హాయిగ నిదురింపుము. సాయంత్రము శరశ్చంద్రుని రప్పింతును. అంతవరకే తోడను మాట్లాడక విశ్రాంతి గొను”మని జెప్పి వెడలిపోయెను.

చంద శ్లే నిదురించెను—

౧౩

డాక్టరుగారు మధ్యాహ్నము మూడుగంటలకే రోగివృత్తాంత మంతయు నొక సేవకునిద్వారా శరశ్చంద్రునినకు చెలియజేసి, యాతని నొకపరి యారోగిచూడగోరుడున్నాడనియు, యాతనితో జెప్పవలసిన సంగతులేమో యున్నవనియు, హంతకులచే దనక్లిష్టాదుస్థితిబట్టినదని యాతడు జెప్పటచే వెంటనే రావలసినదనియుగోరెను. అట్లేయని యంత శరశ్చంద్రుడు వైద్యాలయముంజేరి, డాక్టరుగూడి రోగిని జూడనేగెను. నారాయణచందప్పకి మంచముపై గనులమూసికొని మెలకువగనే మూర్ఛించుబడియుండెను. శరశ్చంద్రుడాతని ముఖముం జూచిన తోడనే “అయ్యో! ఇదేమిపాపమీతడు బోబజారున పసిద్ద రత్నవర్తకుడగు గోపాల్ చందున కేకపుత్రుడు. ఎత్తీతనికీగతిపట్టినదో గదా? పాపము!” యనుచు మిక్కిలి విచారించసాగెను.

డాక్టరుగారాతనింగాంచి “ఏమీ? మీరీతని సేవరకెరుంగుదు రా? ఉదయముననే యెవరో యొకతగుమనుష్యుడితని బుడిపైగొని తెచ్చి రాత్రియెవ్వరో దుర్మాగుట, పాపమీతనికీదుస్థితి గల్పించి యుండిరనియు, దానుడయమాబాటనే బోవుచుండకొండరీతని జుట్టుం జేరుటచే దానుగూడబోయి వీనింగాంచి, యితడు మెలకువగొని వైద్యశాలకు దన్నుగొనిపోమ్మన దానట్లే జేసితినిని యెరిగించి మజల నిపుడు వత్తునని బోయెను.”

శర:—ఆతడెవరో మీరు చెలిసికొన లేదా?

డాక్టరు:—లేదు. ఈతనికింక ప్రిణాపాయమేమియు లేదు. కాన మనము సర్వమీతని మూలముననే చెలిసికొన వచ్చును.

శర:—సరే. ఇప్పుడితనితో మాట్లాడనచ్చునా?

డాక్టరు:—ఆ—ఈసరికితని బడలిక చాలవరకు వీరి యుండ వచ్చును. గాయములంత యసాయకరములైనవిగావు. కాని హంతకు

లీతని నేదేనియొక యెఱ్ఱైనస్థలమునుండి క్రిందకు ద్రోసివట్టెను. అంతియేగానిచేటితోగాని యాయుధములతోగాని కొట్టినట్లుగనబడదు. ఆతడేమి చెప్పినో విందము రండు.

అంత వారిరువురును రోగిమంచముకడనే రెండుకుర్చీలపై నాసీనులరైరి. డాక్టరుగారు రోగిహస్తమునుబట్టి పరీక్షింపసాగెను. దాన నాతడు గనులవిచ్చి ప్రక్కనే యాసీనుడైయున్న శరశ్చంద్రుని గూడగాంచి, యబ్బరమందుచు లేవబోయెను. కాని శరశ్చంద్రుని బట్టి “లేవవలదు. పరుండుమా. నీ బాధయిప్పుడెట్లున్నది”దనియడిగెను.

నారా:—తలపై గాయముమాత్రము క్రింద భాగముగా నున్నది. బాబూ! మీరుదయచేయుటచే నాబాధలన్నియు బూర్తిగా వదిలి పోయినట్లున్నవి. బాబూ! నాకథనంతయు మీరు సావధానముగా వినవలయును.

రర:—నేను వినుటకు సిద్ధముగ నేయున్నాను, గాని నీవాయా సము నొందకుండు జెప్పగలవా? ఒకవేళ మఱల వేదనప్రసక్తి నొందు నేమో? తొందర లేదు.

నారా:—ఆ-భయములేదు బాబూ! నిమ్మలముగా జెప్పెదను. వినుడు. భయము లేదు.

శర:—సరే—అట్లయిన జెప్పుము.

నారాయణచందు గడచిన సాయంసమయమున దాను జీవ నాధుని యింటికేగుటయు, వారిరువురి సంభాషణమును, యాతని ధన మీతడు గైకొనివచ్చుచు మార్గమున బుడికై యాహంతకులవలలో బడుటయు, వారొనర్చిన మాయోపాయమును, దనకాగాయములెల్లు దగిలినవియు, వారి పలాయనమును, బాటపై దనపతనమును మున్నగు సంగతులెల్లను బూసగుచ్చినట్లుగ జెప్పియేడువసాగెను. “బాబూ! ఒకటిగాదు రెండుగాదు, లక్షలకొలది ధనము. ఇంకనాకేమిగతి? మీ పాదమేదక్కనితరము నను రక్షింపనేరదు, బాబూ! ఆధనమంతయు దోచుకొనిన యాదుద్దాస్యులు ననుగూడ జంపివైచినను జాలగ సంత

సిం చెడివాడను. అట్లా సర్పక వారు నన్ను జీవచ్ఛవముగా జేసి వెడలి పోయిరి—”

శర:—ఏడువకుము. భయమేమియును లేదు. గాకున్న రేపై నను వారు దొరుకక పోరు. చూడగా మాలతి హత్యకును నేటి యీ క్రొత్తమునకును నేదేనియొక యవాచ్యసంబాధముండి తీరవలయునని నాయంతరాత్మయేలొకో జెప్పక జెప్పించున్నది. వారునువీరునుగూడ నొక రేన్నె యుండివలెననిగూడ సందేహించుచున్నాను. సరే—వారి పేరు లేనైన దెలిసికొంటివా?

నారా:—అదొకడు మొహిదినట. అతడు రెండవ వానిని “గురూ” యని మాత్రము బిలువగావంటిని. ఇటువురును మహమ్మదీయుల వలెనేయున్నారు. చామనచాయవారు. రమారము యెదడు గుల న్నర యెత్తుండురు. ఒకనికి పెద్దబారుగ గడ్డమున్నది. రెండవ వానికి సాధారణ గడ్డమున్నది.

శర:—సరే—వేషములకేమి? యెన్నిటి నైనను వేయవచ్చును. అంతమాత్రమున నదియే వాని నిజరూపమని యొచదగదు. కాని, భోగమువాడగు జీవనాధునకిట్టి యమూల్యములగు రత్నములెక్కడి నుండివచ్చెనో? తరతరములనుండిగూడ బెట్టినను, యింతటి యమూల్య ములు చేకూరుట కష్టము. ఇది యసంభవముగదా? లేక, నీవుగూడ రత్నవర్తకుని తనయుడవే యగుట నొకవేళ నీయనుగ్రహముననే సంపాదించ గల్గెనా?

నారా:—రామ—రామ. అట్లెన్నటికినిగాదు. ఈరత్న పేటిక కొక విచిత్రకథ నాతడెఱింగించియున్నాడు. చెప్పెదవినుడు. పూర్వ మాతడు రంగపురవాసియట.

శర:—అవునాసంగతి నేనెరుంగుచును.

నారా:—అచటగూడ నాతని తనయ నొకరత్నవర్తకుని నూనుడే యుంచుకొనెడి వాడట.

శర:—విచిత్రమే. ఎక్కడికు బోయినను యాతని తనయకు

రత్నములే లభించుచున్నవి. ఎంత పుణ్యమో? తరువాత.

నారా:—ఆతడాతని జనకుని మరణాసన్న సమయమున నా పేటికంగొని వచ్చి భద్రముగ గాపాడుమని యీజీవనాధుని వేడి కొనెనట.

శర:—జనకుని తదనంతరము సర్వమాతనిదేగద, రత్న పేటిక నపుడే యీతనికేని నిచ్చెనో?

నారా:—ఆతని తండ్రికి భార్య లేమి నొకయుంపుడు కత్తె యుండెడిదట. ఆమెయు నామెజననియు, సోదరుడును గడుక్రూరులట. జనకుని మరణకాలమున వారాయితనే యుంటుండేసి వారేమి ద్రోహమడలంతురో యని.....

శరశ్చింద్రుడాతని మాటలకన్లవచ్చి “ఏమి ద్రోహమొనర్చునో యని యారత్న పేటిక దెచ్చి యీహరిశ్చంద్రునిజేత బెట్టినాడు. దానిని చేజిక్కించుకొని యీప్రభువువారి పట్టణము జేరుకొన్నారు, అంతెనా నీవు జెప్పనది. విచిత్ర కథయే. చాతుర్గ్రహకూటము బలే”యనెను

నారా:—అట్లే జరిగినది. పాపము జీవనాధుడిపుడక్కార్య మునకై మిగులబరితపించుచు, దానిక నెంత యోకాలము జీవింపననియు దనకింక నెవ్వరుదిక్కులేరనియు జెప్పి నాకా ధనమంతయునప్పగించి కొన్ని కార్యముల జేయుమని జెప్పినాడు.

శర:—ధర్మకార్యములేనా? అబ్బా! ఏమి పరితాపము? ఏమి త్యాగము? ఏయే కార్యములకై ధనము వెచ్చింపు మన్నాచో?

నారా:—తన సేవకులకు కొంతధనమును, మాలతి హత్యాప రాధవిషయమున హంతకుల జాడలరయుటకై కొంతయు, నొకవేళ శ్యామల దిరిగివచ్చినచో గొంతయును, మాలతిపేరనొక ధర్మశాల నిర్మించుటకై కొంతధనమును వెచ్చింపుమని జెప్పియున్నాడు.

శర:—ద్రోహి—ఆహంతకుల కన్న నీగడే హంతకాధముడు. మాలతి హత్యారహస్యమంతయు నీతని చరిత్రలోనేయిమిడియున్నది అందులకు సందేహమేమియును లేదు. సరే, రంగమునమాలతినుంచి

కొని యున్న యాతని పేరేమో, యాతని చక్రితయేమో జెప్పి యున్నాడా?

నారా:—లేదు. అదినాకెటిగింపలేదు. అవశ్యము గాకుంటచే నే నద్దానిని బ్రశ్నింపను గూడలేదు.

శర:—సరే, మించినదిలేదు. తొలుత నాముసలిదొంగ నీ విషయమున బ్రశ్నింపవలసియున్నది. ఆరత్న పేటిక యధికారియే యీనాటకమునకు నాయకుడు. అందుచేతనే వారు నిన్న నీతో “యీధనము మాయది”యని జెప్పియున్నారు. దానిగూడార్థమిదియే సరే, ఇంకొక సంగతి. మీరుమోటారులో బోతిరిగదా. ఎప్పుడైనను నామోటారు నెంబరేమో గమనించియుంటిరా?

నారాయణచందుత్సాహమున లేచి “ఆ-ఆ-చూచినాను. బాబా! చెప్పెదనుండుడు. అయ్యో! అయ్యో! ఏమది? మఱచితినే” యనుచు నోట వ్రేలిడి గరచుకొనుచు, ఒక్కనిముసమాగుడు. జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని పునవిజేయుచున్నాను. రాత్రి యదేవలుసాల్లు కంఠస్థము గావించుకొన్నాడను గాని నిద్రలో మఱచిపోతిని. ఆ-ఆ-జ్ఞప్తికి వచ్చినది. M-0026-ఆ-ఆదే బాబా, అదే, యనియొక్కయునుటన లేచెను—

శరశ్చంద్రుడు నిశ్చేష్టుడైపోయెను. ఏలొకో జూచుచుండగనే యాతని మేనల్ల స్వేదసిక్తమైపోయెను. బెబ్బలివలె నాతడొక్క సారిగ కుర్చీనుండిలేచి “ఏమనుచున్నావు? 0026 యా? బాగుగా నాలోచించుకొనుము. నీకు మతిపోయియుండవచ్చును” అని యులు ముచు బలికెను.

నారా:—లేదు బాబా! లేదు. నాకు మతిపోయిన నింకొక నంబరు జెప్పగూడదా? బాగుగా జ్ఞప్తియున్నది. హంతకుల జాడ లరయుటకై బనికివచ్చు సూత్రమని యెంచి యానంబరు వేయితడ వులు కంఠస్థముగావించుకొన్నాను. ఎంతజ్ఞప్తి లేకున్న నీవిషయమున మాత్రమించుకైన వ్యత్యాసములేదని దృఢముగా జెప్పగలను.

శర:—అయినచో గొంప మునిగి పోయినది. వారెవ్వరో యఖండపు ప్రజ్ఞానిధులవలె గన్పట్టచున్నారే. నేనెంత మందచుత్తినై సంచరించుచున్నాను.

అనుచు నాతడటునిటు విసువుతో బచారుచేయసాగెను. అతని యబ్బురపాటుగాంచిన డాక్టరుగారు కూడ నిశ్చేష్టులై కొంతనడికి "ఏమండీ ఇపుడేమైనది అనంబరున గల మాహాత్మ్యమేమి? మీరంత కంగారు? పడుచుంటిరేలే?"యనెను.

శర:—ఇంక కంగారున కేమున్నది? ఆమోసగాండు? నాండ్ల నే దుమ్ముజల్లుచున్నారు, M-0026 నంబరు గల కారు నాయది. మొన్న సాయంత్రము మాసూపరె టుగారి కారునకేదో మరమ్మత్తులుంటచేతను యెండ్లో దొండరగ బోవలసి నాకారునకై వార్తనంప తోడనే నాడయినరు ద్వారాదానిని వాంకంపి యున్నాను. నాకారు బంపినందులకై సంతసించిననియు, మఱల మఱుసటి దినమే దానిని బంపివేతుననియు వారు వ్రాసిపంపిన చీటియిదిగో. ఇప్పుడాకారు వారి కడనేయుండవలెను. అది యీదుర్భాగ్యుల కేరీతి దొరకినదో యాశ్చర్య కరముగా నున్నది."

డాక్టరు:—ఒక వేళ వారింకొక కారునకు లోకమును మోస గించుటకై యీహీనంబరు వేసి యుండరాదా? నంబరు మీదై యుండవచ్చునుగాని కారు మీదే యని యెట్లు దెలియుట?

శర:—అయిన నదియునుగావచ్చును. ఏసంగతియు నిపుడే బోయి విచారింపవలెను. తమరు కట్టాక్షించి యీరోగిని మాత్రము ప్రత్యేకశ్రద్ధతో జూడవయును జుడి. ఈతడొక గొప్పయింటిబిడ్డడు. పాపమీతని వృద్ధజనకుడును భార్యయు నెంతగా గుండూచుండురో గదా? వారికీస్థితి యెట్లుదెలియును. ఇంక నాకు సెలవొసంగుడు. మఱల దీరిక గల్గుతరి దర్శింతును. సెలవు"

అనుచు నాతడు బిరబిరవీధికింజనుడెంచి యొకగుట్టపుబాడిపై శీఘ్రగమనమున సరాసరి సూపరెంటుగారి బంగళాకేబోయెను.

౧౪

సూపరెంటుగారు బంగాళాలో వరండాపై నటునిటు బచారు సేయుచుండెను. అచట మదనసింగుగూడ నొకయాసనమునగూర్చుని యుండెను. వారిరువురు నేమో మాట్లాడుకొనుచున్న సమయమున శరశ్చంద్రిడు పడివడి బాడిదిగి లోనికిరుదెంచి సూపరెంటుగారికి సవినయముగా నభివాదన మొనర్చి యాతని యనుమతి నొకయాసన ములంకరించెను. దొరగారుగూడ నొకచో నభివసించిరి.

సూప:—ఏమి? శరశ్చంద్రిబాబూ! మీప్రయత్నములెంత వఱకు వచ్చినవి?

శర:—ప్రయత్న లోపము లేమియు లేవు. కాని హంతకు లింత వఱకును బట్టవడలేదు. వారి యాగడములంతకంతకును మితిమీరు చున్నవి. ఇప్పుడు మనకండ్లలోనే దుమ్ముగొట్టిపట్టున్నారు.

సూప:—ఏమి? ఏమి జేసినారు? విశేషము లేమి?

శర:—చేయుట కేమున్నది, కాని నామోటారెక్కడ నున్నది—?

సూప:—ఏమి? మోటారెక్కడ నున్నదను చుటివేమి? నానద్ద ప్రశ్నజూపించు కొనుటకు వచ్చితిరా? నాకు ప్రశ్నశాస్త్ర ముంతిగా తెలియదు. దానియందు నాకు నమ్మకము లేకపోవుటయే దానికి గారణము. (అని నవ్వుచు బల్కెను.)

శర:—తమ పరిహాసములకేమిగాని యది యెక్కడనున్నదో యిప్పుడవశ్యముగా దెలియవలెను.

సూప:—అన్నా! నీవునన్ను విడచునట్లులేదే! అయిన జెప్పెద వినుము. అయ్యది యిప్పుడు నీశకటాలయననున్నదని నాయూహ.

శర:—అయ్యయో! నేననుకొనినట్లే కొంపమునికిపోయినది.

సూప:—ఏమట్లనుచున్నావు? అదియిప్పుడు సేకడ లేదా?

శర:—నాకడ కెల్లవచ్చును? దానికై మీరు వార్తనంప మీ యధీనముగావించి యుంటినిగదా?

సూపరెంటుగారాశ్చర్యచకితులై “శరశ్చంద్రబాబూ! మీనే పరిహాసములాడుచు మఱల నేనే హాస్యమొనరించుచుంటినందులే? నిన్నసాయంత్రమేగద తిరిగి మీకడనుండి వార్తవచ్చుటచే మీ ప్రేమకు ద్వారానే కారు సంపియుంటిని. అదిమీకు చేరలేదా?

శర:—అదియే ఇప్పుడువచ్చినచిక్కు. నిన్నసాయంత్రమెవరో ద్రోహులిద్దఱొక పూరుషుని యాకారునగొంపోయి యాతనికిడనున్న నాల్గులక్షలవిలువగల యొకరత్న పేటికను, కొంతగొక్కమును, దోచుకొని వానినివిడచిరి. వారాధనమునకై పోట్లాడుసమయమున కారొకటామునకు ఢీకొని, రెండుమూడు పల్లటీలగొట్టి, తుదకు గంగో బడినదట. ఆపూరుషునకు బలకరములగు గాయములు దగుల నిపుడతడు హాజన్ రోడ్ వైద్యశాలలో చావసిద్ధముగానున్నాడు.

సూప:—ఏమీ కథ విచిత్రముగనే యున్నది. ఆహంతకులెవరో యేమైన నాపూరుషుని వలన దెలిసినదా?

శర:—ఆపూరుషుడెవ్వఁడోగాదు. మాలతి హత్యాసందర్భమున నీవరకు మనకు బరిచితుడగు గోపాల్ చంద్ గారి పుత్రుడు నారాయణచంద్. ఆధనమంతయు మాలతి జనకుడగు జీవనాధునిదట. ఆతడిపుడు శుష్కించి రోగపీడుతుడై మరణశయ్యనుంటచే నాధనమంతయుచందధీనముగావించికొన్నిధర్మకార్యములొనర్చుచునియెనట. కాని, యిందు చిత్తమేమన? ఆరత్న పేటిక జీవనాధుని యన్యాయాచితము. దానికొక చిత్రకథ గలదట.

అని యాతడు నారాయణచందువలన విన్న యావద్యవృత్తాంతము నవిస్తరముగా నాతని కెఱిగించెను. దొరగారదివిని యాశ్చర్యమాననై “అట్లయిన మాలతి హత్యకును నీకథకును దృఢతఱ సంబంధముండితీరవలెను. ఆతడింకను జీవించియే యున్నాడుగదా. మీరిప్పుడేబోయి యతడెవనికడ నారత్న పేటికనపహరించెనోయీతని

వృత్తాంతమతయు బూర్తిగసంగ్రహించిరావలయును. దాన మన మార్గము గడుంగడు సులభతరమగును. అంతనాహంతకులు మనచే జిక్కిగలరు. అయ్యది నిక్కము. వెంటనేబోయి యాసంగతి విచారించి రావలయును. జాగుసేయరాదు. ఒకవేళ నావృద్ధ మర్కటము గతించినను గతింపవచ్చును. అపుడాసంగతి నెరుంగుటకై మనకంతగా నాధారములు లభింపక బోవచ్చును. ప్రయాసపడి, మఱల రంగమున కేగి యచట బ్రయత్నింప వలసియుండును. అపుడునునపనియంతయు మొదలిడిన చోటికే వచ్చును. ఏమందువు?” యని పలికెను.

శర:—నిశ్చయమే. నేనుగూడ నదే యాలోచించుచున్నాను కాదు. ఇషయమై దెలిసికొన నింత త్వరగా తమదర్శనము జేయవలసి వచ్చినది గాని లేకున్న నేనట్లేదొలుత జీవనాధునిజూచి వత్తమనియే యోచించి యుంటిని.

మదన:—ఆలోచింపగా మూలతిహత్యకు రెండుకారణములు గనబడుచున్నవి. మొదటిదిధనము. హంతకుడొక్కసారిగ నీజీవనాధునిచే మోసబోయి యమూల్య రత్నముల గోల్పోయెను:

సూప:—అదియే కారణమైనచో యమూయికయగు మూల తిని వధింపజేల?

సుధు:—అదియే జెప్పుచున్నాను. రెండవకారణమేమన? ఈర్ష్య. తాను వలచియున్న యొకానొకతరుణీమణి తన్నీగతి మోస గించి తనయావదాస్తిని తృటిలో చేజిక్కించుకొని, పలాయనమై, యెవ్వరినోగూడి హాయిగ సుఖించుట. హంతయామెను పధించుటకు పూర్వము కొంతకాలమామె వృత్తాంతమంతయు సంగ్రహించియుండ వలయును. దాన నాతని మతిచెడియుండబోలును. యీర్ష్యానలము హెచ్చిపోయి యుండును. ఈర్ష్యగొన్నమానవుడెట్టి యకార్యమైనను జేయనోడడు గదా?

సూప:—సరియే. నీవు చెప్పినది యొకదానికొకటిసరిపోవుట లేదు. ఏలనన హంతకుడుధనముగూర్చియే ప్రయత్నించియుండినచో

మాలతి వధయేయనసరము. అకారణముగా మాలతిని బట్టి వధించుటంజేసిధనమెట్లాతనికింజిక్కును? ఆతడుదొలుతధనమునకే బ్రయత్నించియుండవలయునుగాని-చో నిట్టిదుష్కార్యమొనరింపడు. లేక రెండవవిధమున నీర్వ్యచే నామెను వధించెనన్నచో నదియొకటియే యాతని యాశయమై యుండనొప్పును గాని ధనము ప్రధానముగాదు. ధనమాశించినవాడు దన్ను మోసగించిన జీవనాధునితోలుత ఖండఖండములుగాజేసి యుండునుగాని, యట్లుగాకి క్రిందియంతస్తుననే దనజేతవంటయింటి కుందేటివలెనే జిక్కిన జీవనాధుని విడిచి ప్రత్యేకముగా మేడపైనున్న మాలతినే సహరించెను. ఇంకను నాలోచింపగా తోలుదొల్త హంతకునకు ధనముపైనాసలేదు. అపుడాతనికి ధనము కన్నను గామపిశాచా వేశితుడగుటంజేసి, యీర్వాసల జ్వాలలే యెక్కువగ బ్రజ్వలింప నాగెను. దాననాతడు దొలుతనెట్లైనను మాలతివధ్యాక్రమమే యుత్తమమనియోచించెను. అట్లేజరిగి పోయెను. తటువార నాతనికి ధనాశగలిగినది. దానింగూర్చి ప్రశ్నించుటకాతడు జీవనాధునిదరకేగు సమయమునకే యాతడు దన యాస్తి నంతయు నారాయణచందున కొసంగుచుండుట గమనించియుండును. దాన నాతడు లోనికింబోక నారాయణచందెట్లయినను దన గృహమునకేగ బండిని జూచుకొనునని గ్రహించి యీమాయ గావించి యుండును—

మధు:—ఆతనికి శరశ్చంద్రుని కారు తమవద్దనున్నదని యెట్లు చెలియును?

సూప:—పిచ్చివాడా! ఇది తెలిసికొనుటే కష్టమైనపనియా? ఆతడంతమూర్ఖుడుగాదు. ఎప్పుడుదానొక హత్యగావించియున్నాడో, నాటినుండియు బోలీసువారిపోకడలగనిపెట్టుటకై మనలవెన్నాడుచునే యున్నాడు. కాన యీయొక కారుసంగతియేగాదు, వానికి బ్రతినిముసము మనమొనర్చు బ్రయత్నములన్నియు బూర్తిగ చెలియుననియే నాసమ్మకము.

శర:—తమరు సెలవిచ్చినదంతయు సత్యమేగాని, యీహాత్యలు నీబడిపోతుండనముగూడ నారత్న పేటికయ్య కారిచేతనే గావింపబడి యుండవు. ఆతడొకధనికుడు. కాంతాలోలుడు. నీతిబాహ్యుడు, గాని నృకలహృదయుడై యుండవలెనని నాసమ్మతము. ఇప్పుడీనాటకమున నింకను గూర్తర హృదయులగు పేటొకరెండుపాత్రలున్నవని మఱు వకుడు. ఆతని జనకుడు, భార్యనియోగియగుట నొకయుంపుడుకష్ట నుంచుకొని యున్నవాడట. ఆమెకొక పాలకమాతయు నొక నిజ పోదగుడును గలరని వినియున్నాము గదా. ఇప్పుడీధనంతయు వారే నాగింపగూడదా? ఎటుయినను వారినామములను, చరిత్రలను చెలిసి కొనునంతవఱకును కేమియు మనమానిశ్చయింపజాలము. తొలుత పోననాథుని జూడవలయును. సెలవైన మేమిటుపురమును బోయి వచ్చెదము.

సూప:—శ్రీమముగా బోయి రండు.

౧౫

శరశ్చంద్రుడు మదనసింగునుగూడి కావీఘట్టమున జీవనాథు నింటికిబోవుచుండెను. మార్గమధ్యమున నుడయము నారాయణచం దును గంగాతీరమునుండి బుడిపై వైద్యాలయమునకు గొంపోయిన యాతడు వారికెదురై నమస్కరించి “చిత్తము. తమరేనా బాబా! శర్చంద్రబాబుగారు.” అన్నాడు.

శరశ్చంద్రు డట్టే వాని ముఖము నిదానించి చూడసాగెను. తానానూతనవ్యక్తి నెందునుజూచినట్లొకతనికిజ్ఞాపకమునకువచ్చుటలేదు గాని బదులిడకుండుట భావ్యముగాదనియెంచి “చిత్తము. నన్నే శరశ్చంద్రుడంటారు. తమరెవ్వరో నే నెఱుంగ వచ్చునా?” యని పలికెను.—

నూతన:—ఉదయము నారాయణచందుగారు గంగాతీరమున హంతకులచే గొట్టిబడి పడియున్నతతి వైద్యశాలకాళని నేనే గొనిపోయినానాడీ. అప్పుడు వారు తమ్ముకి పరిజూషగోనారు. తమరచటి కేగి యుంటారా?

శర:—ఆ —పోయి వచ్చితిని. మీరాతనినదయ మేష్టిపోగోజూచియున్నారు?

నూతన:—ఉదయముననే వాయు సేవనమునకై నేగిలగాతీరమున బోవుచుండ కొందరునునుజులటగుమిగూడి యుండుటచూచి ననుగూడ నది యేమోయని జూడబోతిని. చూచుసరి కాలజానితిగో నొడ తెలుగుక బడియున్నాడు. శిశిగోపచారిముల గొంతవడి కాతము మేల్కొంచి తన్ను వైద్యశాలకుంగొంపొమ్మని జెప్ప నట్లే జేసిపోని. ఏమైనను పరోపకారము గదా?

శర:—అయ్యా! ఎంతటిమాట? తమ్ముగోని కరుణించునవరుల కష్టములజూచి యొంతురా? తమనానుమేమో సెలవిచ్చి నారు కారు—

నూతన:—తమరక్షణ సెలవిచ్చుట పాడిగాదు. ఇండు నేజేసిన దేమిగలదు? బాబా! వైవమే యాతినికిందోష్పడినాడు. నరులనుగు మన మెంత?

శరశ్వంగ్రు డెన్నిగతుల బ్రశ్నించినను యాపూరుషుడు దన గామమేలాగో యెరిగింపక నింకొక తోవప్రొక్కుచుడుటచూచి యించుక యనునూనించెనుగాని, తోడనే యాతడు “కొందరున్న ములు దనుంతట దమనానుమెరింగి పరు. ఇది కొందరి యాచారమే. ఆతని వేషభాషలజూడ నాతడొకసంపన్న గృహస్థువలె గన్పట్టుచున్నాను. పోనిమ్మింతమాత్రమునకై యాతని నిర్బంధింపనేల?”ని యూరికుండెను.

మదనసింగు వారి ప్రసంగమాలింపుచు నవ్వకొనుచుండెను. శరశ్వంద్రుడు చీకట్లు గ్రమ్ముకొని వచ్చుచుంటుచే. “అయ్యా! మాకింక

నెలసొసంగును. కొంచెము పనియున్నది. తమరనుగ్రహించి యానాగాయణ వంతును మాత్రము కొంచెము కపిష్ఠముంచుడు.” అని పోవసాగెను.

పూనుషుడేమో కొంతపడియూలోచించి, తలప కించి “నెల” వరుచు దనదారి బట్టెను.

మార్గమున మదనసింగు “శరశ్చంద్రమహాకయ! ఈదయాను పడవ్వు”డని యాడిగెను.

శరః—ఏమో వినుచుంటివిగదా పూదలుకులు. అతి వేటాకో దననాను పోయితిని. సంతోయించినట్లు గనబడుచున్నది. అది కొందరికి సహజము. ఎచ్చెడన కేమి?

మదః—అట్లుగాదు. ఆశయవేషముజూపగా నాకేటాకో యను మానముదయి చుచున్నది. ఎచ్చెడ యని యుపేక్షించ దగినవాడుగా గనబడుట లేదు.

శరః—అయ్యది మన సహజము. మనసికత మొక్కొకకటి మనము సూదేహోపవలసివచ్చును. సోలేసు జన్మమే యట్టిది. ఇందు నీదోషమేయున్నది.

ఇట్లు వారు ముచ్చటగుచు కాశీఘట్టమున తీవనాధుని మేడం కూర్చునేరి. శరశ్చంద్రుడు వలుపునైగొట్టుచు తీవనాధుని చిలచెను. గామూలవచ్చి “ఎవరు బాబూ?”యనుచు తలుపుదెరచెను. ముచము నంబడియున్న తీవనాధుడు “ఇంకెవరు రామోశీ! నాతండ్రినాగాయణ చుంగునచ్చును. దయచెన్ బాబూ!” యని హేళనస్వరమునబల్కెను. రామోశీ శరశ్చంద్ర మదనసింగులతో లోనబ్రవేశించెను.

శరశ్చంద్రుడు లోనకేగుచు విధివంక నొకపరిజూపగా నింతకు మున్ను తనతో మాట్లాడిన యాపూనుషుడాదారింబోవుటగాంచెను. ఇంతలో రామోశీ కవాటముబిడ్చిచినైచెను. “ఏమో? అతి వేషవికల్ప బోవుచున్నాడో? లేక, యాతని గృహనిరాపరి సరమునకేమో?” యని దలపోయుచు నాతడు లోనికేగెను.

జీవనాధుడు వ్యాధి పీడితుడై చెప్పలేని యానతనొందుచు
జేను. నిన్నటినుండియు నాతని కేలొకొ నిద్రాహారములు నైతము గట్టు
వడి పోయెను. ఆతని శరీరము మిక్కిలి శుష్కించిపోయెను. ఇంక
నెంతయో కాలమాతడు జీవించుననునాశ లేదు. శరశ్చంద్ర మదన
సింగులాతని మంచముకిడ నిలచి యాతని దీనానస్థిలకించుచుండిరి.
ఆదృశ్యముగాంచిన శరశ్చంద్రుని మనసు నీడైపోవుచుండెను. ఆరి
డప్రయత్నముగ “పాపము”ని యొక్క నిట్టూర్పువిడిచెను.

శరశ్చంద్రుడివరకొకటి జూచియున్నను జీవనాధుడిపుణాతని
నానవాలుబట్టియుండలేదు. ఆయిదుపురెన్వో నూనెనులని దలచి
వెళ్ళవానినలె నాతడట్లే జూచుచుండెను. తుదకాతడెట్లు నోరుదెరిచి
“ఎవరు బాబూ? మీరు—వైద్యులా? నారాయణచంద్రు మిమ్ము బాపి
నాడా? ఆతడు చాల దయఁతుడు. కాని, నాకు మందేమియు నలగు
బాబా. మీకు నమస్కారము. ఇప్పుడు నాబ్రదకు మందులు దిను
సవస్థలోలేదు బాబూ. గడియో—క్షణమో—అంతకన్న నెక్కువ
లేదు. అంతే-దయచేసికూర్చోండి. రామోజీ—చాపవెయ్యినాయనా
అనుచు నేమోయేకరుపు బిడ్డచుండెను.

శరశ్చంద్రుడాతని సితినంతయు బాగుగ గ్రహించి యాతడు
మనోవ్యాధిచే బూర్ణముగనున్నదానస్థలోనున్నాడని దెలిసికొనెను
ఇట్టివానినోట నారత్న పేటిక రహస్యమెట్లు బయలు పడునా యని
యాతడు దోలుతనందేహించెను. అయిన నొకసారి యూపిచూతమని
యెంచి “జీవనాధుగాయా! నన్నుమీరు మఱచిపోతిరా? నేను పక్షే
దారు శరశ్చంద్రుడను. నాడు...” అని పలుకు చుండగ నే జీవనాధు
చొక్కయునుటాన మంచమునుండి లేవనుంకించియు స్థలజేయజాలక,
నుదల పరుండియే “శరశ్చంద్ర బాబా? తండ్రీ! నామాలతిని, నాముద్దు
కూతును వధించిన యారాక్షసుని బట్టికొంటివా? మీపళ్ళ యసా
ధారణము. నేనీవఱకే వినియుంటిని బాబా. ఈసంగతి జెప్పుటకేనా
తమరు దయచేసినది? బాబా! నాదుఃఖమంతయుజూచుచుంటిరాదా.

ఆహంతకులు నెట్లు శిక్షింతురో మీదేభారము. అబ్బా! ఇప్పటికి ప్రాణము ఘనమయ్యినది, ఇంక మరణించినను సంతోషమే” అనుచు నాతడొక్క పెట్టున నేడువ దొడంగెను.

అదిగాంచి శరశ్చంద్రిడు “ఓహో! యీతనియున్నాడమునకు మాలతి వచ్చుచున్నది ముఖ్యకారణము. ఈతని కెల్లవేళల నదేచింత. పాపమీతనిపోషనేమంచముబట్టియున్నాడు. దైవవిధి”యని మనమున దలపోసి “అర్హి! హంతకులు ద్వారలో బట్టవడ నైయున్నారు. కాని మీరొక్క సంతతి నిపుడు మా కెఱిగింపవలయును. కొంచెము శ్రద్ధ నహించి మాప్రశ్నల కెల్లనుసమత్తరములీయవలయును. ఏమందురు” యనెను.—

జీవ:— అయ్యయో! హంతకులు జిక్కినారనుకొన్నాను. ఇంకను ప్రశ్నలు—ఉత్తరములతో నేయున్నది వ్యవహారము? పోలీసు వారి వ్యాపారమేయిది. ఇట్లేగొంతకాలముగడపి, తుదకు కేసుపూర్తి చేయుట కెవనినో యొక యనామధేయుని ప్రాణముల బుచ్చుకొని పరిసనూప్తిగావించురు. మీరు యమదూతలు. అడిగిన ప్రశ్నలకు బదులు జెప్పినదప్పు—చెప్పకున్న సంతకంటెనుదప్పు—ఏమైనను జెప్పక దప్పుడుగదా? బాబూ! అడగండి మీయిష్టం—ఏమడుగుతారో అడగండి. నే నెఱిగినదేదో యీవఱకే చెప్పివేసినాను. ఇంకను జెప్పవలసిన దేమున్నది? నాపిండం—బాబూ! ఇన్నిప్రశ్నలడుగుటకన్న వెయ్యో, రెండువేలో రొక్కమడుగ గూడదూ? నిముసములో బారవేతును.

శర:—అయ్యా! మీధనమంతయు నారాయణచందుగారి కప్పగించి వేసినానే. యింక మీకడ ధనమెమున్నది?

జీవ:—ఓహో! మీరు త్రిలోకాంతర్యాములవలె నున్నారే! ఇంతవేగముగ మీకీసంగతిగూడ యెక్కడచెలినది. బాబూ?

శర:—జీవనాథుగారూ! సాధారణముగ మాకు దెలియని విషయములు లోకములోనుండవని తోలుత చెలిసికొనుడు. ఎల్లప్పుడును

మాపనియే యది. ఇప్పుడుమాకుగా
మీరు వేగమెఱింగింపవలయును. అ.
బనిలేదు. చాలారాత్రి గానవచ్చుచున్న
చందుసకు మీయానదాస్తిని యొసంగు
గూడ నొక యమూల్యరత్న పేటికసహ
అంతటి విలువగల యాపేటిక మీకెట్లు
వలయును—

బలగొన్ని
తో మాకు
న్న నారాయణ
నొక్కమతో
గియుంటిరి.
దెలుప

జీవ:—ఓహో! గర్జిపక్షయే! రామో కటికీబూర్తిగా
దెరచివేయుము. నాయెడలు మంటలెత్తుచున్నది. ఇంచుకగాలి రా
వలయును. ఖాబూ! మీరు నిలువబడియే మాట్లాడుచున్నారు.
అచట గూర్చున్నచో మీకుగావలసిన సంగతులన్నియు బూర్తిగా
జెప్పగలను. నాకే లోకములో నుండుటకొక బూర్తిగా ఋణమువరి
సోపుచున్నది. అట్టియెడ నేనెన్ని అశములనైనను సత్యముగామీకు
దెలుపగలను, దాన నాకేమియు నష్టములేదు. నాపాపములన్నియు
భగవంతుడే గొలది కాలములో విచారింపచున్నాడు, గానమీనలవ
నాకెట్టి భయమునులేదు. నేజెప్పనదంతయు బ్రమాణపూర్వకమని
మాత్రము మీరు విశ్వసింపవలయును. అబ్బా! ఏమి యాచూసముగా
నున్నది—?

రామోజీ గవాక్షము బూర్తిగా దెరచివైచెను. లోనన్న
సన్నని దీపకాంతులు గవాక్షమార్గమున గోడ్పైబడుచు, మార్గమున
బోవువారి లిలలు మాత్రము గానవచ్చుచుండెను. శరశ్చంద్ర మదన
శింగు లిటువురును జీవనాథుని మంచమునకించుక దూరమున జాపపై
నాసీనులైరి. అంతజీవనాథుడిట్లు జెప్పదొడంగెను.

“ఖాబూ! నేను జాల పాపాత్ముడను. దుర్మార్గుడను. నాపాప
ములకుండగిన బ్రతిఫలమిలోకముననే జాలవఱకునుభవించియున్నా
ను. ఇంకను యనుభవింపుచునేయున్నాను. పఱలోకమునగూడ ద్వార
లో ననుభవింపనున్నాను. ధనమునకై యెట్టి యకార్యములనైనను

జయ నిండులయు వెనుదీసినవాడనుగాను. ఇప్పుడు బళ్ళాత్తాపము నొందిన లాభమేమి? నాగృహమంతయు బూర్తిగదగులబడిపోయినది. ఇంకగాలిన మ్రోడునగు నేను మాత్రము జీవించియున్నాను, అయ్యో—!”

అనుచుండ నాతనిమాటలకడ్డకచ్చి శరశ్చంద్రిడు “అయ్యో! మీరు లేనిపోని దుఃఖములతో గధబెంచివేయుచున్నారు. రాత్రివేళ మీరుచున్నది.” అని, తన జేబుగడిరూరముదెసబాచి “చూచితివా? తొమ్మిదిగావచ్చుచున్నది. మాకింకను జేయవలసిన పనులనేకము లున్నవి, గాన, మేచుడిగిన సంగతి ద్వారలో ముగిపుడ”ని యాతని హెచ్చరించెను. ఆపలుకులకు జీవనాధుడు విసిరికొనుచు “అబ్బ! చెప్పనియరుగదా? ఇప్పుడు నేజెప్పుచున్నది మాత్రము కథకు సంధం ధించినది కాదా? ఏమో—దుఃఖోద్రేకము నడుమ రెండు మాటల జెప్పియున్నాను. నాబ్రదుకు దుఃఖముగాక సంతోషమా? అదిగాక యనుతాపమున గొంత దుఃఖముపశమిల్లును. పెద్దలు మీతెరుంగని దేమిగలదు? ఇంకవినుడు, రత్నపేటిక వత్తాంతమే జెప్పుచున్నాను. అయ్యో! నాకు మతిబోయినది. అడుగమఱచినాను క్షమింపుడు. నేను నాయావదాస్తిని నారాయణచందునకొసంగినట్లు దమకెల్లు దెలిసినది—?”

శర:—నేడతని నొకానొకపనికై గలిసికొనవలసివచ్చినది. అప్పుడుబ్రసంగవశమునమిస్థితియు, మీయేర్పాటులనుజెప్పియూతడా పేటికనుదెచ్చి మాకుజూపించెను. అదిగాంచి మేము విభ్రాంతులమై, యీతటి యమూల్య పేటిక నాతడెల్లు సంపాదింప గల్గెనోగదా యను విషయమెఱుంగుటకై మీవద్దకే రావలసివచ్చినది.

జీవ:—నావద్దకేలను? పేటికనాతని కొసంగునపుడదానినెల్లు సంపాదింప గల్గెనో గూడ నాతనికింజెప్పి యుంటినే. ఆతడాకథ మీకెఱిగింప లేదా?

శర:—లేదు. ఏకారణముననో యాతడేమియు జెప్పలేదు.

లేకున్న మేమిట్లేల రావలయును.

జీన:—ఆతనికి నామీద జాలప్రేమ. అందుచే దెలిసియుండి యు నాపరువు బయటబెట్టనెంచక దాచియుంచినాడు. సత్పురుషుడు ఎట్లయిన నాకథమీరు చెలిసికొనవలసినదే. అబ్బో! మీరు బోలీసు వారు. ఇట్టి రహస్యవృత్తాంతముల గనిపెట్టటయే మీపని. అందుచే మీరేల విడతురు? ఆయిన జెప్పెదమినుడు. నేనీకలకత్తా నగరము జేరక బూర్వము రంగమున నుండెడివాడను. అచ్చట నామన్యల మాలతికొక రత్నవర్తకుని కుమారునితో స్నేహము గుడిరినది. ఆపేటిక యాతనిదే. ద్రోహినగు నేనాతనివంచించి దానింకైకొంటిని.

శర:—మీరింత మాత్రము క్షుద్ధముగా జెప్పినజాలను. ఆరత్నవర్తకుడెవ్వడో? ఆతని కుమారుని పేరేమో? ఆపేటిక మీ కడకేల, నెట్లువచ్చినదో? మీరెట్లాతని వంచించగల్గితిరో? మున్నగు విషయములన్నియు విపులముగ జెప్పితీరవలయును. ఈయంశములన్నియు మేము విలాసార్థమెఱుంగగోరి మీకడకు రాలేదు. మాలతిని దుదముట్టించినయపరాధులబట్టకొనుటకు, మీరపుడెరింగించుకథయే సుఖ్యసూత్రమని దెలిసికొనుడు. దానికి దీనికిని యజ్ఞాతమగు నొకా నొక సంబంధ మేర్పడియున్నది.

జీన:—ఆలాగునా? బాబూ! నామందబుద్ధి యంతదూరము బోలేదు. అంతముఖ్యకరమగు విషయము నేనేల దాచవలయును? చెప్పెదను. చాలాఆయాసముగానున్నది. రామోజీ! పదిలముగనన్ను లేవ నెత్తి పక్కవై గూర్చుండబెట్టము.

రామోజీయట్లేగోడకొక మెత్తనిదిండుజేరవైచి, జీననాథునా డొడ్లు నానుకొనులాగున గూర్చుండబెట్టి, తాను బ్రక్కనే నిలచి వీపనతో వీచుచుండెను. జీననాథుడించుక జలమడిగి పుచ్చుకొని చావి “అబ్బా! ఇపుడించుక సౌఖ్యకరముగానున్నది బాబా! మీ కంతయు విశదముగా నిపుడు జెప్పగలను. సావధానముగా వినుడు, వలయుచో నేజెప్పుదాని నొక కాగితమున వ్రాసికొనుడు. బోలీసు

వారెంత చిన్నసంగతివైనను మఱువరు. జ్ఞాపకశక్తి హెచ్చు. అందారి తేటిన మీకు జెప్పవలయునా? హ్వ-హ్వ-”

శర:—అదిగో మఱల ననవసరగాధలోబడి పోవుచున్నారు. అసలు సంగతిని మఱచిపోవుచున్నారు.

జీవ:—లేదు, బాబా! లేదు. కోపపడకుడు నేను మీజాగ్రిత కొఱకై వ్రాసికొనుచుంటిని. అంతమాత్రమునగోపమా? మీయిష్టము చెప్పుచున్నాను వినుడు. రంగములో బేగుపొందిన రత్నవర్తకుడు, సత్పురుషుడునగు రఘునాథపండితుడను దగు మనుష్యుడొకడుండెడి వాడు. ఆతనికొక పుత్రుడు మధు....

అనుచుండగ నే గదిలో “ఛాం” మను శబ్దమొకటి గలిగెను. గదియంతయు బాగతో నిండిపోయెను. అచట వెలుగుచున్న చిన్న దీపముగూడ నారిపోయెను. గదియంతయు గాఢాంధకారావృతమై పోయెను. శరశ్చంద్రిమదనశింగు లత్యాశ్చర్యభయ విపాదముల మునిగిపోయిరి. కొంతవఱకును వారెవ్వరినోటను మాటరాలేదు. ఎట్టికేలకు శరశ్చంద్రిమడు చెలివొంది “రామోజీ! దీపము—దీపము—వేగము—వేగము”యని బిగ్గరగా గేకవైచెను. మదనశింగు దన జేబున నున్న నిప్పుపెట్టెదీసి యచటి దీపమును వెలిగించెను.

ఆశ్చర్యము—ఘరమాశ్చర్యము. మంచముపైగోడకు జేరవడి యున్న జీవనాథునిమేను రక్తసిక్తమై యట్లబొన్నుపైబడిపోయెను.

ఆతనివక్షముప నొకపెద్దగాయమునుండి యవరళరక్తిధారలు గారుచుండెను. నిముసములో బొన్నుగొంతవఱకును దడిసి ముద్దయై పోయెను. రామోజీ భీతిచే వడకిపోవుచు నొకమూలబడియుండెను. శరశ్చంద్రిమ వడివడిబరుగులిడుచు నీధితలుపుంచెరచికొని రోడ్పై

నటునిటు బరుగిడసాగెను. మదనసింగుతని వెబడించి తానుగూడ నటునిటు వెతుకనాగెను. ఆమార్గమున బోవు బాటసారులనేకులు వారికింగానవచ్చిరి. ఎవ్వరిసాహసకార్యముగావించియుందురు ఎవ్వరిని వారనుమానించిపట్టుకొనుట? శరశ్చంద్రుని మఱిచలించిపోయెను. అతడపరాధపరిశోధకవృత్తి బ్రాంఛించిన నాటనుండియు నేటివఱ కెన్నడిట్టి యమానుష సాహసముంగిలకించి యుండులేడు. కలకత్తా సగరమున యపరాధపరిశోధకాధికారంబున బ్రసిద్ధిపొందిన యాయువురి పప్తేదారులను నేను దృఢాప్రాయులుగా, మట్టిబొమ్మలుగా చేసివైది వారికండ్లగారముజలి, యమానుషంబులు, సవాచ్ఛాబులు నగు నొకానొకఘనతరిసాహసిక పద్ధిర్బినుమును గాంచివైచిరి.

ఎంతయోచించినను శరశ్చంద్రునకేమియు బోధపడుటలేదు. మార్గమున సహస్రసహస్రజనంబులు దరలిపోవుచుండిరి. అందెవ్వరి ననుమానించి బంధించుట, బడిచేళ నెవ్వరికిడనైనను గుసాకి, రివాల్వరు మున్నగు నాయధంబులేనైన నుండునోమోయని, బాటజనులగొదరి నాపి యాతడు బరిక్షించెనేగాని, యాతనిబుంహీనత నాతడునోడనే గ్రహించుకొని యాపని విరమించెను. పోలీసువారియెదుటనే యిట్టి సాహసికకార్యమొనరించినవాడికిను నాడే “నన్ను బట్టకొనుడు— ఇదిగో నాకడ రివాల్వరున్నది”యనుచు వారియెదుటనే దిగుగాడు చుండునా? కల్ల—కల్ల. ఒకచేళయున్నను, మొకరా—యిక్కరా? ఎవరగో కాలిసవకనుబోవుచుండిరి. అనేక నెకటములు పరువెత్తుచున్నవి. మోటారులసంఖ్య లెక్కింపఁగలకమేగాదు. ఇందుదేనిని బట్టకొనుట. ఇది పిచ్చితలంపుగాదా?

మదనసింగు నిశ్చేష్టుడై ద్వారముకడ నిలచియుండెను. భోన రామోజీ తెలివి పెచ్చుకొని, యచటి ఘోరతరద్రవ్యమూలొకించి, భోరున నేచ్చుచుండెను. శరశ్చంద్రుడు భోనికరుడెంచెను. మదనసింగు తని ననుగమించెను. వారికేమియుదోచుటలేదు. శరశ్చంద్రుడనేక గతుల నాలోచించిచూచెను. కాని, యీముసలిదడుగు నిట్లకారణ

మీగ నింత కూరతరముగ నభించుటకేమి హేతువో యెంత యోచించినను యూతసికిందట్లులేదు, అతని మెదడిప్పుడు శూన్యమైపోయెను ఇంకనందువలచుటకుగూడ నాతనికి విసుప్రజనించెను. అంతనాతడు మదనశిగుతోఁన న్యూ! ఇంక నిట మనముడుట యనావశ్యము. మనమునచ్చినపని తుడికీతిబూర్తియైపది. దీనికిగారణమేమో యోచిని యూర్జించినను నాకినుమతయు చెలియుటలేదు. ఇంక మన మింటికిఁగోయి యుదయముననే దక్కుగల కర్మకాండనంతయు జరిపిపవలయును. గండుపోదము. రామోల! నీవుమాత్రముజాగరూకులై యుండుగాత్ర నిందేనిలచియుండుము.”

అనుచుండగ రామోల “బాబో! నాతరిమా? ఇంక నిట నొక్కనిముసమైనను నెలువలయును. నాకిది నిందేమిపనియున్నది?” యని గుంజెల బాదికొనుచు బల్కెను.

తర.—రామోల! నీహక్కిందుడవేయిగూడననసరములేదు. మేమేగి నలువురు రక్షకభటుల నిపుడేబాపుడుము. వాడు చెల్లెనారు పలుకుగూడ నిందేకావలి గాచికొనియుండును. నీవుకూడ వారితో నిందుండవలయును. నీవనాధుడుగితించినను, యూతని వస్తువులన్నియు గూడ నిందేయున్నవిగాదా? కాన, నీరాత్రి మొట్టలో వేగించిన నుదయముననే తక్కినరేపకాలన్నియు మేమే గావించుము.

రామోజీ:—బాబూ! మీకు నమస్కారము. రక్షకభటులు నచ్చువఱకైన నేనొక్కడనిందుండజాలను. ఈదృశ్యముగాంచుకొనిది నాప్రాణములు నిలువున నెగిరిపోవుచున్నవి. బాబూ! మీలో నొక్కరేగి భటుల రప్పింపుడు. లేక, వెల్లనైన నేనే పోయి వారినొసినత్తును—

శరశ్చంద్రుడాలోచించి రామోజీతో గొంతనలకు సింగుగాని నుండనియమించి, తాను వడివడి బోలీసుస్టేషనునకుఁబోగి, యందును నిలువుర ద్వారతగమనమున నీవనాధుని గృహమునకేగియుంబారాత్రి నహరానాసంగి వలసినదిగా నుత్తరప్రజ్ఞేసి యింటికిఁ గను.

రాత్రి పదిగావచ్చినది. శరశ్చంద్రిడు భుజించి, తన శయనాగారమున మంచముపైగూర్చుని, జరిగిన విచిత్రసంఘటనమును మనోవీధిందిలకింపుచు, నేమియు నిశ్చయింపజేయక నట్లే నిద్రాముద్రితుడయ్యెను. మామూలుగా నుదయమైదుగంటలకే యాతనికి మెలకువ వచ్చెను. తోడనేయాతడు ఐడివడి దనముఖప్రయోశనాది నిత్యకృత్యముల ముగించుకొని, కాఫీనిద్రావి, దుస్తులదాచి ముందు సూపరెంటుగారింటి కేగెను.

దొరగారింకను మేల్కొంచియుండలేదు. కాన, నాతడుగొంత వఱకందే వేచియుండవలసినవాడయ్యెను. పిమ్మటదొరగారు మేల్కొంచినతోడనే తన యాగమనము వారికిందెలిసి, వారి యనుమతిని లోనికరిగి, రాత్రిజరిగిన విచిత్రచర్యలన్నియు నామూలాగ్రముగానానడాతని కెరుంగజెప్పెను. దొరగారాకథనాలించి యత్యాశ్చర్య భయస్పృహములకు లోనైనన్ని నొకవంతగాదు.

“శరశ్చంద్రబాబూ! ఇప్పుడేమందువు? దీనికి గారణమేమోయోచించితివా?”యని యాతడు దీనముగ బ్రశ్నించెను.

శర:—యోచించియున్నాడగాని, సరియైన కారణమింతవరకును నూహింపజాలనైతిని. కాని, ఎట్లైనను, యీహత్యలన్నిటికిని మూలకారకుడొకడేయని యనుకొనుచున్నాను.

దొర:—సందేహమేమి? ఇంకొకరికీవృద్ధుని నంతమొందింపబనియుండదు. నాకీవిషయమున నొక్కయవశ్యకారణము గానవచ్చుచున్నది—

శర:— ఏమది? నాకేమియుదోచుటలేదు. ఈదమ్మర్చుని విపరీతచర్యల గనుగొనుగొలది నామతిబూర్తిగ జలించిపోవుచున్నది కొంతవిశ్రాంతి కైకొనినగాని యీసంగతి గూర్చినిశ్చయింపజాలను.

దొర:— దీనికంతయాలోచన మనావశ్యము. జీవనాధుడు వృద్ధుడు. ఆతనికింకెవ్వరును బంధుగులులేరు. ఆతని తనయు నీవఱకే నొంతకుడు బరిమార్చియున్నాడు. దానితోనాతని యీర్షనలము

జల్లారిపోయినది. రెండవది, యాతడు గోల్పోయిన విత్తమునుగూడ నాతడీవఅకే సంపాదించగల్గినాడు. దానితో ధనాశగూడ వదలి పోయినది. ఇంకమిగిలినది క్రోధము—ప్రతిహింస— తన్నువంచించిన వాని దెగటార్చుట— తన్నిడుముల గుడిపినవాని బరిమార్చుట. అంతటగాని వానిక్రోధముపశమింపకు. వానికిగూర్కురాదు. ఆహారము బోదు. దానికై యాతడు వేచియుండి నేడుబగదీర్చికొన్నాడు. ఇదియే ముఖ్యకారణ మనుకొందును.

శర:— ఈవిషయమున నీవఅకే శింగుగాఁతో దర్శించి యున్నాము. హంతకునకు నీవనాథునిపై బగయేసాధింపనలయునను గోర్కెయ్యెయున్నచో, అది యాతడేనాడు మాలతిని సంహరించి యుండెనో, చూనాడే, యంతకుబూర్వమే-యానిశితకరవాలముననే దొలుతొలుతనీవృద్ధుని దెగటార్చియుండును. నిర్దాక్షిణ్యచిత్తముతో, భయంకరఖడ్గముజేబూని యెప్పుడొతడు యనదయగు నొకస్త్రీని బరిహరింపసమకట్టియుండెనో, అక్షణముననే, దన్ను మోసపుచ్చి తన క్షిప్తియిడుములగూర్చిన మానవుని మాతృమాతడు గనికరించి యుపేక్షించునా? అదిగల్గ. రెండుగాదుకదా, యాతడు దలచుకొన్న నారేయి బదిహత్యలైనను జేయగలడుగాని, యెన్నడును వెనుదీయు నాడుగాదు. చేజక్కినతటి విడచి, దీనుడగు నొకవృద్ధ శత్రువునకై యాతడిన్ని దినములు గాచికొని యుండవలెనా? కాన, యిది కారణము గాదు—

దొర:—అదియును నిశ్చయమే. అట్లయిన నీతని వధించిన వాడు వేటొకడైయుండునా?

శర:—అట్లేన్నటికిగాదు. ఎవ్వడుమాలతిని సమయించెనో, యాతడే బందిపోటుగొంగయై నారాయణచందు కడ ధనాపహరణ మొనర్చినాడు. ఎవ్వడాధనము సంగ్రహించెనో యాతడే నేడితీవ నాథునిగూడ దెగటార్చినాడు. ఇందు సంశయింపవలసినదించుకంత యునులేదు. ఈమూటికిని యొకేసంబంధసూత్రము గట్టబడియున్నది.

సజ్జయము. ఇప్పుడు నాకంతయు నవగతమగుచున్నది. నాబుద్ధికించుక పదను గలిగినది—

చొర:—అట్లయిన నీవిషయమున నింకొక కారణము సేవేమి చెప్పగలవో నాలోచింపుము చూతము.

శర:—ఇదిగో చెప్పెదనినుడు, ఆ! ఇప్పుడు బూర్తిగాదెలిసిది. మూలతి హత్యారహస్యము రత్న పేటికయందు విడిచియున్నదని యొప్పు కొందురుగదా? రత్న పేటిక నెవ్వరినిమోసగించి జీవనాధుడు చెచ్చెనో యాతని చరిత్రము తెలిసికొన్నచో హతకుని బట్టకొనుట కింక వ్యవధియుండదు గదా?

చొర:—ఆ—ఆ—ఇదియూ? తెలిసికొంటిని. తెలిసికొంటిని. సొంతచమత్కారము. బలే! చెప్ప—చెప్ప.

అనుచు నాతడపరిమితానందమున గుర్చీనుండి లేచి యట నిలుచు దిరుగ సాగెను. శరశ్చంద్రుడుగూడ నాతని వెనుక నే దిరుగుచు నిట్లు చెప్పుచుండెను. “కాని, నారాయణచందున సహితము మనకాపేటిక యధికారి నామానుల నెరిగిపజాలకపోయెను. అందుచే మనము జీవనాధునికడకే బోవలసివచ్చినది. అట్లే యొనర్చితము. కాని, ఎవ్వరొ యననేల హంతకుడు, మహనీయుడగు రత్న పేటిక యధికారి స్వయముగనో, సహకారులవలననో, మన రహస్యమును గనిపెట్టి మన వెనుక నే జీవనాధునియిట్లు జేరుకొనియెను. మేము లొక జీవనాధుని చరిత్రను ముగింపితిమి. దానినాతడుగూడ వినియున్నాడు. జీవనాధు డ్దీంక నాపేటిక హక్కుదారుని చరిత్రనంతయు చెప్పనున్నాడు. ఇంక సర్వము బట్టబయలుగానున్నది. ఈ అంశములన్నియు సవిస్తరముగా చెప్పగల వాడజీవనాధుడొక్కడే. ఇంక నెవ్వరినంగతి నెరుంగదు. కొద్దియోగోష్ఠయో యెరింగిన నానారాయణచందునకు వార నామములు తెలియవు. అట్లయినచో మన జీవనాధునికే యగత్యమేయుండకబోయెడిది. హతకుడి యావద్దైనా పెట్టి, తనచరిత్రను చెప్పబోవు జీవనాధుని దుదముజ్జొంజిల్లా.

సృష్టి య

చరిత్ర గడునిగూడ మైపోవును. అట్లే
గోరె యిప్పటికి ఫలించినది.

దొర:—నిశ్చయము. నీవు బెప్పిన.

ము—ఇంతత్వరగా నాతనికి మనప్రయత్నము.

శర:—ఎట్లయిన నేమి? ఆతడు సర్వము.

దు. చూడగా నాతడు మనలను సర్వదా వెన్నాడుచు.

దొర:—సందేహమేమి? లేకున్న నాతడేమి డై.

శర:—ఇంక మనముబోయి యాశేషమును బరీక్షింపవలసి
యున్నది. తమరుగూడ దయచేయవలయును.

దొర:—శేషవరీక్షలో విశేషము లేమైన దెలిసికొనవచ్చునా?

శర:—ఏమో? చెప్పజాలను. ఆతడుగుండుదెబ్బచే మరణించి
యున్నాడు. ఆతని వక్షమున దుపాకే గుండునాటియుండును. అది
మనకు ముఖ్యకరమగు వస్తువుగాన. పోయి చూతమురండు.

“సరియే”యని దొరగారు దుస్తులనుదాల్చి,

శరశ్చంద్రునితోగూడ వైద్యశాలకిరిగి, డాక్టరుగ
నాధుని గృహము జేరెను.

అప్పటికప్పుడే మదన్ శింగుగూడవ.

శేషమునుజూచిరి. అటునిటునిల్లగ

నేమున్నది. హంతకుడు వీధి:

తుపాకితో జీవనాధుని

యేగాని, యింటిలోనా

బాదమిడుట కాలడ

డాక్టరుగా

గముగా నెటుజ

క.

“చూతము.” అని దానినందికొని,
అభాగమున “అర్నాల్డు కంపెనీవారి
వి.”

తీ య ఖ ం డ ము.

స ం పూ ర్ణ ము.

అభిభయంకరుడు.

జగద్విదానముడు

యంకరుడు.

))

ముడిగి స్రంభీభూతుడు

ములు హృద్గోచర

ల గల్పించుచు

రెండు భాగము

0 0

రత్నపీఠము

చతుర్థింశము.

శత్రువిజయము

నవకుమారబాబు శత్రుశ్చంద్రుని బావమరది. భార్యనొదగుడు. రమారమి యిరువదేండ్లప్రాయమువాడు. స్ఫురదూపి. ఇంతవరకును బ్రహ్మచారి. ఈతని తలిదండ్రులు గతించి చాలాకాలమైనది. వాని వరకు బొంబాయినగరమున నుండెడి నారు. జననీజనకులు గతించిన నాటి కారునత్సరములప్రాయంపు నవకుమారుని శరశ్చంద్రుడే జేర దీసి, విద్యాబుద్ధులగరపి, పెద్దవానినొనర్చెను. ఇంకను నాతని విద్యా పూర్తిగాలేదు. కలకత్తానగరమున దనకారోగ్యము జెడుటండేసి యాతని శరశ్చంద్రుడిపుడ్రానగర పాఠశాలబ్రవేశబెట్టెను. గత వత్సరమునుండియు నవకుమారుడందేవిద్యనభ్యసించుచుండెను. వేదవి కాలముగుటచే రెండుమాసములవరకును పాఠశాలలన్నియును మూసి వేసిరి. అందుచే నవకుమారుడిపుకక్కగాఁగింటికరుదెంచియుండెను. షరీక్షలుగూడ బూర్తియగుటచే నాతనికిపుడెట్టి యలజడియును లేదు. షరీక్షాఫలితములెప్పుడువచ్చునో యను చింతకక్క నాతనికియితర విచారములులేదు. రెండవవత్సరపట్టపరీక్షకాశ్రమ మొన్ననే జోయి యున్నాడు. బాల్యమునుండియు నాతడెన్నడు నేతరగతి యుండును విధులుగాలేదు. ఆతనిదెలివిడేలలత్యర్థమములు అందుచే శరశ్చంద్రుని కాలదనిన బహిఃపాణము.

నవకుమారుడు కోటిశ్వరుడు గాకపోయినను భగవంతుడనిగో
జెప్పవచ్చును. ఇపుడతని యాస్తిసంతయు శరశ్శృంగుడే భద్రముగా
గాపాడుచు. పోతినన్నిరమును మూలధనమును వృద్ధిబొందించు చుం
డెను. నవకుమారుని విద్యకగు వ్యయమంతయు దానే భరించుచు,
నానని రాబడినుండి కాపైనను వెచ్చింపక మూలధనమున జేర్చుచుం
టచే నది యనునిత్య మవరిమితవృద్ధి గాంచుచుండెను.

ఇంద్రులకొక కారణముగలదు. శరశ్శృంగుడనకు బుత్తిన తాన
మిత్రవరకును బరమేశ్వరుడనుగ్రహింపలేదు. లలితకుమారి యాతని
యొక పుత్రిక. ఇప్పుడు పగురెండువత్సరముల శ్రాంతింపుకొనినాగి.
సౌందర్యఖని. సుగుణవేటికి. విద్యవృద్ధి. ఇంతకన్న నామె చక్కదన
మును గాని, సుగుణగణంబులగాని వర్ణింపబూనుట హాస్యాస్పదము.
ఈవిషయమున నీమాతేఖని నెంత బతిమాలినను నొకపదమైన పడ
నని పట్టబట్టి కూర్చునియున్నది. ఒకవేళ నిర్భందితుమనుకొందుము.
అయిన బ్రయోజనమేమి? ఈవరకాదనో మహానుభావులు బీల్చి
పిప్పిజేసినను పదమల నన్నింటిని సమకూర్చుకొని పరువులిడునేగాని
నూతనమార్గముల దొక్కజాలదు. ఈమాత్రపుబనికై మాతేఖనిని
నింధంభజాలము. సుందరీకుల భూషణంబగు లలితకుమారి వర్ణనాశ
ముననొక్కమాతేఖనియేగాదు, శతసహస్రలేఖనులొకచో గూడినను
నూతనోజ్జ్వలంకారములచే పారక హృదయముల రంజింపజేయు
నేరవని నిశ్చయముగా జెప్పగలము.

కాన, పారకా! లలితకుమారి శృంగారాభివర్ణన నీవు విన
నోచో—ఆమె సుగుణగణంబుల నీవు బేర్కొననెంచినచో,—ఆమె
విద్యాపాటవము నీవు బరీక్షింపదలచినచో—నీవే గవివై—నీవే జిత్ర
కావ్యవై—నీమనోఫలకమున—నీవాంఛనీయమగు నొకానొక సుందర
తర విగ్రహమును జ్ఞతించికొనుము. దానినీయిచ్చవచ్చినట్లభినర్ణించు
కొనుము. అంతయేగాని, మేమాపనిని బూనికొనినచో జగంబున
యాబోంట్లవిమర్శకశిలాఘాతంబులచే మాతలలు వాచిపోవుట నిశ్చ

యము, గాన, మాకానిందమేల?

నవకుమారున కెఱవడించిన పాపమును సలహా జేర్చించినది. బాల్యము నూడియు వానిగుఱకును బ్రాణమైతి యలవడినది. “మామూ—మామూ” యనుచు లలిత యితిని నొక్కనిముసమైనను విడువజాలకుండెడిది. కలకత్తాలోనున్నంతకాలమును నవకుమారు డామెకు విద్యాగురుడైయుండెను. అయిన నాతనికిడ లలితకు జనువే గాని భీషయెన్నడును లేకు. వారొక్క కంచమునదిని, యొక్క మంచమున బుడచివారు. ఒక్కక్షణమెడబాయుటలన్న వానికొక యుగము వలె గాననచ్చెడిది. నవకుమారుడెట్లో సోత శాలకేగు సమయమున మాత్రము లలితను విడువక ఉపెడిది కాదు. ఆయెడబాటునైతియు వానికెఱో యసహనమైయుండెడిదన్న వివరకాదు. తుదకు నవకుమారుడు గలకత్తావిడచి యాగ్రాకేగివచ్చుట లలిత నెఱవినముల వరకును దిగులొది నిద్రాహారముల వర్జించి మంచముబట్టిపోయినది. ఒకనాడపాయసిరిలోనికిగూడవచ్చినది. అంత శరశ్చంద్రుడు వెంటనే నవకుమారునిరావించి, యొక నెలవరకందేయుంచినగానిలలిత కారోగ్యములవడ లేకు. రానురాను జ్ఞానములవడుటచే లలిత నవకుమారుయెడ బాటున కెట్లోసమ్మతించినది వానిస్నేహపాశమంత సుదృఢమైనది.

ఇన్నిదినాలకు మరల నవకుమారుడు గంటబడుటచే లలితకు బ్రాణములు లేచినచ్చినవి. ఆమె బాల్యవస్త్రయించుమించుగ గతించు చున్నను, నవకుమారుని కడమాత్రమామె బాలయే. తలిదండ్రుల యెదుటనే మామయొడిలో జంటిబిడ్డవలెనేగూర్చుని, లలిత లలిత వాక్కుల జననీజనకుల కానందముగూర్చుచున్నది. ఆమె ప్రేమ నిష్కళంకము—నిరుపమానము. అట్టిదివ్యప్రేమ యనుభవైక వేద్యమే గాని వర్ణింబవలవిగానిది.

నవకుమార లలితాకుమారి కల మూలమున శరశ్చంద్రుడును యాతని భార్యయగు రాధామాయియు మాత్రమే యిపుడట్టి ప్రేమాభితరంగమాలికాడోలికలనూగుచున్నారు. అది చైనదత్తము

సరప్రాసాదము. సవకుమారుని యాగమనదినము నూడియు దను
గృహము సర్వసంపదల కాలవాలనుగుటజేసి యాదంపతులూతని
దను కన్నకుమారునివలెనే బ్రేమించుచున్నారు. ఆతడు శుభకరుడని
వారినమ్మకము. రాధామాయికిగూడ సోదరునిపై కమితప్రేమ.
వేయేల నాగృహ ప్రేమనిలయము.

శరశ్చంద్రుని గృహలోత్తరభాగమున బాకకాలనుగలసియే
యొక చిక్కిని పూదోటగలదు. అందనేకిబాతుల ఫలవృక్షములు,
పుష్పతిరులును గలవు. సవకుమారుడగ్రానగిరిమన నున్మితకాల
మును లలితయే యావనమును సారక్షించుచుడును. అమెకానన
మన్న పాణిజదము. కలకత్తానుండునాత కాలమును సవకుమారు
కుమారుడే బెంచెను. ఇప్పుడు లలిత దానినిబోషింపుచున్నది. ఆగ్రా
నుండి యెన్నడు సవకుమారుడు కలకత్తాయరుదెంచినను ముందుగ
నాతడు బూదోటజూచి సంతసించుట యాతని యలవాటు.

నేడతడట్లే లలితాగూడి యాదోటనంతనుబరిక్షింపుచుండెను.
లలిత యాతనికి బ్రత్యేకముగా బ్రతివృక్షముముగజూపుచు, దాని
యభివృద్ధికై తానెంతపాటుబడెనో, యాతడు లేనితరి నామోక
యెన్నితడవులు బుష్పించెనో, యాపుష్పములగోసికొని తానెంతగ
శృంగారించుకొనెనో, దానిఃరీమళమెంతటి మనోహరముగానుండెనో
మున్నగు యమాయికపు బలుకుల బలుకుచు సవకుమారు సలరించు
చుండెను. అతడా బాని జేలతనంబునకు జాలినొందుచు, అమె
వాక్కుల పూర్ణరమ్యమున జొక్కి పారవశ్యమందుచుండెను. తుదకు
పాఠాకో యంటుమామిడి గున్నక్రింద నాసీనులరై, వారి యెడబాటు
సమయమున జరిగిన వింతలన్నియు జెప్పుకొనుచుండిరి.

సవకుమారుడు లలితవాక్కుల నాలించి యలరుచుండేగాని,
తానేమియు విశేషముల జెప్పుచుంటలేదు. కాని, లలితమాత్రము
మామూ వచ్చినతోడనే సంతోషముగ ముచ్చటలాడుట కెన్నియో
సంగతుల జ్ఞప్తియందుంచుకొనియెను. అమె సవకుమారుని తోడపై

తలనిడికొని చెప్పినసంగతి జెప్పక నెన్నియో అంశముల జెప్పుచుం
డెను. “మామూ! నీవు అగ్రా యేలపోయెదవు? ఇక్కడ నీకు
గావలసిన చదువులులేవా? ఇక్కడ నీవున్నచో మనమీపూదోట
లోనే యొకగది గట్టించుకొని హాయిగా జనువుకొనవచ్చునుగదా?
అప్పుడు నాబొమ్మలన్నియుదెచ్చి మనగది చక్కగాముస్తాబుజేస్తాను.
నిత్యమూ! గులాబీ, మల్లెపూవులు దొరుకుచునే యుంటవిగదా!
అంటుమామిడివెల్లు చూచేవా యేలాపూచేయో!” మామూ! నీవు
గడుసువాడివేనుమా! ఉత్తప్పపల్లా ఆగ్రాలోనేయుండి పళ్ళికాలు
రాగానే సరిగా యిక్కడ దిగుతావు. అంతవరకూ నేను రెక్కలు
విరిగేట్లు నీళ్ళుపోసి పీటని పెంచాలిగదా! పాపం—అమ్మ కూడా
చాలాసాగ్రీ చెట్లకన్నింటికీ నీళ్ళతోడేది. అదిచూసి నాన్నగారుకూడా
యొక్కొకపుడు సాయంచేసేవారు. అయితే వారికి దీరికెక్కడో
మామూ! చెపితేభయంవేస్తుంది. ఈమధ్యనాన్నగారు, ఏవో కూనీ
కేసులట. అవిచేసిన దొంగలనిపట్టుకోడానికీరాత్రీపగలూ అనకుండా
తిరుగుచున్నారు. ఒక్కొక్కప్పుడు రెండుమూడురోజులవరకూ గూడ
యింటికీరాదు. అమ్మకునాకు ఎంతోభయం. ఏం చెయ్యను? పాపం—
ప్రతిరోజూ యిద్దరుపోలీసువాళ్ళు మనయింటిద్గ్గర పడుకుంటారు.
అదేమిటో. ఎంతమందియున్నా నాన్నగారు లేకపోతే మాకు ఎంతో
భయంవేస్తుంది. అన్నంకూడా సహించదు. కానీ, మామూ! నాకు
అగ్రానుండి ఏమీ తెచ్చావుకావుగదా? పోనీలే. నాపైనీకు మునుపటి
వలె ప్రేమలేదు, ఆగ్రాలో మంచిమంచిముత్యాలబొమ్మలుంటాయట
కదూ? ఏం—ఏం—పోనీ, మామూ! మాటాడవూ? కోపంవచ్చిందా?
ఎందుకూ కోపం? చెప్ప—చెప్పమటి” అనుచు నామె యీతని చుబు
కమునుబట్టి యటునిటునాడించుచు, బ్రీజ్మించుచుండెను. ఆముద్దరాలి
యమాయిక ప్రవర్తనముంగాంచి నవకుమారుడపరిమితానందము
నందుచుండెను. ఎంతటివారికట్టి సౌఖ్యమువడును?

మోమున చిటునగవంకురింప నాతడు“లలితా! నాచిట్టి! నీకు

గావలసినన్ని బొమ్మలు తీసుకొనివస్తాను. ఇంతస్వల్పాపకేనా విచారము? లలీ! నీకుగావసిన యాటవస్తువులు, నీయిష్టంవచ్చిన బొమ్మ సామానులు, యిక్కడదొరుకవా? రేపునీకు యేరకం బొమ్మలు కావాలో చెప్పు. నిముసంలో తీసుకొని రాకపోతే నన్ను మామూలని పిలువకు. సరేనా? వెరిదానా! ఆగ్రాలోయున్న వస్తువులీపట్నంలోమాత్రంలేనా? ఎంతమయ్యాకురాలివి!”యని బలికి యాతిడామె న్నునుజెక్కుల బలుగతుల ముద్దుల ముద్దించెను.

లలిత:—సరేగాని, మామూ! ఆబొమ్మల పేజీమోసేచిచ్చు జెప్పలేనుగాని నన్నుకూడా రేపురతో బహుశకు దీసికొనిపోతావా? చెప్పు. ఆలాగైతే నాయిష్టం వచ్చినవేవో అక్కడే యెంచుకు టాను ఆలాగేలా? అన్నట్లు మనపొరుగునేయున్న శారదారాయణిగూడా తీసికొనిపోదాం. నాన్నగారిని అడిగి మోటారులో వెళదాం. ఏమీ టావు. కలకత్తా అంతా చూడాలని నాకెన్నాళ్లనుడో యూది. నాన్నగారిని ఎన్నిసార్లులడిగినా యెక్కడికీతసికెళ్లను వారికనేవారిది.

అనుచు నామె యపుడే మామూతోను, శారదతోను మోటారులోగూర్చుని బజారున కేగుచున్న క్రీసంతసిచి నవకుమారుని కంతము శౌగలించుకొని యానందవార్ధినోలలాడసాగెను. నవకుమారుడామె బేలతనముగాంచి మిగులసంతసింపుచు, నడుమనడుమ యామె చంద్రవదనమును ముద్దాడుచునేయుండెను. ఆహా! యెట్టినిష్కల్మష ప్రేమ—?

అట్లు వారెంతతడవుముచ్చటించిరో వా గేయెరుంగరు. అరుణుడస్తాదిప్రేరనింకెంతయోవేళలేను. అరవీడినమల్లెల సౌరభంబులగొల్లగొని మందపననాంకురంబులు మేనికి జల్లగ వీచుచూడెను. గండుకొయిల రసాలవృక్షాగ్ర భాగంబుననిలచి కుహంకుహూంధ్వని యొనరింపుచు శ్రోతలకు గర్జానంద మొనగూర్చు చూడెను.

ఆసనుయమున ననోత్తరద్వారమెవ్వరో దెరచుటచే “కిర్రీ” మను ధ్వని వినిపించెను. లలిత నవకుమారునియంకమువీడి ద్వారము

నాక దృష్టినిగుడించెను. నవకుమారుడతకుమున్నే యాసవ్వడినాల్చి
చి యెవ్వరో యావచ్చెడివారని బోకిపుచుండెను. అంతట లలిత
“మామూ! ప్రొద్దుబోవుచున్నది. తోటలో పురుగో పుట్టియో
యూడును. లే—యిటికి బోద”మని యాతని హెచ్చరించుచుండెను.
ఆతడు “లలితా! మనము ద్వారము మూయుట మరచితిమి. ఒక వేళ
నాన్నగారే యీత్రోవను వచ్చుచున్నాడేమో? వాని గలిసి యే
బోవుద”మనిబొక్కుచుండగ నే యొకవ్యక్తి తలుపునిచుకదెంచి, దాని
గుండెల నెవలబెట్టి నలుదిశలబరికింపుచుండెను. నవకుమారుడు ది
గాంచి “ఎవరువా”రని బిగ్గరగ గేకవైచెను. తోడనే యావ్యక్తి తలుపు
బూర్చి దెరుచుకొని సరాసరి వీరికడజేరి “నీవుశరశ్శుద్ధుని నురకివా?
అవును. నీవే. అటయిం నీలేఖ భద్రముగ మీ బావగారికొసగుము.
అంతియే-జగురు” యనుచు నాతఁడొక లేఖను దనయాగీనునికి దీసి
నవకుమారుని హస్తమునబెట్టి, లలితముఖమున్నే యొక్కక్షణమాత్రం
దిలకించి గిరుని వెరుదిరిగి పోవుచుండెను.

ఆతని నాడిచూపుల కోర్కెబాలక పాపము, లలిత నవకుమా
రుని బాగునకేగను. అంత నవకుమారుడు “అయ్యా! మీరెవ్వరు?
ఇట్లు ప్రొద్దితోననరుదెంచితిరేల? ఒక వేళ మా బావగారు వీధిలోనే
యున్నాడేమో? వానికి స్వయముగా మీరే యీ లేఖ నొసంగి,
వలయు సంగతుల మాట్లాడుకొనవచ్చునుగదా?”యనెను.

ఆవ్యక్తి—“అక్కర లేదు. ఇప్పుడు వారినిజూడ నక్కర లేదు.
ఈత్రోవనేబోవుచు నీద్వారము దెరుచియుంటచే నిందుబ్రేవేసిచితిని.
క్షమింపుము”యనుచు నిలువకయే దనదారింబోయెను. నవకుమారు
డాతని వేషభాషల బరికింపుచు, నాతడేగిన కొంతవడికి ద్వారము
భద్రముగబాధించి, లలితకరము దనకరమునబూని గృహోన్ముఖుడై
పోవుచుండెను. మార్గమున లలిత “మామూ! ఆతిథివ్యవహారాని,
యాతనిముఖముజూచిన నాకేలొకో మిక్కిలి భయముగల్గినది.
ఆదుర్మార్గుడు—చూచితివా? యెట్లునాముఖము నిదానించిచూచెనో!

అప్పుడు నేను నీచాటున కేగితిని. ఆతడెవ్వడు మామూ?" యని సాశ్వర్యమున బ్రశ్నించెను.

నవ:—అలితా! ఎవ్వడైన నేమి? ఏదో జాబు నొసంగుటకై మనమాద్యారముచెరచి యుంటాడేసి యాత్రోవనే నచ్చినాడు. లోకమున నందరును నీవలెనే సౌందర్యవంతులుండరు. కొందరి ముఖములు భీతిగొల్పుచుండును. అట్లువారినిసృష్టించిన షరమేశ్వరునిదాలోపము గాని వారిది గాదు. (ఇంతలో వారిలుసేరి.)

ఆర్నాల్లు కంపెనీవారు బ్రీసిన్గ్విహించిన తుపాకిమందుగూడు వర్తకులు. వీరికర్మాగారము జోడాశాంకునీధిలోనున్నది. ఈకంపెనీలో బనిచేయు వారందరును మూడుపాళ్ళు ఫ్రెంచిదేశస్థులు. వీరు తుపాకిగుండ్లు—రనలు—తూటాలు—రీవాల్వర్లు మున్నగునాయుధములు వేనకువేలు దయారుచేసి, ప్రపంచమున సాధారణముగా నన్ని భాగములకును నెగుమతిజేయుచుదురు. అందుచే నొక్క కలకత్తానగరముననే గాక సనేకదేశముల నీకంపెనీవారిపేరు మాఱుమోగుచున్నది. తుపాకీపరిచయమున్న ప్రతిమనుజుడును వీరిపేరెఱుంగకుండ నుండడు—

జోడాశాంకు పెద్దబజారునీధి. ఇందనేకరకములగుకాణములు గలవు. బాల్కుడైననునావీధినిజనునపుడు “W. C- ఆర్నాల్లు కంపెనీ తుపాకి—మందు—గుండువర్తకులు—”యని తాటికాయలంతటి యక్కరములతో జెక్కిన వారిబల్లనుగాంచకుండుట దుర్లభము. ఈనీధిని పేరొందిన యితర కంపెనీలనేకములు గలవు.

ఆర్నాల్లువారి కర్మాగారము రమారమి యొక చదరపుమైలు విస్తీర్ణముండును. అందు ముందరి భాగము మూడంతస్తులమేడ. ఇందలి

చిత్రవిచిత్ర పరికరములు, వాటి నెల్లనుంచినతీరును, గాఢచిన, చక్ర వస్తుల యాయుధాగారములు దలంపుపకు వచ్చుట సహజము. ఈ సౌధమున ననేకగదులుగలవు. సౌధమువెనుక భాగమున యుగ్రముల సహాయమున నాయాయుధములన్నియు దయారగుచుండును. సౌధమున మొదటిద్వారము దాటినతోడనే పెద్దహోళికటగలదు. అందే కింపెనీ యజమానియగు ఆర్కాల్లుదొరగారు సమున్నతాసనముపై నధిష్ఠించి, వస్తువులగొని జరువారొసంగు ధనమును జమకట్టకొను చుండును. ఇతనికి దననేకగుచున్నాడు, నొఖిలునుబనిచేయుచుండును. ఆగంతకులకు నలయు బరికరముల జూపించుటకొందరిపని. వాటివాటి ధరల నెఱుంగజేయుటకొందరిపని. వానింపిసియొసంగుట మరికొందరి పని. ఇచ్చినవస్తువులకు రశీమలిచ్చుట దక్కుంగలవారిపని. ఇట్లే నచటిజనమంతయు నెవనిపని నాతడు జూచికొనుచు, క్షణమైనను స్వర్ణముగ మాండ్లదీకగిలిగియుండును. అట్టితరి వారిచాక చక్రముల జూచి తీరవలసినదే—

నిన్నోదినమున శిరశ్చంద్రునకు జీవనాధుని హృదయకోశము నుండి వైకుంఠ గోసిదీసి యొసంగిన యగ్నిగోళముపై నీయార్కాల్లు కింపెనీవారి ముద్రాక్షరములే యున్నవి. దానింగూర్చియాకంపెనీలో విచారించిన నేమైన గ్రొత్త సంగతులు చెలియు నేమోయని శిరశ్చంద్రుడాగోళమును జేబూని నేడికంపెనీకలుచెంచెను. నాయకుడగు నార్కాల్లుదొరగారాతని గాంచినంతనే, తనప్రక్కనున్న యాసన మాతనికిజూపి “దయచేయు”డనిగోరెను. శిరశ్చంద్రుడుండు పనసించెను.

ఆర్కా:— అయ్యో! తమరు దయచేసిన పని యేమో నెఱింగితురా?

అని సవినయముగా బ్రశ్నించెను. శిరశ్చంద్రుడుదనజేబునుండి యాగుండునుదీసి దొరగారి బల్లపైనునిచి “ఆయ్యా యీగుండుపై తమ కంపెనీముద్రాక్షరములున్నవి. దీనినేతుపాకిగాని, రివాల్వరు నకుగాని, జేసితితో? అట్టితుపాకుల నీవర కెన్నిటి నెవ్వరెవ్వరి కిచ్చి

యుంటినో దయచేసి చెప్పవలయు"నని కోరెను.

దొరగారు దానిందీసి, యటునిటా ద్రిప్పి చాలవరకు బకిల్చి "అవును. ఇది మాకి పెరిగిన దయారయినది. నిజమేగాని, యిది నేనీ తుపాకికి సరిపోవునో మున్నగు విషయము లాలోచించుటకు యిప్పుడుమాకు దీక్షలేదు. దయయుంచి యింకొకసారి దర్శనమిప్పింపుడు." అనుచు నాగుండును మఱలబల్లిపై బడవైచెను.

శర:—అయ్యా! దయయుంచి మాకివృక్షానిపుడే చెరియి శేసినచో సంతసించెదను. దాన మాకెంతయోజనముగలదు. ఆలస్యమున ననేకావస్థమాలు గలుగవచ్చును.

ఆర్జును:—ఓహో ఓహో! ఇదెక్కడిసెలయ్యా మాకు! మాకిపుడెంతమాత్రమును దీక్షలేదు. గుండను జూచి దాని చరిత్ర చెప్పుచు గున్నప్పుచో మావ్యాపారములేమికావలయును? అంత యరిత్యమైనచో సభను మొక గంటవఱ్ఱైనను వేచియుండవలెను. అంతవరకేమాత్రమును దీక్షలేదు.

శర:—అయ్యా! తమకంతికోపమొకలకు? ఇది నాశాశగారి శనిగాదు. పోలీసువారి వ్యవహారము. ఒకానొకకూసీకేసు సుదర్భమున నీవిషయము అగత్యముగ గావలయును. ఏమందురు?

దొరగారిమాటలపని తుశ్చివడియెను. ఆతని నూపాదమస్తక హస్తంత మొక్కసారి కలిపించిపోయెను. శరీరమాతయు స్వేదసిక్తమయ్యెను. నోటవజ్జియారెను. తుదకెల్లో "పోలీసులా? కూసియా?" యని ముత్యమునియెను.

శర:—అవును కూసిసుదర్భముననే. మీరిప్పుడు మాటాడుచున్నది యపరాధపరిశోధకుండగు రామాలాల్ శరశ్చంద్రునితోనని చెలిసికొనుడు—

శరశ్చంద్రునిపేరార్జునుదొర యావఱకెన్నియోసాస్త్ర విని యున్నాడు. ఆతని బ్రీతాపము స్వయముగా గనుగొనకపోయినను, గణాకరిగ నిత్యమును వినుచునేయున్నాడు. అట్టిభీశాలి నెఱుంగక

దళికరించియుండుటకే తయో మనమున బిడ్డవాడ ముడినాడ. అంత నాతడు “అయ్యా! క్షమింపుడు. ఇంతలోనే నేమొబిడ్డ నాడగాని మఱియొకటికాదు. ఇమకు వలయు యీవస్త్ర సంగతులును నిముసములో జెప్పగలను. ఒక్కక్షణముమాత్రముగ వదిలిండు” అన మి నాతడు దన గుమస్తాలలో నొక్కని బిలబి “ఈగుడు నెలబరుజూచి, యిదియే నావాస్తవమా? ఆరివాల్చుకులెన్ని యెవ్వరెవ్వరేదో ఖచ్చితముచేయునో? మున్నగు నెలసంగతులను నెలవే చెలియజేయ వలెను. త్వరితగో గావలయు” అని చూపుచుచు.

ఆకాశగుండుచేసి ఇరికించెను. వెంటనే గొన్ని పుస్తకముల నిడుగవైచెను. అంతనాతడు “అయ్యా యీగుండు నెం 42 మి ఆరు గుండుచావ్వును. ఇవి మనకింపెనీలో నీవర కెలమిదిమాత్రమే. ఖచ్చితముచేయున్నవి. అందు నాల్గు గతవత్సరపు లెక్కలలోనున్నవి. రెండు మాసముల క్రితమే ఖచ్చితముచేయున్నవి. ఒకటి గతనెలలో చంద్రముభో బెనగ్గిగారిపేర ఖచ్చితముచేయున్నది. ఇంకొకటి మూడు దినములకుపూర్వమెనిమిది దినముల గుండ్లతోసహా శ్రీ బగత్సాహ బాబుగారు. రాణిగల్లియని ఖచ్చితముచేయున్నది.” అని యెఱంగించెను.

అపలుకులాలించి శరశ్చంద్రుడనందభరితుడైనవాని ఇదిగి నొక్కయుమలను నాసనమునీడి “అయ్యా! మీకు నాకృత్యతా పూర్వక వందనములివే యందుకొనుడు. మీ ఎరిగించిన యీసంగతి వలన మాకు జాలనుపకారము జరుగవచ్చును. నెలపు దీసికొందును. అగత్యగును నెడల మరలదగ్గింతు” అని బిడ్డ తనదారిబోవుచుండను దొరగారాతని గొంతవఱకును వెంబడించి “బాబూ! దయమాత్రముచుండు తమకేసంగతి కావలసినను గాకిచే గబురంపినను సరే వెంటనే స్వయముగా వచ్చి తమకెఱిగించుకొందును. ఇతనాకు నెలవిండు” అని తిరిగి తన కర్మాగారము జొచ్చెను.

శరశ్చంద్రుడట్లే తొలుత సూపరెంటుగాంటికేగి జీవనాధుని గాల్చినగుండుసహాయమున దానెచ్చిత్ర సంపాదింపగల్గెనో విశద

ముగ నాతనికెఱిగించి, కొంతవడి హంతకుని జాడలరయుమార్గముల ముచ్చటించి, యికముందు దానొనరింపబోవు హ్యత్తుముల దెలిపి, సిదఫ దన గృహభిముఖుడయ్యెను—

3

పాఠ కా! చాణీగిల్లీలోని డెబ్బది యెడవవంబగు గృహమునకిప్పుడు మనము బోవలసియున్నది, అచటివిశేషము లెఱిగి చాలకాలమైనది. కాన, నిపుడచటి హస్తతులగొంత జూడవలసియున్నది.

ఈగృహము మాడంతస్తులమేడ యని యీవరికే జెప్పి యున్నాము. క్రిందియంతస్తున ద్వారములన్నియు నెప్పటివలెనే బాధింపబడియున్నవి. అందీవఱకుసంచరించు జనులైనను దానించెరచి యుండలేదు. ఏలొకో గారణముదెలియను. కాని, లోనవారెప్పటి గీతగనే నిగూఢముగ సంచరించుచునేయున్నారు. మాడవయంతస్తున రెండు పెద్దగదలును, వాని నడుమరొక హాలునుగలవు. ఇవిగూడ వీధివంక కిటికీలును ద్వారములును మాయబడియేయున్నవి. లోన హాలులో నిలువురు బుగుషులును, నొక స్త్రీయును నేమోముతనము లాడుచున్నారు. స్త్రీ నేలనొక తివాసీపై నర్థశాయినియై వారిగుచ్చరకును బ్రతుక్తైరములిచ్చుచున్నది. పుగుషులామె ప్రక్కనే కూర్చుని వాదోపవాదములుజేయుచున్నారు. అందొకని నాడు మనమీమేడ లోనే రెండవయంతస్తున నొక స్త్రీతో బ్రసంగించుచుండగ గాంచి యుంటిమి. రెండవవాడెవ్వడో యెఱుంగము. కాని, వారి కథాసం దర్భమునుబట్టి మనకు వారలగుర్తింప ననువుపడునేమో చూతము.

అందు మొదటివాడు రెండవయాతనిగాంచి“స్వామీ! ఇకను నెంతకాలమీ బంధమున నన్నుంచెదరు? మనకార్యములన్నియును చక్క-బడినవి. ఇక మనము గోరడగినదేదియును లేదు. ఇప్పుడామెను

జూచినచో నెట్టితొందరయును గలుగనేరదని నాయభిప్రాయము. కాన, నాకీనాడే యామెను నీక్షింప శలవొసంగవలయును. తప్పదు. ఇందు నష్టమేమియును లేదు.

రెండ:—మధూ! నీకంతకంతకును మతిపోవుచున్నట్లున్నది. నీకామాగ్ని నీయక్రాయుక్త పరిజ్ఞానమును దహించివేసినట్లులున్నది. లేకున్న ననునిత్యమును నీవిట్లు నన్ను నిర్భాధింపవు. తుచ్ఛమగు నీసౌఖ్యము కొంతకాసించి మనప్రయత్నములన్నియు మంటగలుప జూచుచున్నావు. ఈమాత్రపు టాహ నీమదికేల దోచకున్నదో యాశ్చర్యకరముగానున్నది. ఇకముందామెయొక్కడికేగును నీవెక్కడి కేగెదవు. అప్పుడు మేమెవ్వరమును నీకు గనబడము సరికదా మము నీగుమ్మపై ననువొక్కినీయవు. అంతమాత్రమున కెంతతొందరయేల? నీవన్నట్లు మననాటకమింకను బూర్తికాలేదు. అందులకింకను రెండు మూడంకములున్నవి. ఇల్లలుకగానే పండుగకానేరదు. ఇప్పుడుమనము నిడిసముద్రమున నున్నామనితెలియదా? సాహసించి మన పడవను నట్టేట్రద్రోసితిమి, ఇంకను తీకముజేర లేదు. మననావను దీరము జేర నీకుండ నడుమనే తుఝునియలుగావింపవలెనని భీకరతరంగములెన్ని యో గాచికొని యున్నవనుసతిగతి మఱువకుము. ఇట్టి యాపత్సమయముననా నీకిట్టి కోర్కెగలుగుట.

మధు:—స్వామీ! మీగంభీరోపన్యాసము వినుకొలది నాకు నవ్వునచ్చుచున్నది. నారికేళమునకును దూడగడ్డికిని ముడివెట్టి మీగు సాకు జెప్పుచున్నారుగాని, యీనాకోర్కెకును, మన ప్రయత్నములకును సంబంధమించుకేనిగలదా? అట్లంటినిని మీగొకవేళ నన్ను గామాంధుడని దూషించిన దూషింపవచ్చును గాని, నాపల్కుల బాగుగ నాలోచింపుడు నేజూడదలచిన కాంత మన యభీనమందే బాధింపబడియున్నదిగదా? అట్టిదాని నొకపరి గాంచిసంతమాత్రమున నామె యైనర్పడిదేమి?

రెండవ:—ఆహా! నీవు మూఢుడవు. నిన్నా బ్రహ్మయైనను

మరల్యజాలము. “ఇగను మునిగినదేమా?”యని యడుగుచున్నావా? ఇంతమాత్రమే యెఱుంగజాలవా? ఆమె నీప్రియురాలు—నీమనోహరిణి— నీముద్దులమూట. మాకొకపగాల్పుటకింకేమిగావలయు? మీయిటు వుర సమాగమమే మాచేతికి దప్పక చిప్ప నిచ్చును. మాకంతమున కుత్త్రాడు దగల్పును, ఇంకేమి కావవలెను? ఇంతకన్న ముప్పే మున్నది—

మధు:—గురూ! మీరు వివరీతముగాబల్కు చున్నారు. నన్ను త కృతఘ్నునిగా నేలజూచుచున్నారో నేనెరుగను. నేటివరికును మీయానతి గల నైనను జవదాటియెఱుంగను. అట్టిచో నాతుచ్చి రాలిని, యామాచూవిని. యాదోహూరాలింగాంచినంత మాత్ర మున, నామె మాయాచాగుణిలోన జక్కికొని సమయభంగము గావించుననుకొన్నారా? ఇన్నిదినబులు నన్నెఱింగియు—నాగుణా గుణములజూచుచుండియు మఱునన్నారీటి సుదేహింప న్యాయమా? మీకిష్టములేక జూచుచుంటినిగాని, లేకున్ననీపాటికా పాపాత్మురాలి సభోకమునుండి యాపివేయకుండునా? నాకొనగ్చిన దోహూమిజన్మ మున మఱుపగలనా?

రెండ:—ఆమె నీకేమి నష్టముగిలించినది? ఆపదయమున నామె యమాయకురావే గదా?

మధు:—అదెట్లు?

రెండ:—అంతయుజేసినదామె జనకుడుగాని యామెయెన్నటి కిని గాను—

మధు:—అయినమాత్ర మామె యాసంగతి నెఱుంగదా? ఎఱింగియు నిట్లుజేయదగునా?

రెండ:—అందామెకధికారములేదు. తప్పైనను యెప్పైనను యింకొకని బలవంతమున నామె యట్లొనరింపవలసినచ్చినది గాని వేఱుకాదు. అందుచేతనే నిన్నామె యిప్పుడు గాంచినచో నీసమృఖ మున దన నిరపరాధిత్వము నీప్రకారముగా వెల్లడిజేసికొని, కల్లబొల్లి

నూల సన్నానందింపజేసి, ప్రేమచాశముననిన్ను ముఱల బాధించి, తన వలజిక్కించుకొని, కలాయశస్త్రమునుబరించుట సిద్ధయమా. అప్పుడు మేచుగ్నిగుండముననుఱుకొనితన్న వేటుగతిలేదు. ఏమందువు?

అతనాశయించిన స్త్రీ లేచి, వాని భుజముదట్టించు “బలే. జగత్ — బాగుగాజెప్పితివి. నీవన్నది ముమ్మాటికిసత్యము. అందొక్క యక్షరమైనను దప్ప లేదు. నిజముగనట్టిజరిగితిగను. ఈవిషయమున నాకు మీకిన్న నెక్కుడనుభవముగలదు” యనెను.

మధుః—అమ్మా! నీవుగూడ నట్లే వాదించువా? నేనంత మోహంధుడననుకొంటివా? మోహమేనానూశయమైనచో, వెదికి, వెదికి మఱిల నీతుచ్చురాలినే మెడకు గట్టికొందునాదువా? ఆమె మాయమాటలకు లొంగిపోవుటకు నేనంత వివేక హీనుడనా? నన్ను నీవెఱుంగవా?

స్త్రీః—నిచ్చెయమేగాని, అది యిప్పుట్టన గార్యకారికాదు. నీవెంతగ నామెను బహిష్కరింపజూచినను యామెమాత్రము నిన్ను : డుచును. ఇప్పుడామె విముక్తికి నీవేయాధారభూతుడవు. ఈవిఱకామె మోహవృత్తియు గొంతవిఱకు జవించూచిన నీవిపుడామెకు లొంగికి దీరదు. ఆమెవట్టి చాతుర్యమున్నది. ఆమె జన్మచుట్టిది. తరువాత నీవామెను శరేదీసినను, దిగద్రోసినను సరే యామె లక్షింపదుగాని, ప్రిస్తుతము నీవామెకు జోహానొనర్చితీరదవు. కాన నీవింకిను యోషిక బట్టవలసియున్నది. అయినను వైదివీరుల ప్రయత్నము లెల్లాన్నగో యెఱుంగకుండ మాత్రము నీకోర్కె చెల్లింపబడనేరదని నేనుగూడ జెప్పవలసియున్నది. కాన, విచారించుము.

మధుః—విచార మెందులకు? ఇంతమాత్రమునబోయెడిదేమో మీరెంత చెప్పినను నాకు బోధపడుటలేదు. ఇంతకును మీరు స్వతంత్రులు. నేనస్వతంత్రుడను. మీరు బెట్టిన దేవుడు—సరిలేండు, మీ యాశ్చానుచారమే నడిచికొందును. ఇక నాయాలోచనమెందులకు.

అనుచు గోపమున ముఖమెరవడ నాతడాస్థలమును విడచి

వడివడి సోపానావరోహణోహణ మొనర్చి కిందకుబోయెను. ఆతనియూ దుడుకుతనమున కాస్వామియు, స్త్రీయును మదిలో జాలనొచ్చుకొని నట్లు వాఁముఖములే వెల్పుచున్నవి. వారాబోవునాతనింజర చుర జూచిరి. ఆచూపులే వానిని భస్మ మొసిరింపజాలును.

౪

అట్లాతడు వెడలిపోయినపిదప నాస్త్రీ చూపురుషునింబిలచి “జగత్! మనము కొంతరహస్యముగా మాట్లాడవలసియున్నది. మన మాగదిలోనికి బోవుదమురమ్ము” అనుచు నాతని దోడ్కొని యీ హాలును విడచి యొక గదిలోనికిబోయి లోనదలుపు మూసికొనెను. వారిట్లు మాట్లాడుకొనుచుండిరి.

స్త్రీ:—జగత్! యీతడుజూడ వట్టిమూఁగునివలెనున్నాడు. కాకున్న, నిపుడారాక్షసిసిజూడ వీనికింతతొందయేల? అందు వీని యుద్దేస్యమేమో దెలియకున్నది. మనచేత జక్కియున్నదిగదా, యెందుబోగలదనియెంచి, యిపుడీతని నామెకడకు విడచితిమేని యొక వేళ నీవు జెప్పినట్లుగ జరిగితరువనియే నానమ్మకము. ఏమందువు?

జగ:—విశ్వయమే. నేనంతమాత్రిము గ్రహింపకుండనట్లు బలికియుండలేదు. నాకీతని యవివేకమును మనోనిశ్చలత్వమును సంపూర్ణముగా దెలియును. ఈతడు మోహంధుడనుటకు సందేహము లేదు. వీని నడచుట యెంతపనిగాని, మనవాడీవేళ వత్తుననిజెప్పి యున్నాడే. ఇంకను రాలేదేమి చెప్పుమా?

స్త్రీ:—తొందరెందుకు మాటలు జెప్పనంతచుల్కనగా బనుల జరుపుట గవ్వము. మనవలెగాక నాతడు రెండుపాత్రముల ధరించి నాటకమాడవలయును. అందిసుమంతయైన ననుమానాస్పృకుడైనచో, తనకొంప గూల్చికొనుటయేగాక, నిముసములో మనల నెల్ల మహా

సమాద్రమున ముంచివైచుట నిశ్చయము. అందుచే నాశయ గడుజాగ
రూకతతో మెలంగవలయును. తలచినకార్యముల కెన్నియో షూత
ములు గలుగుచుండును. బుద్ధిబలమున వాని నన్నిటిని ఓప్పించుకొను
చుండవలయును. ఎల్లరను మెప్పించుమనవలయును. అందునను
గూతని పాత్రములు రెండు చోకదానికొకటి సామ్రాజ్యసిద్ధిములు.
ఎంతటిచతురుడోగాక నంతటివేకమున బ్రవర్తించుట గట్టతరము.

జగి:—నిశ్చయము. ఆహ్వా! నీవన్నది సత్యము. ఎంతైకార్య
నాచుడు. ఆహా! ఈయారమునకా మనోచుభోవును గుడిభజన
నిలువబట్టిగాని, లేకుననుప్రయత్నములొత్పెర్చిలోలోననుభవములు
కాగలవా? ఆసాహసికునిసాహాయ్యము లేనిది మన మొక్కటికైనను
ముందునకు బోగలమా? ఆరిని బుణమును దనశరీరము జెప్పునున్న
యిచ్చినది, యామూగుడు దీర్చికొనగలడా. ఇంతజేసియు నీ సుపు
పకు కాసతమైన నభిమానమున్నదా? ఎంతసేపు దిన మ్మామే
తనదిగాని, మనపొల్కులయందు గిడ్డిపోచయ్యవైనను విలువ నుంచు
చున్నాడా? ఇంటగూర్చుని పోయిగి మెక్కుచు, పెద్దమ్మవలె నిరువది
నాల్గు గంటలును నిద్రించుట దక్క, నొక్కయమ్మనైన నావలజెల్లి
దమ్మిశీపనినైన నెంత జేసియున్నాడా? చేయగలవా? ఇట్టి దర్శన
కనారము మాత్రము మెండు. చురూహలకు మేరగేలేదు.
కుట్టితుడు—

ప్రి:—అయ్యో! వెళ్లవావా! వీనిసంగతి మనకిప్పుడు గ్రొత్త
యా? నాటికియి మనమెంతనుంటిమనియు, నందన నీవు మేడిపై
నాతని గంటబడుటయు గాంచి, ఎంతటిదూరాలోచన మొనరించి,
నేటికను మాయమొనర్చినావో మనమెంతుగిమా? ఆమొక్కనిదిర్చి
నముజాలదా? వీనికి మనస్తాగల యభిమానమును దెలిసికొనుటకు
పరమేశ్వరుడు న్యాయమాగ్గమునబోవుటబట్టి మోటనే దగినఫలమీ
తనికి లభించినది. లేకున్న నీకూర్చును మనవలలో జక్కి, యితగా
దాసాహస్యని మన పాదాక్రమంతుడగువాడా? పోనిమ్మా పదయు

దున్నాడుగదా యని జాలిదలచి, దిక్కుమూలినవాడని చూడజాలక మనము బూనికొని, కార్యమిరీతి సాధింపగలిగితిమిగదా యన్న సంతసమీతనికానాతమైననున్నదా? పైగా మనకెదురాడసాహసించి నాడు. ఇప్పుడితనికి బాగుగ కోపము వచ్చినట్లున్నది. అనుభవంపకపోడు.

జగ:—రానిమ్మ. ఇట్టి యశ్రయోజకునకు గోపమువచ్చిన నెంత? రాకున్న నెంత? ఇప్పుడైన నీతినికిగోపమువచ్చిన, దన్ను దానే జెరచుకొనునుగాని, మరల జేయునదేమి? ఇప్పుడు సర్వము నానని ప్రాణముల సహితముగ మనచేతనున్నవని యెరుంగడు గాబోలు? నిదురించుపులిమీసములలాగ సాహసించుచున్నాడు. ప్రతిఫల మొక్క క్షణములో బొందగలడు. తలచిన నది యెంతయోసేవా? హ్వా-హ్వా

స్త్రీ:—తప్పు-తప్పు-జగల్! అట్టి దురుద్దేశ్యము మనకెన్నడునుగూడదు. మనలో మనకంతకలహములు జనించిన మనమే నశింతుము. కాక, మనకపరిమిత సహాయమొనగూర్చుచున్న యొకానొక యువాయకుని నిష్కారణముగ జక్కులద్రోయవలసినచ్చును. ఈ నీచునిపై గక్షబూని యింతపనిజేయుట హానికరము. వీడికలయమునను, భయమునను మనమేబుద్ధిజెప్పవలెగాని, భయమొదగూడదు. ఇంతకును నీనన్నగొనిసర్వస్వమిప్పుడు మనచేతిజిక్కియున్నది. కాన, నాతనికెంత కోపమువచ్చినచు మనతోగలహింపజాలడు. నీవుమాత్రమెన్నడును దొందరపడక నిదానింపుము.

జగ:—అమ్మా! ఏమో కోపమున నొడలెరుంగక నట్లుంటినిగాని “ఆరుమాసముల సాముజేసి మూలనున్న ముసలి బడుగునా బాడుచుట”? చాలుజాలు. ఇదిమన వంటయింటి కుండేలు. ఎక్కడికి బోగలదు?

అనుచు నాతడు “ఎవరువారు? అమ్మా! ఎవ్వరో దలుపు సందున నుండి చూచుచున్నారు.” యనెను.

స్త్రీ:—తలుపుతీయుము. బహుశామనవాడు వచ్చేనేమో?

జగత్ప్రియుడు దలుపునీ సెనుగాని, హాటుతో నెవ్వరు నాతని గంటబడుటలేదు. ఆతడు సలుములల బోకించెను. అచ్చటగూడ నెవ్వరునులేరు. స్త్రీగూడ బయటికిఁబడెంచి వక్రించెనుగాని, యామెగూడ నెవ్వరింగనుగొనబాలకపోయెను. “ఊరకే భ్రమించి యును”నుని బల్కుచు నామె మఱల గడిజొచ్చెను.

జగత్ప్రియునకికను యనుమానము విడుటలేదు. ఆతడు నడి నడి మొదిగి, రె డనయంత్రులను వెదికి. యటనేనిగానక, గగ్గిమ ముగా క్రోధకుపోయెను. అంగుగూడ నెవ్వరాతని గనబడుటలేదు. ఒకగదిలో మాత్రమాతని హితుడుగు మధుబాబిదాక నాతనిపై గోఁమూని నచ్చి యొకమంచముపై మేనువాల్చి పొత్తమునొకదాని జూచుకొనుచుండెను. ఆగదిద్వారము దెరువబడియేయుండెను. ఆతని నుఖముగూడ నలసినవానివలె జెమ్ముటగోష్ఠియుండెను. ఉచ్చాస్వస నిశ్వాసములు నడినడి వేయెచుచుండెను. అయిననాతిడేయ పొంచి తిమపల్కులాల్పించి, తామది గ్రహించుతరి జనువెంచి, యెమియు నెఱుంగనివానివలె నిట్టి శయనించియుండునా? ఎట్లయినను జగత్ప్రి యుడాతని ననుమానించెను. కాని నానికిట్లు గూఢముగదనుపల్కుల విన గారణమేమి? ఏమో? యెవ్వరెరుగుదురు? అయిననదిగనుగొన నెంచి “వ ధూ ఇప్పుడెవ్వరైన నీదారిని మేడపైచుడి వచ్చుట గాంచి తివా?” యని యడిగెను.

ఆతని జరచురంజూచుచు, చేతనున్న పొత్త నూనలబడవైచి “ఏమో? నే నెవ్వరినిజూడలేదు. ఈ మేడపైక పరులెవ్వరెల్లరాగలరు? స్వీపశ్చ యెంతయసందర్భముగానున్నదో నీవేయాలోచించుకొనుము మనకుదక్క పరులెవ్వరైనను మనమిందుంటిమనియెసను యెరుంగరే! ఇదికాపురము లేక పాడునడిన గృహమని లోకమెఱుంగదా? ద్వారము లన్నియు మూసియేయున్నవి కదా? అట్టియెడ నిందెవ్వరు బ్రవే సింపజాలుదురు? నేడు నీకీర్తిభ్రమయేల గల్గినదో చెలియకున్నది. ఎ తవివరీతము” అని తీర్ణముగా బలికెను.

జగత్స్నిహుడు నిశ్చేష్టితుడయ్యెను. ఒకవేళ నాతడే పొరబడి ముండవచ్చునని భావించెను కాని యీ పట్టు లాలింపగ నే యొక వేళ ఏతడే యట్లు వచ్చియుండునా యని దలపోసెను. ఇందేదో మోసమున్నదని యాతడు గ్రహించెను. ఇంక నాతడేమియు మాట్లాడక వెనుదిరిగి మేడపైకిరిగి యాయువతికీయుదంతమెఱిగించెను. “జగత్! అయిన నేమాయె? ఆతడన్నట్లుగ నే పరులేకిని నీగృహమాబ్రవేశింప శలవిగాను. నీవే భ్రమసియుండవచ్చును. లేకున్న నాతడేబొంది మన పలుకులాల్పించి యుండవచ్చును. రెండవదియే సత్యముగావచ్చును. ఏలనన నాతడు మనపైగోపించి పోయినాడా? అట్లేమనమాగూడ నాతనిపైగోపించి, యాతనిగూర్చి యేమి చెప్పుకొనుచుంటిమో వినవలెనన్న కుతూహలమాతనికి గలిగియుండవచ్చును. అది సహజమే. అయిన గానిమ్ము. అంతమాత్రమున బోయెడిదేమియును లేదని యూమె బల్కెను—

జగ:—ఎట్లయినను వ్యవహారము మించివచ్చుచున్నట్లున్నది. మనలోమనకు భేదాభిప్రాయములుగలుగుచున్నట్లున్నవి. ఇంకమనము గడు మెలకువతో బ్రవర్తించుచుండవలయును. ఏవేళ క్లృప్తయూహలు గూడమునో చెప్పజాలము. నాకింకొక యోచనద్భుచున్నది. మన వానితో బాగుగ యోచించి యీ వ్యాపారముగొంతవఱకును జక్కబడుదాక నీతనిగూడ నుపేక్షసేయక నొకవిధముగా బాధించి యుగముటయే మేలనిగోచుచున్నది. అట్లని యాతనికి హానిజేయు సంకల్పము నాకు గలిగెనని భావింపవలదు. ఏమందువు?

స్త్రీ:—నిజమేగాని, యిపుడంతగా మునిగివచ్చిన దేమియును లేదు. విధిలేనపుడట్లే జేయవచ్చును. మనమిపుడు బయటిసంగతులెట్లున్నవియో దెలిసికొనినగాని, యేమార్గమును ద్రోక్కజాలము. అందులకు మనవాడు రావలయును, నేడెట్లయిన నాతడు దప్పక గలిసికొందునని జెప్పియున్నాడు. చీకటిపడుచున్నది. ఇంక నాతడు

రావచ్చును. నీవుపోయి యాతనిరాకకై యాద్వారముకడనే గాచి
కొని యుండుము. పొమ్ము.

గి

నీకీ జగమెల్లనాననించెను. రాజగిల్లెనోనియంగళ్ళన్నియును
నింకను జనసన్నుములుగనే యున్నవి. అట్టియొక నామార్గమున
నొకభీకరాకారుడు, కృష్ణవసనాచ్ఛాదితుడై యరుగుచుండెను. నలని
బారుగడ్డహస్తానికి భీకరత్వమలవడ జేయుచుండెను. ఇంచుకేసయు
ధ్వనియొనర్పజాలని పాదరక్షల నాతడుదొడ్డిగి, క్రమముగా డెబ్బది
యైదవనంబగు గృహమునకు జనుచుండెను. ఈగృహమున ద్వారము
లన్నియు నెప్పటివలెనే మూసియేయున్నవి. అతడాగృహము వెను
దిగి, యొక సన్నని మార్గమునబోయి పోయి, పెరటింగల యొక
తోటజేరెను. ఈతోట చుట్టుప్రక్కల నెంచునుదగ్గరగా గృహములు
లేవు. అతడు పోయిపోయి, దొడ్డిగుమ్మముజేరి, నిమ్మళముగ
దానిపై దట్టనారంభించెను. కొంతవడికెవ్వరో దానిండెరచిరి, అతడు
లోనకేగి యెప్పుటియట్ల దానిని మూసినైచెను. ద్వారముదెఱచిన
వాడు జగిల్పింహుడే. ఆయునతి యాహ్వానుసారమాత్రమే యాగంత
కునికై వేచియుండెను. ఇరువురువును లోనికేగిరి. ఎప్పటియట్ల వారు
మూడవయంతస్తున హాయిలోజేరిరి. అది నారి కిచ్చేచానడి. ఆగంత
కుని గాంచి స్త్రీసంభ్రమమున “వచ్చితివా? నీవు నేడు రావేమో
యని భయపడితిని” యనెను.

ఆగ:—ఏలనమ్మా? మాధనీ! అంతభయమేల గలిగినది?

మాధ:—అబ్బే, ఏమియునులేదు. వచ్చుటకు జక్కులేమైన
గలిగినవో యని యనుమానించితిని గాని, మఱేమియునులేదు.

ఆగ:—ఓహో! ఈచిక్కులు మన కెల్లప్పుడు నున్నవే. వీని కంతమెక్కడ? కాని, విశేషము లేమి?

మాధ:—అవియే నిన్నడుగబోవుచున్నాను. వింతలు విశేషములు సీవు చెప్పవలెగాని, మేమేమెరుంగుచుము?

ఆగ:—ఇప్పుడంతగా జెప్పవలసిన విశేషము లేమియు లేవు. పూర్వమేవిధముగనున్నదో, నిపుడుగూడ వారి ప్రయత్నములట్లే యున్నవి. ఈనాటకమున కాద్యంతములు గనుగొనలేక పాపము, శరశ్చంద్రికు విలవిలదన్నుగొనుచున్నాడు. కడచిన సంగతులన్నియు నీవెఱుంగుదువు గదా? క్రొత్త విశేషము లేమన, నిన్న శరశ్చంద్రికు, జీవనాధుని మేనినుండిదీసిన గుండు బరిక్షించి, యాదున్నయారాస్థాని కంపెనీవారి ముద్రజూచి, వారి కంపెనీకేసి, దానిగూర్చి విచారించినాడట. ఆదారకము గుడ్డంగొన్నవారి నామములచెలిసికొన్నాడు. అందు ఊరిఊరి జగత్సింహబాబుగారు గొత్తగ మొన్ననే యా గుండ్లను దుపాకితో సహాగొనియున్నట్లు వారెరింగించిరట.

మాధ:—అయ్యో! కొంపమునిగినదే. ఆతడు మనపేర్లగూడ గనుగొనినాడు? వీడెంతటిబుద్ధిహీనుడో జూచితివిగదా? స్వవిషయముల వీని మతి మాట గలిసిపోవును. ఛీ! ఛీ! ఎంతటి తెలివితక్కువ? ఇట్టిసమయముల నెవ్వరైనను దనపేరేజెప్పుకొందురా? ఆమాత్రపు టాలో చనమైనను జేయవలదా?

జగ:—అ! ఇప్పుడు మునిగిపోయినదేమియునులేదు. నీకెందులకింతభయము? ఆ మూర్ఖుడాయూర జగత్సింహుని గనుగొనుటకు నేనొక జన్మమెత్తవలయునుగాని, యీజన్మమున నదిసాధ్యముగాదా. సరేమేల్వరుని కృపవలన నాకుగావలసినన్ని పేర్లున్నవి. అందుకేమియును గొదువలేదు. ఇంకనీవు ధైర్యపడుము.

ఆగ:— అట్లనుటకు వీలులేదు. ఆతడు మాత్రమంత యవివేకియనుకొంటివా? ఆతని సంగతి నీకింకను బాగుగ ననుభవము లేదు. ఆయినను మించినదిలేదులే. నేనుబ్రతికియున్నంతకాలమాత్రని

నీవక్కడైనను జేరినీయకుండ జేయగలను. ఆపని నాపైబెట్టి నీవు నిశ్చింతగా నుండవచ్చును. సరే, యిప్పటికేమియును భయములేదు గాని ముందాలోచనయేమి? మధు ఏడి?

మాధ:—ఆసంగతియే జెప్పబోవునున్నాను. అందులకే నీవు నేడువత్తువో రావోయని బెంగపడ్డాను. ఇంకి మనలోమనకంతః కల హములు ప్రాప్తించునట్లున్నది.

ఆగ:—ఆ! ఆ! అంతఃకలహములే—కారణము? వేగముచెప్పు చెప్పు.

అనుచు నాతడొక చుట్టదీసి, నిప్పుగొించి, ధూమమున జిన్న చిన్న వేళు యలగల్పించుచు, నాతురతతో మాధవి ముఖము మక జూడసాగెను. మాధవి యిట్లుజెప్ప మొదలిడెను.

“నాయనా! చెప్పటకేమున్నది? ఆ బుద్ధిహీనుడనగలాడిని జూచుటకై మిక్కిలి తొందరపడుచున్నాడు. అదికూడదనియు, దాన సనేకానర్థములుగలుగుననియు రెండుదినము లోపికబట్టుమనియు, మే మెంత బ్రార్థించుచున్నను వినకున్నవాడు. నేడు బహువక్త్రులతో మమ్ముగూడ నొప్పించి, మాపైకోపించి, క్రిందికు బోయినాడు. ఇం కొకసంగతి—అట్లు వాడుబోయినపిదప మేమేమో మాట్లాడికొను చుండగా నాతడు జాటుననిలచి మాపలుకుల వినుచున్నట్లుగా జగత్ కని పెట్టినాడుగాని, వెంటనే దలుపునేసికొని పరీక్షింపగ నాతడు గిందగడిలో మంచముపైననే యున్నాడట—విచిత్రముగానున్నది. ఈతనికిట్టి బుద్ధులేల బుద్ధుచున్నవో తెలియదు. అందుచే భయము గానున్నది.

ఆగ:—ఏమో? జగత్ పొరబడియుండగూడదా? ఆతిడెఱు గకుండ మీరుమాత్రమే మీరహస్యములమాట్లాడుకొందురు. ఆతిడు వినరానిసంగతులు మనకేమున్నవి? అదికల్ల.

జగ:—ఛీ! ఛీ! నేనుపొరబడులేగల్గ—ఆతడో, యెవ్వరోగాని నేచెప్పజాలనుగాని, తలుపుమాటున నిలచి మాపలుకుల నెవ్వరో

వినియుంటు స్వప్నము. నిశ్చయము. ఇంద సత్యమేమియును లేదు.

ఆగ:—మఱి యాతడు రాకున్న నింకెవ్వరువత్తురు? ఇంను బోతున్నగతైనను జొచ్చుటకవకాశములేదే. అట్లయిన నాతనినే యనుమానింతువా?

ఇట్లు బలుకుచుండగనే మధుగూఢయందు బ్రవేశించెను. అతడు వారిని సమీపించి “ఇక మీమువ్వురును గూడినవెనుక ననుమానముల కేమిగోపములెడు—ఎతవానినైనను మీకును లరుగూ నముగనే జూచుచుండును. మీజన్మమే యనుమానము. మీప్రసర్తనములంతకన్న ననుమానములు. ఇక ననుమానముల కేమిగోపము? అనుమానమే మీపుట్టినిల్లు. చాలు—చాలు—ఇన్నిదినముల స్నేహమును తుదకిట్టి యనుమానముల కీడ్చినదా? బట్టె—ఎంతిగొప్పవారలు?” యని సకోపముగబలికి, కూర్చొనక యట్లు నిలచియుండెను.

ఆగు మధూ! కోపమొందులకు? జగత్తే చేసినది మంచికాదు. నమ్ముము—ఏమి? కాదందువా? ఎవ్వరైనను మనజాడలరసి, చాటుగ వీనుచున్నచో మనకొంప మునుగుట కింకేమైన దడవరాదునా? అందుచే నాతడు మెలకువగనే బ్రవర్తించినాడు. మనగో నెవ్వరు బయటనడినను, సంఘముతయు నాశనమొందుట తప్పదుగదా? ఆమాత్ర మాలోచింపక గోపపడుటయేనా?

మధు:—అహా! ఏమిచాకచక్రము? అయిన నిప్పుడు జాటున నుండి వీసినవారెవ్వరందువు? ఇందితగులెవ్వరును బ్రవేశింపజాలరా? వారింపురును మాట్లాడికొనుచుండిరా? ఇంక మిగిలినవారెవ్వరు? నేనొకడనేగదా? ఇంక మీయనుమానమెవ్వరని—ఎవ్వగోవచ్చుట మాత్రము నిశ్చయమనిజగత్తే చెప్పుచునే యున్నాడుగదా?

ఆగ:—సరే—మధూ! ఇప్పుడే వితుడ వాదమొందులకు? ఎవ్వరైనను, మనమింక ముందు జాగ్రత్తగానుండవలెను. అదియే మన తీర్మానము. ఇంక నేనుబోవలెను. రాత్రిచాలయైవది. చాలా పనులున్నవి?

మధు:—సరే! పురోవచ్చునుగాని, రెండున్నది నడుగుదలచి నారు. మన కార్యములన్నియు నిప్పుటికి బూర్తిగ నానుకూలపడినవి గాని, నాపేటికి ఇంతవఱకును నాకడకురా లేదు—ఎందున్నదో జెప్ప నై సలేదు. ఏమి యూలోచన?

ఆగ:—అది చెప్పట కదియే వేళయూ? తీరుబడిగ జెప్పకొందము లే. ఎక్కడికి బోవును. ఇంత ప్రయాసము గూడదానికొకే గదా?

మధు:—అసంగతి నేనెఱుగుచును. అదియిప్పుడేల జెప్ప గూడక?

మాధ:—మధూ! నీకింత తొందరగూడక—పేటిక మెక్కడి కి రోవును. నీ మెక్కడికి బోయెదము?

మధు:—అది నీ యిప్పుడు జెప్పనుచున్నాను?

మాధ:—అబ్బా! ఎంతప్పుడల! అన్నియినవియు—ఇప్పుటికి మనస్యమున్న ఊర్కములయు ఖచ్చితమయ్యిరి. ఇంత నొక కౌశలముచేత లేకుగాని, పేటికి మనదేవునను, యితరభవదచిన పిదప సరి మనకడ నెంత మాత్రముండుగాను. కాన, దాని నేగత్తిచెనను నెచ్చించి ఊర్కముగా మార్పుటకై మావస్థ నే యించియున్నాము అందుచే దానినీకీయ లేకు.

ఆగ:—చాలమంచి యూలోచనము—బలే మాధవిమనఃశ్లియై మనల నెల్లర గాపాడ బట్టిగాని, యిట్టి యూలోచన మెవ్వరికి రోచినది? మంచియుపాయము—అప్పుడు మనము నిష్కళంకముగా బ్రదుకవచ్చును.

మధు:—చాలు—చాలు—ఇదియూ మీయూలోచనము? కాన లసిన నింకిను నలయు ఊర్కముగొని వచ్చెదగాని దానిని విక్రయింపవీలు లేదు. ఎంతమాత్రమును వీలు లేదు. ఇప్పుడే దానిని నాచేతికిచ్చి తీరవలయును. ఎన్నిపాట్లు బడినను, యెందరిపాదము లాశ్రయించినను, తుదకు దానిండక్కించుకొనుటకేగద—అట్టిచో దాని నెంతమాత్రమును విడువజాలను. ముమ్మాటికిని విడువను.

జగ:—మధూ! నీకోపము, నీపట్టుదలయు మితీమారి పోవు చున్నవి. ఊక్కయు నీవెచ్చటినుండితెచ్చెదవు? ఇంటికి బోయియా చాలు—జాలు—ఇక్కడినుండి నీమెతమాత్రమును గదలవీలులేదు? కొంపమునిగిపోవుగాన, మాధవి చెప్పినదేనిశ్చయము. అట్లేజరిగి తీర. వలయును. అదిగాక నదిమనకడనున్నచో నెన్నటికైనను మనకుహాని దప్పదు. కాన, దానిని వెచ్చించివేసినచో గడిగిన ముత్తియములనలె మనము నిర్మలముగానుండినచ్చును. ఎదరెన్ని గతుల మనల బరి క్షించినను, దలక్కిందగ దళమాచరించినను మనసేరముల రుజువున కుదేజాలరుగాన, నీవు మాటుమాట జెప్పక దీనికి సమ్మతించి తీరవలయును.

మధు:—మీకుగావలసిన నాప్రాణములైన నెచ్చెదగాని, దీనికి మాత్రమేననుచుతింపజాలను. ఇంకమియిష్టము.

మాధ:—చూచితివిగదా? యీతనిమూర్ఖత—తుదకెంత తల కెక్కినదో? ఇట్టి వానింట్లకొని మననాటకము బాంరభించితిమి. ఇది తుదముట్టవలకు నాకునమ్మకములేదు. ఎపుడేగతి ప్రాణముల వైకివచ్చునో యని భయముగా గూడనున్నది. ఏ యాలోచనమున కైన నాతడేయట్లాకిగా నున్నాడు. నాకేమియు దోచకున్నది.

జగ:—మధూ! నీవుజాలపొరబడుచున్నావునునూ! మేమెన్న డైనను నిన్ను బాడుచేయు దలంపుతో నుంటిమనుకుంటివేమో? అట్లయినచో నడుముల బిగించుకొని, యింతటి సాహసమునకై యిహబడుదుమని నీవు దలంతువా? అగ్నిగుండమున దుముకుట కెవ్వడు సాహసించుచు? ఇంతకష్టమెవ్వరికొలకు? నిను బాడుచేయు టకేనా? ఇంతమాత్రమాలోచింప వలదా?

మధు:—సరే—మియిష్టము పచ్చినట్లుజేయుదు. నాయడ్డంకి మీకేల? ఏమో దెలియక వెర్రివాడనై, ముందువెనుక లాలోచింపక బలుకు నాపలుకుల బాటించుటెల? ఇంక మీరేమిచేసినను సరే. నేనేమియు నడుగు వాడనుగాను.

ఆగ:—భేష్ భాయీ! నీవుమాత్రము విలాసార్థము మమ్ముక
వరియూపి జూతువుగాని, యిత మాత్రము దెలియనివాడవా?
మాకైకోపమా? కష్టకష్టములాలోచింపవా? జగత్! యిక నీ
యిష్టము. సర్వాధికారమును నీచేతబెట్టినాడు—మధూ—ఇంక నీట
ముంచినను, బాలముంచినను నీదే భారము సుమా” చెప్పు—ఇంక
నీయాలోప లేమి?

జగ:—ఆలోచనకేమున్నది? అమ్మగారెలా శలవిస్తే. ఆలా
నడచు కోనడమే. ఆమె చిత్తము.

మాధవి:—జగత్! రేపు చాలామంచిది. తగినముస్తాబుతో
పోయి బేరమాడుకొని రా. ఇంక జెప్పవలసిన దేమున్నది? ఇదిగో!
రత్నవర్తకులలో గొప్పవాడిని యెఱుగుదువా? మన స్నేహితుని
మాట మరచిపోకుమా!

జగ:—అమ్మమ్మా! ఎంతమాట? కు బేరుడు. ఆతని మరచి
పోవుటయే? ఇప్పుడాతనినే యాశ్రయింపవలెను. లేకున్న దానిని
బుచ్చుకొనున తటి వాడెడీ యీయూర?

ఆగ:—నాకు ఆలోచనలు మితిమీరి పోవుచున్నాయి.
హ్వ—హ్వ—హ్వ. జగత్! ఇంకో యుపాయం తోచిందినాకు.
సాహసి చగులవా?

జగ:—గురూ! నీదయయుండాలిగాని, సాహసానికే లోపం?
వర్సలూగ కురిపిస్తాను. చెప్పు—చెప్పు—ఏదీ? ఏదీ? నీవు బంగాలు
పిచ్చుకవు. తగ్గడీ!

ఆగ:—అయితే విను-మాధవీ! ప్రేమూ! కాదు—కాదు పొర
పాటు. అది పూర పుమాట. బి. సి నాటి కథ. ఈవిషయంలో
మాత్రం నాబుద్ధి గడ్డితింటుంది. వాడుమది. ఫీ—హుషార్—వింట
న్నావా? కునికిపాట్లు పడకు. కోపం లేదుగదా? ఇప్పుడు మన ఆట
రాజుపదహారుమీదడింది. మనంపెట్టిందిబిక్ష. చేతికిప్పుడుఅడ్డులేదు.

మాధవి:—అబ్బా! మాటలపోగు. అసలుసంగతిచెప్పుగదా

ఆగ:—తొందరపడకు మఱి. మీకు పనిచెయ్యడం యెంత కష్టమో! ఆలోచన చెప్పడం నాకంత కష్టం. తెలివితక్కువవాళ్ళు చెప్పడం సులభం. చెయ్యడం కష్టం అంటారు. వెర్రిభ్రమ. స్త్రీదర్శకి ఊరికేనా వేలకొలది పోసేస్తారు? ఒక్కమాటకే—సమయోచితమైన యొక్కయాలో చనకే—ఏమంటావు?

మాధవి:—అవును లే—చెప్పను. ఊకదావు.

ఆగ:—అదే వెర్రియంటాను. పోసి—ఈమెయిలు యేలా పోతుందో చూస్తూయుండు. ఎంతలాభం కొడతానో చూడు. నా తడాఖా. ఇంక మన మధూ మనల్ని దగ్గరకైనాచేరనిస్తాడా? తానూ తానూ పిల్లా-తొడమీద తొడా ఏం మధూ! ఏం మాట్లాడవు?

జగ:—పిల్ల యెవరోనో? చెప్పేవుకావు.

ఆగ:—తెలియనే తెలియదు. నీవు తెచ్చినప్పటికి నీవే యెను గువా? ఎంత సంగినాచివి?

మాధవి:—అయితే, అసలు సంగిలోకి వస్తావా, రావా?

ఆగ:—ఇదిగో, వస్తున్నానువిను. జగత్! భయపడకు. వీను “ధైర్యం, పుకష లక్షణం” అన్నాడు. పిరికితనం విడచిపెట్టి. జాగ్రత్త! లేపు నీవు పేటికిను బేరమాడి, యేలాగైతేనేం ముసలాడికే అంట గట్టి. వింటున్నావా? తరువాత చెప్పవలసినదేమున్నది? ఇది వరకు గెండు అయ్యేకదా. ఇంక త్రికరణశుద్ధిగా మూడవదికూడా కానీ, మూడుమాత్రం వెల్చుకుమా. రాత్రి, వాడు కొట్టకట్టి వేళప్పుడు బేరంపెట్టి, లోపల నెవ్వరినీ యుండనీయకు. జాగ్రత్త. కారులో మాత్రం వెళ్ళు. కావలసిన పరికరాలు మాత్రం మరచిపోకు. పని కానిచ్చెయ్. పెట్టెను యిలావాడిచేతిలో పెట్టి మరలనలా అందుకో వడ్డిక్రింద నక్కడనున్న రొక్కాన్ని చూసుకో. సరిపోతుంది, దానితో యిక్కడ మనమకాం యెత్తేదాం. ఏం? మాధవీ నీయాలో చన సచ్చిందా? ధైర్యం మాత్రం యుండాలి. లేకపోతేలాభంలేదు. జగత్! నీవు అది ముగించేయ్. తరువాత నేను యేంవచ్చినా కా:

కు టారు ఫరవాలేదు. బాగాయిరాత్రిమీరుకూడా నాలోచించండి. రేపు పగలే బహుశా నేను మరలమిమ్ము] గలిసికొంటాను. నేను వచ్చేదాకా మాత్రం తొందరపడవద్దు. రేపుకూడా బాగావీలు చేసికొని యెల్లుండి పని జరిగించవచ్చును. ఇంక నేవెళ్ళాలి... జగత్తు రాతలుపు వేశేయ్.

అనుచు నాతడు వేకలిపోయెను. మధుసూదను డిడియంతయ నాలోచించుకొనుచు దన గదిలోనికిబోయెను. జగత్పూజు డెప్పటి యట్లు ద్వారము బాగరూకతతో బాధించివైచి మాధవికడకేగెను.

౯.

సూపరెంటుగారి యెల్లువిడచి కొంతవరకును శరశ్చంద్రుడందండు దిరిగి, తిరిగి, గృహమునుజేరికొనియెను. వచ్చుసరికి నవకుమారుడును, లలితాకుమారియును ముందఁబోలులో గూర్చొని, యేమోముచ్చటించుకొనుచుండిరి. లలిత నవకుమారుడుదన్నువిడచి యాగాకేగినది మొదలు ఆమె సంపాదించిన బొమ్మలన్నిటిని యాతనికిఁ జూపుచు, వానిని దా నెప్పుడెప్పుడెంతెక్కుంగొనియెనో దెలుపుచు, వాని శృంగారమెల్లను గవయత్రీమణిబోలె నభివర్ణించుచుండెను. నవకుమారుడాబాల ముగ్ధాలాపములకుంజొక్కి యపుడపుడు బారినశ్యత నందుచుండెను. సంపూర్ణమందహాస రుచులిరువురి ముఖాబ్జములందును దోలుకాడుచుండెను. ఇట్టిసంతోషసమయముననే శరశ్చంద్రుడందను బ్రవేశించెను. వానింగాంచినతోడనే లలిత “అప్ప! అప్ప! వచ్చితివా? ఇంతరాత్రివర కెక్కడ దిరుగుచుంటివప్ప! చెప్పవూ? ఎక్కడికొక్కడాన వేళకింటికిరావుగదా? అదేమి యుద్యోగమో? నొమ్ము యొక్కరిత వంటయింట గనిపెట్టుకొని యున్నది. పద. అప్ప! నేను కూడా యీవేళ నింకానన్నం తినడంలేదు. మామూ, నీవు

నేనుగలసి యిప్పుడుభోజనంచేదాము. వేగంలే. మకిగట్టకో. అమ్మ” యని ముద్దులొలుక బలుకుచు, నాతనిబిగ్గగవుంగలించుకొని యాతని ముఖమట్టే జూచుచు నిలచియుండెను. శరశ్చంద్రదామంజేరదీసి చెక్కి-లిముద్దాడి “చూడు, లలీ! నీవుఅల్లరిచేస్తున్నావట, మామయ్య, చెప్పేడు. పాతాలు చదువుకోనేలేదట. ఈలాగైతె మామకి కోపం వచ్చి వెళ్ళిపోతాడట. ఏం? వెళ్ళిపోమన్నావా?” యని సగుచు బలికెను.

పాపము లలిత ముఖశిల్పాన్నిముసముఁగో మోహియెను. ఇంకొక నిముసము నకా యమాయికబాల నేడ్చునట్లుండెను. ఆమె కనుకొలకు లపుడపుడే యశ్రుపూరితములగుచుండెను. ఆమె యీ మాగుప్పించి నవకుమారుడు నవ్వుకొనుచుండెను. శరశ్చంద్రుడు గూడ పెడమొగముజేసికొని నవ్వుచుండెను. అంత నామె జనకుని జుట్టిన టాహుబధముం దిసివైచి, నవకుమారుని దరికేగి, యాతని యొడిలో గూర్చొని, చిగురుగేల నాతని చుబుకముబ్బి ద్రిప్పుచు, “మామూ! చెప్ప-నిజం చెప్ప నేనలరి చేస్తున్నానా? పాతాలు చదువుకోలేదూ? ఉదయూన్నే నీవు నాకు తోట-గో మల్లెపొదదగ్గర కూర్చొని “సత్యము” గురించి పాఠం చెప్పలేదూ? అబద్ధం ఆడకు చెప్పు-చెప్పు-మట్” యని దీనముగా బల్కెను.

నవకుమారుడామె మోమున నొకముద్దువెట్టి, బుజ్జగింపుచు “లేదు చిట్టి! లేదే నాన్నగారు ఊరికే అలాఅంటారు. ఆలా అంటే నీకు మరింతబుద్ధివచ్చి బాగాచదువుకుంటావు గదాయని. అంతేగాని నేనలాయెప్పుడైనా చెప్పానా? నీవు యెఱుగవా?”యనెను.

లలిత:—ఆలాగైతే, మరినీకు నామీద కోపంయెందుకూ? ఇప్పుడాగా)వెళ్ళిపోతా నన్నావట కదూ?

నవ:—లేదమ్మా-నీమీద నాకుకోపంలేదుచిట్టి. ఇంకా రెండు నెలలదాకా యిక్కడనే నీవద్దనే యుంటాను. అన్ని పాతాలు చెప్పతాను. అంతేగాని వెళ్ళిపోనమ్మా. ఇప్పుడు శలవులుగావు!

సె

నగ

యం

రుని

గున ది

తే, అప్పా

మామూ చిర

మామూ చాలం

అమ్మతో చెప్పు

ఆమె మాట

లలిత యానందముగూ

తండ్రి జేబులన్నియుండడం

సంగ్రహించెను. దానికిశరచ్చె

బెన్నిధిగజూచుకొను నాటికి

సుగుణాలవాలయగు ముగ్ధులబాలిక.

కిరినుడెవ్వడుగూడును. లలిత యేమొనర్చినను

అట్లని యామె కల్పనైన నొకవంకరపనినైనను

సుశక్తితయగు బాలిక.

ఇట్లు గొంతవఱకానందంచిన పిదపవారెల్లరును భుజింప బాక శాల కేగిరి. అందు రాధామాయి సర్వమును సంసిద్ధము గావించి వారి యాగమనమునకై యెదురుజూచుచుండెను. వారువచ్చినతోడనే యామె దన విధికృత్యమెట్లలో యట్లే నెఱవేర్చెనన్నజాలును. వడ్డన భోజనాది వర్ణనలతో విసిరించుటల? ఇది యెవ్వరెఱుంగనిది గాదు. భోజనసమయమున మాత్రము రాధామాయి “నీవు బావగారికా స్మృత్యరమేదో జూచిపితివా?” యని బ్రశ్నించెను.

యెంక

దోచుట

బందాకమ్మ

బోయి, లేఖ

ని పిప్పి యిల్లు

నేజీసియుండలేకు. కాని,

నాలింవియున్నాను. తమతో

మాట్లాడదలచికొంటిని. అవి

రాజకీయములు—నిగూఢములు. అం

యెందునురానగత్యములేదు. నేనేన్వయ

పాదసన్నిధి నెల్ల సంగతుల విన్నవించుకొందును

యి దమకెట్టి యగత్యకార్యమున్నను విడచి, యేకాం

తముగ దమమందిరిముననే దర్శనమొసంగ బ్రార్థించుచున్నాను.

కాత్రీ పదునొకండుగంటలకు సరిగ, నొకబండి తమవాకిటి వచ్చినిలచును. అపుడుదయయుంచి, తమరు గవాటముందెరువవలయును. నామాటలనమ్మకముంచి, నన్ను శత్రువునిగ దలంపక పుత్రభావము ఐహింపగోరెదను.

ఇంకనాపై దమకు నమ్మకముగురురనిచో, దమయిచ్చివలనటులస్వీయరక్షణార్థమై జాగరూకులరైయుండవచ్చునుగాని, యె

మాట. ఆసమయమున మనమిరువుర మేదక్క నన్యతెవ్వరునుండ గూడదని మాత్రమింకొకపరి హెచ్చరించుచున్నాను. వ్యవహారము తిరిగి గూఢతరముని గ్రహియిత్తుగాక.

శత్రునుధ్యమున నుంటచే బులతే తమదర్శన మొనర్పజాల నందుకుజుతిలుచున్నాను. అయిన నేమాయె నేనొక్కవ్యక్తి నేవచ్చెద గాని, నాకితర సహాయులెవ రునుండరు. హానిదలచుట నామతము గాదని శ్రీమాణపూర్వకముగా శత్రు మొనర్చుచున్నాను గాన, నమ్ముచుండి దిర్ఘచింతిపొరవోరు—

అను కి దేయరాలు,

యోగిని.

అనియున్న యా లేఖజూచి యాతడొక్కప్పుడుగ్నిమానసునకు మ్రోగు. దాని యర్థనూతినికనుమతయు బోధపడుటలేదు. దానిం గొచ్చి యాతడు బలుగతుల దలపోయినాడెను. “ఇదిమాత్రమాయగ నున్నదే! ఈయోగిని యెవ్వరు? ఇదిచరకు కేగాంచిని యామానంద మోగియెవ్వడు? వానికి నీమెకు నేనైన సుబ ధమున్నదేమో? లేక, నీయిగువుగునుగూడ నొకేవ్యక్తియో? ఇదిసమ నూచుకూలవేషమా? సమయూదోచకున్నదే. ఈమె నాతో సగత్యములగు సుగతుల విహంగుడవలయునట. మైగానవి రాజకీయములట. ఆసంగతులేమై యుండునో? ఎంతయోచించినను బోధపడకున్నది. ఇంతకు నీమెయే వ్యవహారముతో సుబాధించియున్నదో? ఒకవేళ నన్ను వంచించు హితకు లేరైన బన్నిన పన్నుగడయేమోయిది. తన్నుమిత్రభావమున గాంచవలయుననియు, దనపలుకుల సమ్మకముంచివలయు ననియు వాసియున్నది. ఏమియుదోచకున్నది. ఎల్లయిన నీసంగతి బూర్ణముగ బరీక్షించి తీరవలయును. ఇందేదో మోసమో, లేక, నిగూఢ తర రహస్యమో యిమిడియున్నదనుటకు సుదియములేదు. ఒకవేళ ఇదిసంయోగము మూలతిహత్యాపరాధ పరిశోధకవిషయముననే జేయు యోగ్యత్వములకు దోడుజూపినను జూపవచ్చును. కాన, నామెకోర్కె

నిరాకరింపదగదు.” అనుచు నాతడు గోడపై గడియారమునుచూచి, ఓడిగావచ్చుచున్నదని తెలిసికొనియెను. ఇకనొక గంటలో నామె రాగలదు. తోడనే యాతడు, నవకుమారుని, లలితను, మేడపై శయనాగారమునకనిపి, తాను రాత్రిదుస్తుల ధరించియుచు. సమయమునకు బనికీవచ్చుగదా యని తన రివాజురును గూడ సిద్ధముజేసికొనియెను. అంత నాతడొకపరిబోయి గృహముజుట్టును దిరిగివచ్చి, తలుపులన్నిటిని జాగ్రత్తగా స్వహస్తములతో బాధించి, పైనుండి యేరిని గ్రిందకుదిగిరావలదని యాజ్ఞాపించి, హాలులోనొకదివ్వెనుంచి యోగిని రాకకై నిమగ్నముల లెక్కెప్పుడు ముందరహాలులో వేచియుండెను—

2

రాత్రి పడునొకండు గంటలుగావచ్చినది. శరశ్చంద్రు డట్లే మాటిమాటికిని గడియారము దిలకింపుచు, యోగినిరాకకై యత్యాతురత నయనంబుల వీక్షింపుచుండెను. చాలవఱకును బట్టణమునగల సందడియంతయు నణగిపోయెను. శకటముల రాకపోకలుతగ లేవు. క్రీస్తుకమంబుగ బాటలన్నియును నిర్మానుష్యములగుచుండెను. అట్టి యెడ నెంతటి చిన్నశబ్దమైనను వీనులకు బరిస్ఫుటముగా వినవచ్చుచుండెను. ఒకకుర్చీలో జేరబడి మాటిమాటికిని శరశ్చంద్రుడు బండి యేదైన దనవాటిట నాగినదేమోయని చెవులనిగుడించినచుండెను. కాని యంతలోనే నాతనికాశాభంగమగుచుండెను. సాధారణముగ నాశాటను బండ్లయంతగ వచ్చుటలేదు. వచ్చిన యేయొకటికేందైన సందాగక వడివడి దరలిపోవుచుండెను. గడియారపు “టిక్కుటక్కు” మను శబ్దముదక్క నాతడింకేదియు వినుచుంటలేదు.

ఇట్లుండ, గడియారమాసిశ్యబృహకాశరాత్రిని భేదించుకొనుచు “టంగు—టంగున” బనునొకండు గంటలగొట్టెను. కుర్చీలోదూగుచు, గునికిపాట్లబడుచున్న శరశ్చూదుగ్ని వీనులకామ్రోత భీకరశతఘ్ని సినదముంబోలె వినవచ్చుటతోడనే నదరిపడి, యాతడొక్కసారిగ గుర్చీనివిడచి నిలువబడెను. మఱల నాతడు గడియారముందిలకించెను. అతడు భారబడలేదు. అపుడతడు విన్నది పనునొకండుగంటలే. అతని హృదయము దడదడగొట్టుకొనసాగెను. అతనిజీవిత మధ్యమున నాతడెన్నఁజ్ఞి యాతన ననుభవించియుండలేదు. నేడేమోకోనాతనిమనము బహువిధానోచనానో మునింగి దేలుచున్నది. “ఎందుచేతిలో? యోగిని యిది ను రాలేదు. సరిగ బనునొకండు గంటలకేగద యొకబాడివచ్చి నాకిటనిలుచునని యామె వాసియున్నది. బాడినాలేదే. నేను నిదురించియుంటినా? లేన—లేదు. ఇంతవఱకును, మేలుకొనియేయున్నాను. పనునొకండు గంటలిపుడిపుడేగద గొట్టినది. ఒకవేళ బాడివచ్చియున్నదేమో? వీధితిలుపుచెరిచి పరికింతునా? ఎందులకంతింతొందరి? వీధివఱకును నచ్చినవాను ద్వారముగడకు రాకుండురా? రాకున్నప్పుడేమియునులేదు. ఆమె శత్రుమధ్యమున నున్నట్లువ్రాసియున్నది. ఒకవేళ నామె రాకకు వారి యాటంకిమేమైన గలిగినదేమో? ఇంకనొక గంటమాత్రము జూచి శయనింతు”నని మఱలనాతడు గుర్చీలో చేరిగిలబడెను.

ఇట్లొక పదినిముసముల కాలమేగినది. వీధిలో నొకబండి సోపుచు దనవాకిట నిలచినట్లొకనికి వినవచ్చినది. తోడనే యాతడు లేచి, ద్వారమువరకునుబోయి, యేమొకోవెనుదిరిగివచ్చికుర్చీకడనే నిలువబడెను మఱల బండి పరుగిడిపోవు శబ్దమాతని వీనులబడెను. తక్షణమే వీధిద్వారము కడ నెవ్వరో నిలచి మెల్లగ దలుపుపై గొట్టుట యాతనికి వినవచ్చెను. ఒకపరి నాతడు దన రివాల్వరును జూచికొని, దానిని యధాస్తానముననుంచుకొనవలయుండెనని చెను.

అంత నొకవ్యక్తి యాపాదశిరఃపర్యంతమును కామాయాంబర

మున గప్పికొని, కనులకడ మాత్రమించుక దెరచి, లోనజూచెను. శరశ్చంద్రుడెప్పటియట్ల ద్వారమును బంధించివైచెను. ఆమె వడివడి హాటుతో నొకమూలకుంజని, ముఖాచ్చాదనమైన చొలగింపకయే “తమరేనా? గామాలాల్ శరశ్చంద్ర మహాశయు”లని బ్రశ్నించెను. ఆకోకిల స్వరమాలకించినతోడనే యావ్యక్తి స్త్రీయే యనియు, విశేషించిసుందరియనియు నాతడుదెలిసికొనగలిగెను. అతడు“అవును. నన్నే శరశ్చంద్రుడొద”ని యుత్తరమొసంగెను.

స్త్రీ:— అట్లయిన నీది రహస్య ప్రదేశమనియే నేనమ్మ వచ్చునా—?

శర:—ఆ—నీవు జెప్పదలచిన సంగతులన్నిటిని నీస్సూకోచముగా నిందే యెరింగింపవచ్చును. ఇందువలనలెవ్వరును లేరు. ఎవ్వరును బ్రోవేసింపనేరరు. మన కెట్టి యంతరాయమును గలుగదు.

స్త్రీ యొక్క పేజినిట్లార్చువిడిచి“అమ్మయ్యా! బ్రహ్మకీటి బయట బడితిని దైవమా” యుచు దలచుచు కొండదిగిరికిని సూర్యసింపుచు, దన ముసుగుడలిచెను.

ప్రకాశమాసములగు దీపశిఖలామె ముఖాబుజము నంతను నిముసములో గాఢిపుంజమున గప్పివైచెను. జలదవిముక్త శీత కరుని భాతినామె పూర్వ చంద్రవదన మాకాంతులలో మెరసిపోవుచుండెను ఆమె నిండుజవ్వని. లావణ్యరాశి—అపరరతి. కుసుమకోమలి—బాలా గుణ ప్రభావిభవాభిరామముగు నామె నెమ్మేని కాంతికా కామాయాంబర మెంతయు వన్నె బెట్టెచుండెను. ఫాలాక్షునికై దపంబాన రించు గిరికన్యదంపించు నబ్జాలయోగిని విశాలఫాలతలము శాంత రసమయంబై, వెడందకన్ను లపారకృపాపారస ప్రపూర్ణములై దన రాకుచుండెను. దీపపుగాంతులతో రదనచ్ఛటలు వియ్యమందు చున్న వోయనునట్లుండెను. ఇట్టియెలనాగకీ లేఖాయమున నేయియాశ్రమ స్వీకారమేల గలిగెనో? శరమేశ్వరునిలీల లత్యభుతములు. అమోఘంబులు. అగ్రాహ్యంబులు. ఆతని కృత్యము లొక్కొకతది నాతడే

యెరుంగడు. ఇంక నరుడన నెంత?

శరశ్చంద్రుడతస్వంగి యనూన సౌందర్యాకృతి గొంతవరకును గాంచి యబ్బురపడసాగెను. ఆయాపము—దానికొంతయు వ్యతిరేక భావముండెలుపు నామె వేషముజూడ నాతనికామచరిత్రవ్యంతయు గోచరింపలేకు. కొంతవరకునీరువురును మానముద్రాకితులై యట్లే నిలచిపోయిరి. అంత శరశ్చంద్రుడు బ్రకృతము నెరిగి “అమ్మా! నీవెవ్వరో? ఎన్నడును నీదర్శనమేనుజేసినవాడనుగాను. నేడు నీవు విరచించిన యాలేఖయంద్విత నిగూఢములగు కొన్ని గహస్యవృత్తాంతముల నాతోమాట్లాడవలయునని కోరితివి. దయయుంచి యదేమో నెరిగింతువా?” యన్న యడిగెను. ఆతని కామయదొకరీతి భక్తి భావముదయించి యుండనోపు. లేకున్న నాతడంతటి నినయముగా గరయుగముమోక్షి పలుక—నా?

యోగిని కొంతవరకును మాట్లాడక రెండుచేతుల ముఖము పప్పుకొన్నది. గొంతనడికామె చేతుల యుసరికి సరోజపత్రముల ఛక్కిరించు నామెనయనద్వయ మశ్రుజలపూరిత మైనట్లుగానవచ్చెను. సకపుకాంతిలో నాకన్నీటి బిందువు లాశిముత్తైములబోలి మిలమిల మెరసిపోవుచున్నవి. ఎట్టకేల కామె కనుల జేలాంచలమున దుడిచి కొనుచు, “ప్రభూ! నీవేనారక్షకుడవు. రక్షింపవలయు”ననుచు నామె యాతని పాదములంటబోయెను.

శరశ్చంద్రునకది యేమియుబోధపడుట లేదు. ఆతడించుక వెనుక కిరిగి, “ఈమె వర్తన మతిచిత్రముగనున్నదే. యోగిని రూపాంగిన గామిని కాదుగదా యీమె? ఛీ! ఛీ! సంగతి సందర్భము లెరుగక నిష్కర్తాలోచింప న్యాయముగాదుగా”దనుచు “అమ్మా! ఇప్పుడు నీకు గిగ్గిన యాపదయెట్టిది? నావలననీకు గావలయు సహాయమే”మని యడిగెను.

యోగిని:—అమ్మా! ఓమింపుడు. నాచరిత్రసంతనుదమమోల విస్తరించుకొనుటకే వచ్చియున్నాను. నన్నుమీరు గాపాడవలయును.

మూరిపుడూక హత్యాకాండము ను బరిశీలింపుచుంటిరని విని, తమ
కడకు రావలసివచ్చినది. అందు నేనెరిగిన దంతయు దమకు విశద
ముగా తెలిపికొందును. కాని, యా గాక్షణమునుండియు మరల హంత
కులు చేజక్కి సంతదనుక నన్ను మీయింటనే యునిచి, కాపాడ
గలరని వాగ్దత్తమిచ్చినచో సర్వము నెరిగి-తును. ఏమందురు? నన్ను
గాపాడ సమ్యంతితురా?

శర:—సాదేహమేమి? తల్లీ! యీ విషయమున నెట్టిప్రయత్నము
ముఖపరిచినను దరిచేరజాలక గొట్టికొనుచున్నాను. నన్ను దీనిప నీశ్వ
చేచ్చచే నగుచేరిన దేవీమూర్తిని గాపాడుకొనకు
నిధి—నీవువేత జెప్పువలయునా? అమ్మా! నీక్కయికి కట్టి సాధనంప
నున్నను, వలయునేని, నావాగ్దానములనై భారవోసి, నిచ్చుగాపాడగల
నని, భగవంతుని మోల బ్రమాణపూర్వకముగా బయలుపడుచున్నాను.
ఇంక నీవు సాదేహింపక నీచరితనంతయు సామూహికగా చెలిపి
నామార్గమును సుగమము గావిపుము. రమ్మింట నానీ నై తీరికగ
శైల్లసంగితులను మాట్లాడుకొనుము.

అంతవారిటువును చదియొక చూసనమలుకరించిరి. ఇంతలో
గడియారము ప్రండెండుగంటలు గొట్టినది. జగమంతయు నిశ్శబ్దత
వహించెను. అంతయోగిని శరశ్చంద్రుని దగ్గరగాజేరి, ప్రక్కన నున్నను
మూడవవ్యక్తికైన నెరుంగరాకుండునట్లుగ నేమో హీనస్వరమున
జెప్పుచుండెను. శరశ్చంద్రుడు వికసితవదనారవిదుడై మాటిని గాటికి
నలపంకించుచుండెను. ఆతడుగడుగడు భయ, సంభ్రమ,
దాశ్చర్యాది రసంబులకు లోనైనటు లాతనిరేఖాకుంచిత ఫలత
జెప్పుచుండెనుగాని, యాయోగిని యెరిగించు విషయమెద్ది
తెలియరాకున్నది. వారి పల్కులు మనకు వినరాకున్నవి. కా
తొలుగొల్త నామి “హత్యవిషయమై నాయెరుంగునది విన్నవించు
నని జెప్పుటచే, శరశ్చంద్రుడిపుడు బరీక్షించు మాలతి హత్యా
యికముల జెప్పుచున్నదేమో యని మనమూహింప వలసియున్నది.

సమయ మున్నదే చుచో సర్వమును దనుతావానే. బయలుపడకుండునా—?

అట్లు రహస్యముగ నే వాఁడువును కెండుగంటల కాలము మాట్లాడిరి. అంతశరశ్చంద్రుడు “అహా! నేడెంతటి సుదినము? తల్లీ! నీదర్శనభాగ్యమున నేడు నే నెంతటి యానందమొందగలిగితిని? నీవాశ్వాత్మత కిరణజాలమున నెంతటి నిగూఢతర విషమసమశ్వాంధకార మొక్కశ్చక్రితో బహుమంచలై పోయినది? ధన్యోస్మి—ధన్యోస్మి” యనుచు నాతడానంద పీఠికల దేలి యాడుచు, యాసనముపీడి, యటునిలు దిగగుచు బలికెను.

యోగినిగూడ పట్టి పగుమొగింబున లేచి, యాతని వెనుకనే దిగుగుచు “కాని, నేవే విూర్తీప్రయత్నము గాని పవలయును. ఆతనింతి మోక్షమును. తుంటగుల సహవాసమున నాతడు సాక్షిపొందుచున్నాడు. విూర్తీప్రయత్నమున నాతడు విూర్తీప్రయత్నము. ఆతని మోక్షమున గలిసికొని మియుద్దేశ్యములాశ్చర్యగించినచో నతడు దివ్యుక నశ్చంద్రుడుగాలగు. ఇది నిశ్చయము. పిమ్మట సర్వము ననుకూలించగలగు. ఆశ్రమానులమూలమున నిష్కారణముగ నెందరో యమాచుకులు హానిబొందియున్నారు. ఇంకను బొందగలరు. ముఖ్యముగ నాతడు సర్వనాసన మొందితరును. ఇయ్యదిముమ్మాటికిని నిశ్చయము. కాన, నిపుడాతని వేటుబరిచినచో నందరును సుఖంపగలరు” యని పిన్నవింకెను.

శర:—నిశ్చయమే. నీవన్నదిసత్యము. తప్పక నట్లే గావించి కీరుదును. ఇంక నేమాత్రమును జాగుసేయుటకెడములేదు. ఇంకవర క్షిప్రసత్యనూర్ణము గోచరింపక బోవుటంతేసి, నాగమనమున కించుక ఆంకుగలిగినది గాని, నేటితో నాసంశయములెల్లను పరిపూర్ణవిచ్ఛేదన మొందినది. ఇంకనీవు జూపిన యీరాచబాట నెట్లుచరింతునో నీవే గనుగొనియెదవుగాక. ఒక్కసంగతి. నీవుమాత్రము గొంకక న్యాయస్థానమున నీచరిత్రసంతయు జెప్పవలసి యుండునుమా!

యోగిని:—సందేహమేమి? అట్లేగావెతును. కాని, ప్రభూ! ఎంతచెడినను నాతడు నాసోదగుడు. ఆమెనాపాలకమాత. ఎట్లుదరి జేర్చి రక్షింతువో? నీదేభారము. ఎంతటి దుష్కర్మలంపటులైనను వారిపై నాప్రేముడి మాత్రము దెగనోయజాలకున్నాను. ననుజూచి యైనను వారల గాపాడవలయు జూమి!

అనుచు నామె చేలాంచలమున నయనయుగళమధ్వికొనుచు వెక్కివెక్కియేడువసాగెను. ఆమెదీనస్థితింగాంచి పాపము శరశృందు? డెంతయో జాలినొందెనన నాశ్చర్యముగాను. అతడు “ఇంతమాత్రమునకేల విచారించువు? నేనొనర్పగల సాయమంతయు నాయావచ్చక్తిని వినియోగించి నీకొరకుజేయగలవాడను. ఇంక విచారముదక్కియుండుము. ఉదయమెల్లసంగతులచు విచారితము. రమ్ము నీవు బుడుకొనుట కేర్పాలు గావెతును”

అనుచు నాతడొకమిను సౌధాంతరమునకుగొల్పోయి, రాధామాయికామె చరిత్ర జెప్పువలసినంతవరకును జెప్పి, గూమెకువలయు సౌకర్యములన్నియు గూర్పుమని యామెకాజ్ఞాపించి, తనశయనాగారమున కేగెను.

౮

సాంధ్యకాగముదిశలసలముకొనుచుండెను. శద్ధబాంధవుడవర వార్షిధి మునింగిపోయెను. విహంగసంతతులు దమతనుకులాయముల జేరుకొనుచుండెను. లోకమంతయు బాగునీటమూంచి యెత్తిన వడుపున వింతకాంతులీనుచుండెను. “దినరాజెంతట నస్తరంగతుడగునా? ఎంతటజగమెల్ల నాక్రమింతునా?”యని యోచింపుచు, దమోదేవత మూలమూలల వేదియుండెను. కలకత్తానగరమంతయు దివ్యజ్యోతి

ర్భయమై, ప్రభావంతమై వెలింగిపోవుచుండెను. కటిక చీకటులందఱ
దలము కొనుచుండెనేగాని, దీపపుగాంతులున్నతావులంజేర వెరచును
గదా? కుత్సితము లెన్నడును సత్పురుషులదాయ వెనుకంజలిడుట
సహజము. ప్రభునిముందలి బంటులనలె దారకలందఱకసమున వెలుం
గుచు, సాధ్యమగునంతవరకాచీకటిగముల తరిమివేయుచుండును.

ఆజానుబాహుడు—నిడుద గడ్డమువాడు. నల్లని దుస్తులవాడు,
నగునొక మహమ్మదీయుడొక పెద్దకూజానొకదాని జంకనిడికొని,
ఎడినడి రాణిగల్గిపోబడి, పోవుచుండెను. ఆతని తండ్రిగా మాతని
కన్న రెండుమూరల పొడవై, యిచ్చుమిచ్చుగ భూమిని జీరాడు చుం
డెను. ఆతడు వక్త్రకునిబోలె గంతులిడుచు, రెండుచేతుల గట్టిగనా
కూజానుబట్టి, మధ్యమధ్య నేనో కూనిరానిమునియ్యచు, నెవ్వరి
వంకిను దిరిగినూడక దినదానిబోవుచుండెను. కాని యాతని వేష
ముంగాంచివారుమాత్రమట్టే దృష్టిపడదుండదా? యీ యజనుడనుక
రింతగ నాతనిజూచుచు, వారిలోవారు నవ్వుకొనుచుపోలేదు. వారి
నవ్వులఁబోతించు పాతి తీరికి యాతని కెక్కిరా?

ఆశకణ్డపోవుచు, గొన్నిసంకులదిరిగితుదకు నె 75 రు గృహ
రామముంజొచ్చెను. ఆతిడాతోటబడి పోయిపోయి, యాగృహ
ద్వారముందరియంజని, పదిలముగ దలుపుచుదట్టపాగెను. కొంతవఱ
కాతని కెవ్వరును బదులిడలేదు. తలుపు నెవ్వరును దెరువలేదు.
అంతమాత్రమున విసువొందక నాతడట్టే దలుపున గొట్టుచుండెను.
తుదకు లోననుండి “ఎవరువా”రను శ్రవణమాతనికివినవచ్చెను. దాన
నపరిమితానందభరితుడైన పోల్కి నాతడు మరింత గంతులువైచుచు
“తలుపుదీయుడు. తలుపు యుడు. మిత్రులమే. అమ్మతమ్ము. అమ్మ
తమ్ము. యీవేళ పండుగ”యని బకులిడుచు నాతడదేపనిగ దలుపు
గొట్టుచుండెను. లోనివారు విసివిగాబోలు, తుదకు ద్వారముందెరచి
యూదీర్ఘ కాయుని. యాతనివేషమునుంబరికించి, “నీవెవ్వరు? ఇచ్చట
కేమిపని?” యని ద్వారమున కడ్లుగ నిలచి శ్రవించెను.

ఆగ:—ఎందులకంతభయము? అడ్డములే. లోనికివద. సంగతి చెలిసికొందువుగాని. ఈనాళ విమానాలెక్కాలి. సముద్రాలమధ్య ప్రయాణము. జాగ్రత. కళ్ళుమూసుకో. లేకపోతే కళ్ళు తిరగగలవు. అడ్డం లేవవే?

ద్వారము దెరచినయూమె స్త్రీ. పాఠకులూమెను మాధవిగా గ్రహింపకబోరు. ఆతడెవ్వరో వెళ్ళివాడనియు, దవనిత్రులెవ్వరో బంపిన వార్తావశుడనియు, నాతని చూకనేమో యుండుటచే దాని నెవ్వరో దమకనిపియుండురనియు, నామె గ్రహించి, లోనికికాతని విడచి, మరల ద్వారము నెప్పటియట బంధించివైచెను. ఆమెయూతని నేమియు బ్రశ్నింపక దిన్నగి మూకవయంతస్తునకుఁగొంపోయెను.

అచట జగజ్జ్ఞానాంశాక యాసనమున నధిష్ఠించియుండెను క్రిందతివాసీపై గోడకునానికొని మధుసూదనుడు గూర్చునియుండెను వారు చూగింతకుని వేషమాద్యంతమును బ్రశ్నించి. సిగ్గులుచై, యట్టే యూనిని ముఖమున నే దృక్కులనిలపియుండి. మాధవిగూడ నొక కుర్చీపై జేరగిలబడెను. ఆగంతకుడంత “అబ్బా!! ఎంతభార మున్నాడుదేవుడు? దిగుస్వామీ! మెల్లగచూకరిగు. హ్వ-హ్వ-హ్వ” యనుచు నాకూజాను గ్రిందబెట్టి యొక్కగంతువైచెను. అదిగాంచి వారెల్లరొక్కపెట్టిన నవ్వుదొడుగిరి.

మాధవి:—ఓయీ! నీవెవ్వరు? ఈకూజాయేమి? నీనిందల వచ్చితవి—?

ఆగ:—నేనెవ్వరా? ఎవ్వరిలాగున్నాను? తురకబిడ్డడిని. తెలిసిందా. తెలకపిండి. కూజా యేమంటావా? హ్వ-హ్వ-హ్వ, పిచ్చిదానా! నీముక్కు- మూసుకుపోయిందా? రొంపచేసిందా నీకు? గుప్తవాసన-సంపెంగపూవు వాసన విరజిమ్ముతూయుంటే. కూజా యేమని అడుగుతావా? బాబూ! మీకు తెలియనేలేదా? మీరు పోల్చుకున్నారు. ఓ-పశిపట్టేశారు. పృథువులు. ఈపిచ్చితల్లిమాత్రం పోల్చుకోలేకపోయింది. హ్వ-హ్వ-హ్వ-చూడు-ఇప్పుడుచూడు-

ఏమో తెలిసిందా?" అనుచు నాతడాకూజానుచేరచి, తన తర్జన్యగ్రమందు, ముంచి యామె నాశికకడబెట్టెను. ఏలొకో నావాసనకామముఖమిందుక వికసించెను. అందేమియున్నది. మనవంటివారి కసహ్యమును, కుర్గంధపూరితమునగు సుర—వారికమందానందప్రదాయినీ సొంతతపోఖ్యదాయినీ. బాధురసుగంధ పరిపూర్ణమగు సమృతమే యందుగలను.

అదిగాంచి తోడనే వారిమేను లొక్కసారిగ బులకరించెను. జగత్ప్రింహుడు జితమునబట్టజాలక, గూజాకడకేగి, యది యెంత వరికును నిండియున్నదో బరీక్షించెను. మధుసూదనునక్షీప్తసక్తియేమియునులేకు. అతడు వారిచేష్టలగాంచి చూసందించుచుండెను. అంత నూధవి సరే—బోధపడినదిగాని, దీని నెవ్వరుబిలి? ఆపంపినవారు సీతెనుగానబడిరి? వాతో సీతేను స-బాధము" యని యడిగెను.

ఆగ:—ఎవ్వరా? మాముషమాచులకె నీమహా పూర్తిగా తెలియును. మావాడే యొక మహమ్మదీయుడు నేను మాయంగడికి చుచట దీనిని బూర్తిగా సేవించి, యీకూజాను దనుకిచ్చి రమ్మననుని, ఆనవాళ్ళు చెప్పుటచే నిండువచ్చియున్నాను. లేకున్న నాకేల సంత కష్టము?

మాధ:—అట్లయిన నీవానుకూల దారుడవా?

ఆగ:—హ్వ-హ్వ-హ్వ-అంత అదృష్టమా నాకు? అల్లా! నేనే దుకాణదారుడనైతేనా? నాకింద వందసుది సేవకులుండాలి. దినానికి నాలుగు పీచాలుండాలి. ఇంకే చెప్పను? అప్పుడునాజోక్—నానీటు—నాదర్లా—ఎందుకు? అల్లా అంత అదృష్టం రాశేడుకాదు నాముఖాన్న.

మాధ:—అయితే సీవెవరోయ్? అసిరమ్మా! వెధవగోల.

ఆగ:—హ్వ-హ్వ-హ్వ. నేనే అసిరమ్మనైతే యీపీచా సీవరకూ గానిస్తానూ? కర్మ-కర్మం నేనెక్కడ సేవకుడను.

మాధ:—సరే-ఇంతేనా? ఇంకా వారేమైనా చెప్పేరా?

ఆగ:—ఓ—చెప్పకే? చెప్పేరు.

మాధ:—ఏమని? వేగం చెప్పు.

ఆగ:—నీవు చూడగా పిచ్చిదానిలా కనబడతావు. ఏం చెప్పే రని అడుగుతావు. ఆమాత్రం తెలిసికోలేవా? అమాయకురాలా!

మాధ:— బాగుగనే యున్నది. నీతో వాశేమి చెప్పేరో నాకలా తెలుస్తుంది? నాకు కర్ణపిశాచమైనా లేదు.

ఆగ:—అబ్బో! అబ్బో! పిశాచాలే? పిశాచాలే? నీకాళ్లకు మ్రొక్కుతాను. తల్లీ! పిశాచాలని, భూతాలని మాత్రం పిలువకు. దండం—దండం—దండం—

మాధ:—ఏడిశావులే. వాశేమి చెప్పేరో వేగం చెప్పు.

ఆగ:—సరే—మొదటి కొచ్చించి. వ్యాపారిం, విను ఇంకేం చెప్పేరు? ఈకూబాడు సారా, కిరిండు, మీను చూడకుండా గడగడ గొంతుకలో పోసుకొమ్మా అన్నాడు. ఉలే ఏమైనా ఫలహారం చేయ్యమన్నాడు. లేకపోతే నాలుక చప్పరిస్తూ యిష్టం వచ్చినట్లేలా మనస్సులో యాంకోకం అంతా నేలుకో మన్నాడు. ఇంకేం చెప్పింది. ఇంత కన్నా.

మాధ:—ఛీ! ఛీ! తాగుబోతా! ఇదా నీవు చెప్పేసంగతి? మరేమీ చెప్పలేదూ?

ఆగ:—బలే మాటన్నావు. నేను తాగుబోతును. బలే—నీవో? నీవు తిండిపోతువు. హ్వ—హ్వ—హ —సరిపోయింది.

అనుచు నాతడొక పాటను బాడుచు, కరతాళముల వ్రైచుచు, గొతులవేయసాగెను. వారాతని వర్తనమున కెంతయు సవ్వకొను చుండిరి. జగత్సింహుడు వడివడి గదిలోనికిగి, యొక కాచపాత్రను దెచ్చెను. మాధవి జగత్సింహులిరువురును దాగుట మొదలిడిరి. పాత్రవెనుక బాత్ర వారికంత నాళముల దిగబారిపోవుచుండెను. వారి యానందము మిన్ను ముట్టిపోవుచుండెను. “అమ్మా! నాకేమైనా ఉంచండి. మీకుదాడాలు” అనుచు సయ్యాగంతకుడరచుచుండెను.

మధుసూదనుడివిచిత్ర! పరిదర్శనమును నిశ్చేష్టుడై కనుగొనుచుండెను. మాధవ జగత్ప్రింహులు సంపూర్ణముగా నాసురాపానమహాత్కార్యమున విలీనులరై, క్రమక్రమముగా మేనుల మరచుచుండిరి. వారెంత ద్రాగుచు డిగో, యెంతవరకు ద్రాగినవారికాయా సము గలుగకుండునో, వారెంతమాత్రమును గమనింపలేదు. వారి శరీరముల బ్రహ్మానందామృతప్రవాహమున గొట్టి కొనిపోవుచున్నవి. ఇంక నీకోక మేమైపోవుచున్నదో వారెరుంగరు.

అహ! సురాపానమెట్టి విచిత్రోన్మత్తసనమా? వారెంతకుబూర్వము నిమేసముండున్న స్థితిలో నిపుడు లేరుగదా? క్షణకాలములో వారి జీవితముందెంతటిమార్పు సంభవించినది? అహ! సురాదేవీ! నీయూడెంతటి నిగూఢతర మహాత్మ్యమిమిడియున్నదో మాబొంట్లకెట్లు నగతచును? తలీ! జన్మజన్మాతరములకెన్న నీక్షణక్షణముల మాపై బ్రసరింపకుండుపుగాక. నీకోక ననుష్కరము.

మాధవజగత్ప్రింహులింకను నట్లే దాగుచుండిరి. వారి గ్రాహ్య ప్రపంచమునంతయు సంపూర్ణముగా మరచిపోయిరి. అదియొక చిత్రముగాదు. దానియందంతటి శక్తియున్నది. అట్టితరి నదనుగాంచి, చూచుకొంతకడొక లేఖను దన యుష్ణీననమునుండిదీసి, వారికెరుక నడకుండ, పదిలముగ మధుసూదనున కందిచ్చెను. ఆశ్చర్య భయ సంభ్రమంబులొక్కుమ్మడి బెనగొన మధుసూదను డద్దానింగైకొని, యచట దేరచి, చూచుట యపాయకరమని యెరింగి, మెల్లన దన తేబుననిసికొని యాస్థలమువీడి జనుచుండెను.

జగత్ప్రింహుడాబోవువాని కరముబట్టి, యిటునటు గుంజుచు, “మధూ! ఒకే—మధూ! వింటావూ? నామాట—విను. ఒక్కగ్గాసు. ఒక్కగ్గాసు” పుచ్చుకో—తమాషాచూడు—కైలాషం—కళ్యణి—కట్టినట్లే అదిగో—అదిగో—ఛీ! కనబడకపోజే—నాచెవి కోసెయ్య—కోసెయ్య—ఏ? రా—భాయ్ రా—ఇ—ది—గో—పు—చ్చు—కో”యనుచు, దూలుచు, నాతనిబట్టి లాగుచుండెను,

మనుసూదనుడెట్లో యాతనిపట్టువిడిపించుకొని, నీకునమస్కారము. జగత్! అదిమీరే యానందించండి. నాకుపడదు. నాసంగతి నీవెరుగవా? వలదు. నాకదివల"దని వెడలిపోయెను.

జగత్నింహుడాతని దెసనట్లే దృష్టినిలిపి యట్లేనిలచిపోయెను

మాధవియాతనిగూర్చుండ బెట్టి "బాబూ—పోనీ—వాడిని బ్రతిమాలేదే? కుక్కకుకుక్కకు నెయ్యబుట్టుందా? పెట్టిపుట్టాలి. పోయేవాడికి బలవంతమేమిటి? వాడుకూడా నియ్యారైతే మనకూడు పడిపోతుంది, ఇంకకాస్తుంది. రా. బనాయిచేదా" అనుచు మరల పాత్రనుబూరించి, సామ్రాజ్య మొనరించివెచిరి.

ఆగంతకుడు గూజానుజూచుకొని "అయ్యో! బాబూ! మీరెక్కడ? గురుదేవుల్లాగ కనబడుతున్నారు. నాయనా! ఇంతమందిని చూచేనుగాని, ఎంతటి మహానుభావుల్ని యెక్కడా యీజన్మలో చూడలేదు బాబో! కూజావాసనకూడా నాకేసారు. నాయనా! ఎంతటి విద్యావంతులు? గురూ! నమస్కారాలు. ఇంక నేనెందకు? ఇక్కడ? ఏమైనా దొరుకుతుందని ఆశపడ్డాను. అబ్బా నావరకూరావడమే? గురువులు పూనుకుంటే. ఇంకవచ్చినవని అయిపోయింది అమ్మా! మహాకాళీ! తల్లీ! శలవా? ఇంక నాకనుజ్ఞ దయచేయ్యి. దాసుడు శలపుతీసుకుంటాడు. అల్లా, నిన్ను పొరపాటున యిలా పుట్టించేడుగాని, నీవే యేరాజ్యానికో రాణివైతే, తల్లీ! ఆరాజ్యాన్ని అందులో ప్రజలనీ — కోటలనీ — పేటలనీ — అన్నింటినీ ఒక్క గుక్కకే త్రాగేస్తావు. తల్లీ. నమస్కారము. శలవా? ఎవ్వరేనా చ్చి తలుపువేసుకోండి. లేకపోతే కొంపమునిగిపోతుంది." యనుచు నాతడు వశివడి మేడమెట్టుదిగి, తనదారిని బోయెను.

"తలుపుతీసియున్న గొంపమునిగిపోవు"నన్న యాగంతకుని నలుకులు జెవులకు శతఘ్ని నినదమువలె నినవచ్చుటదోడనే మాధవి యెట్లో మెలకువవహించి, తూలుచుదూలుచుబోయి, యాద్యారము నెప్పటియట్లు బంధించి, మరల బహుప్రయాసమున జగత్నింహుని

గలిసికొనెను.

ఇంకవారి ప్రవర్తనమును వర్ణించుట గడుహేయము. అట్టి నీచాతీనీచ వర్తనమును వర్ణనరూపమునబెట్టి, యీమా లేఖని కప యశస్సుకొనగూర్చ జాలముగాన, బుద్ధికుశలురగు పాఠకులే యద్దా నిని మనోవిధి నవగతము గావించు కొందురుగాక—

నూధవీజగిత్పించులవిడచి, మధుసూదనుడు గ్రొదియంతస్తున దనగదిబ్రవేశించెను. అతని మనమనేకాలోచనలకు లోనై, తుట్ట తుడకెడ్లాపిని నిద్రియింపజాలక పోయెను. అతనికా లేఖయందేమి యున్నదో గాంచవలెనన్న కుతూహలమ్మగలమై పోయెను. తోడనే సూతడు దన గదిద్వారమును లోనదిట్టముగబంధించి, దీపమును వెలి గొచెను. జేబునుండి లేఖందీసి చదువబోవుసరికాతని కరయుగము పడనడ నడంకిపోవుచుండెను. కారణ మాలని కావంతయును బోధవడుట లేదు,

మధుసూదనా!

నేను నీకు గొత్త వాడనైనను, నీపుమాత్రము నాకు జరపరి చితుడవే. ఈవఱక నేకసాగులు నాపేరు నీవాలకించియుండువు. కాని, యిప్పుడు నా నామమెరింగించిన నీవించుక సంశయమునకు లోనుగా వచ్చును. అది ముందుముందు నీవే డెలిసికొనగలవు.

నేనిప్పుడీలేఖను నీకందించుటలో బరమార్థమెంతయో నిమి డియున్నది. నేను నీకెన్నటికిని శత్రుడగాను. నీచరిత్రనంతయు సంపూ ర్ణముగా నాలించినాడను. కొంతవఱకును గనులార గాంచినాడను. ఇప్పుటి నీ దీనావస్థనుగూడ గుర్రెరింగితిని. ఇప్పుడు నాహితవాక్యము

లాలింపక బెడదాడి బట్టినచో, యితరకన్నను హైన్యామునకు నీవు బాల్పడవలసి వచ్చుననుటకు సందియమిసుమంతయును లేదు—నా ప్రార్థనలాంఛింపుము. నాముఖ్యోద్దేశ్యమును గమనింపుము—నామార్గము నను శీలంఛింపుము. దాన సీత్యోహానియు, ననర్థమును గలుగజేరదని, యింకొకసారి నొక్కినొక్కి చెప్పుచున్నాను. వినకున్న నీపాట్లుగొక్కిలైనను బడజేరవు. ధైర్యమువలంబింపుము.

నీనిగూఢ చరిత్రోనంతను వినియున్నాడనని యీనటకే జెప్పి యున్నాను. కుత్సితులు—కూరులు—మాయాప్రులునగు గొ-దరి ప్రోత్సాహంబున నీగోయి నీవే తీర్పుకొంటివి—ఇంకిను ద్రవ్యకొనుచు న్నావు. ఇంకకైనను మేల్కొనుచు—కినులవిచ్చి దివ్యజ్యోతి ప్రభావంబున నీయజ్ఞానతమఃపటలంబును బాగదోలుము—ధైర్యకవచమును దాల్చి—సుజ్ఞాన వృజాయుధంబుచుజేబూని, వైరిభూధర శత్రుసంహార మొనర్చుము—సన్నాగ్న గామివై రణరంగిమన బ్రవేశింపుము—నీకేల జయమబ్బకుండునో జూచెదగాక.

నీకై నేనిట్టివేస మూనితిననిన నీవు విశ్వసించువా? ఇప్పుడైనను స్థిమనమున సూత్రయంబుల కెడములేకుండ జేసితివా నేను నీ హితచింతకుడనను నమ్మకము నీకుగలదా? నీవికనైనను బాగుపడ నభిలషించువా?

స్థిమ సారక్షింప బడదలంచితివేని—హత్యాపరాధాని నింతుల దొలగించుకొన గోరితివేని—కూరసహవాసముద్యజింపజూతువేని—స్థిమ పూర్వవైభవాంబుధి నోలలాడనిచ్చుగింతువేని—నేటిరాత్రి పడునొకండుగంటల కాలమున—ధైర్యమూని—యీ భవనప్రాంతవనమున నీవు నన్నుగలిసికొనవలయును—అందుకొఱకై యీశాన్యమూల వేది యుందును—తప్పక రాగలవని నమ్ముచున్నాను—భయము విడుపుము సిన్నజ్ఞుకొనువారెవరును లేరు—మాధవీ జగత్నిగూలు లొడతెరుంగక ద్రాగిపడియుండుట నీకనులార గాంచియేయున్నావు. ఇట్టితరుణమింక జిక్కబోదు. దీనిని వృధాపోనీయకుము.

నేను నీవట్లురా నుపేక్షించినను—యిచ్చుకేయు సంతయించినను—యేకారణముచేనైన నేమి యన్యథావర్తించినను, నీమెడకు నీవే స్వయముగ యిదిని దగిలించుకొనుచున్నాడవని నిశ్చయముగ జెప్పుచున్నాను. ఈ పల్కులు నిన్నుభయబెట్ట కెంతమాత్రమునుగావు. నీవలన బ్రత్యుపకారమును బొందుట కంతకన్ననుగాదు. ఈవటకేమీ చరిత్రలు—మీప్రవర్తనములు—మీదురంతములు—మీహత్యలు వేయేల మీనీవిత పాతమంతయు బూర్తిగా జదివియే యున్నాడనని గ్రహింపుము—దాన మీకు లాభమో? నష్టమో? బాగుగనాలోచింపుము. ఇంతకన్న నధికము వ్రాయ నగత్యముండదని తలంతును. నీవు వచ్చునప్పుడీ లేఖను నీతోగొనిరమ్మ. లేఖక నీకై వేచియుండును.

ఇది,

నీమీదను తిరుగు.

అనియున్న యాయత్తర మాద్యంతమును జగవుకొలది మధుసూదనున కాశ్చర్య మినుమడించుచుండెను. అది వ్రాసినవారెవ్వరో నాతడెంతయోచించినను గ్రహింపజాలకపోయెను. అందలివిషయము తెల్ల జగువుకొలది నాతనిమేను స్వేదసిక్తమైపోవుచుండెను. భయాలి లేకంబున నొడలు గంపించిపోవుచుండెను. ఇంతవఱకెంతయో గూఢ తరంబుగ జరిగిపోవుచున్న వారి కృత్యముల నన్నిటి నిపుడు లోకమంతయు దెలిసికొన్నట్లాతడు గ్రహించెను. పిల్లి కనులమూసికొని పాలు ద్రావిన జగమంతయు జీకటిగ్రమ్మినని భావించురీతి నాతడు దలపోసెను. కాని యిప్పుడీ లేఖాంశములు దవతలంపులన్నిటిని దలక్రిందుజేసినైచెను. ఆతనిమనమనేకాలోచనలకులోనై తుదకు గర్తవ్యమేమో నిర్ణయింపజాలకపోయెను. ఆతని మేధాశక్తి నశించిపోయెను! తుట్ట తుడకాతడన్ని యాలోచనలను విడచి, యిపుడతనిజూడనేగటా! మానుటా? యను నాలోచనకువచ్చెను. “ఈతడు వ్రాసినరీతిగ నా హితచింతకుడా? లేక ననుపంచింప బన్నిన వలయా యిది? మేమపరాధులమని యాతడెట్లో యెరింగెను. అది నిశ్చయము. స్వయముగా

నేనే హతకుడగాకున్నను దోహులకు బోత్సాహకుడ నగుదును గదా! అట్టియెడ నన్ను దొలుతబట్టి, నామూలమున నేరస్తుల జాడ లర్థసి, తుదకు మమ్మెల్లర నాశనమొనర్చ నీయుక్తి బన్నే నేమో? ఏమిచేయవలయును? ముందునూయి, వెనుకగోయిగ నున్నదే నా బ్రతుకు. ఏమైనను నన్ను రక్షింతునని వాగ్దాన మొనర్చియున్నాడు. అతని వాగ్దానబట్టిచూడనాతడున్న మునివలెనే గానవచ్చెడిది. ఏమో? లోకమున నెన్ని గోమాఖి వ్యాఘ్రములులేవు. ఏమైనను పోయి చూచెదను. పైన పైవమేతోడు."

అని పలుగతుల దలపోసి, తుద కాతనిజూడ కేగి సిద్ధియించు కొనెను. అప్పటికి రాత్రి తొమ్మిదిగంటలు దాటిపోయినది. కొంత వరకును సగరమున నిశ్శబ్దత నెలకొనినది. నిముసముల లెక్కింపుదు నాతడట్లే మంచమునబడి, యనేకగతుల నాలోచింపుచుండెను.

కాల మొక్కరికొరకునాగదు. అది గాఢ నెనను లెక్కింపదు. సృష్టికర్త నే లక్షింపదు. అందుచే నది నిలుపడలేదు చక్రమని లోకు లందురు. దానికి గిట్టనుఖములు సమానములు. రాత్రింబవళ్లు సమా నములు. సర్వదేశములును సమానములు. సర్వలోకములును సమా నములు. సర్వప్రాణులును సమానములు. ప్రియతముడగు భర్త పోవ శవముకడ బడియేడ్చు నబలకడ నది యొకేరితి పరిభ్రమించును. ప్రియురాలి కౌగిట నిస్తాగోష్ఠి విహరించు పూరుషునికడ నొకేరితి బరిభ్రమించును. పవలెట్లు గడచిపోవునో, రాత్రిగూడ నట్లేగడచి పోవును. దాని పరివర్తనమున కీదేశమనిగాని, యీలోకమనిగాని వ్యత్యాసములేదు: ఈతడు జక్రవర్తియనియుగాని యీతడు నిలుపేద యనిగాని యది లెల్కింపదు. కాని, మానవుడు దనపశ్చాత్తికనుగుణ్య ముగ కాలమును విభాగించుకొనుచుండును. కష్టసమయముల నాతడు నెనమున కెన్నివేల ధూములనో లెక్కించును. సుఖమయదివసంబుల గుణించును. ఇయ్యది మానవుని సహజప్రకృతి. ఇది యెల్లరకును ననుభవైకవేద్యమే.

మధుసూధనుడిట్లు మంచమునవ్రాలియుండి “ఎంతట పగు నొకగడు గంటలగునా? యెంతట నానూతన పూరుషుని గాంచి యాతని మనోభావముల గ్రహితునా” యనుచు నిముసముల లెక్కించుకొను చూడెను.

క్రమముగ బడిదాటిపోయెను. ఇంకనొక యరగంటసూడ గడచిపోయెను. ఆతడు బడిలముగ లేచి, తన దుస్తులధరించి గదిబైట గొట్టెనువైచి, పైయంతస్తున కొకపరి బోయెను. అందుదీపమైనను లేకు. దీపముచు వెలిగించువారెవరు? పైనున్న వారిగుప్తులు, మాధవీజగత్పింఱులు. వారు కంతగతియుగద్రావి, యటుమాత్ర మైన వెలివి యున్నంతవరకు నిష్ఠాను సారంబుగ గంతులిడి, సూర్య భవన మొనరించుచుంటినైన దలంపక నింటికి వెళ్ళిపోవునట్లుగ గాన నగము గుఱిపించి, మైకముదలకెక్కిన తోడనే ముప్పావ్వి లోక ముహోమహకేను స బాధనుని శరీరముల ముడిపడియుండిరి. వారి కింతలో మెలకువ నచ్చునట్లుగ లేదు. మధుసూధనుడెప్పటి యట్లు క్రిందకుఁగి, బొక్కిద్వారముండేరి, రవంతయు భ్రమియొనర్చక దానిం దెరచి, తిలుపువగ్గరగవైచి, తోటలోబడి యదృశ్యుడాయెను. కాని యతనిపదములుమాత్రము గంపించిపోవుచూడెను. ఒకవంక మాధవీ జగత్పింఱులేదైన మేల్కొనినచో దనకాయుపు మూడినదన్న మాటయే. ఇంకొకవంక నాపూరుషు డెవ్వడో? ఆతని మనోభావ మేమో? భవకేమి హానిరానున్నదో యనుశంక.

౧౧

సాయంసమయమున సారాయముగొనివచ్చి మాధవీ జగత్పింఱుల కొసగిన యాతురకయే మధుసూదనున కాయుత్తరమువ్రాసి యుండెను, ఇపుడాతడాతని రాక్షత నియమితస్థానమున వేచియుండెను.

ఆతడు నల్లనిదుస్తుల వాల్చియుండెను. పనాంతరముగటచేతను గాఢముగ జీకటులలముకొని యుండుటచేతను, ఆతడు గృష్ణవసన ధారుడగుటచేతను, అందు మానిసియున్న కైవ్వరును దెలిసికొనజాలరు. క్రమముగ బకునొకండుగంటలాయెను. ఒక దెసనుండిమధుసూదనుడు మెల్లగ బదములిడుచు, దనయాకృత్యమెవ్వరైన గాంచుచుంటిరేమో యని మాటిమాటికిని వెనుదిరిగి చూచుచు, యేవృక్షముకడ నించుక శబ్దమైనను భీతిచే వెనుకకు రెండుగుల నిడుచు, నెటో నియమిత స్థానమును జేరికొనియెను. కాని, యట నాతనికెవ్వరునుగానరాగైరి. “ఇదేమి చిత్తము? నన్నిటరమ్మని యంతగ నమ్మించి యాతడు రాకుండునా? అయిన నాతడువచ్చకుడా? ఇట్లెందులకు జేసియున్నాడు” అని దలపోయుచు నటునిటుజూచుచుండెను అంత “ఇటు—ఇటు” యను పల్కులాతని కిర్ణిచులబడియెను. తోడనే ముత్రబద్ధబగుభుజంగంబుగతి నాతిడాసవ్యడియరుదెంచిన దెసకరిగెను. ఆపురుషుడెదురుగవచ్చి, మధుసూదనుని కిర మొకచేతబట్టి, “వచ్చితివా? ముచిది. ఆవృక్ష మూలమునకు బోదము ర”మ్మనుచు నాతని కీసికొని పోవుచుండెను. మధుసూదనుడేమియు బుకక నాతిని వెనువెంటనే జనుచుండెను. కడకు వారు దట్టముగ బొదరింటిమాడ్కి బెరిగిన యొక ఎటవృక్షము క్రింద జేరి యాదాసీనులైరి.

ఆగ:—ముచిది నీకు నాపైనమ్మకముదయించినదా? సందేహ మేమియును లేదా?

మధు:—చిత్తము. సందేహ మేమియును లేదు. మీరు మిత్రులని నాభావము.

ఆగ:—అవును. మిత్రుడనే. నావలననీకు సాధ్యమగు సంత వరకు నుపకారమే గలుగవచ్చును. సందేహింపకుము.

మధు:—లేదు. సంతయమేమియును లేదు. కాని, తమరెవ్వరో నాపై నీయకారణ వాత్సల్యమేల కలిగినో? ఇప్పుడు జేయబోవు నుపకారమేమో దెలిపెదరా?

ఆగ:—అంతయు జెప్పటకే మనమిందు సమావేశమైతిమి. ఇప్పుడు నాయుడుగువానికెల్లను సత్యముగ సమాధానము లీయవలయును, ఒక్క-యక్షరమైనను దాచితివా, ప్రమాదము వచ్చుట సిద్ధము,

మధు:—చిత్తము. అన్నిటిని జెప్పెదగాని, తొలుత దను రెవ్వరో మాత్రము జెప్పవలయును. క్షమింపును ఏలనో నాకు భయమగుచున్నది.

ఆగ:—భయమెందులకు?

మధు:—ఒకవేళ మీరు బోలీసువాడేనో యని.

ఆగ:— బోలీసు వాడని భయమెందులకు? నీవు నిరపరాధుడని గదా—?

మధు:—అవును. కొంతసేపును.

ఆగ:—బోలీసు వాడయినను, నీకు వానిమీదేముదో?

మధు:—సంతసించును.

ఆగ:—అట్లయిన నీవొనర్చిన నేరములేమి?

మధు:—నేనెట్టి నేరములను గావించి యుండలేదు.

ఆగ:—అయిన నీకు బోలీసువారికడ నెట్టి భయమేల?

మధు:—త్రోహాలతో గలసి యుండుటచే.

ఆగ:—అందు దోహమొనరించిన వారెవరు?

మధు:—తొలుత దను రెవ్వరో జెప్పవలయునని కోరితిని గదా—?

ఆగ:—భయపడకుము. నీకుమిత్రుడను. నాపేరు రాహులాల్ నిరర్పణుడు.

మధుసూదనుని స్థితి యెట్లున్నదో వర్ణించవలసిగాదు. అతని శరీరమాపాదమస్తకమును గంపించిపోవుచుండుననియు, సర్వాంగములును స్వేదసిక్తములయ్యెననియు జెప్పినవారును. కొంతనడికాతకు బ్రకృతము నెరింగి “అట్లయినమీరు నాకు సహాయమొనరింపనేల?

ఈరీతిగ నను శేరదీసిగుట్టంతయు దెలిసికొనుటకా? అదిమీకు సహజము. మీవృత్తి" యని బల్కెను.

శర:—అట్లుగాదు. నీవు సంపూర్ణముగ నిశోషివని నేనెరుంగుదును. మీచరిత్రలన్నియు నెరుంగుదునని వాసియేయున్నాను. కాని, యిప్పుడు నీవు విరళముగ దోహదెవ్వరో జెప్పవలయును.

మధు:—మీరు అభయహస్త మిచ్చినచో,

శర:—భయపడకుమని మున్నే జెప్పలేదా?

మధు:—అట్లయిన మీకే విషయములు గానలయును?

శర:—మాలతి నేనధించిన్లు సటింపుచు, శ్యామలను బరిమార్చిన వారెవ్వరు?

మధు:—మీరు మహానుభావులు. మీశక్తి నీవరకే వినియుంటిని. ఈసంగతి బ్రహ్మయైన నెరుంగడు. మాలతిగతిచినదివేయేలోకమాడుకొనునని దలంచియుంటిని.

శర:—అది కల్ల, మీరు లోకమంతటిని మూయజాలరు. సత్యమెన్నడును దాగ నేరదు.

మధు:—నిశ్చయమే. శ్యామలను జగత్స్నిహుడును, మొహిదీనును.....

శర:—మొహిదీనెవ్వడు?

మధు:—ఆతడెవ్వడో నేనెరుంగను, కొంతకాల మాతడు రంగమున నివసించునపుడు మాధవికిని, తన్మూలమున జగత్స్నిహునకును మిత్రుడట. ఇప్పుడియూరనేయుండి, యపుడపుడిటకువచ్చుచు బోవుచుండును.

శర:—సరే. నారాయణచదును మోటారున గొంపోయి, రత్నపేటికను హరించిన వారెవ్వరు?

మధు:—వారిరువురే.

శర:—జీవనాధుని గుండు దెబ్బచే బరిమార్చిన వారెవ్వరు?

మధు:—అది నేనెరుంగను. నాడు జగత్స్నిహుడు మాత్ర

మింట నేయున్నాను. కొంత రాత్రియగుసరికి మొహిదీనరుదెంచి, ముసలి పక్షికథ జెప్పకుండగనే యంత మొందినదని మాత్రము జెప్పెను. అందుచే నావనియొనర్చిన వాడతడేయని నాసందేహము.

శర:— బాగుగ నేయున్నది, ఆ మొహిదీన్ మఱల నెప్పుడిటకు వచ్చును?

మధు:— శేపు రాత్రి యేడు గంటల ప్రాంతమున.

శర:— ఎల? మఱల శేపేమైన విశేషమున్నదా?

మధు:— ఇప్పటి కిన్నియు బూర్తియైనవి. ఇంక మిగిలిన దొక్కటే. అది మీరు వ్రాసినట్లుగనే నన్ను గోత్రద్రోయుట.

అనుచు నాతిడొక్క నిట్టొర్పును విడిచెను.

శర:— ఏమి? పూర్తిగ జెప్పుము. ఇందుముడుగుము. కడచిన వేదో గడచిపోయినవిగాని, యింక నాకుర్యాప్యముగ దురంతమైనను శేయక నుట్టబుబ్బుగలను. విచారించకుము.

మధు:— శేపురాత్రి నారత్న పేటికను నారాయణమందు తొడికి విక్రయింప వారేగదరు. అపుడింకొక ఘోరముగూడ వారు దలపెట్టి యున్నారు.

శర:— ఆదేమి. చెప్పు. చెప్పు.

మధు:— శేపు జగత్స్పృహలుదును, మొహిదీనును. షాక్ కాశిమ్మను వారి మిత్రుడికొకడును గలసి వేషాంతరమున నాతని యంగడికేగి, పేటికను విక్రయింప బేరమాకి, రొక్కము చేజిక్కించుకొని, యావృద్ధుని సహితము తుదముట్టించి, పేటికనుగూడ చేజిక్కించుకొనిన తోడనే యీపురమును విడుతురట. ఇంకేమున్నది. ఇంత కథయును నాపేటికమూలముననే జరిగిపోయినది. అపాడు పేటిక మూలముననే నేడో, రేపో, వారు నాప్రాణముల సహితము బుచ్చుకొందురు. సందేహములేదు. కాలవశమున నే వీరిచేతులబడితిని. ఈ విధముగా నాజీవితములకును నాకథకునుగూడ మంగళము గాగలదు నిశ్చయము. నిశ్చయము.

అనుచు నాతడబలవలె వలవల నేడువదొడంగెను.

శర:—మధుసూదనా! ఆడుదానివలె సవేష్యుచుండిన లాభ మేమియును లేదు. ఇప్పుడు మించిపోయినదిగూడ యేమియును లేదు, వారి ప్రియత్నములకు మనమిప్పుడే మేలుకొని పత్రికీయ గావింప గలము. ఇంకను బాలవనకాశమున్నది. నేనా యేర్పాటు లన్నియు గావించును. నీవు భయపడవలదు. కాని, మీర కాశమ్మను నాతి డెవ్వడు? ఇంతవఱకు నాశనిగూర్చి ఏవేమియును తెప్పలేదు. కైయప రాధములతో వానికి వోక్త్యమేమియును లేదా.

మధు:—ఉన్నదిగాని, యాతిడు స్వంతముగి నేకార్యమును జేయడు. అపరాధులకాతడు సహాయకారి. ఊరిలోని శేషములన్నిటి నరికివచ్చి యాతిడు పీరిల కెరిగించుచుండెను. పిలవోగాని యాతి డెప్పుడిటకు వచ్చెనను, వేషాంతరముననే వచ్చి పోవుచుండును. ఇతి వరకాతని నిజరూప మెఱుంగును, యాతిని జూతమేమో, కేనిచు నంతయు నెరుంగను. ఆతడెప్పుడు వచ్చెనను నానై స పూర్ణాభిమాని యగు హితచింతకునిబోలె నన్నాడించు చుండును. కారణమే నెరుంగను.

శర:—సరే—వేషాంతరముల కేమి? యెన్నిటివైన దాల్చి వచ్చును. అదిలోకమును గనుమూసి బ్రేవర్తించుటకొక గొప్ప సూత్రము. ఇంక నీపై బ్రేమయా? అది వట్టిబూటకము. నిన్ను బో దును జేసి వెడలగొట్టినంతవరకును వార్తలు నటించుచుండును. నీ ధనముపై బ్రేమకాని, నీపై నెన్నడును గాదు.

మధు:—నేను నట్లే దలపోసియుంటిని. తండ్రీ! నేటికిదైవమే గున్ను మీపాదములకిడ గ్రోసియున్నాడు. ఇంక నన్ను రక్షించు భారము మీయది.

శర:—నీవు నిరపరాధవనియే నానమ్మకము. ఎట్లయిన నీయభి యోగము ద్వారలో ముగియనున్నది. ఇంక వాం యుచ్చగ్రహములు దిడిగిపోయినవని డలంపుము. సాధ్యమగునంతవరకును దేవే వారి

వినాశమును దలపెట్టజూతును. ఆపైని దైవయత్న మెట్లున్నదో దెలియదు. చాలరాత్రీకావచ్చినది. ఇంక నీవుబామ్మ. ఒక వేళ నాడుష్టులు మేలుకొనినచో నీకు హాని సంభవింపకలదు. కాని, వారీదినమున మేలుకొనుట గల్గ. వారు బొట్టలు బగులునట్లుగ సుగ్రదావియున్నారు. అది యంతయు బూర్తిగ నీర్ణించినగాని వారికి మెలకువరాదు. ఇంక మనము మాట్లాడుసంగతులుగూడలేవు గా. నీవికబామ్మ.

మధు:—చిత్తము. నన్నురక్షించు భారము తనుదేయని మరల మఱుట జెప్పినవసర ముండదని దలంచెను.

శర:—నీవంతగ జెప్పవలెనా? నిరపరాధులకు నాయపడుటయు, నపరాధులనుట్టుబెట్టుటయు నావిధ్యుక్తధర్మము. దానకింతటి బాధన లగితియ్యములు గావు. పొమ్మ.

మధుసూదనుడు “చిత్త”మనుచు, నాతిపక్షి పెలవొంది, తన దారి బోవుచుండెను. శరశ్చేదముడాతని మరల ముందు వెనుకకుబిలచి “అడుగ మరచినాను. కథానాయకి యెందున్న”దని ప్రశ్నించెను.

మధు:—తమరడుగునది మాధవిగూర్చియా?

శర:—అయ్యో! వెరివాడా! మాధవిగూర్చికాదు. ఆమెంగనులార జూచియు నేలనట్లు బ్రశ్నింతును? ఇంతమాత్రమెరుంగవా? నేనడుగునది మాలతి గూర్చి.

మధు:—ఓహో! చెప్పమరచినాను. ఆమెయిందే బంధింపబడియున్నది. ఇంకొక సంగతి నీవిషయమున జెప్పవలయును. వారే లొకొ నేనెన్నిసార్లు కోరినను యామెంజూడ ననుమతింపలేదు. కడకామె గుమ్మము గడకైనను నను జేరనీయలేదు.

శర:—అవును. దానననేకానర్థములు గలుగవచ్చును. అపుడు నారికొంప మునుంగకుండునా?

మధు:—నేనామెను జూచినంత మాత్రమున వారికెట్లు హాని గలుగ గలదు?

శర:—మీరు బూర్వప్రియులు. సరే. యీయోచన లిప్పు

డనావశ్యములు. పొమ్ము.

మఘసూదనుడు వెడలిపోయెను. అంతట బ్రవేశించి, ద్వారమును బంధించుదనుక శరశృంగుడొడవ వేచియుండి, తుదకా వివీలతమోసాగరమునంబడి యన్యుశ్యుకయ్యెను.

౧౧

రాత్రియొనిమిది గంటలు కావచ్చినది. బోబజారులోని గోపాల్ చందు దనయంగడియందే గూర్చుని, లెక్కసరిజూచుకొను చుండెను. ఆశ్చర్యవనిమిదివరకే జనువరులు గొంచెమున్నాను ముందరిభాగమున బెద్దహాలొకటియున్నది. అంగగొన్ని కుర్చీలును బలలునుమాత్రమే గలవు. అదిదాటిన విశాలమగు నొకగదికలగు. ఇందే గోపాల్ చందు తన రత్నవ్యాపారమును, వడ్డీలెక్కలను గొనపాగించుకొనుచుండెను. ఇంచురెడ్డు పెద్దయిచుపమాదసములు గలవు. గోపాల్ చందాస్థించిన రొక్కమున గొంతవరకే. మాత్రమిడుండును. రొక్క మెక్కుడగు దోడనే నాతడద్దానిని పుండిలుగామాడ్చి వేయుచుండును. అందుచే నాతనికడ నెప్పుడుజూచిన నయిదారువేలకు మించిన రొక్కముండను బేంకులో నాతని యావదాస్తియు నిలువయుండును.

ఆతడు గ్రిందనొక మెత్తనిపాన్నుపై నాసీనుడై తన లెక్కల జూచుకొనుచుండెను. వెనుక జేరబడుటకు మృదులతరంబులగుదిండ్లు పెండుగోడలనానుకొనియుండెను. ఇదివారికులపద్ధతి. ఆతని కెదురుగా నాతనిగుమాస్తాయొక డాతనికి వలయుసంగతులెరుంగ జేయుచు, కొన్ని కాగితముల దిరుగ వేయుచుండెను. ఇప్పుడు వారిని దొందరబెట్టు బేరగాండ్రెవ్వరును లేరు, గుమాస్తా మాటిమాటికిని గడిగూరము డెస జూచుచు “ఇంక నేనింటికేగెద”నని యాతని నెలవ్రగోరుచుండెను. “ఒక్క నిముసమాగు”మని యాతడు సన్న జేయుచుండెను.

ఇంతలో వాయువేగమున మోటారుకాకి వచ్చి వారిగుమ్మమున కెరుగుగ నాగెను. తోడనే మువ్వరు మహమ్మదీయులాశకలావగోహణ మొనర్చి యాగృహముంబ్రవేశించి “గోపాల్ చందుగారి యాగడియిదేనా?” యని బోల్పించి. హాలులో గునికిపట్ల బడుచున్న చందు సేవకుడు వారింగాంచి, సవినయముముగాలేచి “చిత్తము—బాబూ! ఇదే వారిదుకాణము. లోనకు దయచెయ్యండి” యనెను.

ఆమువ్విరిలో నొకడొక మాటను జేతబట్టిరా దక్కుంగల వాగాతని తోడనే లోనబ్రవేశించిరి. అందుకడవృద్ధసేవకునిగాంచి “వారిపుడెక్కడనున్నారు?” యని సగర్వముగా బ్రశ్నించెను.

సేవ:—బాబుగారు లోపలనేయున్నారు. తమరు దయచేసి నారని వాకి మనవిజేతునా? బాబూ తమి పోనోనూడే?

ఒక:—అక్కర లేదు. మేమే పోయి వారికి జూడగలము. నీవు శ్రమపడ ననావశ్యము.

సేవ:—ఎంతమాట బాబయ్యా? క్రభిష్టలపని చెయ్యడం నాకు శ్రమా? ఎంతమాట సెలవిచ్చేరు?

ఇంతలోవృద్ధగోపాల్ చందువారిసంభాషణమాలి చి, తనకొర కెవ్వరో వచ్చియున్నారని గ్రహించి, చూచుకొనుచున్న లెక్కల నట్లే విడచి, చేతినున్న బాతుటీక కలమును జెవిసందున నిడి, వడి వడి హాలులోని కరుదెంచెను. వానింగాంచి యాగంతకులు మువ్వరును సెలచి, యందొకడు “తమరేనా? గోపాల్ చందుగారు ” యని యడిగెను.

గోపాల్:—చిత్తము నేనే గోపాల్ చందును. తమ రెవ్వరు? ఏమిపనిపై నిట్లు దయచేసి యున్నారు.

అని యాతడు గద్గదస్వరమున బోల్పించెను.

ఒక:—తమతో నొక వ్యవహారవిషయమున మాట్లాడివలసి యున్నది. లోనకు రావచ్చునా?

గోపాల్:—దయచేయుడు. అగత్యముగు విషయమా?

రెండవ:—అవును—అత్యగత్యమే.

అనుచు నామువ్వుగును గోపాల్ చందుముందు గంపితపాద యుగళితో ద్రోవసూప వెనుకనే గదిబ్రవేశించిరి. అట్లుబోవు నా మువ్వురంగంచి సేవకుడేలనో యించుక దల పంకించి, వారిపల్కుల వివగోరి కాబోలు, గది ద్వారమున కించుక దూరమున నాసేను డయ్యెను.

చందు లోనకేగిన తోడనే దన గుమాస్తానుగాంచి “నీవిక బోవచ్చును. ఉదయముననే మిగిలిన లెక్కల సరిచూచికొంద”మని యెను. అతడు బ్రతుకు జీవుడాయని, పాత్రముల నన్నిటి నావల దొసి, తనదారింబోయెను. అంత చందావచ్చిన వారితో నిట్లు బలికెను.

“అయ్యా! నమరు నచ్చినకార్యమేమో నెలవిచ్చెదరా?

ఒక:—చిత్తము.

అనుచు దనకడున్న మూటను కైకొని హరిలముగ దానిని చందుచుంగిట బెట్టి కట్టనువిప్పెను. అందొక సుందరతరమగు పేటిక యుండెను. దానిని జూచుటతోడనే చందుగుండియ లేలనో “దడదడ” గొట్టుకొనబోచెను. అతని చూపులతి భయంకరములుగ నుండెను. పులిగన్న మేకబోలె నాతడువడికిపోవుచుండెను. అందొకడాపేటికం జూపుచు “అయ్యా! ఇదియొక రత్న పేటిక. ఇందమూల్యములగు రత్నముల నేకములున్నవి. ఇది మాపితృజ్ఞాతము. వారుగూడ రత్న వ్యాసారులగుటంజేసి, యీయమూల్యమణుల మావశముగాంచి వారిలోకమును విడచిపోయిరి. చెప్పకొనుటకు సిగ్గుగొచ్చున్నది. మే ముప్రయోజకులమగుటచే నావృత్తిని గొనసాగించుకొన నేరమైతిమి అయ్యా! ఏమని చెప్పను, మాకర్కమునేటికి మమ్మిగతీక్షిస్తది.”

అనుడు నాతడు జేలాంచలమున ముఖము గప్పుకొని యేడువ సాగెను. పరులేరైన నాతని స్థితిగాంచిన నెంత రాతిగుండె యైనను నీరుగాక తప్పదు. కాని చుడేలనో జలింపక నాతనినట్లే జూచుచు

“చెప్ప-బాబూ! చెప్ప- కాలగతి నెవ్వరట్లుకొనగలరు? నీయద్వైతస్వ
మేమో చెలియజేయుము”యని బలికెను. కాని, యామొదటివాడే
మియు బహులాడక నధోముఖుడై యాపేటికంజూచుచుండెను. అంత
రొడవవాడు “బాబూ! చెప్పటకేమున్నది. మాసంసారము నిస్సారమై
పోయినది. ఇంక మాయాస్తికంతకును మిగిలినదీయొక్క. పేటిక
నూత్రమే, మేము మువ్వరమిప్పుడు దీనిని బుచ్చికొని జీవింపవలసి
యున్నది. గాన, దీనిని దగువారలకు గ్రీయమొకర్పదలచి, తమ్ము
గూర్చి యీచాకే వినియుండుటచే నిటువచ్చినా”మని బల్కెను.

ఇంతలో హాటులోని సేవకుడు లోనికిరుచొచ్చి. యామువ్వర
ముఖముల నొకవరి గాంచుచు, నింకొకవరి నాపేటిక దిలకింపుచు
“పాపము! ఎంతటి వారికైనను గడ్డములు దప్పవు. బాబూ! మీరింత
వరకొంత గూఢముగ జీవించియుంటిరో యిప్పుడెంతబయలుపడ వలసి
వచ్చినది. కిర్మగతి” యని సవిచారముగ గడ్డమును సవరించుకొనుచు
బల్కెను. ఆహలుకులాలించి, తొలుత నేడ్చుచున్న యాతడుముఖమెత్తి
యాసేవకునిగాంచి, మఱల ముఖముద్రిప్పికొనియెను.

రెండవ:—బాబూ! దయచేసి రత్నముల బరీక్షింతురా?

గోపాల్:—సరే, గాని, మీమువ్వరేమగుదురు?

మొద:—ఏమో యైన మాకీపంపకముల బాధలేల బాబూ!
మేనున్నదమ్ములము. అందుచే నీక్రియ ధనము మాకు సమాన
భాగములు.

గోపాల్:—మంచిది. ఇప్పుడు రాత్రి జాలాయైనదే. ఇది రత్న
పరీక్షకు వేళగాదు. ఏమందురు?

రెండవ:—అయ్యో! తమరట్లు శలవిచ్చుట న్యాయముగాదు.
మాకు వీలైనచో రేపే రాకుందుమా? ఇప్పుడింత యగత్యమేమి
వచ్చినది?

గోపాల్:—చీకటికితోడు వృద్ధుడనగుట నాకుదృష్టియానదు
బాబూ! అందులకే యింతసంకోచము.

మొద:—ఎక్కో మముగూర్చి తమకు శ్రమనొ దలయును. కష్టసుఖము లెరిగిన పెద్దలే జాలివహింపకున్న నింక మూగతియేమి?

గోపాల్:—సరే, మీరుకూడ నీవ్యాపారమొనరింపకబోయి నను, కులవిద్యయగుట గొంతవరకే రత్నపరీక్ష నెరింగియేయూడును. ఇప్పుడిమణులన్నియు నెంతటి విలువగలవని మీయూహ.

మొద:—ఇందరత్నములనేకములున్నవి. మరకతిములసంఖ్య గూడ నెక్కువగ నేయున్నది. మొత్తముపైని న్యాయులకులగు దిక్కువ యుండదని నాయూహ. అయినను మీరు బరీక్షించిన గాని మేము గతియు వివేచింపజాలము.

గోపాల్:—అబ్బో! అతిమూల్యమే? అయినో? మీరు కేకరివరకును పెచ్చియు పేరగాని కష్టము లభింపనేరకు. ఇప్పుడు నాకడ నంత ద్రవ్యము విలువయుండదు.

మొద:—గోపాల్! విధిమూగి వయసము వేగ నెదప్పును. తెలు. నొలుత మణుల బరీక్షించి మోకీష్టమునా పేరగో జూడదు.

గోపాల్:—అదియుచగిష్టమే సరే, ఏ? పెక్కునుచువును చూతము.

మొదటివాడ పెక్కును చూచెను. అందు ననంతములును ధగద్దగా యమానాబుగ బ్రకాశించి పోవుచుండెను. కొంతవరకును వారెల్లగును వానింజూడబారికపోయిరి. అత్యధికమగు మోటుగున వారి కిరులు మిలుమిట్లగొల్పినాగెను. పినప నొక్కొక రత్నమునే దీసి గోపాల్చందూ దీపముకడ బరీక్షింపసాగెను. ఒక్కొకదానిన గొలుసునిదిప్పి మరల బేటాను బడవైచెను. పరీక్షపూర్తియైనది గాని, నిజముగ నాతడు బరీక్షించినదేమో తెలియదు. “అయిన నా తత్తకన నిచ్చివేయ మీకు దలంపుగలదు. ఇందన్ని జాతులును జేరి యున్నవి. అమూల్యమణులందు గొన్నినూత్రమేయున్నవి. వాన్నినైన నెవ్వడోగాని పూర్తిగసానబట్టి యుండలేదు. కోతలో మరల జాల భగమబోవును. మీయద్దేశ్యమేమి? యని యాతడు బలికెను.

మొదటి:—ఇంక మాయద్వేష్య మేమున్నది? తమ దెప్ప నలయును.

గోపాల్ :—అహ! ఆ భారముగూడ నాపైరనే బడవైచితిరా? మీకు దుత్రిములు బాగుగదెలియును. దైవమామనలివానినే గొట్టి నలయుననియగా మీయిహా? హ్వ—హ్వ—హ్వ.

మొదటి:—ఈయుక్తు లన్నియు మీబోల్లవద్ద నేర్చినవే. ఆపాకపుగ్గానము మీపే గాని యు.

గోపాల్ :—ను ను మరలనొకడని నన్నములన్నిటిని దిరుగివేసెను. తుదకానాడు “అహ—పీడికిని ను బాలకనియున్నది. ఒకలక్షకిన్ముత్తంగము నని నాయభిప్రాయము. తిలువారే మీయిష్టము.” యనచు దెదవి పరచెను—

అముచ్చిగు నొకకరుఖ మొకగు గొ తిరగి మాడికొడిరి. పోడిన నాడెమో మొరగివాడికినన్నయొన డ్చెను. ఇంకవరకు నేమియు బకులాడక, గదిసలుమూలల దిలకించుచున్న పింగాణచాడాతని పిచ్చునుగో కను. అత మొదటివాడు “చాల స్వత్యాసమున్నది. కాని. సమీచేయను? ఇప్పుడే నొక్కమిచ్చినచో నొకటిన్నరలక్షలకైన పడునగలము. ఏమందు”రని బల్కెను.

గోపాల్ :—అబ్బో! చాలనష్టము. అతిమూల్యముయిన— అయినను నొక్కమొదట్టుగామే యొసంగిబాలను. ఉదయమైననాహుడీని యుగలను.

మొదటి:— అట్లుగాదు — మాకేపుడు నొక్కచుత్త్యవశ్యము. తమగు గిటాక్షింపకదీరదు.

గోపాల్ :—బహుశ నదిసాధ్యముగాదు. అయిన నిపుడింట నెంతకొక్కమున్నదో గనుగొనివచ్చెను—తిమరిందేయుండును. మరచి తిని-తిను నామము లేమి?

మొదటి:—మీరు దొలుత నాసంగితిజూచికొనిరిండు. మా పేరుల నిదవదెలిసికొనవచ్చును. ఇప్పుడే గగ్గింధమేల?

గోపాల్:—క్షమింపుడు. మామూలు ఆచారమున కడిగితిని గాని వేటు కాదు. చెప్పటకు బ్రతిబంధకమున్నచో సగత్యము లేదు.

రౌఢ:—పేరు జెప్పటకాటకము లేని? మీఁదనికాలస్యమును ననియు, తొక్కమున్నదను వార్తవిన గుతూహలము జేత నిష్క్రమ జెప్పలేదు పోయిరండు. మాకింకను బనులున్నవి.

గోపాల్ చందు “చిత్త”మని పోవుచు సేనకునిబిలది, వాని చెవిలో నేమో బెప్పి వెళిలిపోయెను. సేనకుడాద్వారముకడ నేలబది, తలుపొక చేతిపట్టి “బాబూ! తమదీయూ కేనా?”యని యడిగెను.

రౌఢవ:—నీకెందుకాగొడవ? నిపని నీవు జూచికో.

సేవ:—చిత్తము. బాబయ్యా! ఏదోప్రభువులొచ్చారు గదా! ఇనా దయచేస్తారని.

మొదటి:—ఇనామా? ఎందులకు? మీయంగడికి నచ్చి పోవు బేరగాండు నీకినాముగూడ నిచ్చెదరా? ఏమి వింటి?

సేవ:—అలాగు కాదు బాబయ్యా! తమరాగ్రహస్థి చెప్పలేను. ఏదో ప్రభువులొచ్చారు. జేరం పెట్టదని.

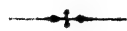
అనుచు నాశుడు బదిలముగ నుంపుచు జేరవైచుచుండెను. కాని, యామువ్వురిలో నెవ్వరు నాసంగతి గమనించియుండలేదు. అందొక డందున్న యినుపమందసముదరిజేరి, దానిని బరీక్షింపుచుండెను. తక్కిన యింపురు నేమో గుసగుసలాడుచుండిరి. సేవకుడు దలుపుచు గ్రమక్రమముగ జేరవైచుచునేయుండెను. అతడు బాబూ! పెట్టిచూస్తున్నారు. తమరటువంటిది కొంటారండీ? యీ యూళ్ళో మంచివే దొరుకుతాయండీ” యనెను.

పెట్టెనుజూచుచున్న వాడు గోపమతో “నీకెందులకా వెధవ గోల? పెట్టెకొంటానో వేడకొంటానో నీకెందుకు? అనవసర క్రసంఘము. నోరుమూసికొని యావలకు బా”మ్మని గద్గించెను.

సేవ:—చిత్తం బాబయ్యా! పొరపాటు. పొరపాటు తోతున్నాను.

అనుచు గనుమూసి దెరచునంతలో నాతడొక్క యగుటను నాకవాటమును బాధించివైచి, పైసగొల్పేమిడియిను. తోడనే గూత డొక్క యీలవైవ బకుగురుయొక్క పాగాలవారాహాలు నిండిపోయిరి. గదిలోనివారీ ప్రమాదముగాంచి, “ఎవ్వరాద్వారము బాధించినది? పెన్సనుచున్నవల నింటనిడి, యిగ్నానర్పుటకే బుద్ధిహీనుడు సాహసించు చున్నాడు? ఓరీ! ఎవరక్కడ? తలుపు దీసెదవా? లేకున్నజూడు నా మహిను” యుచు బిగ్గరగదర్శింపుచు, దురుపున దమమావచ్చిని వినియోగించి గ్రుక్కచూడచు. బోనులోని సిగములవలె వారు బోజుకొనుచుండిరి. కాని: వారిని లక్షించువారెవరు?

తలుపును బాధించి సేవకుడు “అయ్యా! తమిళ మహాను భావులు. పెన్సనుచున్నవలను సంగతి నేరకుండును. తను మూల ముననే నాకీ సేవకావచ్చి కూడ లభించినది. తప్పు నూర్చి చాల దినములనుండియు దిగుకొని దేశముల దిగుగురు, తమరాని వేస ముల వేయుచు, పడరానిపాటా బడుచున్నాను. నాస్తియును నేటితో గిల్లెక్కినది. వృధగా బ్రహ్మసపడి గొంతుకు పులగొట్టు కొనకుడు అది నిరపయోగము. నోరుమూసికొను”డని బల్కెను. వారి కాపలు కులంలొప నాస్తిర్యముదల మునుక వైసదస్సు పిలికాదు.

౧౨

అసమానప్రతిభాశాలి. అఖండప్రజ్ఞానిధి. అభేద్యధైర్యమేకపు అనుపమాన బుద్ధికుశలుండు, నగు నపరాధ పరిశోధకాగ్ర గణ్యుడు, రామాలాల్ శరశ్చంద్రికు శాసితీతి గోపాల్ చందునకు సేవకుడై, తన నటనాకౌశలమును బ్రచ్చించెనన బూరికులక్కజమొంద కుండె దరుగాక. నిన్నటి రేయి నాతడు మధుసూదనుని మూలమున హంత

కుల దురంతములెల్ల దెలిసికొని, నేడీరీతిబ్రీక్రియగావించియున్నాడు
 ఇప్పటిక పరాధులెల్లరును జేజిక్కినట్లే. రాణేగల్లిలో జెబ్బదియైదన
 నెంబరు గృహమున నింక మాధవియొక్కతె యున్నది. ఈవార్త
 నగరమున నల్లకొనక బూర్వమే మూరాక్షసినిగూడి బట్టి తీరవల,
 యునని సంకల్పించి, శరశృంగుద్రొడిందు సాయుధులగు రక్షకభటుల
 గాపునిచి, మఱికొందరిగూడి తానువాయు గమనమునరాణేగల్లి
 పోవుచు, నొకభటునంపి మదనశింగుగారి కే సంగతులైనను దక్షణ
 మేదెలియజెప్పి, యాతనిదోడ్కొని తన్నాగృహంబున గలియవలసి
 నదని యాజ్ఞాపించెను,

శరశృంగుద్రాగృహమునుజేరెను. మదనశింగుగారి కొఱకని
 పిన భటుడుగినచ్చి, శింగుగారింటలేరియును, యెండేగిలో దనకెవ్వ
 రు నెరిగింపజాలకపోయిరనియు, జెప్పెను. భటులెల్లరును ఖడ్గాద్య
 యుధములబూనినొడ్డి త్రోవనుగుమ్మముండేరిరి. ఆద్వారమెప్పటియ
 ల్ల బంధింపబడియుంటచే వారద్దానిపై నుటవి నరీగ్రాహ్యమండిరి. అం
 తటలోననుండి “నచ్చుచున్నాను. అబ్బా! అంతతొందరెందులకు?
 కొంచెమైనను యోచనవలదా? మతులుబూర్తిగ బోయినట్లున్న”
 వనుచునొక స్త్రీమూర్తివచ్చి, భటులకెట్టి శ్రమనీయకయే ద్వార
 మునుదెరచెను. కాని, ఏమనిజెప్పను? కృష్ణవసనాచ్చాదితులు—
 ఖడ్గాద్యయుధపాణులు—దశ్యుదళకుత్సిత మార్గలిచ్చేదకులు—శస్క
 రమానస ప్రకంపమాన భయదశ్మంఖలపాణులునగు యెఱ్ఱులగుడ్డ
 ల పీడుఁగాంచి యానరరూపదానవి—యాగోముఖవ్యాఘ్రము—యా
 యుపరతాటకి—యామాయావిని—యాహంతకియట్లే నిలువుగాగొరడు
 వారిపోయినదననక్కజమా?

పాపము! జగన్మోహదులు గార్యఫల్యమొనరించుకొని, యా
 నందాతిరేకమునమై మరచి యట్లుదలుపు నెయ్యలుగొట్టచుంటిరని,
 యెదురేగి యామెద్వారముదెరచినదిగాని, తనమెడకుగాలపాశము
 దగిల్చి యీడ్చికొనిపోవ యమభటులేవచ్చియున్నారని యామె

ఎరుంగడుగదా? అమె మాధవీయని వేతెజెప్పవలయునా?

రక్షకభటాళిలోనం బ్రవేశించి యీమెజుట్టినది. కాని, యా మెయ్యిచుకంతయు జలీపలేకు. “ఎవరుమీరు? ఇందేల నీరాత్రిమున బ్రవేశించుచున్నారు?” యని మాత్రమామెగడ్డిపుచు బ్రశ్నింప గలిగెను. ఎంతదైర్యవతియైననునబల అంకుననుహంతకి. ఎదుటబ్రత్యక్షమైనవారు హంతకాంతకులు. వారేదొంగలైనను, యామె యంతగలక్షింపకుండగిడేమో? గాని, రక్షకభటుసేకరిమట్లు దనయెదుటనాక్షాత్యంబుచింతతోడనే, యామె గతజీవితచారిత్రములయు నొక్కతృటికాలమా మెకినులయెదుట మెరపునోలెమెరసిసల్లయ్యెను. ఆపదలు తన్నావరించుకొనుచున్నవని తోడనే యామె గ్రహించుకొనియెను. ఈవిషదంబుధిలోబడి తనజీవనాకమునుంగుట కింతయోనాల్యస్యములేదని యామెభావించుకొనియెను. అమె నోటబడి గూఢపోయెను. కనులు జీక్ష్మగిన్నగాగను. శరీరమావాద మన్నకమును వడంకి పోచుచుండెను. వారి యెదుట నిలచుటయే యామెకు గష్టతరమని గోచెను. కాని. విధిలేదు. తుదకెట్లో ధైర్యమూని యేమైనంగాని మృది యామె నాతీయయ్యును బారుషము వహించెను.

శరశృంగ్రహడామె యెదుట బ్రత్యక్షమాయెను. ఇతర భటనికాయమువలె గాక నాతని వేసము మాటుగనుండెను. ఇంతకు మున్నాతడు దాల్చిన సేవకపాత్రనందే విడచివచ్చెను. ఇపుడీత డపరాధపరిశోధకాదికారి. ఆతడు మాధవింగాంచి యిట్లుబల్కెను. తల్లీ నీదర్శనమున నేడు గృతార్థుడనైతిని. నీపున్నెమున నేడు మాసుఖమయదినసములు బాంరంభించినవి. దయయుంచి ఇంక నీవు మాతో దయసేయవలయును. ఈచాతుర్గ్రహకూట మాయవని యెన్నిదినముల నుండియో బట్టిపీడించుచున్నది. నేడ్గ్రహములొక్కసారిగ దిరిగిపోవుచున్నవి. ఇంక దయసేతువా?”

మాధవికాగ్రహము మిన్నుమిట్టెను. దండతాడితభుజుగివోలె నామె బుసగొట్టచు “మీరెవరు? ఈయర్థరాత్రమున నాతో

మీకేమిపని? వెంటనే యీస్థలము విడిచెదరా? లేదా?" యనుచు నామె దక్షిణహస్తముజూచి, తర్జన్యాంగ్రమున వారికి దారిజూపుచుండెను.

పాపమామెను లక్ష్యబెట్ట వారెవరు? ఇపుడామె యాళ్లల బాలించు వారెవరు?

శరశ్చంద్రుడామె ఐచ్ఛోగాంధీర్యమున కక్కజ ముచుచు "అమ్మా! తాటక! ప్రళయకాల కాలానలజ్వలా కరాళదృష్టామహా కాళికామూర్తి! తనీ నీమహాత్మ్యమెంతవి బాగవదలము? మేనుస్థలము. చేతులనోడించి నీకొకి మొక్కుమొక్కుట నీకి నీచేతుల నస్థింప మాంబిడిగాను. ఇంక నైనను మమ్ముజక్కులద్రోయక దయ చేయుము" అనుచు భటులుగాంచి "మీలో కలుపునుబోయి లోన మనునూదనుకను వాడొకడును. అతని గెనుగొని, చూశని సహాయమున మూలతి యెందు బంధింబోయెనదో. నరసి, యామెను విమర్శించాలిగానిచి, యాయినప్పటి నాయూర్ధ్వగా నిట దోడితెండి"ని బయటి వార్త బోయిరి.

అట్లుగావారిగాంచి "మీరందు బోవలదు. లోన నడుగువెట్టి సాహసింతువేని జూడుడు నామహిమ" యనుచు, మాధవి వారి సనుకరింప బోయెనుగాని, యామెను గదలనిచ్చు వారెవరు?

శరశ్చంద్రుడామె కష్టనిలచి "పోవలదు. ఒక్కయడుగైన గదల సాహసింతువేని, తొలుత నీహరిజూచుకొనుము. ఇదిగోదోడినే నీతిల నెగురవైచుటకీగుండు సుసిద్ధముగానున్నది. నీమహిమమేమో నాకడ జూపు"మనుచు నాతడు దన రిచాల్యగుచు దీసి, యామె పక్షమున కెదురుగ నిలిపెను. మాధవి గంపించిపోయెను. అట్లయిననన్ను బంధించితిరా?"యను పలుకులు హేసస్వరంబున నామె నోట వెలువడెను.

శర:—అవును. హత్యలుమున్నగు ననేకాపరాధముల క్రింద నిన్నిపుడు బంధించినారము.

మాధవి:—న్యాయముగాను. మీరు న్యాయా న్యాయముల విమర్శింపక నొక యబల ననమానబుచ్చుచున్నారు. జాగ్రత్త.

శర:—శిష్యయమే. పాపమొకటిలేదు? నీవుదీసికొనిప లింత పరుగును బునగుదరింపబడలేదు. అయిన నీవన్నదేల గాదనవలయును. నీవు న్యాయస్థానమున నిను విచారించుట కొకరు గలరు. నీవమాయిననియు, నిరపరాధిననియు, సహేతుకముగ వాదించి నీవొప్పింప గల్గినచో, నాకే సంతోషమిచ్చి నీగ వ్రాలవలయునని నీవు విమర్శించి గానింపగలను. అనిచరుకును నీవు మాబద్దినై యుండవలయును.

మాధవి:—దేల వృధాభాస గలుగు? నన్ను న్యాయస్థానమునకు గొనిపోవుటకు సంతరిముగాను. నేను నిరపరాధనని యిందేజెప్పుచున్నాను. నన్ను విమర్శించు.

శర:—ఇదే నీవపరాధిననిజెప్పుచు కిందకు పోవుచున్నాను. ఇంకా నెవరిను నీవు ప్రోత్సహింపమిచ్చే తెలుసునన్న నీవునుమాదనడుమ పొలతియిచ్చిచే రాగలను.

మాధవి:—నీచూ? వాదించి నీవు సంతరించుకొంటివా? ఇంక నీవుమొదల వాదమొనెనను జెప్పుగలను—నినుబోలువాడు విచారణకిర్తమైనచో నీకన్యాయముగొట్టవలసిందే—మానవతులమానములు మొట్టగలిగినవలసిందే—చాలు—చాలు—నీపట్టి.

శర:—నీవుమూర్ఖురాలవు. నీవంతవఱకును మధుసూదనుడైన నను జూచుటకు వీలులేకుండ బంధించిన మాలతిని నే నెట్లుజూడగలుగుదును? నీమధుసూదనుడెట్టివాచో యెవ్వరెందుగుదురు?

మాధవి:—చూడగా నీకేమితిపోవుచున్నట్లున్నది. మాలతి యెవ్వరో నే నెన్నడెరుంగను—అట్టిపేరే నేనువినియుండలేదు. అట్టి స్త్రీ యీగృహమున నెవ్వరును లేరు—కాని, మనుజుల బంధింపమాకిగత్యమేమి? అట్టి యకార్యములు మీకుదగుగాని మాబోంట్లకుగాదనియెరుగుము. ఇది సుసారుల గృహమనితెలియదా?

శర:—తెలియకేమి? అందుచేత నే నీధిద్వాములు బంధించు

కొని దొడ్డితో, వల మెరుగుట—ఆందునను దివాన్లములవలె నిశాచరత్వము. ఇవి సాసారుల లక్షణములుగావా?

మాధవి:—సీనసత్యములాడుచున్నావు. సారాయి మైకిముచే నెవ్విగృహమోయి, కొని యిండు బ్రవేశించితివేమో?

శర:—కాదా, మణి—నిన్న సాయంత్ర మేగద కూజాకు సారాయము చెచ్చియిచ్చితిని—అది యిప్పుడేబూర్తియైనదే—నేడెక్కిననుండినచ్చినది? ఇదిను నానుత్తు నీకేదనుకొనును.

మాధవి:—అధిగోపనములేల? పోనిక్కు, నీ నెవ్వరియిటికి పుడువచ్చితి? నీ కెవ్వరిని బంధించవలయును?

శర:—ఇంకెవ్వరి? నిన్నే.

మాధవి:—నే నెవ్వరైనా? యెరుగునువా?

శర:—అ—పూర్తిగా యెరుగునును.

మాధవి:—ఎవ్వరైనా?

శర:—చిత్తము—నుండి జేసుకొనుచున్నాను. న్యాయలహితకుడు—మాలతిహర్ష—బాధిపోయి—వృద్ధిజీనసాధుని మారణాస్త్రమును శ్రీమత్తు గిరిని హనుమానయని బాలకమాత, శ్రీమతి మాధవీదేవిగారు—అంతర్దాహం—బహిష్కృతములగు వాగమృతధారలచే గారణాంతరమున బ్రీయతనయ మారకురాణె. కల్లబొల్లియేడ్పుల జగమునువంచించిన మాధవీదేవిగారని నే నెరుగునును.

మాధవి యింక మాటుబయికజాలబోయెను. ఆమె యొక లెల్లను జెమ్మటగ్రమ్మెను. మోముగళావిహీనమై, ముఖపాత్రము కిన్ననునల్లవారెను నెమికినొక కాంతయధోవదనయై నడువజాలక నడచి నచ్చుచుండెను, ఆమె శిల్యావశిష్టయై చూచువారలకు తొలబడేసుల తొక్కువలెగానవచ్చుచుండెను. ఇంతవఱకును మాధవిచే బంధింపబడిన మాలతియే యామె. అట్లనిదోచదు—మాలతి యపరహాసరసీదేవి—ఈమెకళాకాంతులు లేనిగాజుబొమ్మ—ఆమె సవయోవన లావణ్యరాశి—ఈమె శుష్కిభూత సర్వాంగియగునృద్ధ—అయిన నీమె యెవ్వరు?

శరశ్శృంగమును మధుసూదనుని కేరిబలని “సీపునాతోరావలయును. పిచారణపూర్ణమై, హంతకులు శిక్షింపబడు వరకును సీపునాయధీశముననే యూహనలయును. అట్లుని నిన్ను బంధించు చుంటినని గాను. పిచారణసమయమున వాఙ్మూలమిచ్చినపిదప సీపుబోవచ్చును. యరుచు, భటులబలచి “మాధపిని బంధించి కారాగారమునకు గొనిరాడు, ఈకారణము, మధుసూదనుని బలముగా మాగ్రహమునకు గొనిపోవడం మానబోయెను.

అంతలో యిరువురు భటులు శ్లోఖలాలుల మాధవి శరయుగంబును బంధించబోయిరి. అసె ధైర్యమున వారల నావలకుం గ్రోసివైచి “శరశ్శృంగదా! నిప్రయత్నములన్నియు నేనీవరకే వినుచుండినను నేడు గినులాగ నిన్ను గొంచుము కిది. మాజగత్పిహమల సీనిననకే బంధించియుండునని నానమ్మకము. నీవు విప్లవ యర్థకాతమున నిపు నన్ను బంధింపసాహసి వచ్చు గాను. మామా ప్రయత్నమింతిత్సోతిముగ నికెవి నెఱుబడినదో యత్యాశ్చర్యముగానున్నది. ఇయినదేదోయైపోయినది, కడచినదానికై పిచారించినఫలితములేదు. ఇంతతో మానాటకము ముగిసినది. ఇంతవరకును సాలాక్షునక్షైకము. వెనువక స్వచ్ఛందజీవన మొనర్పజాలిన నేను, విభవశమున నేడునీచే బడితిని. ఈమాసిటికి మాలో నెవ్వరో విప్రదోహులున్నారనుటకు సాదియ మినుమంతయులేదు. అలోచించగ నొక్క యీనుభూసూదనుడు దక్క మాలో నితరులెవ్వరును నాకెదురాడి యెదుంగరు. ఈతఁడైనను, మాలతి విషయమునను, రత్నపేటికనుగూర్చియు మాతో వాదమాడియున్నాడు. ఇపుడిసాహసమునకాతడే యొకిగట్టియున్నాడని నానమ్మకము. మొన్న నీవే సారాయముదెచ్చిన వాడవైన నానాడే మాయింటమేము మైకమునబడియున్నతరి మధుసూదనుని సీవశ మొనర్చుకొని, మాగుట్టుదెలిసికొని యుండునని నానమ్మకము. అంతకుమున్ను బోతుటిగయైనను మాగ్రహము జొచ్చియుండిలేదు. ఎట్లయిన నేమి? కాలచక్రము దిరిగిపోయినది. మాగ్రహములుగూడ

దిరిగిపోయింది. ఇంకనీవు నన్ను జీవములతో నోక్కయిస్తావును గిదల్పజాలవు. కాని, నీవు నీప్రతాపమునుజూపి, నీయసమానమేధా శక్తిని బ్రదర్శించి, నీ పౌరుషమును నీవు నిలుకొని యిక్కార్యమును సాధించియుండలేదు. తుచ్ఛువును, గుతిఘ్నుడునునగు నోక్క-యధ మాధముని సహాయమువహసి “తిగునునమ్మా”యని హింసజూపనచ్చి తివి. శరశ్చందా! ఇదివీరికింటికి హేయముగ గానినచ్చుటలేదా? నీమనమునకు నీతి శాస్త్రముని గోచుటలేదా? నీప్రతాపమున కొక కళాకిమని నీవు గుర్తించుటలేదా? చతుర్వధోపాయములతో నీకేద మొక తప్పుచును పాకు పెప్పించుచునుగాని, యందు, స్వీకృత్యమాత్రా నట్లేటగులసికదలయే భవిష్యు. ఛీ! ఛీ! ఎటుయిచకేమి? మా నిర్మూలన మీనానాదించితివి. నీపనిసాధించుకొంటివి. నీకీర్తికాంత ముఖముచు కెట్లో మెరుగువెళ్ళి కొంటివి. చూచుచు. నీకన్నకొరము బదివేలు.

ఇదిగో! మధుసూదనా? నాకిదివారీ పనికొల్పితివి. వినుము. నీవు మావలన ముఖ దిశోనో, ముఖానితివో నీవు జెప్పనక్కరలేదు. అది నీమనమే యెరుంగును. కాని, నీవుమాత్రము చేయరానిదనిని జేసితివి. తినరాని గడ్డితింటివి. ఒకవేళ నీవు నూకతమున బయకప్తము లకు లోనైతివనుకొనుము. ధనసప్తమొదితవచుకొనుము. నీకన్ననధ మాధమురాలగు సీప్రియకాంతను, బాదజాలకిబోతినని భావింపుము. అయిన నిట్టి మిత్రభేదమొనరింప సాహసింతువా? ఇట్టిసిద్ధివచ్చునని దొబుత నేభావించి యీదనిని బ్రవేశింపజాలకబోతివా? “అప్రీ! రక్షింపుము. నీకన్నను ననురక్షించువారెవ్వరును లే”రనుచు నాపాద పులకైబడిన నీస్థితినించుక దలంచుకొంటివా? ఏలదలంతువు? నీబుద్ధి యిప్పుడు గడ్డిదినినది. మమ్మెక్కిన సాధించి కాంతాకనకముల నీవు దక్కించుకొనదలచితివి. ఇప్పుడు సన్మాన్యవైతివి, మాకీగతి గల్పించితివి. అయ్యయో! ఇంకను బ్రాణములతో నాకంటవెళ్ళు బడుచుంటివా? ఛీ! నీన్ననబనియేమి? దైవగతి యెట్లున్నదో నీట్టి జరిగిపోయి

నది. ఇంక నీపగ దీనినది.

శరశ్చంద్రా! ఇదిగో. ఇదియేమో జూచితివా? ఇదియొక విషముటిక. నినుసమాలోనాప్రాణములహరింపగలదు. దయయుంచు మనుచు నామె కందుకాంతరమునుండి యొకపొట్లమునుదీసి, మాట్లాచునే గనుమూసి దేద్రచునంతలో నోటనిడికొనియెను.

శరశ్చంద్రాదుత్తరక్షణముననే యామె కరయుగ్మమును బట్టి కొనియెను. కాని, ప్రయోజనమేమి? ఆదారుణవిషమంతకుబూర్వమే యామె నాభిప్రదేశమాకర్మించు కొనియెను. అందేమి మహాత్యమున్నదోగాని, యామె మరుక్షణముననే వెలిదానివలె నొక్క కేకవైచి “ఆ”యని నాలుకంజాపుచు, నేలబడిపోయెను. ప్రతిమలంబోలి భటన్ద్రమంశయు నావిచిత్రదృశ్యముంగాంచుచును. ఏలాకో? మధుసూదనుని కనులు గిరుస దిరుగ “హ”యని యాతహొక్కవేసినిట్లొప్పు బుచ్చెను.

మఱుక్షణముననే మాధవి ప్రాణవాయువులూ యనతవాయుగోళమున లీనములై పోయెను.

మాలతీమధుసూదన సహితుడై, శరశ్చంద్రుడా శవముకడ గొందరి భటుల గాపురిచ్చి, విచారపూరితహృదయముతో నాప్రదేశమును పీడిపోయెను.

౧౩

శరశ్చంద్రుడు మాలతీమధుసూదనుల దనయింటికిగొనిపోవచ్చుని భటులకాననిడి, తాను గోపాల్ చంద్రు గృహమునకేగెను. అచట రక్షకభటులు జాగరూకులై పహరా నొసంగుచుండిరి. గోపాల్ చంద్రును, నారాయణచంద్రును నావిచిత్రనాటకప్రదర్శనముగాంచుచు

భయాశ్చర్య చకితులై యొకచో నిలచియుండిరి. పాపము నారాయణ చూదానాటికికను సంపూర్ణారోగ్యమునుబొందియుండలేదు. మాలతీ హంతకులును, తన్నానాడు వంచించిన మాయదారులును నేడు బట్టు వడి తీరిగదాయని యాలేదానందించుచుండేగాని, మాలతిబృత్తాంత మాతని కావంతయు దెలియదు. శరశ్చూదుగ్ధుగూడ నద్దానికెరిగింప లేదు. ఈసంగతి యప్పటికపుడే బోబజారంతనుగ్రమ్ముకొనిపోయెను హంతక ముఖావలోకన కుతూహలంబున లెక్కకుమీరిన ప్రేక్షకు లందుజేరి, యొకరినొకను ద్రోసికొనుచు, హాలుజొచ్చుమిడిగాని, భటులెల్లనో వాగ్రాక నాట కపరిచుచుండిరి. శరశ్చూద్రునిరాకం గాంచి వారెల్లనొక పక్షకొదిగి యాతనికిమార్గ మొసంగిరి. ఆహుప్రోహుల బుద్ధించిన గది ద్వారముకడజేరి, “ఇప్పుడేద్వారముచెరచి, హంతకుల శృంఖలాబద్ధులగావింపవలయును. మీరునాయుధులై జూరూకులై యుండుడు. నివాల్వరున గుండ్లునింపి సిద్ధముగా నుండుడు. ఒకవేళనా ద్రోహులు మిమ్మెదిగ్చి పారంజూచినచో తోడనే గాటంకముగ వారింగాల్చివేయుడు. జాగ్రత్త. తేజోమయములగు నుర్రెరాడు దీపిక లంగొని తెండు. మీలో మువ్వురు స కెలలదాల్చి వారిని బంధింప సిద్ధముగానుండుడు. వారికి సహాయముగ నార్వురు సాయుధులై నలు పక్షుల గాచియుండుడు. ఇంక ద్వారముచెరచుచున్నాను”

అనుచు నాతడాభటవర్గమును హెచ్చరించి వలయు సన్నా హము నొనర్చెను. హాలులో నితరులెవ్వరు నుండకుండ బంపినైచి దాని తలుపుల దిట్టముగ బంధించినైచిరి. గోపాల్ చంద్రు నారాయణ చంద్రుల సహితము వెలికంపిరి అచట నిపుడు రక్షకభటపరివేష్టితు డగు శరశ్చూదుడు దక్క నితరులెవ్వరునులేరు. హంతయు నఖండ ప్రభాభాసమానజ్యోతిర్మయంబై, క్రిందబడిన నల్లపూసయైనను గను గొన జాలునంతటి కళావంతమైయుండెను. భటులప్రమత్తులై గది ద్వారముకడనే గాచికొని యుండిరి.

అంత శరశ్చూదుగ్ధు ముందునకేగి గది ద్వారమును చెరచి

వైచెను. లోన మువ్వరు బేరగాండును, గాను, హంతకులును కొయ్యవారి నిలచియుండిరి. ఈసరికే వారి ప్రాణవాయులెగిసిపోయినచో యన వారు బొమ్మలపోల్కి గానవచ్చుచుండిరి. తలుపుదెరచు సవ్వడి వారి చెవులబడినతోడనే వారి యాపాదమస్తకమును గింపించిపోసాగెను. ఏమిచేయుటకును వారికి దోచుటలేదు. భటులు వారి నక్షముల కెదురుగ రివాల్వరుల గురివెట్టి నిలచియుండిరి. సంకెలలతో మువ్వరుభటులు వారిదరిజేరిరి. ఆహంతకులలో నొకడు “మీరొక్క న్యవహరించుట న్యాయవిరుద్ధముగా నున్నది. మేమెట్టి ప్రోహము నొనరించియుండలేదు. పౌరపాలున మీరు మము బట్టుకొనుచుండి యో గుర్తింపుడు. నిష్కారణముగా మమ్ము బాధింప జూతు రేని మేమెదిరింపనలసినవచ్చును. మాప్రాణములు భోయినను సోయే మమ్ము మీరు స్మృతింపగూడదు. విడుపుడు. మీము శరస్తలముగా”నుని, భయద గర్జితరవమున గర్జించెను. కాని, మేరు ధీరుండగు శరశ్చిగుడా, పల్కుల లెక్కులచువాడు. ఆతడుబల్కిన వానిదాయంజని, తన రివాల్వరు నాతని నక్షమున కొక్కయంగుళ మెడముగ నిలిపి, “ఇదిగో! నీవించుకైనను మమ్మెదిరింప సాహసించువేని, యొక్కయడుగైన గద్యు బ్రయత్నించువేని, నీవింక బ్రదుక దలచుకొనవేని, తోడనే యాయగ్ని గోళము నీవక్షవిదారము గావించు ననుట నిర్భవము. నాపలుకులావించి మీరు మాకిప్పుడులొంగి తీరనలయును. ఒకవేళ న్యాయస్థానమున సహేతుకముగ మీరలు నిష్కోషులని నిర్ణయింప బడినచో, తక్షణమే మీరు విముక్తి నొంద గలరు. సదేహములేదు. ప్రస్తుతము మీరు బాదీలైయుండవలెను.

అని భటులవంకదిరిగి “చూచెదరేల. సంకెలల దగుల్పుడు” యని గంభీరముగ బల్కెను.

ప్రాణములపై నెవరికి దీపియుండదు? పిపీలికాద్రిబ్రహ్మపర్యంతుమును స్వప్రాణరక్షణార్థమై పాలుపడని జీవరాశి యీలోకమున గలదా? బ్రదికి యుండిన బలుసాకు దినవచ్చును, మేనజీవములున్న

నిపుడుగాకున్న నికొకతరినైనను సౌఖ్యమందవచ్చును. కష్టములు గాపురములు సేయవు. కాన, ప్రాణ రక్షణద్యోగమే యుత్తమోత్తమము.

ఇపుడామువ్వురి యవస్తయు నట్లేవచ్చినది. దలనంతులు, సాయుధులునగు నందరి నెదిరించి వారేమిసేయగలరు? ఒకవేళ నెట్లో వారి కనుశ్రామి కాలికిబుద్ధిజెప్పదమన్న నాగదికది యొక్కటియే మార్గము. ఆమార్గమిపుడు శత్రుసైన్యముచేనరికట్టబడియున్నది. వారింక దప్పించుకొనుటెట్లు? విధిలేక వారు శత్రుహస్తగితిముగావలసివచ్చినది. వారి యుచ్చగ్రహములిపుడు నిశ్శేజములైనవి. వంకర దిమ్మలు సంప్రాప్తించినవి. కేటితో వారి యేకచ్చత్రాధిపత్యము నట్టటగలసినది. వారి నిరంకుశ ప్రభుత్వము నర్జీవమైరది. శాలచక్రము వారికభిముఖముగా దిరిగిపోయినది. దాని నాటక పరచుటెట్లు? అది యెవ్వరికి సాధ్యమగును? వారేమిసేయగలరు? వారి తలవారిత యట్లన్నది.

భటులమందానందమున నాపీరాధి పీరుల కిరయుగళంబుల కాయసకంకిణధారిణంబుగావించి, వారి నుచితరీతి నన్మానించిరి. “హా”యను వేడినిట్టార్పుల నవిచుచు, గనుకొలకుల భాషాంబువులు జాలువార వారలట్టే శిరముల వేలినైచిరి.

స్వానుభవమైనగాని తత్వము బోధపడలేరదు. లావణ్యరాశి అబలామణి-అమాయిక-అతాతని-కుసుమకోమలి యగు నొకానొక రమణీమణి యుత్తమాంగమును, నిర్దాక్షిణ్య చిత్తమున—సింహారణవైరమూని, కరకుదురకత్రై, కరమున గలవాలమూని కరుక్కున గత్తిరించినవేళ నిట్లొక్కయశ్రుకణమైన నేలరాల్చియుండిరా? జాలిగొలుపు నొక్క పలుకైన నోటబలికిరా? సాపమయ్యో యని యొక్క వేడినిట్టార్పునైనవిడచియుండిరా? ఎంతపని గావించితిమని యించుకైన బశ్చత్తాపదావాసల దగ్ధమావస్తుతైరా? మన్నుమిన్నుగానక, యశావనమదంబున గన్నులుమూసికొని పోవ, నొనరించిన

దుష్కార్యముల నొకపరిచయము దలంచుకొని, దలల వంచుకొని, జాతించిరా? “ఈయకావసమే శాశ్వతము. ఈకవోష్ణరక్తధారలెప్పు డిట్లే మాశరీరముల బ్రవహించుచుండును. ఈమానిరంగు శాధికారము నెదురించి జీవింపగల మానవుడింతవరకు నీలోకమునబుట్టియుండలేదు ఇంక ముందునైతము బుట్టబోడు. మాయాటలెన్నటికి నిల్చేసాగును. బ్రహ్మ మన్నిటే స్వేచ్ఛతరముగ జీవింపమని మానోసశ్చ వాసి యున్నా”డనుచు, దలపోసి, విర్రవీగిన దినము లిపుడెందేగినవో గద. తమక్లిష్టి దుస్తితి కలిగినగాని తమకండ్లదడి గలుగుటలేదు. నేడ్లిట్టి సుకటము బ్రాప్తించినగానితమక్లిష్టిహృదయవిదారముగాలేదు. ఎంతొక్కప్రక్కనే భాషకొనదు. వెన్నెల లెల్లప్పుడును గాయువు. ఆ జన్మాతమును మానవుడు సౌఖ్యములనే యనుభవింపడు. శుక్లకృష్ణ ములవలెనే కిష్టసుఖములు సమముగ మాగుచునే యుండును. అది యీశ్వరేచ్ఛ. పరమేశ్వరాజ్ఞలకింక బ్రతికేయము లేవు.

శరశ్చూనుని కష్టములు గట్టెక్కినవి. ఆతనిశ్రమ ఫలించినది. ఇంక నాతనియశశ్చంద్రికలు భూర్వముకన్న వేయిరెట్టిధికముగ దివ్యతేజోమయములై లోకమునబాకిపోనున్నవి. హంతకులిపుడతనిచే శృంఖలాబద్ధులైయున్నారు. అయిన వారెవ్వరో కన్నుల కరవు దీగ నొకపరిచయముదలదా? చూచి యానందింపవలదా?

ఇంతలోహాలుతలుపులుదెరువ నారాయణచందును, గోపాల్ చందును, హంతకుల జూచువేడ్కనందు బ్రవేశించిరి. భటుడొకడు దీపిక జేతబూని యాద్రోహుల ముఖముల జూపింప, శరశ్చూనుడు వారి యాకారముల బరీక్షింపుచుండెను.

వారు కృష్ణవసనధారులు. అందొకడు మూరెడుగడ్డమువాడు తక్కిన యిటువరునుగూడ నంతపొడవుపాటివిగాకున్నను, సాధారణ ములగు పీచుగడ్డముతారలు. వారి యాగడ్డములజూచినంతనే యవి కృత్రిమములని శరశ్చంద్రుడుగనిపెట్టెను. అందొకనిగడ్డముబట్టి యాతడలునిటు యూపిజూచెను. తోడనే యాతడు దలంచినట్లుదియూపి

వచ్చెను. ఇప్పుడాతని ముఖమతని నిజస్థితిని దెలియజేయుచుండెను. ఆపడెవ్వడు? అది జెప్పవలయునా? శ్యామలహంతుడు. బాదిపోటు. మాధవి ముద్దుపట్టియగు జగత్సోహ మహాశయుడు.

పాపమాతడు సిగ్గుచే దలవంచుకొనియెను. శరశ్చంద్రుడాతని మోముక చేత నెత్తి “ఓహో! జగత్సోహమహాశయులా?” యని వికటముగ బలుకరించెను. ఆశలుక్కొటి చాలదా? అతని నక్షమును దూసికొనిపోవుటకు.

రెండవవాని గడ్డముగూడ నూడదీసిరి భటుడుకీపిను బైకెత్తి యానిని మోముకడ బెట్టెను. తోడనే నారాయణచందు “రామశింగు రామశింగు—బేరా! పాపీ!” యని కెవ్వస కేకవైచెను. హంతకు డొకపరి నారాయణచందును. గ్రేగంటజూచి, నీలవాల్చికొనియెను. శరశ్చంద్రుడు చందూగాంచి “ఓహో! ఈమహానుభావు లేనా? తమ కును మూలఱికిని సంధానకర్త రలు. యోగ్యులు. ఇంతకు నిట్టి పుణ్య పురుషుల స్నేహమున దమ జన్మ తరించినది. నేడు నే నాతిపుణ్యాత్ము డను. ఆ మహాత్ములెవ్వరో దర్శింపనిడు. అంతతో సీ త్రిమూర్తుల దర్శనభాగ్యమున మనజననములు సాఫల్యములగు” ననెను.

నారాయణ చందాతనిదరిజేరి “శరశ్చంద్రబాబూ! మాతం డ్రిగారున్నారు. నమస్కారము. ఆసంగతినిపుడు దేవల” దని మెల్లగ నెరింగించెను—వృద్ధగోపాల్ చందేమి యోచింపుచుండెనోగాని శర శ్చంద్రుని పలుకుబూర్తిగ వినినట్లుగ లేదు. లేకున్న నెట్లుండెడిదో?

శరశ్చంద్రుడంత “నేడు నాకీగడ్డములపనిపూర్తిగ దగిలిన” దనుచు నామూడవవాని గడ్డమునుగూడ నూడబెరికెను. పాపమాత ని యాపాదమస్తకమును ఝ ఝామారుతమున దూలులతకూనవ లెగంపించిపోవుచుండెను. అతడు దనరెండుచేతుల ముఖమునుగప్పి కొనియెను. ఎంతసిగ్గు? ఆతడెవ్వడు? శరశ్చంద్రుడాతని కరయుగంబు నుబట్టి ముందునకీడ్చెను. ప్రేక్షకులెల్లనాతనిముఖమునుగాంచి “అబ్బో ఇదియేమి?” యనియరచిరి— రక్షకభటవర్గమంతయు “ఎవ్వడు?”

అనుచుసాష్పర్యమొదెను. శరశ్చంద్రిడు భయాశ్చర్యములుట్టిపడ
“నీ—వా? యనుచు, బట్టిన కరయుగమ్మట్టేవిడచి రెండడుగులు వెనుక
వెనుక కుబోయెను.

తొలియిద్దరికన్న నీమూడవవ్యక్తిగాంచి యాశ్చర్యాంబుధి
మునుగగని వారందులేరు. వారెల్లదాముగలగనుచుటిమేమో యని
భ్రమసి—కాబోలు నొకపరిగనులదాడిచికొని మఱలమఱల నాతని
ముఖము జూచి యచ్చెరువొందుచుండి?

అయిన నాతడెవ్వడు?

౧౪

కొంతకాలమునకు బూర్వమున గాఢాహ్వాన జరిగినవిచిత్ర
హత్వాపరాధమున హంతకులెల్లరును బట్లువడిరినియు. నేడు వారిని
న్యాయస్థానమున విచారించురనియు, నూరెల్ల బ్రాకిసోవుటచే, జనులు
తొండోపతొండముటగవచ్చి న్యాయస్థానమును జూట్టుముట్టిరి. పట్టణమె
ల్లనొక్కచో జేరినదాయనునట్లున్న యా జనసంఘమెంత యల్లకల్లో
లముగనుడునో వేటుగవర్ణింప ననావశ్యము.

సరిగ బనునొకండుగంటలకు హంతకుల మువ్వరను న్యాయా
ధిపతి కెనురుగనిలువబెట్టిరి. శరశ్చంద్ర మధుసూదనాదులుగూడ
న్యాయస్థానము సరింకరించియుండిరిని వేటుగజెప్పనక్కరలేదు. నా
రాయణచందునకింకను శరీరమున స్వస్థతలేకుంటచే నాతడు మాత్ర
మురాజాలకపోయెను. శరశ్చంద్రుడతని వాఙ్మూలమును వాగ్రే
పూర్వకముగగొనివచ్చి న్యాయాధిపతికర్పించెను.

విచారణి యాంశములన్నిటినివర్ణించి జాగొనరించుటనుచితము.
మామూలుగ నిట్టిసందర్భముల నపరాధులెట్లు విచారింపబడుదురో

యట్లే జరిగిపోయెను. ఆ సమయమున వాణ్ణి వాఙ్మూలముల మాత్రము వ్రాయకదప్పదు.

మొదటియపరాధి జగత్సంహుడు. ఆతడు దనచరిత్రము నిట్లు చెప్పదొడగెను.

“నాతలిదండ్రులు నేను బగునేనుదినముల బాలుడైనయున్న తరినే బగలోకమునకేగిరి. అంతనాదుర్దశంగాంచి, పుత్రసంతానవిహీనయగు నాపినతల్లి నన్ను బెంచి పెద్దవానింజేసినది. నా పూర్వజుల సంవత్సరమువరకును నేను ఫరాపురముననే బెరిగితిని అప్పుడు నా పేరు మోక్షభాను. అంత నాపినతల్లి కారణాంతరములచే నాయూరువిడచి, భార్యయు, బుచ్చవర్షసాయయగు మిహిరయు, నేనును వెంటరా, లోక గూత్రకై వెడలి, గొయ్యి నాడు రంగమున మాధవియను నామెయింట బసగావించితిమి. మేము యాననులనుగుంటుంజేసి, యప్పుటికి యాననుత స్వీకార మొనర్చిన మాధవి మాకున పూర్ణానురాగమున స్వాగత మొసంగెను. మఱునాడు నాచెలియలు మిహిరను, నన్నునునింట మాధవి కడవిడచి, మాజనీజనకులు సముద్రస్నానమునకేగి, విధివశమున నేటివఱకును గానరానైరి. పిమ్మట మాధవియే మాకిటుపురకును పాలకమాతయై, యత్యాదరాను రాగములమము బెంచి, పెద్దవారింజేసినది. ఆమెయే నాకు జగత్సంహుడను నామ ముంచినది. నేను విద్యావిహీనుడను. రంగమున బ్రవేశించిన దాది తుంట నిసహవాసమున బ్రాహ్మపుచ్చుచుండేవాడను. ఎట్టిసాహస కార్యమునకైనను వెరుదీయువాడగాను. ఇట్లుండ గొంతకాలమునకు మిహిర జవ్వనియైనతోడనే, మాధవి సహాయమున నాయూరరత్న వర్తకుడగు రఘునాథపండితునితో నామెకు స్నేహమలవడినది. అట్లు కొంతకాలముగడచినపిదప రఘునాథుడు మృత్యువారంబడియెను. ఆతనియేకపుత్రుడే యీమధుసూదనుడు. ఈతనికివివాహము లేదు. తండ్రివోలెనీతడుగూడ బరశ్రీవాంఛచే వేశ్యలంపటుడే మాలతి చెలిమిగావించెను. దికదినమునకు వార్షికప్రణయమగాధమె

పోయినదట. తరఘునాథుని యంత్యకాలమున జేతనైసంతవరకాతని ధనము జిక్కబట్టుకొను నుద్దేశ్యమున, నేనును, మాచెలియలును, మాధవియు, నాతని గృహముననేయుంటిమి. ఇంత మాప్రవర్తనల యుదనుమానించి యీమధుసూదనుడొక యమూల్య రత్న పేటిక నారాత్రియే గొనిపోయి, మాలతిజనకునకొసంగి, దానినిధద్యముగ గాపాడుమనికోరెను. కాని ధనము పాపాల వాలము.....”

శిర:—అబ్బా! ఎంత వేదాంతివి?

జగన్నాథుడాడుకుల జెవినిబెట్టక, క్రీగంటనాతని నొకడరి జూచి, మరిల నిట్లని చెప్పవొడంగెను.

“జీవనాథుడాపేటికంగాంచి, దాని నెట్లయిన నపహరింప నెంచి, యానుగుసటి దినమే రంగమునువిడచి, యాయూహ జేకొనియెను. పిదప నాతని పలాయనమును మధుసూదనుడెరింగి, కొంప పోయిన దని గుండెబాదికొనుచు, నెట్లైన రక్షింపుడని మమువేడికొనియెను. అంగులకు మేము సమ్మతించి, మాఱువేసమున నానందయోగియను నామముందాల్చి, యీ మొహిదీక్ సహాయమున నీనాటకమంతయు నాడించి, తుదకీరీతిని మంగళము బాడుచుంటిమి.”

న్యాయా:—సరే—మాలతిని వధించినట్లు ప్రచురించుటలో మీయద్దేశ్యమేమి?

జగ:—మధుసూదనుడు, మాలతి తనకెట్టిమోస మొనర్చినను యది జీవనాథుని ప్రేరేపణమునదక్క నిరతమునగాదనియు, నామె స్వాభావికముగ సాధుశీలయనియు, గాన, నెట్లైన నామె యనురా గమునే తిరిగి సాపాదింప వలయుననియు, గోరుటచే, శ్యామలను వధించి మాలతి స్తానముననుంచి, లోకమునకట్లు చెలియజేయ గలిగితిమి.

న్యాయా:—దానికంత గూఢమేల? మధుసూదనుడే స్వయముగ బోయి యడిగినచో నామె యిష్టపడకుండునా?

జగ:—అమె యిష్టపడవచ్చును, గాని, జీవనాథుని కడనుంకి

రత్న పేటిక తనకు రానేరను. ఒక్కదెబ్బకు రెండుపిట్టలు బడ వలయును గదా?

న్యాయా:—శి బాప్. మంచిపని జేసితివి. ఇంక నీవేమియు జెప్పనక్కరలేదు.

రెండవ నేరస్తుడు మొహిదీన్ ఆతఃశిట్లు చెప్పెను.

“నా పేరు మొహిదీన్. నాది యొక్క గ్రామమని చెప్పుకొనుటకు వీలులేదు. ఎచ్చటను నాకిల్లుగాని, యెవ్వధమగు నాస్తిగాని లేదు. నా జీవితమున చాలభాగము రంగమున గడిపితిని. అందును దినములలో నీమాధవిభర్తయు, నేను నొకే యంత్రాలయమున బససీయు చుండెడివారము. దాననే నాతనియింటికిదరుచుగ బోవుచు మాధవితో బరిచయమొనర్చుకొంటిని. అప్పటికామె హిందూననితి. నేను మహమ్మదీయుడను. హితునిబోలె నామె భర్త సన్నాదరించు చున్నను, దిన్నయింటికి జేటుగోరు నాస్వభావమాతని భార్యగని మోహింప జేసినది. ఒకనాడు నాకోర్కె నామెకెరుకబరచితిని. కాని, యామె యందుల కియ్యకొనక హితివాక్యముల నాబుద్ధి మరల్చివైచినది. నాకోర్కె యప్పటికుడశమించినదేగాని, దినములు గడచుకొలదిని మరల నది చిగుర్పసాగెను. పిదప నొకనాడామెకడకేనేగి, యెట్లయిన నన్నొప్పున జేర్పవలయునని బలుగతుల బ్రార్థించితిని. అంతకు నామె సరకుగొనలేదు. ఇంకనామె ముఖముజూడనొల్లక నెవ్వరి కొరకీ ధనార్జనమని దలపోసి, యారాత్రియే రంగమును విడచి యీపట్టణము జేరికొంటిని. నాటిమొదలు నేనిందే జీవించుచుంటిని. కాని, నాయునికి మాత్రము మాధవికి దెలియజేసి యామె డేమోదంత మురుగు దలంపున నామె భర్త పేరజాబులవ్రాయుచుంటిని. ఇట్లుండ గొంతకాలమునకీ జగత్ప్రహ మధుసూదనులీపురమున నను గలసి, మాధవి యొసంగిన యొకజాబుమూలమున నాకు బరిచితులైరి. నాటి గోలె వారికేను సహకారిని వారికార్యములకెల్ల దోడ్పడుచుంటిని. అహోరాత్రములు మారువేసమున నీశరశ్చూడుని దాచికొని దిరు

గుచు నాతని హృయత్నము లెప్పటికప్పుడు మాధవి కెరిగించుటయే నాపని—?

న్యాయా:—శ్యామలను మీలో నెవ్వరు తుదముట్టించి?

మొహి:—నేను సహాయకుడగా జగత్పింహుడే యాపనిని బూర్తిగావించెను.

న్యాయా:—నీవు రామశింగను నామాంతరమేల దాల్చితివి.

మొహి:—రంగమున యంత్రాలయమున బనిచేయునపుడు నేను కొన్ని కేరముల గావించియుంటిని. అదిగాక నేను నెడలివచ్చు నప్పుడేరికిని దెలియనీయక యంత్రాలయమందుండి కొన్నిసామగ్రిల గొనివచ్చి నాయిచ్చనచ్చిన వారికి బంచిపెట్టితిని. యంత్రాలయాధికారులు నన్నునమ్మి కొంత రొక్కముగూడ నాజీతముక్రింద ముందే గమనించిరి. ఆనేరముకై నన్నుబట్టికొన భటులు బయల్పెరితురని యెంచి నానానువేషముల మార్చికొంటిని. మరియు నేను రంగమున నున్నప్పుడే యీజీవనాథుని మాలతికిగూడ నెరుగుదును. వారి నీయూరగాంచి యాశ్చర్యమంది వారేల రంగమును విడచివచ్చిరో పోయి పోగొనిచితిని. దానికి జీవనాథుడేమో నాకుజెప్పెను. కాని వారు నాకుబూర్వపరిచితులగుటచే నను బూర్వనామముననే బిలుతు రేమో యను భయంబున రామశింగని బిలువ వారిని బ్రాధింప వ గులకియ్యకొనరి. ఆనామముననే నేను నారాయణచందుతో బు ము గావించుకొని యాతనికిని మాలతికిని సంధానకరనై, దా నాతనికిడ ధనసంగ్రహణము గావించుకొనుచు నుదరపోషణ మొ చుండెడి వాడను.

న్యాయా:—సరే, నారాయణచందును మోసగించి, పేటి కను పించిన వారెవ్వరు?

మొహి:—జగత్పింహుడు నాడు జీవనాథుని రత్నపేటిక విషయమై గనుగొననెంచి యందేగుసరికి లోన జీవనాథుడీచందునకు దనయావహించి యప్పగించుచుండెను. అడబోయినతీర్థమెచునైనదని

యాతడు సంతసించి, పరుగునవచ్చి నాకా యుదంత మెరిగింప, నేనందులకు బ్రతికియిగావింప నెంచి, శరశ్చంద్రుని మోటారు దొర గారి యింట నున్నదనుసంగతి నెరిగినవాడనాట, శరశ్చంద్రుని ప్రాంతమున దొరగారికడనుండి కారును హరించి, యందేనారాయణ చందును గూర్చిన బెట్టుకొని గంగాతీరమునకు బోయి, పేటికను కరగతముగావించుకొంటిమి. అతని హింసించునూహ మాకెన్నటికిని లేదు. కాని పేటికకై తగవులాడునపుడు కారొకతూమునుడికొనుటచే నది గంగయొడ్డున దిరుగబడెను. దాని మాకెల్లరకును గాయములు దగిలినవి.

న్యాయా:—పాపము! ధర్మరాజులు. ఇకొకసంగితి జననా ధుని జంపిన దెవ్వరు.

మొహి:—నారాయణచందునకు గాయములు దగిలిన పరు సటి యుదయమున నేను గంగాతీరమునకేగి, యొడలెరుంగక యందు బడియున్న యాతని బదిలముగ వైద్యాలయముంజేర్చితిని. అప్పుడతడు శరశ్చంద్రుని బిలువగోరెను. అతడు తన చరిత్రనంతయు శరశ్చంద్రున కెరిగించుననియు, దాని నాపేటిక నిగూఢచార్చితము బయలుపడు ననియు, శరశ్చంద్రుడంత నాపేటిక యధికారి నామమును జీవనాథుని వలన తెలిసికొననేగుననియు, దలచి మధ్యాహ్నము నేను బోవుచుంటిని. నేదలంచినట్లేయెనది. ఈమూడవయపరాః ధ్రునితో గలసి జీవనాథుని యింటికిగూచుండెను. నేను చందునుగూర్చి సానుకంపవచనముల శరశ్చంద్రునితో బలి ఆకడేమని దలంచెనో నేనెరుంగను గాని, యీగడు చున్నది నాకు సన్నయైనరౌచెను. అది నేగ్రహించి వారిని వారు లోనజూచునతరి, రివాల్వరుతో సిద్ధముగ బయి వేచియుండి సమయమునకాజీవనాథుని గొల్చివేసితిని. నాన మా నామము బైటబడక బోయెనుగాని, పాపము పండిన నది దాగునా? తుదకీరీతి యైనది.

న్యాయా:—మంచిపని చేసితివి. చాతుర్న్యహాకూటము. ఇంక
లోపమేమిది?

అప్పటికే కాలాతీతమగుట దక్కిన సంగతుల మఱునాడు
విచారించుననుచు న్యాయాధికారి యాశ్చర్యమును విడిచెను.

౧౫

మననాశ్చర్యమయి ట్ల బ్రేక్షకులచే న్యాయశాసము నిండి
పోయెను. మూడవ యపరాధ న్యాయాధికారి యాశ్చర్యము చెప్ప
నాగెను—?

“నేను రాగమున జాలకాలముండిని. అప్పుడు నాకు గృహ
ముగలదు. కాని, తదితరాస్తి యేమియునులేదు. నాపేరు షక్
కాసిమ్. మాధవి నివసించు యింటిపక్కనే మాయిలు. నాకు దలి
దండ్రులు గాని, యితరబంధువులుగాని, యెవ్వరునులేరు. జూదగుల
తేచ్చియు, ద్రాగుబోతుల సహవాసముజేసియు, నాపిత్రాజ్ఞాతి ధన
మంతయు వెచ్చించితిని. సాధారణముగా దినమంతయును జూదము
సందే గడపుచుండెడివాడను కాని, నాతలిదండ్రులు జీవించిన కాల
మున నన్ను దగుమాత్రము విద్యావంతునిగ జేసియుండిరి. దాన నా
యాస్తి యంతయు జెల్లిపోయినను, యెందేనియద్యోగ మొనరించుకొని
నాయుదరపోషణ మొనరించుకొనజాలక బోదునా యని దలంచెడి
వాడను. కాని యాస్తి పూర్తిగ జెల్లివరకును నెల్ల యద్యోగము
అభించినను లక్ష్మిగ లేదు.

ఈమాధవి భర్త నాయూక్తకోటిలోనొకడు. నాప్రక్క-యింటి
కాపురస్తుడు. ఈమాధవి కాపురమున కిరుదెంచిన నాలుగుండియు
నామెయన్న నాప్రాణముగ నుంచెడిది. కాని, యానాపాపపుటాలో

చనతో నామె మనస్సెన్నడును బాధించియెరుంగను. ఆమె హిందూ వనితయు నేను. మహమ్మదీయుడ నగుటయే యుద్ధాలకు గల కారణము.

ఇట్లుండగొంత కాలమునకామె భర్త దురదృష్టవశంబున యంత్ర మధ్యమున బడి మరణించెను. దాన నామె దిక్కుమాలిన పక్కయై పోయెను. అంత నదేసమయముగ నేనామెను జేరదీసి, నాకోర్కె నెరిగించితిని. విధి లేకనో, లేక మోహవశంబుననోగాని, యామె యద్దాని కనుమతించినది. అట్లు మాజీవితములాపేమ సాగరంబున బడి, పదివత్సరములపాటు పేమమయసౌధా తిరిమల విచ్చలవిడిగా విహరించినవి.

కాని, యప్పటికేనేను బూర్తిగనిర్గుడువైతిని. ఇంకనామెను గూడ బోషించుట బహుళతరకష్టమని దలంచితిని. అట్లని యాసంగతి నామె తెరిగించిన యామె దుఃఖించుటదక్క జేయునదేమియును లేను. తుదకెట్లో ధైర్యమూచి, కఠినతవహించి, దైవమే యామెను రక్షింప గలడనియెంచి, యామెనొంటిగవిడచి యొకయర్ధరాత్రిమున నీయూరు జేరుకొంటిని. కాని, యామెకు నాయూగడ దెలియకుండుటకై నేనిందు నానామమునుమార్చి సంచరింపసాగితిని. దృఢకాయుడనగుటచేతను, గొంతవరకు విద్యావంతుడనగుటచేతను, నేనిశుశ్చూద్రునినాశ్రయించి కొంత కాలమునకీ పోలీసు యుద్యోగమున ప్రవేశించితిని. అధికారుల దయవలన గ్రమముగ నీయున్నత పదవికిగూడ రాగలిగితిని.

ఇట్లుండ గొంత కాలమునకీమాధవి యొకనాటి రేయినను మా యింటికడ నేగలిసికొని, కొంతవరకునుదుఃఖించి, తానీయూరు బచ్చినకార్యమును, నను గనుంగొనిన తెరంగునుజెప్పి, యియూ పత్కాలమున దన్ను రక్షింపవలయునని వేడుకొనియెను. పూర్వ మోహమున నేనామెమాటను ద్రోసివేయజాలక, నాయుద్యోగము నకు భంగము గలుగకుండ వారికేహనియురాకుండ రక్షింతునని వాగ్దాన మొనర్చితిని. నాటినుండియు నేదినమున కాదినమే మారు

వేసమున నామెను జూచుచు, పోలీసువారి ప్రయత్నముల వారికెరిగింపుచు, దానికి బ్రతిక్రియల జేయుచుచుంటిని. కాని, వారొనర్చు యెకార్యమున నైనను నేను బాహ్యునక పైనుండియే కథ నడిపించుచు నచ్చితిని. అందుచేతనే శరశ్చంద్రుని యానీధివంక సహితము కన్నెత్తి జూడకుండ జేయగల్గితిని. తరువాతి మాచరిత్రనంతయు నీ మొహదీక్ష చెప్పి జూయున్నాడు. మోహకూషమునబడి యిట్టి క్రొర్యమునకు గడంగిన నన్నేవిధి శిక్షించినను సమ్మతమే. కాని, యొక్కమనవి. ఈసీయందున్న నెట్టిమానపుడైనను సాధారణము నీతోవనే దొక్కును, పిదప గాఢమని విచారించిన లాభమేమి? ఎట్లయినను నేను మాత్రము గృతఘ్నుడననియు, స్వామిద్రోహిననియు నీసభ యెగుట సత్ఫలముగా నొప్పుకొనుచున్నాడను విధివశమున కేమి చేయగలను? ఇంక నే జెప్పవలసిన దేమియును లేదు!

అనుచు నాతడు రెండుచేతుల ముఖమును గప్పికొని కొంత వడి దూకించెను.

శరశ్చంద్రుడాతని నొకపరిగాంచి, తలవాల్చికొని యొక్క వేడినిట్టార్చును మాత్రము విడచెను.

న్యాయాధిపతి యాతని నిశ్చేమయు బ్రశ్నింపలేదు.

పిదప శరశ్చంద్రు ననుమతిని మధుసూదనుడును, తఱువాత మాలతియు గ్రమముగా వారి చరిత్రలన్నిటిని సంపూర్ణముగా జెప్పి నైచిరి, అందీవరకు మనమెఱింగిన విషయములుదక్క విశేషాంశము లేవ్వియును లేవు.

కడపటిన్యాయాధిపతి యనుజ్ఞగొనియొక ప్రైమూర్తి యాతని కట్టెదూటనిలచి యిట్లని చెప్పదొడంగెను. ఆమెకాపాయాంబరధారిణి పరిపూర్ణయశావన ప్రాదుర్భావమందున్నను యామె యంగములించుక వసివాడి విచారమనోభారములను సూచింపుచున్నవి. ఎట్లైన నామె సుమాపసి. సుకుమారియని చెప్పక దప్పదు.

ఆమె యిట్లని చెప్పెను.

న్యాయాధిపా! ఎంతటి దుర్మార్గుడైనను, ఎంతటి క్రూరకర్ముడైనను, ఎంతటి బుద్ధిహీనుడైనను, యీమీయెదుటనున్న యపరాధి యీజగత్సొహుని నాసోదరుడని చెప్పుకొనక దప్పదు. ఈతడు నాకనిష్ఠమాతపుత్రుడు. మాజననీ జనకులెల్లబోయిరో, మాధవి మమ్మేరితిని బెంచెనో, యామె యేర్పాటుల కతమున రఘునాథ పండితుని స్నేహభాగ్యమెల్లు గావించితినో, మున్నగు విషయములెల్ల నీతడివరకే యెరిగించియున్నాడు. నేటివరకును, మిగిలిన కథానాగ మాతయు నీయపరాధుల మూలమున మీయెదుట దనసత్యస్వరూపమును బ్రకటించి యున్నది. కాని యీనడుమనే చెప్పునచొక్క చిత్రకథ తమ రాలింపవలయును. ఇతివరకును నేను మృతినొంది నట్లుగనే లోకమెరుంగును. అట్ల మాధవికూడ బ్రతికినది. కాని, దైవోపహాసగు నానంతటి యదృష్టము లేకపోయినది.

ఇతివరకును శ్రోతులబద్ధుడై యున్నట్లునెలల జూచుచున్న జగత్సొహుడు “మిగిల. అగిగో. మిహిరా! జీవించియుంటివా?” యనుచు బిగ్గరగ నేకిలికసాగెను. కాని శరశ్చిన్నుడైతిని నేమియు బలుకవలదని వాదించెను. ఆమె యిట్లు చెప్పినాగెను

రఘునాథుడు గతించునాడు శోకమున నేనును ధనాశచే మాయమ్మ—కాదు, మాధవియు నాతనియీట జేరుకొంటిను. కాని, విధివశమున నాజామెకోర్కెలీడేరలేదు. తరువాత నాదానవి యెల్ల నను మధుసూదనుని తుదముట్టింపవలయుననియు, దాన నాయూర్జి యుతయు నాకే జెందగలదనియు, నామూలమున దానేకచ్ఛత్రాధిపత్యమున మెరింగవచ్చుననియు దలంచి నన్నందుల కొడంబడుమని రలుగతుల నిర్భాధించినది కాని, - నేను నాశీవితమధ్యమున నట్టిపని కీయకొనననియు, వలయునేని నాకుగల ధనమునంతయు ధాగవోసి విరాగి నై యెందేని బోమెదననియు జెప్పితిని. తుద కయ్యదియే ఫలించినది.

ఒకనాటిరేయి నామె నన్నల్లారుముద్దుగ జేరి దీసి, తొలుతనను

తుదముట్టించినాని యామె కార్యసాఫల్యముగాదని యెంచి కాబోలు, నాకు విషమిలిత క్షీరములొసంగినది. నేనంతసేపులమతివై, యెరుంగ జాలక మాతృప్రేమామృతమువోలె నాక్షీరపానమొనర్చి నైచితిని. ఇయ్యది రాత్రీ రౌడుగంటల సమయమున జరగినకథ. ఇకనొక్క యరగింటకాలమున కేనుయ్యెనో నాకించుకంతయు జ్ఞప్తియందులేదు. పిదప నొకదినము గడిచెగాబోలు, మరుసటినాటి నడిలేయిని నాకించుక మెలకువరాగనుల విచ్చిజూడ నాశ్రయింపనిపురు పూరుషులు గూర్చుని నాకు సహయ్యోనరింపుచుండిరి. కొంతవడికి నాకు సామూహ్యముగా జెలివినచ్చినది. కాని, నడువనిచుకయుత్తరచాలదయ్యె. అంత నాయురుపును నన్ను భుజములవైచుకొని యెవో నేగిరి.

పిదప సూర్యోదయమగుసరికి నాశ్రయమున కించుక బలము గూడ గలిగెను. అంతఃకాలి కేయు పూరుషులీరువుచును మరల నాకడ కిరుచెంచి నాచరిత్రనంతను గుచ్చి గుచ్చి యడుగిరి. నేనెట్లా వారికి నాకిధనంతనుమార్చి చెప్పి, యానాటినుధ్యాహ్నము వారింట లేని సమయమున నాయులు దాటి యీవలబడి, యాయెరిగిని వేసమును ధరించితిని. ఆపూరుషులుగూడ నాతో నంతగ సంబంధము లేకుంటచే గాబోలు నాకొరకై వెదకినట్లు గనబడును.

పిదప నేనీ వేసమున నేమాయుటికరిగి విచారింపనచటి మావా రెల్లరును గలకత్తాకేగిరని యొక్కరి మూలమును జెలియవచ్చినది. నేనించుకయు గారణమూహింపజాలక పోతిని.

మామమ్మ మఘసూదనునిగూర్చి యొచ్చించిన పద్ధతిని ముందుగ నానికెరిగించు దలంపున నాతనికై పోవ నాతడెందును గాన గాడయ్యె. మాలతి యింటికడగూడ బరికించి యేరిజూడను బరికింప జాలకపోతిని. ఒక వేళమాధవి తన కార్యక్రమమిందు సాగించిన నను మానాస్పదయగుననియెంచి, మఘసూదనునిదనవలవైచుకొని, ప్రియవచనముల నాతనిగూడ గలకత్తాదీసికొనిపోయియుండుననిదలంచితిని అట్లే యైనది.

అతడేనుగూడ నీయూరుజేరికొని వారికైవిచారించగడంగితిని కొంతవరకును బ్రయోజన మేమియును లేకపోయినది.

పిదప నొకనాడట్లే యూరద్రమ్మనుచుండ నీజగత్ప్రొహుడు మాటువేసమున నాకంటబడియెను. అతడు నన్ను గుర్తించినట్లుగ దోచడుగాని, నేనాతని నానవాలిడి యతనివెనుకనేజని వారి గృహ మరసితిని. అయినను లోనికేగి నిజానిజముల గనుగొనుటెట్లు?

నేనునాప్రయత్నమును వీడక నల్ల వేదియూడ లోన వెళ్ళు ద్వారమును బాధించకుండుటగాంచి యేమైనంగానివ్వని లోనజొచ్చి తిని. ఇంట నాకెవ్వరును గానవచ్చుటలేదు. వైయోత్యునకేగి చూడ నందొకగదిలో జగత్ప్రొహుడును, మాధవియు దీనముగ నుభయూద నుని విషయమై చచ్చిపుచుట నాకువినవచ్చెను. కాని, యంతలోనే జగత్ప్రొహుడునుమానించి. తిలుపు చెరచినను వె బడింపనుటచే నేరికిగానరాక వడినడి నాయిలువీడి వచ్చితిని.

మాలిని నేనీవరికే రంగమున నెరిగియుంటిని. నేనిక్కడకిరు దెంచు సరికే యామెహత్య పలుగితుల నగిరిమితిలను వ్యాపించెను నేనపుడే యామె మావారివలననే దీరియుండునని తలచితిని కాని, యాహత్యాభియోగమున బనిచేయుచున్ననీశరశ్చంద్రునికద్యానినివే దింప దగిన నిద్రకునములు నాకు లభింపకుంటచే నల్లొనర్పలేదు. తుదకు వారి యీగడ దెలియగనే కరుగున శరశ్చంద్రునిజేరి, తక్కిన నాటకమీ విధముగా ముగింపజేసితిని.

నేనెరిగినంతవరకీ మధుసూదనుడు, హంతకుల మాయా నాగురిలో జక్కుటంజేసి కాని, లేకున్న సమాయకుడని ధారాళము గా జెప్పగలను. తక్కిన సంగతులన్నియు న్యామిధిపు తెరింగియే యుంటచే నిక జెప్పవలసిన దేమియును లేదు.

అనుచునామె వెనుక కరుగుచుండ “అయ్యయో! వృద్ధుడను, బాబూ! రక్షింపుడు—రక్షింపుడు. ప్రభువులు నాపై జాలివహించి యొక్కపరి నాతనయను జూపనిండు. ఈప్రజాసమూహమును దాటి

లోనికి రాజాలకున్నాను. ఈద్వారపాలకులు నను లోనికి విడువకున్నారు. రక్షింపు” డనుచు నొక పెద్ద యెలుగు సభ నంతయు నొకరించెను.

ఆతనిగాంచి కొందరున్నప్పుడని కనరి పొమ్మనుచుండిరి. కొందరు వెనుకకు దోసివైచుచుండిరి. ఆతడు దన యావచ్చిత్తిని విని, యోగించి ముందునకు రాబ్రయత్నింపుచుండెను.

ఇంతలో శరశ్చంద్రునాథ నాబక్-మాలిసి నిరువురు రక్షక భిక్షులు జనసామునుండి తప్పించి భవనాంతరమున బ్రవేశపెట్టిరి.

వెనుక విడుదలగా గిజ్జమును, ముడుతలుబట్టి దేహమును సంగిన నడుమును జరాభారమును దెలుపుచూడ, పదములు తొలుతవక నాన్మగ్ధుడు “అమ్మా! రా—రా—నాతలి! విహారా! అమ్మా! గా”యనుచు, గరయుగ్మమునుజూచికొని, కనుల స్పృశులు రాల వెళ్ళినతె నాయోగిని దెస బరువులిడుటజూచి జనులెల్లరును “ఈతడు వెళ్ళివాడు. నిత్యమును వీధుల ద్రిమ్మరుచు పసిబిడ్డల నీతికెత్తికొని పోవుచూడును. ఈతని నిండేల రానిచ్చిరి. కొట్టుడు—వెడలగొట్టు” డనుచు గోలసేయ జొచ్చిరి.

మిహిర గూప్రభాంతుని గాంచి భయ భాంతయై, నిశ్చేష్టయై నిలచిపోయెను. శరశ్చంద్రుడాతని కెదురేగి యొకచేతి నాతనిబట్టికొని “నిలువుము. ఏయీ! నీవెవ్వరు? నీకీమెతోనేమిపని?”యని యడిగెను.

దాని కితడు “అయ్యో! ఈతనితో నాకేమిపనియా? ఈమె నాప్రియప్రియపుత్రిక మిహిర. ఏమి? చిట్టి! మూర్ఖాడవేమి? నన్ను భయపడుచుంటివా? నీవునాతనయవుకావా? రా—తల్లీ! యిటు—రా”యనుచు నామెదెస కేగుచుండెను.

మిహిర యించుక ధైర్యమూని “అమ్మా! నాతలి దండులు గతించిరి. నీవెవ్వరో నేనెరుగజాలకున్నాను”యని బలికెను.

వృద్ధుడు:—లేదు తల్లీ. లేదు. నీజనని గతించినమాట వాస్తవమే. కాని, కతినుడగు యీనీజనకుడు మాత్రమికను బ్రాణముల

విడువజాలకపోయెను. నీవు నన్ను సంపూర్ణముగా మరచినట్లున్నది, నేను ప్రేతమునుగాను. నాచరిత్రను జెప్పమందువా? చెప్పిన నీవు నను గుర్తింపగలవు. ఆ! నిశ్చయముగా గుర్తింపగలవు. నినుచు-

శరత్చంద్రుడు మిహిరంగాంచి "అమ్మా! నీవీతని నెరుంగునువా" యని యడిగెను.

మిహిరః—ఏమో? చెప్పజాలను. ఆతనికథయోమోవిసనిండు.

వృద్ధుడు:— మంచిది. రంగపురమున మాధవియను నామె యింట నిన్నును, షరీఫును విడచి, నీజననియు నేనును సముద్రస్నానమున కేగుట నీకు జ్ఞప్తి యందున్నదా?

మిహిరః— అవును నాటినుండియు వారు గానవచ్చుట లేకు వారు మరణించిరిని తలచుచున్నాము.

వృద్ధుడు:— చెప్పుచున్నానుగదా. ఈచాపిక్కి మటమునకు మృత్యువెల్లవచ్చును తల్లీ! మేమిరువురమాను సముద్రముపై గొంతి దూరమేగ నెంచి యొకనాన నద్దెకుగొని చాలునర కేగితిమి. అంత విధి వశమున నాయోక మినుగజొచ్చెను. నిజమని యొక పక్షిమునిగిపోయెను. పూగుషువ నగుటచే నేనీదికొనుచు యామెకై వెనుకజొచ్చితిని. ఎంతవెదికినను బ్రయోజనమేమియు లేకపోయినది.

అంత గొంతి నేడటికి నేనవశుడనైపోతిని. మేన జైతన్యముదప్పి పోయెను. మరిల నాకు దెలివినచ్చి చూచునప్పటికొక యోధుని నొకయపరిచితుడు నాకుపచా మొవరింపుచుండెను. ఆతని నాభార్య విషయమై యడుగ దనకాసంగతి దెలియదనియు, నీటిపై దేలుచు సున్నచునున్న నన్నాతడు దీసి యాయోధ యుండిజెననియు, యా యోధ యపుడు గలకత్తాకేగుచున్నదనియు నెరిగించెను. ఆమెకై నేను బలుగతులనేడ్చి చేయునది లేక నీయూరుజేరితిని. ఏమిచేయును? నేను నిర్ధనుడను. రంగమైనను జేరి మీజాడగనుగొందమని పత్రి దినమును నేవుకడజేరి యచటి ప్రియాణీకుల నన్నురంగముజేర్చుడని వారికి నాపై దయగలుగుగతి నాదీనచాత్రమును దేలుపుచు

పలువిధముల బ్రతిమాలజూచితిని. కొంతకాలము వరకును నన్నొక యున్నత్రునిగ భావించి నాపలుకులాలించు వాడే లేకపోయితి.

ఒకనాడొక వర్తకుడు నా మొరలకు జాలిగడుర దనవెంట వచ్చిచోరంగిమను జేస్తునని నమ్మించి నాకావ్యయమంతయుదానే భరించి, నను మోసగించి తుదకుబర్మాతేయాకుతోటలలో కూలీగా గొప్పోయెను. దైవగతికి జొరింపుచు జేయునది లేన నేనందు పదివత్సరములు బనిచేసితిని. కాని నాతలపుల్లె నాలుబిడ్డలపైనుంటచే నప్పటికే నను సంపూర్ణాస్మాకుడనైపోతిని. ఇంక నేనందు సేవల కనుపయోగ్యుడనయించి యచటి యధికారి నన్నొకసంఘమతో నీకలకీర్తా జేర్చునెంచు. నేనుకూక బిచ్చి నై యీపురసీధుల ద్రిమ్మరు చూపిసి. పసిబిడ్డలగాంచిన నామిహిరయనియే నాని నన్నొకొనుమాటిని. దాననే యీజనులిట్లుచుచున్నారు. నేనందు సీతావసును గాంచిన తోడనే నీవే నాతనయనని యూహించి, నీకధనంతను విసి యీనాదమున లోనికిరానిట్టి యవస్థనొందితిని. తలీ! విడిచిపెడిదా నాచరిత్ర! నేనే నీజనకుడను. ఇంక నైన నన్ను విశ్వసించి గుర్తించితివా? రమ్మ తల్లీ! నన్నొకపరి నాలింగనమొనర్చుము.

అనుచు బాష్పాకుల లోచనుడై యాతడామె దెస కరిగెను. యోగిని—కాదు, మిహిరయు నశ్రుజలముల నాతిని పదప్రత్యక్షన మొనర్చుచు, దుష్టకంఠమున “తండ్రి”యని యాతని పాదయుగళిని వ్రాలెను.

సంకెలలనున్న జగత్ప్రిహుడుగూడ దుఃఖోద్రేకమున “బాబా! నాదెసకొకపరిజూడుము. నీతనయుడను, కూర్రాత్ముడను, షరీఫ్ నిందేయున్నా”డనని యరచెను.

వృద్ధుడు వెనుదిరిగిచూచెను. తోడనే యాతడు పరుగున నాతనికిడకేగి “అయ్యో! నీవెవ్వరో జగత్ప్రిహుడవని దలచితిని. బాబా! నీకే యిట్టి గతివచ్చెనా?” యని నాతిని నాలింగనమొనర్చుకొని శోకింప నొడంగెను.

సభవారెల్ల రత్యాశ్చర్య మగ్నమానసులనై యీ విచిత్ర
ప్రదర్శనమును గాంచుచుండిరి.

విచారణయంతయు బరిపూర్తియయ్యెను. శరశ్చంద్రుని పట్టు
దలచే జగజ్జిహ్వా మొహదీనులకు మరణదండిన దప్పి “చావుదప్పి
కన్ను లొట్టవోయె”నన్నట్లు యావజ్జీవ ద్వీపాంతరవాస శిక్ష విధింప
బడెను—

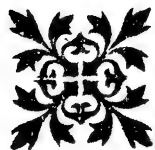
మదన్ శింగు రూపాంతరుడగు షిర్ కాశిమహకు దగురీతిగా
కారాగారవాసము ప్రాప్తిం చెను.

శరశ్చంద్రుడొసంగిన రత్న పేటికను న్యాచూఢివతి మధు
సూదనుని కైవసమొనరించి యీతని విడిచినైచెను. ఎల్లరును సంత
సమాన సభజాలించి చరిరి.

చ తు ర్త థ ం ద ము.

స పూ ర్ణ ము.

ఉ ప స ం హా ర ము.

నారాయణచంద్రు మేశపై నొకకుప్పిగ్గో గూర్చుని దుగ్ధతో సవ్యాజాను రాగమున బ్రసంగించుచుండెను. ఇంతలో శరశ్చంద్ర మధుసూదనునిను, నిలుపుదు స్త్రీనిను వారియెదుట సాతౌత్కరించిరి. చూడ వారికి సకలవముగా స్వాగతసత్కార్యము జూపరైను. వారి రాక గాంచి దుగ్ధ యవ్వలి గదిగోనికేగెను. శరశ్చంద్రుడాతని గాంచి “నీది నెనుగుమావా?” యని ప్రశ్నించెను.

నారాయణచంద్రు వారి ముఖముల బిట్టక దృష్టివిజూచుచు చూడెన్నోని దా నెరుగనని నెప్పెను.

శరశ్చంద్రుడాశ్చర్యమున జూచుచు “ఎనుగవా? బిట్టకైన నెరుగవా? నీవసత్యమానుచున్నావు” అని బలికెను.

నారా:—ఎరుగను. నే నెవ్వరి నెనుగను తమకడి నసత్యమేల నాడవలయును?

శర:—సరియే—మాలతీ హత్యాభి యోగము నిన్నటితో ముగిసినది. చూచు ససంభ్రమమున “ఏమి? అభియోగము ముగిసినదా? నాతికులెవరు?” అని యడిగెను.

శర:—మాలతీ హంతకులెవ్వరి లోకమున లేరు.

నారా:—ఏమి? వారుకూడా మరణించిరా?

శర:—పిచ్చివాడ! నాయభిప్రాయమదికాదు, మాలతినీ జంపిన వారెవ్వరును లేరు. ఆమె సజీవినయే యైనచో.... .

నారా:—ఏమి? మీరిట్లువ్యత్యాసముగా బల్కుచుంటి కేల? చచ్చిన మాలతీ—నాకనుల యెదుటనే మరణించిన మాలతీ, సజీవిన యెట్లుకాగలదు? మీరికెన్నితగాధ నేల వచింపజూనుకొంటి?

ఎల్లగు నాతనిపలుకులాలించి నవ్వుకొనుచుండిరి.

శర:—అట్లు కాదు. ఆమె జీవించియే యున్నచో మరల దమ రనుగ్రహితురా?

నారాయణచంద్ పలుగతుల నాలోచింపదొడగెను. ఆతడు జాగ్రదావస్థనందుచుండెను. మాలతి ప్రేతరూపమాతని యెదుట నిలచి నగుమొగంబున దన్ను బ్రణయవిడువ వ్రేలుచున్నది. ఆతని దన భార్యనొక దీనముగా జూచుచున్నాడు. ఆమెయు “మీ కేజ్జెయొనరించినను నాకు సమ్మతమే” యనుకీతి సకరుణముగా దీననొక జూచుచున్నది. ఆతడు మరిల నాప్రేతమూర్తిని కిలకించెను. ఆమె తన పాదముల పోతిని బట్టి, తన శిరోపరిభాగంబున బెట్టికొని ప్రాణావదమా! నన్ను మన్నించి యనుగ్రహింపరా?” యని దీనాలాప ములాడుచున్నది. ఎట్లో యీ పలుకులధ్వని యాతని పీనుల జేరినది. అంత నాతిసికి మరల జాగ్రదావస్థ ప్రాప్తించినది. శిశ్మయముగ నే తన పాదయుగళమొక సుందరి శిరోపరిభాగంబుననున్నది. ఆశ్చర్యభయ, సంభ్రమంబులొక్కుమ్మడి గ్రమ్ముకొన “ఎవరు? ఎవరు? ఆ! విడుపుము-విడుపు” నునుచు నాతడు దన యాసనమునుండి లేవబోయెను. శరశ్చంద్రుడతని బట్టికొని “చదుగారా! భయపడకును. ఈమె ప్రేతముగాదు. పిశాచముగాదు. ఈమె మీ ప్రేమమయి—మాలతి—మాలతి మరణింపలేదు.” యనుచు నాతడాతని స్వస్థచిత్తునిగావించి సవిస్తరముగా నెల్లకథ నెరిగించెను. అంత నాతడు మిహిరా మధుసూదనుల బరిచయముగూడ నాతనికి గలిగించెను.

చందుమేల్కొనెను. తన గత చారిత్రమంతయు నాతనికినుల యెదుట నొక్కతృటికాలము మెరసిపోయెను. భావాతీతమగు సుఖ పరియసాగరంబున బడి యాతడు గొట్టకొనుచుండెను.

ఇంతలో మధుసూదనుడతని కరమును దన కరమున గీలించి “మిత్రమా! నీపరిచయమున నేగృతాన్ధుడనైతిని. ఈమాలతి నిర్మల ప్రేమ వల్లిక నీయవలంబనమును గోరుచున్నది. ఇది లోకసమ్మతము ఈకుసుమము దేవతాపూజ్యము. ఈ తేజోమయ వినిర్మల మణిని

నిశ్చలహృదయముతో ద్రికరణస్థులగు నీకేనర్పించుచున్నాను. సదయ హృదయుడవై యీమె సగరక్షణానికారమును గ్రహించి మమ్మెల్లర గృతార్థులజేయు"మని సవినయముగా బల్కెను.

శరశ్చంద్రాదులెల్లగును హరించిరి. నారాయణచంద్రు గూడ హరిమితానందమున దనప్రేమాన్వితహృదయంబున మాలతికి వినిర్మల నగు తావు నొసంగెను.

మధుసూదనుడు చూడచు ని "చాచో! నియ్యోయుదారస్వభావుడు సురసన్నతుడన్న నసత్యముగా చేరకు. నీనుగూడంబులు ద్రిలోక ప్రపూజ్యములు. ఈయమూల్యము శి యగు మాలతితోగూడ నీనుణి వేటికినుగూడగోని నను గృతార్థునిజేయుమని వస్త్రభ్రష్టతరమునూడి నన రిత్తు వేటికను దీసి యాతిని చేతినిడి "ఇంకి నేడగొడితిని. నాకు నెలవొస గుము. నేబోయి స్వహతియకివ్యకనోర్తు నుద్వాహ మొన గాచుకొని, పూజ్యులగు నాజనకుల కోర్కె దనియింపగలను. నెలవి"మృనియెను.

శరశ్చంద్రాదులూతని ప్రవర్తనకెంతయు ముదిత హృదయులై నారి సభివారింది వెడలిపోయిరి. మాలతి వరుసగ శరశ్చంద్ర మను సూదన విహారలకు నడిచిములాచించి తిడ్డొనునారముగ చంద్ర కడ నిలచిపోయెను.

"అహా! కలియలా! ఎన్నిదినములకు మార్గివా పానన మొనర్చితివి. నేటినియూ గూగిమనకారణంబున నే నెంతిగ నానందించు మాటిలో యాదేవునికే యెరుకి. ఇప్పుటికి నాచునోవాంభితిములెల్లను సాపూర్ణముగా ఫలించినవి. అధిగనోకి నాచై నిండు ప్రేమకులను. అనునిత్యమును మీయిరువురి సేవగొనప్పుచు నేనింకి సుఖమయ దీవన మొనర్పగలను. ఏవిచారాదోళములచే నీయుదార పూరుషుడు తుదకు గోగ్రస్తుడుగూడనయ్యెనో యాకోర్కెలన్నియు సాపూర్ణముగ నేడే దీరినవని చెప్పగలను. సోదరి! నా గూనాదివానికి మేర లేకున్నది. రమ్మొక్కపది నిన్నాలింగిన మొనర్చుకొన న"మృచుచు

దుర్గ పరుగుపరుగునవచ్చి మాలతిని దన బౌహుమధ్యమున బంధించి నైచెను. ఆవిమలవర్తిని, యాయదార సుగుణాలవాల, యాదుర్గ చేష్టలగాంచుచు, నారాయణచందధికాశ్చర్యమున మునింగిపోయెనన మన కబ్బరముగానేరకు.

భర్తృసుఖైక యాత్రిజీవనులగు పతీవ్రతాశిరోమణుల కొంత కన్నను బరమావధియేనుండును.

దుర్గామాలతీసహచరుడై నారాయణచూడు నిరతానంద వాఙ్మనోలలాడుచు, సర్వగుర్తిస్తుండని పేరుగాంచెను.

అనురాగోత్సాహములు నిండిన మొక్కొకరి “నాథా! నేను జ్యోతిమునుగానున్నా” యను మాలతిపలుకులు కర్ణసాయములుగా దుర్గానారాయణచందల హాసధ్వజతోగూడమనకువిననచ్చును. ఇటు

ఇక గొలదికాలమునకే పాపము! నృకడగు గోవాల్ చూడు పరమపదించెను.

ఆవత్సరమే సర్వోత్తమునుగు సుభాషిణుల లలితానందకుమా గులకు నైభవోపేతముగా శరభంద్రుడు గిల్యాణ మొనరించెను. పితృష్ఠభముహూర్తమునకు నారాయణచూడు మాలతీద్యోతీయుడైజని మఘసూదనదత్తమగు నయ్యమూల్య రత్న పేటికను వధూనదులకు సమర్పించి విఖ్యాతిగాంచెను.

మిహిర వృద్ధజనకునితోగూడ, మఘసూదనుడొంత ప్రార్థించి నను వినక యోగివీరూపముననే తీర్థయాత్రల సేవించుకొనుచు, లోక సంచారమునకై వెడలిపోయెను.

త్వరలోనే శరస్పంద్రుడుద్యోగమును జాలించుకొని లలితా ప్రీయతనూజూడగు విజయకుమారునితో వాటలాడుకొనుచు నిజ భవనముననే సంతసంబున దినముల వెచ్చింపుచుండెను.

రత్న పేటిక, సమాప్తము.

ఓం

శా. త్రి. శా. త్రి. శా. త్రి.

